

การพัฒนาการจัดการความขัดแย้งโดยการเจรจาไกล่เกลี่ยคนกลางนอกศาล
กรณีความผิดเกี่ยวกับการละเมิดลิขสิทธิ์วรรณกรรม

รุ่งโรจน์ อชาาเทวีญ

GRAD VRU

ภาคินพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาการจัดการความขัดแย้งแบบบูรณาการ
บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ จังหวัดปทุมธานี
พ.ศ. 2558

DEVELOPMENT OF CONFLICT MANAGEMENT ON LITERATURE
COPYRIGHT VIOLATION BY OUT OF COURT MEDIATION IN THAILAND

RUNGROJ ARCHATHEWAN

GRAD VRU

A TERM PAPER SUBMITTED IN PARTIAL FULFILLMENT OF THE REQUIREMENTS
FOR THE DEGREE OF MASTER OF ARTS
IN INTEGRATED CONFLICT MANAGEMENT
GRADUATE SCHOOL
VALAYA ALONGKORN RAJABHAT UNIVERSITY
UNDER THE ROYAL PATRONAGE PATHUM THANI
2015

ใบรับรองภาคนิพนธ์
บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ จังหวัดปทุมธานี

ชื่อเรื่องภาคนิพนธ์ การพัฒนาการจัดการความขัดแย้งโดยการเจรจาไกล่เกลี่ยคนกลางนอกศาล
กรณีความผิดเกี่ยวกับการละเมิดลิขสิทธิ์วรรณกรรม

ชื่อนักศึกษา รุ่งโรจน์ อาษาเทวัญ

รหัสประจำตัว 53K54720132

ปริญญา ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชา การจัดการความขัดแย้งแบบบูรณาการ

คณะกรรมการที่ปรึกษาภาคนิพนธ์

..... ประธาน

(รองศาสตราจารย์มนต์ชัย คมสาคร)

..... กรรมการ

(อาจารย์ ดร.นายแพทย์บรรพต ตันธีรวงศ์)

คณะกรรมการสอบภาคนิพนธ์

..... ประธาน

(อาจารย์ ดร.ปิยะวรรณ เลิศพานิช)

..... กรรมการ

(รองศาสตราจารย์ ดร.สมบัติ คชสิทธิ์)

..... กรรมการ

(อาจารย์ ดร.นายแพทย์บรรพต ตันธีรวงศ์)

..... กรรมการและเลขานุการ

(รองศาสตราจารย์มนต์ชัย คมสาคร)

..... ผู้ทรงคุณวุฒิ

(อาจารย์โชติช่วง ทัพวงศ์)

.....

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธีรธนิภักดิ์ ศิริไวยหาร)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

วันที่ 18 เดือน กันยายน พ.ศ. 2564

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ จังหวัดปทุมธานี

ชื่อเรื่องภาคนิพนธ์	การพัฒนาการจัดการความขัดแย้งโดยการเจรจาไกล่เกลี่ย คนกลางนอกศาล กรณีความผิดเกี่ยวกับการละเมิดลิขสิทธิ์ วรรณกรรม
ชื่อนักศึกษา	รุ่งโรจน์ อาษาเทวีญ
รหัสประจำตัว	53K54720132
ปริญญา	ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชา	การจัดการความขัดแย้งแบบบูรณาการ
สถานที่ที่ปรึกษาภาคนิพนธ์	รองศาสตราจารย์มนต์ชัย คมสาคร
กรรมการที่ปรึกษาภาคนิพนธ์	อาจารย์ ดร.นายแพทย์บรรพต ต้นธีรวงศ์

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสาเหตุของความขัดแย้งในความผิดเกี่ยวกับการละเมิดลิขสิทธิ์วรรณกรรม 2) ศึกษากระบวนการเจรจาไกล่เกลี่ยคนกลางนอกศาล วิเคราะห์เงื่อนไขที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการเจรจาไกล่เกลี่ยข้อพิพาทในความผิดเกี่ยวกับคดีละเมิดลิขสิทธิ์วรรณกรรม 3) สังเคราะห์แนวทางการเจรจาไกล่เกลี่ยคนกลางนอกศาลในความผิดเกี่ยวกับการละเมิดลิขสิทธิ์วรรณกรรม โดยตัวแทนสมาคมผู้จัดพิมพ์และผู้จำหน่ายหนังสือแห่งประเทศไทย และ 4) พัฒนาการจัดการความขัดแย้งโดยการเจรจาไกล่เกลี่ยนอกศาลกรณีความผิดเกี่ยวกับการละเมิดลิขสิทธิ์วรรณกรรม โดยการวิเคราะห์กรณีศึกษาจำนวน 5 กรณี ซึ่งผู้ศึกษาเลือกกรณีที่เหมาะสมที่สุด ทั้งในแง่ที่เป็นกรณีที่สามารถให้ข้อมูลได้หลากหลายและครอบคลุมกับการวิจัยในครั้งนี้ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือ ชุดเครื่องมือจัดการความขัดแย้ง โดยแกรี่ ที. เพอร์ลอง นำมาวิเคราะห์หาสาเหตุและจัดการความขัดแย้ง และเป็นแนวทางในการพัฒนากระบวนการเจรจาไกล่เกลี่ย คนกลางนอกศาลให้ตรงตามวัตถุประสงค์

ผลการวิจัยพบว่า

1. สาเหตุของความขัดแย้งในความผิดเกี่ยวกับการละเมิดลิขสิทธิ์วรรณกรรม พบว่าสาเหตุของความขัดแย้ง ทั้ง 5 กรณี คือ การขาดจรรยาบรรณนักเขียน ขาดจรรยาบรรณของผู้ประกอบการ ขาดความรับผิดชอบ และขาดความตระหนักถึงกฎหมายลิขสิทธิ์ ซึ่งผู้ละเมิดลิขสิทธิ์หวังเพื่อผลกำไรทางธุรกิจโดยล้มตระหนักถึงเรื่องของกฎหมาย ถือเป็นกรณีการละเมิดลิขสิทธิ์โดยตรงหรือขั้นต้น

2. กระบวนการเจรจาไกล่เกลี่ยคนกลางนอกศาล วิเคราะห์เงื่อนไขที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการเจรจาไกล่เกลี่ยข้อพิพาทในความผิดเกี่ยวกับคดีละเมิดลิขสิทธิ์วรรณกรรม พบว่า ในขั้นกระบวนการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทโดยนำทฤษฎีต่าง ๆ อาทิ ทฤษฎีการสื่อสาร ทฤษฎีการบรรณาความรู้สึกรู้สึก และการนำชุดเครื่องมือจัดการความขัดแย้งของแกรี่ ที. เพอร์ลอง มาวิเคราะห์หาสาเหตุของความขัดแย้ง ซึ่งสามารถวิเคราะห์ได้ขอบเขตที่ลึกซึ้งถึงความคิด ความรู้สึก ตลอดจนพฤติกรรมที่เป็นสาเหตุของความขัดแย้งในคดีเกี่ยวกับการละเมิดลิขสิทธิ์วรรณกรรม สำหรับเงื่อนไขที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการเจรจาไกล่เกลี่ยข้อพิพาทในความผิดเกี่ยวกับการละเมิดลิขสิทธิ์วรรณกรรมคือ คู่พิพาททั้งสองฝ่ายต่างต้องมีความสมัครใจ มีความพร้อม และการให้ความร่วมมือในการเข้าสู่

กระบวนการเจรจาไกล่เกลี่ย เพราะคู่พิพาทมีสิทธิและอำนาจที่จะยินยอมเข้าสู่กระบวนการเจรจาไกล่เกลี่ยหรือยินยอมที่จะเข้าสู่กระบวนการยุติธรรมปกติ

3. การสังเคราะห์แนวทางการเจรจาไกล่เกลี่ยคนกลางนอกศาลในความผิดเกี่ยวกับการละเมิดลิขสิทธิ์วรรณกรรม โดยตัวแทนสมาคมผู้จัดพิมพ์และผู้จำหน่ายหนังสือแห่งประเทศไทย พบว่า เรื่องของวัฒนธรรมและความสำนึกผิด เป็นกลไกอย่างหนึ่งที่จะสามารถนำพาผู้อยู่ในวงการค้าสิ่งพิมพ์ผ่านพ้นการละเมิดลิขสิทธิ์ และในส่วนของกระบวนการดำเนินการไกล่เกลี่ยสำหรับคดีที่เข้าสู่ระบบการไกล่เกลี่ย คือ ก่อนถึงวันนัดหมายในขั้นตอนศูนย์ไกล่เกลี่ยความขัดแย้งติดต่อคู่ความ ทนายคู่ความและผู้ประนีประนอมเพื่อกำหนดวันเวลานัดไกล่เกลี่ย

4. การพัฒนาการจัดการความขัดแย้งโดยการเจรจาไกล่เกลี่ยนอกศาลกรณีความผิดเกี่ยวกับการละเมิดลิขสิทธิ์วรรณกรรม พบว่า “การเสวนาร่วม” เป็นสิ่งที่สำคัญที่สุด คือการให้คู่ความได้เสวนาร่วมกันอย่างอิสระและไม่มีการจำกัดระยะเวลาแห่งการเสวนา เพราะในขั้นตอนของการดำเนินการเจรจาไกล่เกลี่ยโดยมีคนกลางหรือผู้ประนีประนอมร่วมด้วย คู่พิพาทอาจมีบางสิ่งบางอย่างอยู่ในใจและไม่ประสงค์ที่จะให้บุคคลที่สามรับรู้ เพียงแต่ประสงค์ที่ให้คู่ความด้วยกันรับรู้เพียงเท่านั้น แต่คนกลางหรือผู้ประนีประนอมต้องพร้อมที่ให้ความรู้เรื่องหรือพร้อมที่จะเป็นที่ปรึกษาเกี่ยวข้องกับข้อพิพาท และสำหรับกรณีความผิดเกี่ยวกับการละเมิดลิขสิทธิ์วรรณกรรม ผู้ประนีประนอมต้องมีความรู้ความเข้าใจอย่างถ่องแท้ในเรื่องของกฎหมายลิขสิทธิ์ จรรยาบรรณผู้ประกอบการและจรรยาบรรณนักเขียน

Term Paper Title	Development of Conflict Management on Literature Copyright Violation by Out of Court Mediation in Thailand
Student	Rungroj Archathewan
Student ID	53K54720132
Degree	Master of Arts
Field of Study	Integrated Conflict Management
Term Paper Advisor	Associate Professor Monchai Komsakorn
Term Paper Co-Advisor	Dr.Banpot Thontiravong

ABSTRACT

The purpose of the study was to 1) study the causes of conflict in literature involving of copyright infringement, 2) study the negotiation process mediated out of court and to analysis the conditions that affect the success of negotiations in resolving the disputes concerning literature, 3) determine the consequences for guilty agents negotiating outside the courts in literature piracy with representatives of the Association of Publishers and Booksellers Association of Thailand, and 4) study the development and management of conflicts by negotiations and mediations outside of court cases against literature copyright infringement by analyzing 5 case studies. The study selected the most appropriate case studies. The case studies provided information on a wide range of issues on this topic on this. The theory used to conduct this research consisted of a set of tools to manage conflict developed by Gary T. Furlong. It is used to diagnose and manage conflict, and guide the development process of mediation outside the courts to meet the objectives.

1. The causes of conflict with individuals found guilty of literature copyright infringement. The causes of conflict found in the five cases was due to a lack of writing ethics on the part of the entrepreneur. There was also a lack of accountability and a lack of awareness of copyright piracy, which provided hope for a profitable business by not being aware of the law.

2. Mediations outside of court were analyzed to determine the conditions that affect the success of the negotiations in a dispute about literature copyright infringement lawsuits. The mediation processes were led by various theories, including the theory of communication. Using the narrative theory, as well as a set of tools to manage conflict by Gary T. Furlong, the causes of conflict were analyzed. This revealed the extent to which profound thoughts, feelings and behaviors can cause controversy in cases of literature copyright infringement and affect the likelihood of the success of the negotiations and mediation of offenses relating to

the alleged infringement literature rights. Both parties must be willing and ready to cooperate in the process of negotiation because both parties have the right and authority to consent to the negotiation process or agree to enter into a regular process.

3. The synthetic approach to mediation outside the courts in offenses relating to literature piracy by the agents of Publishers and Booksellers Association of Thailand revealed that it was a matter of culture and remorse. The mechanism that can lead to publication in the industry through piracy, Should involve having. The Conflict Mediation Center contact a lawyer, and a mediator prior to the appointment date so that both parties cant schedule a mediation meeting.

4. Developing and managing conflicts by negotiation and mediation outside of court against literature copyright infringement revealed that “The Talk” was the most important thing. This involved allowing the parties to talk together freely and without time limitations of the discussion. Given that in the process of negotiations, mediated by a mediator or conciliator, the parties may have things in mind they do not wish to share with the other party, and only provide the information they deem necessary, the mediator or conciliator must be ready to get involved and provide knowledge as a consultant in the dispute. For offenses relating to copyright laws, the literature conciliator must have knowledge and understanding of copyright laws, entrepreneurship and writing ethics.

กิตติกรรมประกาศ

ภาคนิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี ด้วยความกรุณาเป็นอย่างยิ่ง จากรองศาสตราจารย์ มนชัย คมสาคร ประธานที่ปรึกษาภาคนิพนธ์ อาจารย์ ดร.นายแพทย์บรรพต ตันธีรวงศ์ กรรมการที่ปรึกษาภาคนิพนธ์ ซึ่งได้ให้ข้อคิด คำแนะนำ ให้กำลังใจเป็นอย่างดี ตลอดจนช่วยแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ด้วยความเอาใจใส่ จึงขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

สุดท้ายนี้ผู้วิจัย ขอขอบคุณกัลยาณมิตร ผู้ร่วมงานทุกท่าน ตลอดจนสมาชิกทุกคนในครอบครัว ที่ให้ความช่วยเหลือและเป็นกำลังใจตลอดมา ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งเป็นอย่างยิ่ง คุณค่าและประโยชน์ที่ได้รับจากภาคนิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยขอมอบแต่บุพการี บุรพจารย์และผู้มีพระคุณทุกท่าน

รุ่งโรจน์ อาษาเทวีญ

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ก
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	ค
กิตติกรรมประกาศ.....	จ
สารบัญ.....	ฉ
สารบัญตาราง.....	ช
สารบัญภาพ	ณ
บทที่ 1 บทนำ	1
1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	5
1.3 กรอบแนวคิดในการวิจัย	6
1.4 ขอบเขตของการวิจัย.....	6
1.5 ข้อตกลงเบื้องต้น.....	6
1.6 ข้อจำกัดของการวิจัย	6
1.7 คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย.....	6
1.8 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	7
บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	8
2.1 ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับลิขสิทธิ์และทรัพย์สินทางปัญญา.....	8
2.2 ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับการละเมิดลิขสิทธิ์	14
2.3 ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับความขัดแย้งและการดำเนินการเจรจาไกล่เกลี่ย	16
2.4 แนวคิด ทฤษฎีที่ใช้อธิบายความขัดแย้งในข้อพิพาทเฉพาะกรณี การวิเคราะห์ความขัดแย้งและออกแบบการจัดการความขัดแย้ง และการหาผลลัพธ์การจัดการเปรียบเทียบเชิงทฤษฎีและความเป็นจริง.....	23
2.5 กฎหมายที่เกี่ยวข้อง.....	34
2.6 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	36
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	38
3.1 วิธีการศึกษา	38
3.2 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	38
3.3 เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา.....	38
3.4 การเก็บรวบรวมข้อมูล	39
3.4 การวิเคราะห์ข้อมูล	39
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	40
4.1 กรณีศึกษาที่ 1 คดีหยิบผลงานวิชาการของผู้อื่นมาขาย.....	41

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
4.2 กรณีศึกษาที่ 2 คดีเข้าใจผิดคิดว่าไม่มีลิขสิทธิ์	46
4.3 กรณีศึกษาที่ 3 คดีใช้รูปภาพมาประกอบหนังสือโดยไม่คำนึงถึงลิขสิทธิ์	50
4.4 กรณีศึกษาที่ 4 คดีคัดลอกเนื้อหาไปทำเอกสารเย็บเล่มขาย	55
4.5 กรณีศึกษาที่ 5 คดีทำหนังสือสอนภาษาไทยชาวต่างชาติโดยไม่รู้ ว่าละเมิดลิขสิทธิ์.....	58
บทที่ 5 สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	62
5.1 สรุป.....	62
5.2 อภิปรายผล.....	64
5.3 ข้อเสนอแนะ.....	65
บรรณานุกรม.....	67
ภาคผนวก.....	70
ภาคผนวก ก พระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537.....	71
ประวัติผู้วิจัย.....	93

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
1.1	สถิติการจดแจ้งลิขสิทธิ์ (Statistics of Copyrights Notification Classified by Work)	2
1.2	จำนวนการแจ้งขอเลขมาตรฐานสากลประจำหนังสือ (ISBN) ปี พ.ศ. 2552-2554	3
1.3	สถิติการจับกุมการละเมิดทรัพย์สินทางปัญญาตาม พ.ร.บ. ลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537	3
1.4	สรุปสถิติคดีที่มาสู่ศาล (ความอาญา) ตั้งแต่ พ.ศ. 2552-2554 คดีการละเมิด ลิขสิทธิ์ ตาม พ.ร.บ. ลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537 (เฉพาะงานวรรณกรรมและ โปรแกรมคอมพิวเตอร์)	4
2.1	มุมมองเปรียบเทียบเกี่ยวกับความขัดแย้ง.....	18
4.1	แบบจำลองผลประโยชน์ สิทธิ และอำนาจ (Interests/Rights/Power Model) มาวิเคราะห์กรณีศึกษาที่ 1	44
4.2	การนำแบบจำลองวงกลมแห่งความขัดแย้ง (The Circle of Conflict Model) มาออกแบบการจัดการความขัดแย้ง	48
4.3	แบบจำลองผลประโยชน์ สิทธิ และอำนาจ มาวิเคราะห์กรณีศึกษาที่ 3	52
4.4	การวิเคราะห์หาสาเหตุความขัดแย้งโดยใช้แบบจำลองมิติของความขัดแย้ง (Dimensions Model) ในกรณีศึกษาที่ 3	54
4.5	การนำแบบจำลองวงกลมแห่งความขัดแย้ง (The Circle of Conflict Model) มาออกแบบการจัดการความขัดแย้งกรณีศึกษาที่ 4	57

สารบัญภาพ

ภาพที่		หน้า
2.1	แนวคิดความขัดแย้ง	18
2.2	ขั้นตอนการดำเนินการไกล่เกลี่ยสำหรับคดีที่เข้าสู่ระบบการไกล่เกลี่ยก่อนวันนัด	21
2.3	สรุปขั้นตอนในการดำเนินการเจรจาไกล่เกลี่ยประนีประนอมของผู้ไกล่เกลี่ย ประนีประนอม.....	23
2.4	แบบพฤติกรรมการแก้ไขความขัดแย้งของ Thomas & Kilmann.....	30
2.5	แบบจำลองวงกลมความขัดแย้ง (The Circle of Conflict).....	30
2.6	แบบจำลองสามเหลี่ยมแห่งความพึงพอใจ (The Triangle of Satisfaction Model).....	31
2.7	แบบจำลองผลประโยชน์ / สิทธิ / และอำนาจ (Interests / Rights / Power Model).....	31
2.8	แบบจำลองการก้าวผ่านความขัดแย้ง (Moving Beyond Conflict).....	32
2.9	แบบจำลองมิติของความขัดแย้ง (Dimensions Model)	33

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ในทุกวงการแห่งวิชาการและวิชาชีพไม่ว่าจะเป็นวงการการศึกษา วงการการแพทย์ หรือวงการบันเทิง ตัวอักษรทุกตัว คำทุกคำ วลีทุกวลี ถือว่ามีความสำคัญยิ่ง เช่น บทความวิชาการหรือบทความวิจัยถือเป็นสิ่งที่มีคุณค่าต่อองค์ความรู้ (Knowledge) วงการบันเทิง บทเพลง หรือบทละครต่าง ๆ ถือว่าเป็นสิ่งล้ำค่าด้านความคิด (Idea) แต่มีบุคคลบางประเภทกลับนำเอาคุณค่าขององค์ความรู้และความคิดต้นกำเนิดลักลอบไปแสวงหาผลประโยชน์ส่วนตัว ประเทศที่พัฒนาแล้ว เช่น อังกฤษ หรือสหรัฐอเมริกา “การลักลอบนำเอาผลงานของผู้อื่นถือว่าการขโมยหรือโจรกรรมทรัพย์สินทางปัญญา ถือเป็นความไม่ซื่อสัตย์ทางด้านวิชาการและเป็นการกระทำที่ผิดกฎหมายอาญาที่ต้องโทษขั้นรุนแรง มีการคว่ำบาตรและประกาศให้สาธารณชนได้รับทราบถึงพฤติกรรมที่ล่วงละเมิดนั้น ถ้าเป็นนักวิชาการที่มีพฤติกรรมเยี่ยงนี้จะต้องถูกออกจากราชการเป็นที่อับอายในหมู่เพื่อนร่วมงาน” (ไพเราะ เบญจกุล, 2552)

ในวงการการศึกษาทั้งในประเทศและต่างประเทศ ตั้งแต่ระดับประถมศึกษา ระดับมัธยมศึกษาและระดับอุดมศึกษา นักวิชาการหรืออาจารย์ทุกคนจำเป็นต้องผลิตบทความวิชาการ งานวิจัย เอกสารการสอน ตำรา และหนังสือต่าง ๆ และนักเรียนนักศึกษาทุกคนจะเป็นต้องทำรายงาน ซึ่งสิ่งเหล่านี้ถือเป็นผลงานทางวิชาการ และผลงานวิชาการที่ดีควรมาจากองค์ความรู้ของแต่ละบุคคล มิใช่นำองค์ความรู้ของผู้อื่นมาเป็นของตนหรือที่เรียกว่า “การขโมยทางวรรณกรรม (Plagiarism)” คือการขโมยเอาความคิด คำพูดและผลงานของผู้อื่นมาเป็นของตน โดยไม่ให้เกียรติแก่แหล่งข้อมูลที่ได้มาหรือหมายถึง การเอาถ้อยคำ และความคิดของผู้อื่นมาจะเป็นจินตนาการ มโนทัศน์ ภาพถ่าย รูปปั้น รูปจำลอง รวมทั้งข้อความต่าง ๆ เช่น คำถาม คติพจน์ สุภาษิต เป็นต้น มาใช้เหมือนเป็นงานของตนเอง โดยไม่มีการอ้างอิงถึงแหล่งที่มาหรือให้เกียรติเจ้าของเดิม นอกจากนี้ การขโมยคัดลอกผลงานของผู้อื่นยังรวมถึงการนำเอาผลงานของผู้อื่นมาทำใหม่ ไม่ว่าจะงานนั้นจะเป็นบทความ ตอนหนึ่งตอนใดของหนังสือที่ตีพิมพ์ รายงานที่เพื่อนทำให้หรือจากไฟล์ข้อมูลของผู้อื่น เป็นต้น และรวมถึงใครก็ตามที่ดำเนินาจ้างให้ผู้อื่นทำ ให้แก้ไขตัดแปลงหรือปรับปรุงงานใหม่ แล้วเสนอผลงานนั้นให้อาจารย์พิจารณาประเมินหนึ่งเป็นงานของตน (ไพเราะ เบญจกุล, 2552)

ในปัจจุบันพบว่าวงการวรรณกรรมไทยมีการละเมิดลิขสิทธิ์สูงมาก อันส่งผลให้เกิดคดีฟ้องร้องเกี่ยวกับการละเมิดลิขสิทธิ์ หนังสือหลายเล่มถูกบางคนที่อ้างว่าเป็นนักเขียนนำไปใช้ประโยชน์ทางพาณิชย์ นักเขียนบางคนอ้างว่าตนเป็นผู้เขียนแต่เมื่อสืบสาวราวเรื่องกันไปแล้วพบว่าได้นำผลงานของผู้อื่นมาคัดลอกโดยที่ไม่มีการแจ้งให้เจ้าของผลงานทราบมาก่อนและมาตีพิมพ์ถือเป็นผลงานของตนเอง เรื่องราวต่าง ๆ จึงต้องไปจบกันด้วยการเข้าสู่กระบวนการทางกฎหมาย ซึ่งนำมาถึงความสูญเสียทั้งตัวผู้อ้างผลงานและสำนักพิมพ์

เมื่อเป็นเช่นนี้ ประเทศไทยเล็งเห็นถึงความสำคัญของการให้ความคุ้มครองงานอันมีลิขสิทธิ์ จึงได้มีการออกกฎหมายต่าง ๆ เกี่ยวกับการละเมิดลิขสิทธิ์ เพื่อให้ความคุ้มครองแก่ผลงานสร้างสรรค์ โดยนับตั้งแต่ปี พ.ศ. 2444 ได้มีการออกพระราชบัญญัติกรรมสิทธิ์ผู้แต่งหนังสือ ร.ศ. 120 โดยเริ่มจาก

การให้ความคุ้มครองแก่งานวรรณกรรม และค่อย ๆ มีการพัฒนาให้ความคุ้มครองครอบคลุมงานสร้างสรรค์อื่น ๆ มากขึ้นนับตั้งแต่นั้นเป็นต้นมา (กวิณ นิติมนตรี, 2548)

ในปัจจุบัน การคุ้มครองลิขสิทธิ์ได้รับการยอมรับโดยทั่วไปในระดับสากลว่าสมควรให้มีการคุ้มครองระหว่างประเทศ คือ ประเทศสมาชิกอนุสัญญากรุงเบอร์ลินว่าด้วยการคุ้มครองงานวรรณกรรมและศิลปกรรม ประเทศสมาชิก ประเทศสมาชิกอนุสัญญากรุงโรมว่าด้วยการคุ้มครองนักแสดง ผู้ผลิตสิ่งบันทึกเสียง และองค์กรแพร่กระจายเสียง หรือประเทศสมาชิกขององค์การการค้าโลก (WTO) ซึ่งมีมากกว่า 148 ประเทศ รวมทั้งประเทศไทยที่เป็นภาคีอนุสัญญากรุงเบอร์ลินและ WTO จะต้องให้ความคุ้มครองแก่งานลิขสิทธิ์และสิทธิข้างเคียงระหว่างกัน ภายใต้มาตรฐานขั้นต่ำที่กำหนดไว้ภายใต้สนธิสัญญาทั้ง 3 ฉบับดังกล่าว (กวิณ นิติมนตรี, 2548)

ลิขสิทธิ์และสิทธิข้างเคียง (Copyright and Related Rights) เป็นทรัพย์สินทางปัญญาประเภทหนึ่งที่ทำให้ความคุ้มครองแก่ผู้สร้างสรรค์ (Creators) ผลงานต่าง ๆ (Works) อาทิ งานวรรณกรรม โปรแกรมคอมพิวเตอร์ศิลปกรรม ดนตรีกรรม งานภาพยนตร์ เป็นต้น นอกจากนี้ยังถือเป็นกลไกสำคัญที่มีส่วนในการพัฒนาประเทศด้วยการส่งเสริม จูงใจ ให้ประชาชนมีความคิดสร้างสรรค์ และแสดงออกหรือถ่ายทอดความคิดนั้นออกสู่สังคม (กวิณ นิติมนตรี, 2548)

ทรัพย์สินทางปัญญา คือ ผลงานอันเกิดจากความคิดสร้างสรรค์ของมนุษย์ โดยทั่วไปคนไทยส่วนมากมักจะเรียกทรัพย์สินทางปัญญาว่า “ลิขสิทธิ์” หรือ “ลิขสิทธิ์ทางปัญญา” (กวิณ นิติมนตรี, 2548)

ถึงแม้ว่าในปัจจุบันผู้สร้างผลงานวรรณกรรมต่างๆ ได้เล็งเห็นถึงความสำคัญในเรื่องลิขสิทธิ์ และมีการจดลิขสิทธิ์มากขึ้น ดังสถิติการจดทะเบียนลิขสิทธิ์ (Statistics of Copyrights Notification Classified by Work) และการขอเลขหมายมาตรฐานสากลประจำหนังสือของประเทศไทย ดังนี้

ตารางที่ 1.1 สถิติการจดทะเบียนลิขสิทธิ์ (Statistics of Copyrights Notification Classified by Work)

ปี พ.ศ.	จำนวนการจดทะเบียนลิขสิทธิ์ งานวรรณกรรม	ร้อยละ
พ.ศ. 2550	1,617	7.75
พ.ศ. 2551	2,114	10.14
พ.ศ. 2552	3,621	17.36
พ.ศ. 2553	4,283	20.54
พ.ศ. 2554	4,317	20.70
พ.ศ. 2555	4,903	23.51
รวม	20,855	100

ที่มา: กรมทรัพย์สินทางปัญญา (2555)

จากตารางที่ 1.1 จะเห็นว่าจำนวนการจดทะเบียนลิขสิทธิ์เพิ่มขึ้นทุกปี แสดงให้เห็นว่าหลายคนหลายหน่วยงานใส่ใจในงานอันมีลิขสิทธิ์และเพื่อปกป้องสิทธิของตนเอง หรืออาจดูได้จากจำนวนการแจ้งขอเลขมาตรฐานสากลประจำหนังสือ (ISBN) ปี พ.ศ. 2552-2554 ยังแสดงถึงจำนวนการเพิ่มขึ้นของจำนวนหนังสือที่พิมพ์ออกมาใหม่ดังตารางที่ 1.2

ตารางที่ 1.2 จำนวนการแจ้งขอเลขมาตรฐานสากลประจำหนังสือ (ISBN) ปี พ.ศ. 2552-2554

ปี พ.ศ.	จำนวนหมายเลข
พ.ศ. 2552	26,745
พ.ศ. 2553	28,359
พ.ศ. 2554	28,951
พ.ศ. 2555	31,212

ที่มา: สำนักหอสมุดแห่งชาติ (2555)

ซึ่งแสดงให้เห็นว่าจำนวนการแจ้งขอเลขมาตรฐานสากลประจำหนังสือ หรือ ISBN เพิ่มขึ้นในแต่ละปี แม้จะเป็นตัวเลขที่ไม่มาก แต่แสดงให้เห็นว่าหลายคนยังเห็นคุณค่าของงานวรรณกรรมและยังคงต้องการที่จะมีหนังสือดี ๆ เพิ่มมากขึ้น

แต่ถึงกระนั้น สถิติการจับกุมการละเมิดทรัพย์สินทางปัญญาตาม พ.ร.บ. ลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537 พบว่า ปี พ.ศ. 2553-2555 มีจำนวนถึง 6,630 คดี ซึ่งเห็นได้ว่าการละเมิดมีเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ ตามตารางที่ 1.3

ตารางที่ 1.3 สถิติการจับกุมการละเมิดทรัพย์สินทางปัญญาตาม พ.ร.บ. ลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537

ปี พ.ศ.	จำนวนคดี
พ.ศ. 2553	2,867
พ.ศ. 2554	3,147
พ.ศ. 2555 (ม.ค.-ก.พ.)	616
รวม	6,630

ที่มา: กรมทรัพย์สินทางปัญญา (2555)

ซึ่งแสดงให้เห็นถึงปัญหาการละเมิดลิขสิทธิ์วรรณกรรมอันเป็นการขาดระบบการแก้ไขหรือบกพร่องเรื่องข้อบังคับเกี่ยวกับการละเมิดอย่างเป็นรูปธรรม ปัญหาจะบานปลายจนทำให้ประเทศดูขาดความน่าเชื่อถือ

ตารางที่ 1.4 สรุปสถิติคดีที่เข้าสู่ศาล (ความอาญา) ตั้งแต่ พ.ศ. 2552-2554 คดีการละเมิดลิขสิทธิ์ ตาม พ.ร.บ. ลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537 (เฉพาะงานวรรณกรรมและโปรแกรมคอมพิวเตอร์)

ปี พ.ศ.	เรื่องที่ฟ้อง (คดี)	จำนวนข้อหา
พ.ศ. 2552	- คดีละเมิดงานวรรณกรรมและโปรแกรมคอมพิวเตอร์ตาม พ.ร.บ. ลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537	120
พ.ศ. 2553	- คดีละเมิดงานวรรณกรรมและโปรแกรมคอมพิวเตอร์ตาม พ.ร.บ. ลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537	124
พ.ศ. 2554	- คดีละเมิดงานวรรณกรรมและโปรแกรมคอมพิวเตอร์ตาม พ.ร.บ. ลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537	90

ที่มา: ศาลทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศกลาง (2554)

ผู้ศึกษาได้ค้นหา ผลกระทบต่อความเสียหายที่เกิดขึ้น ทั้งผู้ละเมิดและผู้ถูกละเมิดมีคดี ตัวอย่าง เช่น คดีที่สำนักพิมพ์จอห์น ไวลีย์ แอนด์ ซัน (John Wiley & Sons) เป็นโจทก์ยื่นฟ้อง นายสุภาพ เกิดแสง นักศึกษาไทยปริญญาโททางด้านคณิตศาสตร์ ซึ่งศึกษาอยู่ในมหาวิทยาลัย เซาท์เทิร์น แคลิฟอร์เนีย (ยูเอสซี) ว่าได้ละเมิดลิขสิทธิ์สำนักพิมพ์ด้วยการซื้อตำราเรียน จำนวน 8 ปก ที่จัดพิมพ์และจำหน่ายในต่างประเทศ แล้วนำมาขายต่อผ่านเว็บประมูลออนไลน์อีเบย์ให้แก่ผู้ซื้อ ในสหรัฐอเมริกาทำให้สำนักพิมพ์ได้รับความเสียหาย และคณะลูกขุนได้ขอให้จ่ายค่าเสียหายให้กับ สำนักพิมพ์เป็นวงเงิน 600,000 ดอลลาร์ หรือประมาณ 18 ล้านบาท จำเลยได้ทำการอุทธรณ์ต่อศาล สูงสุดแห่งสหรัฐอเมริกาและศาลสูงสุดรับพิจารณาคำอุทธรณ์โดยจะเริ่มไต่สวนคดีในประมาณปี พ.ศ. 2555 นี้ เป็นต้น (มติชนออนไลน์, 2555)

ผลกระทบอีกประการหนึ่ง คือปัญหาที่คณาจารย์หรือนักวิชาการ หรือแม้แต่นักเขียน ทัว ๆ ไป ขโมยคัดลอกผลงานของผู้อื่น เพื่อสร้างความก้าวหน้าและผลประโยชน์ทางการเงินของตนเองแล้ว ต่างประเทศ สื่อต่าง ๆ ได้ให้ความสนใจเป็นพิเศษ มีการประโคมข่าวให้ทราบกันทั่วโดย ผ่านสื่อหลาย ๆ ประเภท และจะถูกลงโทษอย่างเหมาะสม ผู้บริหารระดับสูงหลาย ๆ ท่าน ต้องถูก ปลดจากตำแหน่งหรือแม้แต่นักวิชาการหลาย ๆ ท่านก็ต้องพลาตรางวัลต่าง ๆ เพราะความ “ไม่รู้” “ไม่ใส่ใจ” หรือ “เจตนา” ขโมยงานวรรณกรรมนั้น ๆ

เมื่อเกิดเหตุการณ์เช่นนี้แล้ว คู่กรณีต่าง ๆ มักจัดการกับปัญหาโดยเข้าสู่กระบวนการทาง ยุติธรรม และผลที่ออกมาคือ ฝ่ายจำเลยมักสูญเสียทรัพย์สินอันเป็นจำนวนมากเพื่อยุติความขัดแย้ง ที่เกิดขึ้น

ผู้ศึกษาพยายามค้นหางานศึกษาวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการระงับความขัดแย้งการละเมิด ลิขสิทธิ์นอกศาล ก็ยังไม่ปรากฏมีการศึกษาเกี่ยวกับเรื่องนี้

สำหรับผลการศึกษาการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทในศาล อนุวรรณ พุทธเจริญลาภ (2549) พบว่า ในแต่ละปีมีปริมาณคดีขึ้นสู่ศาลฎีกาเพิ่มสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง เมื่อพิจารณาเปรียบเทียบระหว่าง ปริมาณคดีที่ขึ้นสู่ศาลฎีกา และอยู่ในระหว่างการพิจารณา กับจำนวนผู้พิพากษาในศาลฎีกา

จะเห็นได้ว่าระหว่างปริมาณคดีที่มีจำนวนเพิ่มมากขึ้น กับอัตรากำลังของบุคลากรเป็นสัดส่วนที่ไม่สมดุลกัน และภาวการณ์ของคดีที่เพิ่มมากขึ้นส่งผลให้ผู้พิพากษาแต่ละท่านต้องแบกภาระการพิจารณาคดีมากขึ้น ซึ่งแม้จะปฏิบัติหน้าที่โดยเต็มกำลังแล้วก็ยังไม่อาจพิจารณาพิพากษาคดีให้ลุล่วงตามปริมาณคดีความที่เพิ่มมากขึ้นได้ ศาลยุติธรรมไม่อาจเพิ่มจำนวนผู้พิพากษาศาลฎีกาให้สอดคล้องกับปริมาณคดีที่เพิ่มขึ้นได้ รวมทั้งวิธีการดำเนินคดีในศาลรูปแบบเดิมก็ไม่อาจรองรับปัญหาในเรื่องประเภทของข้อพิพาทที่เปลี่ยนแปลงไปได้ทันที จึงส่งผลให้เกิดปัญหาคดีล้นศาลและคดีล่าช้าในปัจจุบัน การนำเอาวิธีการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทมาใช้ในศาลฎีกาจึงเป็นทางเลือกหนึ่งนอกจากการพิจารณาคดีโดยปกติซึ่งสามารถเพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารงานคดี เป็นผลให้การดำเนินคดีเสร็จสิ้นไปได้โดยความรวดเร็ว และยังให้เกิดความพอใจแก่คู่ความที่มีส่วนในการรักษาสัมพันธภาพที่ดีระหว่างกันด้วย

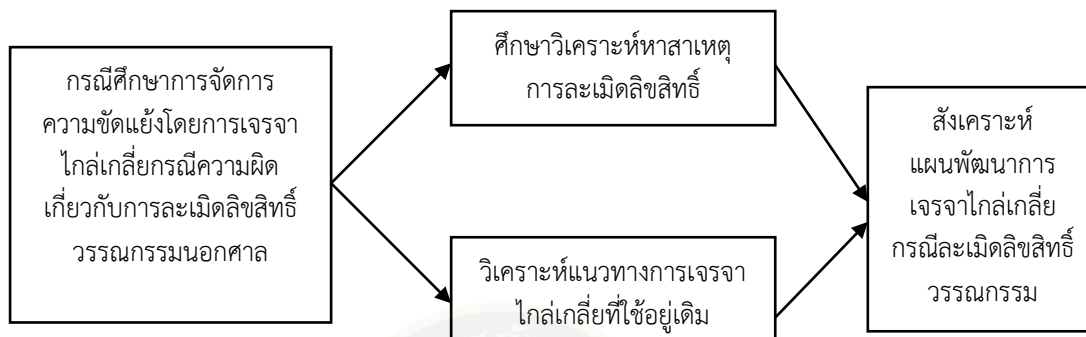
ด้วยปัญหาที่เกิดขึ้นนี้ ผู้ไกล่เกลี่ยซึ่งได้รับมอบหมายจากสมาคมผู้จัดพิมพ์และผู้จำหน่ายหนังสือแห่งประเทศไทยและได้รับความยินยอมจากคู่กรณีต้องตระหนักถึงปัญหาที่เกิดขึ้น และเพราะเป้าหมายสำคัญที่ผู้ไกล่เกลี่ยข้อพิพาททุกคนอยากเห็นเป็นผลสำเร็จตั้งแต่ก่อนลงมือทำงานคือ การทำให้คู่ความหรือคู่กรณีเข้าสู่กระบวนการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทนั้น แต่ความสำเร็จนี้ต้องอาศัยการเรียนรู้บุคคล การทำความเข้าใจบุคคล ความเข้าใจปัญหา ประสบการณ์ ความคิดสร้างสรรค์ ความอดทน ความเมตตาและการรอคอย และที่สำคัญวิธีการลำดับความคิด การวิเคราะห์และหาวิธีการแก้ไขปัญหาย่างตรงจุดตรงประเด็น (ซึ่งแนวคิดทฤษฎีการจัดการความขัดแย้งโดยการเจรจาไกล่เกลี่ยมีความสำคัญอย่างมาก) ผู้ศึกษาหากอาศัยประสบการณ์เพียงอย่างเดียว ก็ยากที่ผู้ไกล่เกลี่ยข้อพิพาทจะทำงานได้เป็นผลสำเร็จอย่างสม่ำเสมอ (มนตรี ศิลป์มหาบัณฑิต, 2555)

ดังนั้นในฐานะที่ผู้ศึกษา ซึ่งประกอบอาชีพในวงการสื่อสิ่งพิมพ์มาเป็นระยะเวลามากกว่า 20 ปี ได้ประสบกับปัญหาข้อขัดแย้งและกรณีพิพาทที่เกี่ยวข้องกับการละเมิดลิขสิทธิ์ โดยวรรณกรรมและสิ่งพิมพ์เป็นจำนวนมาก ทำให้ผู้ศึกษาสนใจที่จะนำกระบวนการ แนวคิด และทฤษฎีต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับการจัดการความขัดแย้งโดยเฉพาะอย่างยิ่ง การเจรจาไกล่เกลี่ยนอกศาลทั้งกรณีข้อขัดแย้งที่ยังไม่มีการฟ้องร้อง หรือฟ้องร้องแล้วแต่ศาลยังมิได้ตัดสิน เพื่อพิจารณาแนวทางการไกล่เกลี่ยให้มีประสิทธิผลมากขึ้น

1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

- 1.2.1 เพื่อศึกษาสาเหตุของความขัดแย้งในความผิดเกี่ยวกับการละเมิดลิขสิทธิ์วรรณกรรม
- 1.2.2 เพื่อศึกษากระบวนการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท วิเคราะห์เงื่อนไขที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการเจรจาไกล่เกลี่ยข้อพิพาทในความผิดเกี่ยวกับคดีละเมิดลิขสิทธิ์วรรณกรรม
- 1.2.3 เพื่อสังเคราะห์แนวทางการไกล่เกลี่ยในความผิดเกี่ยวกับการละเมิดลิขสิทธิ์วรรณกรรม

1.3 กรอบแนวคิดในการวิจัย

1.4 ขอบเขตของการวิจัย

เน้นการศึกษาเฉพาะการจัดการความขัดแย้งด้วยการเจรจาไกล่เกลี่ยข้อพิพาทเกี่ยวกับการละเมิดลิขสิทธิ์เฉพาะวรรณกรรมของสมาชิกสมาคมผู้จัดพิมพ์ และผู้จำหน่ายหนังสือแห่งประเทศไทยกรณีขัดแย้งที่ยังไม่มีการฟ้องร้อง และกรณีความขัดแย้งที่มีการฟ้องร้องแล้วแต่ศาลยังมิได้ตัดสินด้วยการเจรจาไกล่เกลี่ยนอกศาล

1.5 ข้อตกลงเบื้องต้น

เป็นการนำคดีที่ผู้ศึกษาได้ตกเป็นทั้งโจทก์และจำเลยเกี่ยวกับคดีการละเมิดลิขสิทธิ์ ร่วมกับกรณีศึกษาที่เกิดขึ้นจริงกับผู้ประกอบธุรกิจในการสื่อสิ่งพิมพ์ คือเกิดขึ้นในสมาคมผู้จัดพิมพ์และผู้จำหน่ายหนังสือแห่งประเทศไทย กรณีศึกษาทั้ง 5 กรณี เป็นกรณีที่มีใช้การเจรจาไกล่เกลี่ยในศาลหรือกรณีที่ศาลให้ไกล่เกลี่ย และผู้ศึกษาเองเป็นผู้ไกล่เกลี่ย

1.6 ข้อจำกัดของการวิจัย

การศึกษากรณีศึกษาในครั้งนี้เป็นการรวบรวมข้อเท็จจริงจากเอกสาร และกรณีศึกษาการละเมิดลิขสิทธิ์วรรณกรรม จำนวน 5 กรณีศึกษา ผลการศึกษาสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในกรณีข้อพิพาทที่มีความคล้ายกันตามความเหมาะสมในความผิดเกี่ยวกับการละเมิดลิขสิทธิ์วรรณกรรม

1.7 คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย

“ผู้สร้างสรรค์” หมายความว่า ผู้ทำหรือผู้ก่อให้เกิดงานสร้างสรรค์อย่างใดอย่างหนึ่งที่เป็นงานอันมีลิขสิทธิ์ตามพระราชบัญญัตินี้

“ลิขสิทธิ์” หมายความว่า สิทธิแต่ผู้เดียวที่จะทำการใด ๆ ตามพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537 เกี่ยวกับงานที่ผู้สร้างสรรค์ได้ทำขึ้น

“สิทธิข้างเคียง” หมายความว่า การนำเอางานด้านลิขสิทธิ์ออกแสดง เช่น นักแสดง ผู้บันทึกเสียง และสถานีวิทยุโทรทัศน์ในการบันทึกหรือถ่ายทอดเสียงหรือภาพ

“วรรณกรรม” หมายความว่า งานนิพนธ์ที่สร้างขึ้นทุกชนิด เช่น หนังสือ จุลสาร สิ่งเขียน สิ่งพิมพ์ ปาฐกถา เทศนา คำปราศรัย สุนทรพจน์ และให้หมายความรวมถึงโปรแกรมคอมพิวเตอร์ด้วย

“ละเมิด” หมายความว่า การละเมิดลิขสิทธิ์วรรณกรรมอันเกิดจากการทำซ้ำ

“ทำซ้ำ” หมายความว่า คัดลอกไม่ว่าโดยวิธีใด ๆ เลียนแบบ ทำสำเนา ทำแม่พิมพ์ บันทึกเสียง บันทึกภาพ หรือบันทึกเสียงและภาพ จากต้นฉบับ จากสำเนา หรือจากการโฆษณา ในส่วนอันเป็นสาระสำคัญ ทั้งนี้ ไม่ว่าทั้งหมดหรือบางส่วน สำหรับในส่วนที่เกี่ยวกับโปรแกรมคอมพิวเตอร์ให้หมายความถึง คัดลอกหรือทำสำเนาโปรแกรมคอมพิวเตอร์จากสื่อบันทึกใด ไม่ว่าด้วยวิธีใด ๆ ในส่วนอันเป็นสาระสำคัญ โดยไม่มีลักษณะเป็นการจัดทำงานขึ้นใหม่ ทั้งนี้ ไม่ว่าทั้งหมดหรือบางส่วน

“ดัดแปลง” หมายความว่า ทำซ้ำโดยเปลี่ยนรูปแบบ ปรับปรุง แก้ไขเพิ่มเติม หรือจำลองงานต้นฉบับในส่วนอันเป็นสาระสำคัญโดยไม่มีลักษณะเป็นการจัดทำงานขึ้นใหม่ ทั้งนี้ ไม่ว่าทั้งหมดหรือบางส่วน (1) ในส่วนที่เกี่ยวกับวรรณกรรม ให้หมายความรวมถึง แปลวรรณกรรม เปลี่ยนรูปวรรณกรรม หรือรวบรวมวรรณกรรมโดยคัดเลือกและจัดลำดับใหม่

“เผยแพร่ต่อสาธารณชน” หมายความว่า ทำให้ปรากฏต่อสาธารณชน โดยการแสดง การบรรยาย การสวด การบรรเลง การทำให้ปรากฏด้วยเสียงและหรือภาพ การก่อสร้าง การจำหน่าย หรือโดยวิธีอื่นใดซึ่งงานที่ได้จัดทำขึ้น

“การโฆษณา” หมายความว่า การนำสำเนาจำลองของงานไม่ว่าในรูปหรือลักษณะอย่างใด ที่ทำขึ้นโดยความยินยอมของผู้สร้างสรรค์ออกจำหน่ายโดยสำเนาจำลองนั้นมีปรากฏต่อสาธารณชนเป็นจำนวนมากพอสมควรตามสภาพของงานนั้น

“การขโมยทางวรรณกรรม” หมายความว่า การขโมยเอาความคิด คำพูดและผลงานของผู้อื่นมาเป็นของตน โดยไม่ให้เกียรติแก่แหล่งข้อมูลที่ได้มา

“การเจรจาไกล่เกลี่ย” หมายความว่า กระบวนการระงับข้อพิพาทที่มีบุคคลที่สามารถช่วยเหลือให้คู่ความพุดคุยกันและเป็นการช่วยให้คู่ความทั้งสองฝ่ายสามารถบรรลุข้อตกลงร่วมกัน แต่ ผู้ไกล่เกลี่ยไม่มีอำนาจในการกำหนดข้อตกลงให้แก่คู่ความแต่อย่างใดโดยมีจุดประสงค์เพื่อให้เกิดการประนีประนอมยอมความจากความสมัครใจของคู่ความทั้งสองฝ่ายเป็นสำคัญ ดังนั้น ฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งอาจขอยกเลิกการไกล่เกลี่ยเสียเมื่อใดก็ได้

“การเจรจาไกล่เกลี่ยนอกศาล” หมายความว่า กระบวนการระงับข้อพิพาทที่มีบุคคลที่สามารถช่วยเหลือให้คู่ความพุดคุยกันและเป็นการช่วยให้คู่ความทั้งสองฝ่ายสามารถบรรลุข้อตกลงร่วมกัน โดยศาลไม่ได้มาร่วมรับรู้ถึงการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทนั้น

“การจัดการความขัดแย้ง” หมายความว่า กระบวนการยุติปฏิสัมพันธ์ที่แสดงออกอย่างชัดเจนในสิ่งที่เข้ากันไม่ได้ ความไม่เห็นด้วยหรือความไม่ลงรอยกันระหว่างคู่กรณี

1.8 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

- 1.8.1 ทราบสาเหตุของความขัดแย้งในความผิดเกี่ยวกับการละเมิดลิขสิทธิ์วรรณกรรม
- 1.8.2 ทราบถึงกระบวนการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท เจื่อนใจที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการเจรจาไกล่เกลี่ยข้อพิพาทในความผิดเกี่ยวกับคดีละเมิดลิขสิทธิ์วรรณกรรม
- 1.8.3 ทราบถึงแนวทางทางการไกล่เกลี่ยในความผิดเกี่ยวกับการละเมิดลิขสิทธิ์วรรณกรรม

บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.1 ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับลิขสิทธิ์และทรัพย์สินทางปัญญา

2.1.1 ความหมายของลิขสิทธิ์ และทรัพย์สินทางปัญญา

ลิขสิทธิ์ หมายถึง สิทธิแต่เพียงผู้เดียวที่จะกระทำการใด ๆ เกี่ยวกับงานที่ผู้สร้างสรรค์ได้ริเริ่ม โดยการใส่สติปัญญาความรู้ ความสามารถ และความวิริยะอุตสาหะของตนเองในการสร้างสรรค์ โดยไม่ลอกเลียนงานของผู้อื่น โดยงานที่สร้างสรรค์ต้องเป็นงานตามประเภทที่กฎหมายลิขสิทธิ์ให้คุ้มครอง โดยผู้สร้างสรรค์จะได้รับความคุ้มครองทันทีที่สร้างสรรค์โดยไม่ต้องจดทะเบียน (กรมทรัพย์สินทางปัญญา, 2556)

ทรัพย์สินทางปัญญา คือ ผลงานอันเกิดจากความคิดสร้างสรรค์ของมนุษย์ โดยทั่วไปคนไทยส่วนมากมักจะเรียกทรัพย์สินทางปัญญาว่า “ลิขสิทธิ์” หรือ “ลิขสิทธิ์ทางปัญญา” (กวิณ นิติมนตรี, 2548)

ในช่วงปลายศตวรรษที่ 19 ถือเป็นช่วงของเทคโนโลยีและวิทยาการใหม่ ๆ เกิดขึ้น มีการเปลี่ยนแปลงด้านอุตสาหกรรมที่สำคัญต่าง ๆ เช่น การลงทุนที่เพิ่มมากขึ้นของภาคเอกชน การขยายตัวด้านการค้าระหว่างประเทศ เป็นต้น การพัฒนาแนวคิดด้านทรัพย์สินทางปัญญาจึงเกิดขึ้น (เยาวลักษณ์ เคลือบมาศ, 2556)

อนุสัญญาก่อตั้งองค์การทรัพย์สินทางปัญญาโลก (Convention Establishing the World Intellectual Property Organization, 1967) กำหนดรายชื่อของสิ่งที่จะได้รับการคุ้มครองจากกฎหมายทรัพย์สินทางปัญญาไว้ดังนี้

1. ผลงานด้านวรรณกรรม ศิลปะ และด้านวิทยาศาสตร์
2. การแสดงของศิลปินนักแสดง การบันทึกแผ่นเสียง และการออกอากาศ
3. การประดิษฐ์ในทุกสาขาที่เกิดจากความพยายามของมนุษย์
4. การค้นพบทางวิทยาศาสตร์
5. แบบผลิตภัณฑ์
6. เครื่องหมายการค้า เครื่องหมายบริการ และชื่อและการระบุชื่อที่ใช้ในการพาณิชย์
7. การป้องกันการแข่งขันที่ไม่เป็นธรรม และ
8. สิทธิอื่น ๆ อันเกิดจากกิจกรรมที่เกิดจากปัญญา ในสาขาอุตสาหกรรม วิทยาศาสตร์ วรรณกรรม และศิลปะ (เข้าใจลิขสิทธิ์ และสิทธิข้างเคียง กรมทรัพย์สินทางปัญญา, 2556)

ทรัพย์สินทางปัญญาแบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ

1. ทรัพย์สินอุตสาหกรรม

ทรัพย์สินอุตสาหกรรมมีหลายประเภท เช่น สิทธิบัตรการประดิษฐ์ แบบผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม ที่เป็นผลงานการออกแบบรูปร่างลักษณะของผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมให้มีความสวยงาม ทรัพย์สินอุตสาหกรรมยังรวมถึงเครื่องหมายการค้า เครื่องหมายบริการ แพนผังภูมิของวงจร ชื่อทางการค้า สิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ และการคุ้มครองการแข่งขันที่ไม่เป็นธรรม

2. ลิขสิทธิ์

ลิขสิทธิ์ คือคุ้มครองผลงานสร้างสรรค์ด้านศิลปะ เช่น หนังสือ เพลง ภาพวาด รูปแกะสลัก ภาพยนตร์ และการสร้างสรรค์ทางเทคโนโลยี เช่น โปรแกรมคอมพิวเตอร์ ฐานข้อมูล อิเล็กทรอนิกส์ในภาษาอื่น ๆ ในยุโรปนอกจากภาษาอังกฤษ กฎหมายที่ให้ความคุ้มครองผลงานอันมีลิขสิทธิ์จะรู้จักกันในชื่อ Author's Right (สิทธิของผู้สร้างสรรค์) ในขณะที่ Copyright เป็นกฎหมายที่คุ้มครองผลงานอันมีลิขสิทธิ์ในประเทศที่ใช้ภาษาอังกฤษ

ระบบลิขสิทธิ์เกิดขึ้นเมื่อเครื่องพิมพ์ได้ถูกประดิษฐ์ขึ้นโดยนายโจฮัน โกเทินเบิร์ก (Johann Gutenberg) ในราวปี ค.ศ. 1450 สิ่งประดิษฐ์นี้ได้ก่อให้เกิดระบบลิขสิทธิ์ขึ้นเป็นครั้งแรก เพราะสมัยนั้นเป็นยุคแห่งการฟื้นฟูศิลปวิทยาการ ผลงานด้านวรรณกรรมต่าง ๆ ได้ถูกนำมาตีพิมพ์ เผยแพร่อย่างกว้างขวาง การลักลอบตีพิมพ์ผลงานวรรณกรรมที่มีชื่อเสียงได้เกิดขึ้นเช่นกัน ซึ่งปัญหาดังกล่าวก่อให้เกิดความเดือดร้อนแก่สำนักพิมพ์ต่าง ๆ จึงทำให้มีการเรียกร้องให้มีระบบการจดทะเบียนสิ่งพิมพ์ขึ้น

ต่อมาในปี ค.ศ. 1710 จึงได้มีการประกาศใช้กฎหมาย Statute of Anne ซึ่งถือเป็นกฎหมายลิขสิทธิ์ฉบับแรกที่ให้ความคุ้มครองแก่ผู้สร้างสรรค์ และกฎหมายฉบับนี้ได้กลายเป็นแม่แบบของกฎหมายลิขสิทธิ์ในหลายประเทศ

ลิขสิทธิ์ เป็นทรัพย์สินทางปัญญาประเภทหนึ่งซึ่งไม่มีรูปร่าง แต่สามารถถือเอาได้ โดยกฎหมายลิขสิทธิ์จะให้ความคุ้มครองเฉพาะการแสดงออกทางความคิด (Expression of Idea) แต่ไม่คุ้มครองถึงตัวความคิด (Idea) ซึ่งยังไม่ได้ถ่ายทอดให้ปรากฏออกมา งานลิขสิทธิ์ไม่จำเป็นต้องมีความใหม่ (Novelty) เพียงแต่สร้างสรรค์ด้วยความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ของตนเอง ไม่ทำซ้ำหรือดัดแปลงงานของผู้อื่น ทั้งนี้การคุ้มครองลิขสิทธิ์เกิดขึ้นโดยอัตโนมัติเมื่อสร้างสรรค์ผลงานเสร็จโดยไม่ต้องจดทะเบียน

2.1.2 กฎหมายลิขสิทธิ์

กฎหมายลิขสิทธิ์ในประเทศไทยมีพื้นฐานจากประกาศหอพระสมุทวชิรญาณ ในปี พ.ศ. 2435 ตรงกับรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ซึ่งเป็นการปกครองในระบอบสมบูรณาญาสิทธิราช

ภายใต้ระบบกฎหมายและการปกครองในยุคนั้น ประกาศหอพระสมุทวชิรญาณ มีผลเสมือนหนึ่งกฎหมาย เพราะประกาศดังกล่าวเป็นพระราชโองการ ซึ่งมีผลใช้บังคับกับทุกคน และประกาศนี้ยังถูกกล่าวอ้างว่าเป็นกฎหมายลิขสิทธิ์ฉบับแรกของประเทศไทย เพราะภายในเนื้อหาของประกาศมีอำนาจให้อนุญาตในการทำซ้ำหนังสือเป็นหลักกฎหมายลิขสิทธิ์ที่เจ้าของลิขสิทธิ์มีสิทธิ แต่เพียงผู้เดียวในการอนุญาตให้ทำซ้ำ ดัดแปลง หรือโฆษณา

ต่อมาเมื่อประกาศหอพระสมุทวชิรญาณไม่สามารถให้ความคุ้มครองแก่หนังสืออื่น ๆ ได้ ความจำเป็นในการคุ้มครองผู้สร้างสรรค์หนังสือเล่มอื่นด้วยจึงเป็นที่มาของพระราชบัญญัติกรรมสิทธิ์ผู้แต่งหนังสือ พ.ศ. 2444

ต่อมาในปี พ.ศ. 2474 กฎหมายลิขสิทธิ์ของไทยก้าวสู่ระดับระหว่างประเทศเมื่อประเทศไทยเข้าเป็นภาคีในอนุสัญญาเบิร์น ดังนั้น ประเทศไทยจึงต้องตรากฎหมายเพื่อให้สอดคล้อง

กับอนุสัญญาเบิร์น โดยกฎหมายนี้มีชื่อว่า “พระราชบัญญัติคุ้มครองวรรณกรรมและศิลปกรรม พ.ศ. 2474” และได้ยกเลิกการใช้พระราชบัญญัติกรรมสิทธิ์ผู้แต่งหนังสือ พ.ศ. 2444

ปี พ.ศ. 2521 ได้มีการแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติกรรมสิทธิ์ผู้แต่งหนังสือ พ.ศ. 2444 และเรียกใหม่ว่า “พระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2521” โดยพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2521 มีผลใช้บังคับโดยไม่ได้มีการแก้ไขเพิ่มเติมจนกระทั่งปี พ.ศ. 2537

ปี พ.ศ. 2537 ได้มีการตราพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537 เพื่อใช้แทนกฎหมายเดิม โดยวัตถุประสงค์ของพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537 คือ เพื่อยกระดับกฎหมายลิขสิทธิ์ให้สอดคล้องกับมาตรฐานระหว่างประเทศในเรื่องการค้าและความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ (กรมทรัพย์สินทางปัญญาและโครงการเสริมสร้างขีดความสามารถในการแข่งขันของวิสาหกิจไทย-เยอรมัน (GTZ), 2551)

2.1.3 งานที่พระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537 ให้ความคุ้มครอง

พระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537 ให้ความคุ้มครองงานสร้างสรรค์ทั้งหมด 9 ประเภท ได้แก่

1. งานวรรณกรรม เช่น หนังสือ สิ่งเขียน สิ่งพิมพ์ ปาฐกถา เทศนา สุนทรพจน์ เป็นต้น
2. งานนาฏกรรม เช่น ท่าเต้น ท่ารำ การแสดงโดยวิธีใบ้ เป็นต้น
3. งานศิลปกรรม เช่น ภาพวาด ภาพถ่าย งานปั้น งานภาพพิมพ์ งานสถาปัตยกรรม
แผนที่ เป็นต้น
4. งานดนตรีกรรม เช่น เพลง คำร้อง ทำนอง โน้ตเพลง เป็นต้น
5. งานโสตทัศนวัสดุ เช่น วีซีดี วีดีโอ เป็นต้น
6. งานภาพยนตร์ หมายถึง ภาพยนตร์และเสียงประกอบของภาพยนตร์นั้นด้วย (ถ้ามี)
7. สิ่งบันทึกเสียง เช่น เทป แผ่นซีดี เป็นต้น
8. งานแพร่เสียงแพร่ภาพ หมายถึง การกระจายเสียงทางวิทยุกระจายเสียง และ
การกระจายภาพและเสียงทางวิทยุโทรทัศน์
9. งานอื่นใดในแผนกวรรณคดี แผนกวิทยาศาสตร์ หรือแผนกศิลปะ เป็นต้น (วารสาร
ทรัพย์สินทางปัญญา, 2548)

2.1.4 งานอันซึ่งไม่มีลิขสิทธิ์

งานซึ่งไม่มีลิขสิทธิ์สามารถแบ่งออกได้เป็น 4 กลุ่ม คือ

1. สิ่งซึ่งกฎหมายบัญญัติว่าไม่มีลิขสิทธิ์ ได้แก่
 - 1.1 ข้าวประจำวัน และข้อเท็จจริงต่าง ๆ ที่มีลักษณะเป็นเพียงข่าวสารอันมิใช่
งานในแผนกวรรณคดี แผนกวิทยาศาสตร์ หรือแผนกศิลปะ
 - 1.2 รัฐธรรมนูญ และกฎหมาย
 - 1.3 ระเบียบ ข้อบังคับ ประกาศ คำสั่ง คำชี้แจง และหนังสือโต้ตอบของ
กระทรวง ทบวง กรม หรือหน่วยงานอื่นใดของรัฐหรือของท้องถิ่น
 - 1.4 คำพิพากษา คำสั่ง คำวินิจฉัย และรายงานของทางราชการ
 - 1.5 คำแปลและการรวบรวมสิ่งต่าง ๆ ของข้าวประจำวัน และข้อเท็จจริงต่าง ๆ
ที่มีลักษณะเป็นเพียงข่าวสารอันมิใช่ในงานในแผนกวรรณคดี แผนกวิทยาศาสตร์ หรือแผนกศิลปะ

รัฐธรรมนูญ และกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ ประกาศ คำสั่ง คำชี้แจง และหนังสือโต้ตอบของ กระทรวง ทบวง กรม หรือหน่วยงานอื่นใดของรัฐหรือของท้องถิ่น คำพิพากษา คำสั่ง คำวินิจฉัย และ รายงานของทางราชการ ที่กระทรวง ทบวง กรม หรือหน่วยงานอื่นใดของรัฐหรือของท้องถิ่นจัดทำขึ้น

2. งานซึ่งไม่มีลิขสิทธิ์โดยสภาพ

คือ การสร้างสรรค์งานซึ่งไม่ได้รับรองว่าเป็นงานอันมีลิขสิทธิ์ตามพระราชบัญญัติ ลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537 และการสร้างสรรค์งาน ซึ่งขาดองค์ประกอบของงานอันมีลิขสิทธิ์

3. งานซึ่งสิ้นอายุการคุ้มครองลิขสิทธิ์แล้ว

คือ งานที่หมดอายุการคุ้มครองลิขสิทธิ์แล้ว และจะไม่ได้รับความคุ้มครองภายใต้ กฎหมาย ลิขสิทธิ์ และจะกลายเป็นสมบัติของสาธารณะ ซึ่งทุกคนสามารถใช้ได้โดยไม่ต้องจ่าย ค่าตอบแทน และไม่มีผู้ใดสามารถอ้างความเป็นเจ้าของงานได้

4. งานซึ่งมีการสละลิขสิทธิ์แล้ว

คือ งานที่เจ้าของลิขสิทธิ์อาจสละสิทธิ์ในงานของตน ในกรณีที่เจ้าของลิขสิทธิ์ สละสิทธิ์โดยสิ้นเชิง งานนั้นจะกลายเป็นสมบัติสาธารณะ

2.1.5 องค์ประกอบของงานอันมีลิขสิทธิ์

1. เป็นการแสดงออกซึ่งความคิด

การคุ้มครองลิขสิทธิ์จะขยายถึงการแสดงออกซึ่งความคิด แต่ไม่รวมถึงความคิด กรรมวิธี วิธีปฏิบัติหรือแนวคิดทางคณิตศาสตร์

2. เป็นการแสดงออกซึ่งงานในชนิดที่กฎหมายรับรอง

กฎหมายลิขสิทธิ์จะแบ่งประเภทของงานที่สามารถขอความคุ้มครองได้ สิ่งที่ไม่ได้ กำหนดว่าเป็นงานอันมีลิขสิทธิ์จะไม่ได้รับความคุ้มครองภายใต้กฎหมายลิขสิทธิ์ แต่อาจได้รับคุ้มครอง ภายใต้แขนงสาขาอื่นของกฎหมายทรัพย์สินทางปัญญา คือ ลิขสิทธิ์ สิทธิบัตร เครื่องหมายการค้า และความลับทางการค้า

3. ต้องเป็นงานที่สร้างสรรค์ด้วยตนเอง

หลักของการสร้างสรรค์งานด้วยตนเอง คือ งานของผู้สร้างสรรค์ที่สร้างสรรค์งาน ด้วยตนเอง โดยใช้ความรู้ ความเชี่ยวชาญของผู้สร้างสรรค์งาน

4. ต้องไม่ใช่งานอันขัดต่อกฎหมาย

เป็นงานที่ไม่ผิดกฎหมาย หรือขัดต่อความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของ ประชาชน เช่น ภาพหรือภาพยนตร์ลามก หนังสือหรือภาพที่กระทบต่อความมั่นคงของประเทศ เป็นต้น

2.1.6 การได้มาซึ่งลิขสิทธิ์

การได้มาซึ่งลิขสิทธิ์ตามพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537 แยกออกได้ดังนี้

1. การได้ลิขสิทธิ์ในฐานะผู้สร้างสรรค์

การได้ลิขสิทธิ์ในฐานะผู้สร้างสรรค์ ให้ผู้สร้างสรรค์เป็นผู้มีลิขสิทธิ์ในงานที่ตนได้ สร้างสรรค์ขึ้นภายใต้เงื่อนไขต่อไปนี้

1.1 ในกรณีที่ยังไม่ได้โฆษณา ผู้สร้างสรรค์ต้องเป็นผู้มีสัญชาติไทย หรืออยู่ใน

ราชอาณาจักร หรือเป็นผู้มีสัญชาติหรืออยู่ในประเทศที่เป็นภาคีแห่งอนุสัญญาว่าด้วยการคุ้มครอง ลิขสิทธิ์ซึ่งประเทศไทยเป็นภาคีอยู่ด้วยตลอดระยะเวลา หรือเป็นส่วนใหญ่ในการสร้างสรรค์งานนั้น

1.2 ในกรณีที่ได้มีการโฆษณาแล้ว การโฆษณานั้นในครั้งแรกได้กระทำขึ้นในราชอาณาจักรหรือในประเทศที่เป็นภาคีแห่งอนุสัญญาว่าด้วยการคุ้มครองลิขสิทธิ์ ซึ่งประเทศไทยเป็นภาคีอยู่ด้วย หรือในกรณีที่การโฆษณาครั้งแรกได้กระทำนอกราชอาณาจักรหรือในประเทศอื่นที่ไม่เป็นภาคีแห่งอนุสัญญาว่าด้วยการคุ้มครองลิขสิทธิ์ ซึ่งประเทศไทยเป็นภาคีอยู่ด้วย หากได้มีการโฆษณาดังกล่าวในราชอาณาจักร หรือในประเทศที่เป็นภาคีแห่งอนุสัญญาว่าด้วยการคุ้มครองลิขสิทธิ์ ซึ่งประเทศไทยเป็นภาคีอยู่ด้วยภายในสามสิบวันนับตั้งแต่วันที่ได้มีการโฆษณาครั้งแรก หรือผู้สร้างสรรค์เป็นผู้มีลักษณะตามที่กำหนดไว้ ในขณะที่มีการโฆษณางานครั้งแรก

2. การได้ลิขสิทธิ์โดยการจ้างทำของ

การได้ลิขสิทธิ์โดยการจ้างทำของ คือ งานที่ผู้สร้างสรรค์ได้สร้างสรรค์ขึ้นโดยการรับจ้างบุคคลอื่นให้ผู้ว่าจ้างเป็นผู้มีลิขสิทธิ์ในงานนั้น เว้นแต่ผู้สร้างสรรค์และผู้ว่าจ้างจะได้ตกลงกันไว้เป็นอย่างอื่น

3. การได้ลิขสิทธิ์โดยการจ้างแรงงาน

การได้ลิขสิทธิ์โดยการจ้างแรงงาน คือ งานที่ผู้สร้างสรรค์ได้สร้างสรรค์ขึ้นในฐานะพนักงานหรือลูกจ้าง ถ้ามิได้ทำเป็นหนังสือตกลงกันไว้เป็นอย่างอื่น ให้ลิขสิทธิ์ในงานนั้นเป็นของผู้สร้างสรรค์ แต่นายจ้างมีสิทธิในงานนั้นออกเผยแพร่ต่อสาธารณชนได้ตามที่เป็นวัตถุประสงค์แห่งการจ้างแรงงาน

4. การได้ลิขสิทธิ์ในฐานะที่เป็นหน่วยงานของรัฐ

การได้ลิขสิทธิ์ในฐานะที่เป็นหน่วยงานของรัฐ คือ กระทรวง ทบวง กรม หรือหน่วยงานอื่นใดของรัฐหรือของท้องถิ่น ย่อมมีลิขสิทธิ์ในงานที่ได้สร้างสรรค์ขึ้นโดยการจ้าง หรือตามคำสั่ง หรือในการควบคุมของตน เว้นแต่จะได้ตกลงกันไว้เป็นอย่างอื่นเป็นลายลักษณ์อักษร

5. การได้ลิขสิทธิ์โดยการรับโอน

การได้ลิขสิทธิ์โดยการรับโอน คือ ลิขสิทธิ์ย่อมโอนแก่กันได้ ซึ่งเจ้าของลิขสิทธิ์อาจโอนสิทธิของตนทั้งหมดหรือแต่บางส่วนให้แก่บุคคลอื่นได้ และจะโอนโดยมีกำหนดเวลาหรือตลอดอายุแห่งการคุ้มครองลิขสิทธิ์ก็ได้

6. การได้ลิขสิทธิ์โดยทางมรดก

การได้ลิขสิทธิ์ทางมรดก ซึ่งอาจจะรับมรดกลิขสิทธิ์ในฐานะทายาทโดยธรรมหรือรับโอนมาโดยทางพินัยกรรม เพราะลิขสิทธิ์เป็นทรัพย์สินอย่างหนึ่งของผู้ตาย

7. การได้ลิขสิทธิ์โดยการควบบริษัท

การได้ลิขสิทธิ์โดยการควบบริษัท คือ บริษัทใหม่นี้ย่อมได้ไปทั้งสิทธิและความรับผิดชอบที่มีอยู่แก่บริษัทเดิมอันได้มาควบเข้ากันนั้นทั้งสิ้น

8. การได้ลิขสิทธิ์โดยการรวบรวม

การได้ลิขสิทธิ์โดยการรวบรวม คือ งานใดมีลักษณะเป็นการนำเอางานอันมีลิขสิทธิ์ตามพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537 มารวบรวม หรือประกอบเข้ากันโดยได้รับอนุญาตจากเจ้าของลิขสิทธิ์ หรือเป็นการนำเอาข้อมูลหรือสิ่งอื่นใด ซึ่งสามารถอ่านหรือถ่ายทอดได้โดยอาศัยเครื่องกลหรืออุปกรณ์อื่นใดมารวบรวม หรือประกอบเข้าด้วยกัน หากผู้รวบรวมหรือประกอบเข้ากันได้รวบรวม หรือประกอบเข้ากันซึ่งงานดังกล่าวขึ้น โดยการคัดเลือกหรือจัดลำดับในลักษณะซึ่งมิได้

ลอกเลียนงานของบุคคลอื่น ให้ผู้ที่รวบรวมหรือประกอบเข้ากันนั้นมีลิขสิทธิ์ในงานที่รวบรวมหรือประกอบเข้ากันตามพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537 แต่ทั้งนี้ไม่กระทบกระเทือนสิทธิของเจ้าของลิขสิทธิ์ ที่มีอยู่ในงานหรือข้อมูลหรือสิ่งอื่นใดของผู้สร้างสรรค์เดิม ที่ถูกนำมารวบรวมหรือประกอบเข้ากัน

9. การได้ลิขสิทธิ์โดยการดัดแปลง

การได้ลิขสิทธิ์โดยการดัดแปลง คือ งานใดมีลักษณะเป็นการดัดแปลงงานอันมีลิขสิทธิ์ตามพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537 โดยได้รับอนุญาตจากเจ้าของลิขสิทธิ์ให้ผู้ที่ได้ดัดแปลงนั้นมีลิขสิทธิ์ในงานที่ดัดแปลงตามพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537 แต่ทั้งนี้ไม่กระทบกระเทือนสิทธิของเจ้าของลิขสิทธิ์ที่มีอยู่ในงานของผู้สร้างสรรค์เดิมที่ถูกดัดแปลง (นิวัฒน์ มีลาภ, 2548)

2.1.7 สิทธิของเจ้าของลิขสิทธิ์

ผู้สร้างสรรค์งานอันมีลิขสิทธิ์ตามพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537 มีสิทธิที่จะแสดงว่าตนเป็นผู้สร้างสรรค์งาน และมีสิทธิที่จะห้ามไม่ให้ผู้รับโอนลิขสิทธิ์ หรือบุคคลอื่นใดบิดเบือน ตัดทอนดัดแปลง หรือทำโดยประการอื่นใดแก่งานนั้น จนเกิดความเสียหายต่อชื่อเสียง หรือเกียรติคุณของผู้สร้างสรรค์ และเมื่อผู้สร้างสรรค์ถึงแก่ความตาย ทายาทของผู้สร้างสรรค์มีสิทธิจะฟ้องบังคับตามสิทธิได้ตลอดอายุแห่งการคุ้มครองลิขสิทธิ์ ทั้งนี้ เว้นแต่จะตกลงกันไว้เป็นอย่างอื่นเป็นลายลักษณ์อักษร

2.1.8 การอนุญาตให้ใช้งานอันมีลิขสิทธิ์

การอนุญาตให้ใช้สิทธิในงานอันมีลิขสิทธิ์ มีรูปแบบการอนุญาตอยู่ 3 แบบ คือ

1. การอนุญาตโดยทั่วไป คือ การอนุญาตที่ไม่ตัดสิทธิของเจ้าของลิขสิทธิ์ที่จะอนุญาตให้ผู้อื่นใช้สิทธิที่เคยอนุญาตไปแล้วใช้ได้ และเจ้าของลิขสิทธิ์ก็มีสิทธิที่จะใช้งานนั้นได้ด้วย
2. การอนุญาตให้แต่ผู้เดียว คือ การอนุญาตที่ห้ามไม่ให้ผู้เป็นเจ้าของลิขสิทธิ์อนุญาตให้แก่บุคคลอื่นใช้สิทธินั้นได้อีก
3. การอนุญาตให้แต่ผู้เดียวโดยเด็ดขาด คือ การอนุญาตที่ห้ามให้เจ้าของลิขสิทธิ์อนุญาตให้บุคคลอื่นใช้สิทธินั้นอีก

2.1.9 อายุแห่งการคุ้มครองลิขสิทธิ์

อายุแห่งการคุ้มครองลิขสิทธิ์ ตามที่บัญญัติในพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537 ได้แยกออกตามประเภทของงานแต่ละชนิด ซึ่งอายุแห่งการคุ้มครองของงานจะไม่เท่ากัน ขึ้นอยู่ว่าเป็นงานประเภทไหน นอกจากนี้การเริ่มนับอายุแห่งการคุ้มครองจะแตกต่างกันไปด้วย สำหรับกรณีนี้จะขออธิบายมุ่งเน้นเฉพาะอายุแห่งการคุ้มครองงานวรรณกรรม ตามจุดมุ่งหมายของการศึกษาเรื่องการพัฒนาการจัดการความขัดแย้งโดยการเจรจาไกล่เกลี่ยคนกลางนอกศาล กรณีความผิดเกี่ยวกับการละเมิดลิขสิทธิ์วรรณกรรม

บทบัญญัติตามมาตรา 19 และมาตรา 20 แห่งพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537 ซึ่งบัญญัติไว้ว่า

“มาตรา 19 ภายใต้งบบังคับมาตรา 21 และมาตรา 22 ลิขสิทธิ์ตามพระราชบัญญัตินี้ ให้มีอยู่ตลอดอายุของผู้สร้างสรรค์ และมีอยู่ต่อไปอีกเป็นเวลา ห้าสิบปี นับแต่ผู้สร้างสรรค์ถึงแก่ความตายในกรณีที่มีผู้สร้างสรรค์ร่วม ลิขสิทธิ์ในงานดังกล่าวให้มีอยู่ตลอดอายุของผู้สร้างสรรค์ร่วม และมีอยู่

ต่อไปอีกเป็นเวลาห้าสิบปีนับแต่ผู้สร้างสรรค์ร่วมคนสุดท้ายถึงแก่ความตาย ถ้าผู้สร้างสรรค์หรือผู้สร้างสรรค์ร่วมทุกคนถึงแก่ความตายก่อนที่ได้มีการโฆษณางานนั้น ให้ลิขสิทธิ์ดังกล่าวมีอายุห้าสิบปีนับแต่ได้มีการโฆษณาเป็นครั้งแรก

ในกรณีที่ผู้สร้างสรรค์เป็นนิติบุคคล ให้ลิขสิทธิ์มีอายุห้าสิบปีนับแต่ผู้สร้างสรรค์ได้สร้างสรรค์ขึ้น แต่ถ้าได้มีการโฆษณางานนั้น ในระหว่างระยะเวลาดังกล่าว ให้ลิขสิทธิ์มีอายุห้าสิบปีนับแต่ได้มีการโฆษณาเป็นครั้งแรก”

“มาตรา 20 งานอันมีลิขสิทธิ์ตามพระราชบัญญัตินี้ที่ได้สร้างสรรค์ขึ้นโดยผู้สร้างสรรค์ใช้ นามแฝงหรือไม่ปรากฏชื่อผู้สร้างสรรค์ ให้ลิขสิทธิ์มีอายุ ห้าสิบปีนับแต่ได้สร้างงานนั้นขึ้น แต่ถ้าได้มีการโฆษณางานนั้นในระหว่างระยะเวลาดังกล่าว ให้ลิขสิทธิ์มีอายุห้าสิบปี นับแต่ได้มีการโฆษณาเป็นครั้งแรก

ในกรณีที่รู้ตัวผู้สร้างสรรค์ให้นำมาตรา 19 มาใช้บังคับโดยอนุโลม”

เมื่อพิจารณาจากบทบัญญัติมาตรา 19 และ มาตรา 20 แห่งพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537 สามารถแยกหลักในการเริ่มนับอายุและการกำหนดอายุแห่งการคุ้มครองลิขสิทธิ์โดยพิจารณาจาก 1) กรณีรู้ตัวผู้สร้างสรรค์ 2) กรณีมีผู้สร้างสรรค์ร่วม 3) กรณีผู้สร้างสรรค์ใช้นามแฝงหรือไม่ปรากฏชื่อผู้สร้างสรรค์ 4) กรณีนิติบุคคลเป็นผู้สร้างสรรค์

1. กรณีรู้ตัวผู้สร้างสรรค์ อายุแห่งการคุ้มครอง ลิขสิทธิ์นั้นมีอยู่ตลอดอายุของผู้สร้างสรรค์ และให้มีอยู่ต่อไปอีกเป็นเวลาห้าสิบปีนับแต่ผู้สร้างสรรค์ถึงแก่ความตาย หากผู้สร้างสรรค์ถึงแก่ความตายก่อน แต่ที่ได้มีการโฆษณางานที่ตนได้สร้างสรรค์ขึ้น ให้อายุแห่งการคุ้มครองลิขสิทธิ์มีอยู่ต่อไปอีกห้าสิบปีนับแต่ได้มีการโฆษณาเป็นครั้งแรก

2. กรณีมีผู้สร้างสรรค์ร่วม อายุแห่งการคุ้มครองลิขสิทธิ์มีอยู่ตลอดอายุผู้สร้างสรรค์ร่วม และมีอยู่ต่อไปอีกห้าสิบปีนับแต่ผู้สร้างสรรค์ร่วมคนสุดท้ายถึงแก่ความตาย หากผู้สร้างสรรค์ร่วมคนสุดท้ายถึงแก่ความตายก่อนได้มีการโฆษณางานที่ได้สร้างสรรค์ขึ้น ให้ลิขสิทธิ์ในงานที่ได้สร้างสรรค์ขึ้นมีอยู่ต่อไปอีกห้าสิบปีนับแต่ได้มีการโฆษณาเป็นครั้งแรก

3. กรณีผู้สร้างสรรค์ใช้นามแฝง หรือไม่ปรากฏชื่อผู้สร้างสรรค์ กฎหมายกำหนดให้เริ่มนับอายุการคุ้มครองเป็นเวลาห้าสิบปี นับแต่ได้มีการสร้างสรรค์งานขึ้น หากแต่ถ้าได้มีการโฆษณางานที่ได้สร้างสรรค์ขึ้นในระหว่างระยะเวลาดังกล่าว ให้ลิขสิทธิ์มีอายุห้าสิบปีนับแต่ได้มีการโฆษณาครั้งแรก

4. กรณีนิติบุคคลเป็นผู้สร้างสรรค์ กฎหมายกำหนดให้ลิขสิทธิ์มีอายุห้าสิบปีนับแต่ได้สร้างสรรค์งานขึ้นและหากได้มีการได้มีการนำโฆษณางานในระหว่างเวลาดังกล่าวให้ลิขสิทธิ์มีอยู่เป็นเวลาห้าสิบปีนับแต่ได้มีการโฆษณาเป็นครั้งแรก

2.2 ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับการละเมิดลิขสิทธิ์

2.2.1 ประเภทของการละเมิดลิขสิทธิ์

1. การละเมิดลิขสิทธิ์โดยตรงหรือขั้นต้น (Primary Infringement หรือ Direct Infringement) หมายถึง การกระทำที่กฎหมายถือว่าเป็นการละเมิดลิขสิทธิ์ในงานแต่ละประเภท ซึ่งผู้ถูกกล่าวหาว่าเป็นผู้กระทำการละเมิดเป็นผู้ทำซ้ำหรือดัดแปลงโดยตรง

2. การละเมิดลิขสิทธิ์โดยอ้อมหรือชั้นรอง (Secondary Infringement หรือ Indirect Infringement) หมายถึง ผู้กระทำรู้หรือมีเหตุอันควรรู้อย่างนั้น ๆ ได้ทำขึ้นมาโดยละเมิด แต่ยังสามารถกระทำเพื่อขาย มีไว้เพื่อขาย เสนอขาย ให้เช่า เสนอให้เช่า ให้เช่าซื้อ หรือเสนอให้เช่าซื้อ เผยแพร่ต่อสาธารณชน แจกจ่ายในลักษณะที่อาจก่อให้เกิดความเสียหายแก่เจ้าของลิขสิทธิ์ นำหรือส่งเข้ามาในราชอาณาจักร ให้ถือว่าผู้นั้นกระทำการละเมิดลิขสิทธิ์

2.2.2 บทกำหนดโทษการละเมิดลิขสิทธิ์

1. การละเมิดลิขสิทธิ์โดยตรง มีโทษปรับตั้งแต่ 20,000 บาท ถึง 200,000 บาท หากเป็นการกระทำเพื่อการค้า มีโทษจำคุกตั้งแต่ 6 เดือน ถึง 4 ปี หรือปรับตั้งแต่ 100,000 บาท ถึง 800,000 บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

2. การละเมิดลิขสิทธิ์โดยอ้อม มีโทษปรับตั้งแต่ 10,000 บาท ถึง 100,000 บาท หากเป็นการกระทำเพื่อการค้า มีโทษจำคุกตั้งแต่ 3 เดือน ถึง 2 ปี หรือปรับตั้งแต่ 50,000 บาท ถึง 400,000 บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

ผู้ใดกระทำความผิดต้องระวางโทษตามพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537 เมื่อพ้นโทษแล้วยังไม่ครบกำหนดห้าปีกระทำความผิดต่อพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537 นี้ อีก จะต้องระวางโทษเป็นสองเท่าของโทษที่กำหนดไว้สำหรับความผิดนั้น

กรณีที่มีนิติบุคคลกระทำความผิดตามพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537 นี้ ให้ถือว่ากรรมการหรือผู้จัดการทุกคนของนิติบุคคลนั้นเป็นผู้ร่วมกระทำความผิดกับนิติบุคคลนั้น เว้นแต่พิสูจน์ได้ว่ามิได้รู้เห็นหรือยินยอมด้วย

2.2.3 การดำเนินคดีละเมิดลิขสิทธิ์

คดีละเมิดลิขสิทธิ์ เป็นคดีที่ได้รับการคุ้มครองจากพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537 ซึ่งสามารถฟ้องร้องคดีได้ 2 แบบ คือ การฟ้องร้องคดีทางแพ่ง และการฟ้องร้องทางอาญา ซึ่งมีความแตกต่างกันดังนี้

1. การฟ้องร้องคดีทางแพ่ง

การฟ้องร้องคดีทางแพ่ง เป็นการฟ้องร้องเพื่อเรียกค่าเสียหายอันเกิดขึ้นจากการละเมิด ผู้ฟ้องร้องสามารถเรียกค่าเสียหายที่เกิดขึ้นจริงหรือคาดว่าจะเกิดขึ้น สำหรับการนำสืบของ การฟ้องร้องทางแพ่งนั้น เพียงนำสืบให้รู้ว่าเกิดการละเมิดลิขสิทธิ์ขึ้นจริงและมีความเสียหายก็สามารถที่จะชนะคดีได้ สำหรับอายุความการฟ้องร้องคดีลิขสิทธิ์ทางแพ่งคือภายใน 3 ปี นับแต่ทราบว่ามี การละเมิดเกิดขึ้น

การฟ้องร้องคดีทางแพ่ง ไม่จำเป็นต้องไปแจ้งความที่สถานีตำรวจ เพียงแค่ผู้ถูกละเมิดเก็บรวบรวมพยานหลักฐาน และเอกสารประกอบคดีที่เกี่ยวข้องทั้งหมด สามารถนำไปยื่นฟ้องต่อศาลทรัพย์สินทางปัญญา หรือศาลแพ่งในเขตอำนาจศาล เมื่อผู้ถูกละเมิดลิขสิทธิ์ยื่นคำฟ้อง และศาลประทับฟ้องและลงเลขคดีแล้วศาลจะส่งคำฟ้องไปยังจำเลย เพื่อเรียกให้จำเลยมาแก้ต่าง ภายใน 30 วัน และหากภูมิลำเนาของจำเลยไม่มีคนลงนามรับคำฟ้อง เจ้าหน้าที่ของศาลจะติดประกาศไว้ที่บ้านของจำเลย และนับเวลาไปอีก 15 วัน หากจำเลยไม่มายื่นคำให้การ ถือว่าจำเลยขาดนัดยื่นคำให้การ จำเลยไม่มีสิทธิ์แก้คดีด้วยตนเองถือว่ารับคำฟ้องของโจทก์ทุกประการ หากจำเลยยื่นคำให้การแก้ต่าง ต้องนำมาสืบต่อไปในชั้นศาล โดยศาลจะนัดวันไกล่เกลี่ย

หากจำเลยไม่ประสงค์เข้าสู่กระบวนการไกล่เกลี่ย ศาลจะนัดสืบพยาน ตามขั้นตอนการดำเนินคดีต่อไปจนพิพากษาถึงที่สุด หากจำเลยไม่มาดำเนินการแก้ต่างต่อศาลสักครั้ง ศาลจะถือว่าขาดนัดพิจารณา โจทก์สามารถยื่นคำร้องขอให้โจทก์ชนะคดีเนื่องจากจำเลยขาดนัดพิจารณา เมื่อศาลพิพากษาตามร้องดังกล่าว โจทก์สามารถดำเนินการบังคับคดียึดทรัพย์เอากับจำเลยได้ โดยติดต่อกับสำนักงานบังคับคดี จำเลยจะถูกอายัดทรัพย์สินทั้งสังหาริมทรัพย์และอสังหาริมทรัพย์ ดังนั้น ผู้ศึกษาขอสรุปแผนผังการดำเนินคดีละเมิดลิขสิทธิ์ทางแพ่ง

2. การฟ้องร้องคดีทางอาญา

การฟ้องร้องคดีอาญา เป็นการฟ้องร้องเพื่อลงโทษผู้ละเมิดลิขสิทธิ์ อาจทำให้ผู้ละเมิดต้องโทษจำคุก วัตถุประสงค์ของการฟ้องร้องคดีทางอาญาเพื่อให้ผู้ละเมิดเกรงกลัวต่อการกระทำความผิดเกี่ยวกับการละเมิดลิขสิทธิ์ การนำสืบเพื่อฟ้องคดีอาญานั้นต้องพิสูจน์จนสิ้นข้อสงสัยว่าผู้ละเมิดได้กระทำความผิดจริงทั้งหมดตามข้อกล่าวหา แต่คดีอาญาเป็นคดีที่ยอมความกันได้

การฟ้องร้องคดีละเมิดลิขสิทธิ์ทางอาญาจำเป็นต้องไปแจ้งความร้องทุกข์เพื่อดำเนินคดีกับตำรวจ โดยรวบรวมพยานหลักฐาน และเอกสารต่าง ๆ เหมือนกับการฟ้องทางแพ่ง เพื่อให้ตำรวจออกหมายเรียก หรือร้องต่อศาลเพื่อออกหมายค้นหรือหมายจับไปยังผู้กระทำการละเมิด

ผู้ละเมิดหรือจำเลยต้องถูกนำตัวมาสอบสวนกับทางเจ้าหน้าที่ตำรวจ และหากพบว่าจำเลยกระทำการละเมิดจริง ในขั้นต้นจำเลยอาจถูกคุมขัง และจำเลยอาจหาหลักทรัพย์มาประกันตัว จากนั้นตำรวจจะรวบรวมสำนวนเพื่อยื่นต่ออัยการให้สั่งฟ้อง และนำตัวจำเลยไปไต่สวนในชั้นศาล และดำเนินคดีไปตามขั้นตอนกระบวนการพิจารณาคดี ผู้ถูกละเมิดอาจยื่นคำร้องขอเข้าเป็นโจทก์ร่วมกับอัยการได้

ในการฟ้องร้องทางอาญานี้ คดีสามารถเข้าสู่การไกล่เกลี่ยเช่นเดียวกับคดีแพ่งได้ แต่หากการไกล่เกลี่ยไม่สำเร็จ สามารถจะสืบพยานจนหมดสิ้นได้ ศาลพิพากษาหากไม่เห็นผิด หรือนำสืบไม่ชัดเจนจนสิ้นสงสัย ศาลจะยกฟ้องคดี หากนำสืบจนเห็นสิ้นแล้วศาลอาจพิพากษาปรับและจำคุกตามลำดับโทษ โดยอาจให้รอลงอาญาไว้หากจำเลยกระทำความผิดครั้งแรก

การฟ้องร้องคดีละเมิดลิขสิทธิ์นี้ มีการดำเนินคดีที่ซับซ้อน และสิ้นเปลืองทั้งเวลาและทรัพย์สิน และยังการดำเนินคดีละเมิดลิขสิทธิ์ในเยาวชนที่อายุต่ำกว่า 18 ปี การฟ้องจึงต้องย้ายไปพิจารณาในศาลเยาวชนและครอบครัว ดังนั้น กระบวนการดำเนินคดีละเมิดลิขสิทธิ์นอกจาก 2 รูปแบบที่กล่าวมาแล้วนั้น ยังมีกระบวนการดำเนินคดีหรือการจัดการความขัดแย้งคดีละเมิดลิขสิทธิ์ในอีกรูปแบบหนึ่งคือ “กระบวนการจัดการความขัดแย้งโดยการเจรจาไกล่เกลี่ย”

2.3 ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับความขัดแย้งและการดำเนินการเจรจาไกล่เกลี่ย

การศึกษาการนำกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์มาใช้ในการจัดการความขัดแย้งคดีความผิดเกี่ยวกับการใช้ความรุนแรงในครอบครัวนั้น เป็นการมุ่งที่จะทำความเข้าใจสาเหตุแห่งการเกิดความขัดแย้ง การขยายตัวของความขัดแย้ง และกระบวนการจัดการความขัดแย้งเชิงสมานฉันท์ในแต่ละกรณีศึกษา โดยนำมาวิเคราะห์และเปรียบเทียบกับทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้เข้าใจถึงวิธีการและความแตกต่างในการนำทฤษฎีมาปรับใช้ในแต่ละกรณีศึกษา โดยแบ่งออกเป็น

2.3.1 ความหมาย ความเป็นมาเกี่ยวกับความขัดแย้ง

ความขัดแย้ง (Conflict) เป็นกระบวนการความมีปฏิสัมพันธ์แสดงออกอย่างชัดเจนในสิ่งที่เข้ากันไม่ได้ ความไม่เห็นด้วยหรือความไม่ลงรอยกันภายในหรือระหว่างแก่นแท้ของสังคม (Rahim, 1992)

ความขัดแย้งเกิดขึ้นได้กับคน 2 คนขึ้นไป หรือกลุ่มบุคคลภายในหน่วยงานเดียว หรือกลุ่มบุคคลที่อยู่คนละหน่วยงานหรือคนละองค์กร หรือแม้แต่บุคคลในครอบครัวเดียวกันก็สามารถเกิดความขัดแย้งขึ้นมาได้ ความขัดแย้งถือเป็นข้อดีเพราะจะช่วยกระตุ้นให้บุคคลเหล่านั้นหาทางแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นความวิธีการต่าง ๆ

ความขัดแย้ง (Conflict) มีทั้งเป็นประโยชน์และไม่เป็นประโยชน์ หากไม่ทำความเข้าใจและบริหารไม่ดี ความขัดแย้งอาจก่อให้เกิดความรุนแรงขึ้นได้ภายหลัง ดังนั้น มนุษย์จำเป็นต้องทำความเข้าใจและยอมในธรรมชาติของความขัดแย้งซึ่งเป็นสิ่งที่หลีกเลี่ยงไม่ได้

2.3.2 แนวคิดเกี่ยวกับความขัดแย้ง

สิทธิพงศ์ สิทธิขจร กล่าวไว้ว่า แนวความคิดเกี่ยวกับความขัดแย้งแบ่งออกเป็น 3 กลุ่ม ซึ่งแตกต่างกัน ดังนี้

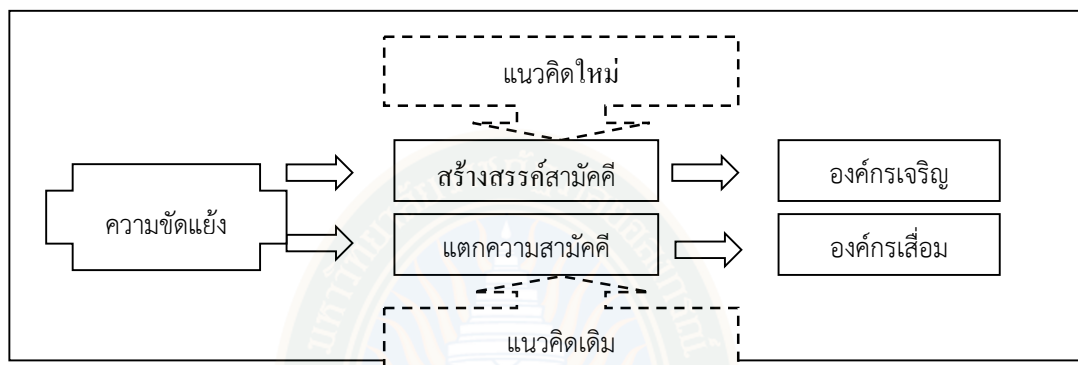
1. แนวคิดสมัยดั้งเดิม (Traditional View) หรือเรียกอีกอย่างหนึ่งว่า แนวประเพณีนิยม แนวคิดนี้ได้แพร่หลายในช่วงปี ค.ศ. 1930-1948 คิดว่าความขัดแย้ง (Conflict) เป็นสิ่งไม่ดีมองในแง่ลบและมีผลกระทบกระเทือนต่อองค์กร ดังนั้น ถ้าหากสามารถหลีกเลี่ยงได้ก็ควรหลีกเลี่ยง และผู้บริหารจะต้องมีความรับผิดชอบต่อความขัดแย้งที่เกิดขึ้น ต้องหาวิธีในการกำจัดความขัดแย้งที่เกิดขึ้นให้หมดไปด้วยวิธีการต่าง ๆ เช่น การออกกฎระเบียบหรือสร้างกระบวนการที่เข้มงวดเพื่อขจัดความขัดแย้งให้หมดไป

2. แนวคิดด้านมนุษยสัมพันธ์ (Human Relations View) หรือเรียกอีกอย่างหนึ่งว่า แนวพฤติกรรม (Behavioral View) แนวคิดนี้ได้แพร่หลายในช่วงปี ค.ศ. 1949-1975 มีความคิดว่าความขัดแย้งอาจเกิดขึ้นเองตามธรรมชาติและทุกองค์กรไม่สามารถหลีกเลี่ยงได้ แนวคิดด้านมนุษยสัมพันธ์นี้สนับสนุนการยอมรับความขัดแย้ง โดยอธิบายว่าเหตุผลของการมีความขัดแย้งเพราะไม่สามารถถูกกำจัดได้และความขัดแย้งอาจก่อประโยชน์ต่อองค์กรได้บ้างในบางเวลา

3. แนวคิดสมัยใหม่ (Contemporary View) หรือเรียกอีกอย่างหนึ่งว่าแนวคิดปฏิสัมพันธ์ (Interactive View) แนวคิดนี้เกิดขึ้นตั้งแต่ ค.ศ. 1976 โดยมีแนวคิดที่ว่าเมื่อแนวคิดด้านมนุษยสัมพันธ์ยอมรับความขัดแย้ง แนวคิดสมัยใหม่จึงสนับสนุนความขัดแย้งบนรากฐานที่ว่าถ้าองค์กรที่มีแต่ความสามัคคี ประองตอง สงบสุข หากไม่ยอมรับปัญหาที่เกิดขึ้นจากความขัดแย้ง การให้ความร่วมมือแก่องค์กรของบุคลากรจะกลายเป็นความเฉื่อยชา อยู่เฉย และไม่ตอบสนองต่อความต้องการเพื่อการเปลี่ยนแปลงและการคิดค้นหาสิ่งใหม่ ๆ แนวคิดสมัยใหม่นี้จึงยอมรับและสนับสนุนให้ผู้บริหารองค์กรรักษาระดับความขัดแย้งระดับต่ำเพื่อเป็นกลวิธีในการบริหารองค์ให้เติบโตและสร้างสรรค์

จากแนวคิดทั้ง 3 กลุ่มที่กล่าวมานั้น สามารถสรุปออกได้เป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มแนวคิดเดิมกับกลุ่มแนวคิดสมัยใหม่ โดยนักวิชาการผู้สนับสนุนกลุ่มแนวคิดเดิม (Traditional View) คือ Max Weber และ Frederick Taylor โดยทั้งสองมีความเห็นตรงกันว่าความขัดแย้งเป็นสิ่งที่ไม่มี

ประโยชน์ ก่อให้เกิดแต่ความมุงร้าย ทำลายล้างและสร้าง ความรุนแรง ทำให้ผลการปฏิบัติงานมี ผลสัมฤทธิ์ต่ำ ทำให้เกิดความเฉื่อยชา ไม่สร้างสรรค์ และคิดหาทางออกของความขัดแย้งโดยการออก กฎระเบียบที่เข้มงวดเพื่อจัดความขัดแย้งให้หมดไป ส่วนแนวคิดใหม่สมัยใหม่เห็นว่าความขัดแย้งเป็น ธรรมชาติ ไม่สามารถหลีกเลี่ยงได้ และควรรักษา ระดับของความขัดแย้งระดับต่ำไว้เพื่อกระตุ้นให้เกิด การพัฒนาองค์กรที่สร้างสรรค์ (Robbins, 1983) ดังภาพที่ 2.1

ภาพที่ 2.1 แนวคิดความขัดแย้ง
ที่มา: สิทธิพงศ์ สิทธิขจร (2553)

ตารางที่ 2.1 มุมมองเปรียบเทียบเกี่ยวกับความขัดแย้ง

แนวคิดดั้งเดิม	แนวคิดสมัยใหม่
<ol style="list-style-type: none"> 1. ความขัดแย้งควรจะถูกกำจัดให้หมดไปจากองค์กร เพราะจะทำให้เกิดความแตกแยก และเป็นตัวการทำให้งานไม่มีประสิทธิภาพ 2. ในองค์กรที่มีการบริหารที่ดีจะไม่มี ความขัดแย้ง 3. สามารถหลีกเลี่ยงความขัดแย้งได้ 4. ความขัดแย้งเป็นผลมาจากความผิดพลาด ของการบริหาร 5. ความขัดแย้งเป็นของเหลว เพราะนำไปสู่ ความเครียด ความเป็นศัตรูกันของบุคคล 6. โดยการสร้างบรรยากาศที่เหมาะสมแล้ว ผู้บริหารสามารถควบคุมและปรับพฤติกรรม ของผู้ใต้บังคับบัญชาได้ เช่น การก้าวร้าว เป็นต้น 	<ol style="list-style-type: none"> 1. ความขัดแย้ง อาจเป็นสิ่งที่ดีที่จะส่งเสริมให้ การปฏิบัติงานในองค์กร ดังนั้นควรบริหาร ความขัดแย้งให้เกิดผลดีที่สุดความขัดแย้ง อาจจะมีประโยชน์หรืออาจมีโทษขึ้นอยู่กับ วิธีการบริหารความขัดแย้ง 2. ในองค์กรที่ดีที่สุด จะมีความขัดแย้งใน ระดับที่มีความเหมาะสม ที่จะช่วยกระตุ้น และจูงใจให้คนปฏิบัติงานอย่างมี ประสิทธิภาพ 3. ความขัดแย้งเป็นส่วนหนึ่งขององค์กร 4. ความขัดแย้งเป็นผลมาจากความแตกต่าง ของสิ่งจูงใจที่ได้รับ เป้าหมายและค่านิยมใน องค์กร ความขัดแย้งอาจเกิดจากความ ก้าวร้าวตามธรรมชาติของมนุษย์ 5. ความขัดแย้งเป็นสิ่งที่ดี เพราะจะช่วยกระตุ้น ให้คนพยายามแก้ปัญหา

ตารางที่ 2.1 (ต่อ)

แนวคิดดั้งเดิม	แนวคิดสมัยใหม่
	6. มีปัจจัยหลายอย่างที่ส่งผลต่อการทำงาน ของคน ปัจจัยความขัดแย้งผู้บริหารไม่สามารถควบคุมได้ เช่น ปัจจัยทางด้านจิตวิทยา เป็นต้น

ที่มา: พรนพ พุกกะพันธ์ (2542)

2.3.3 พฤติกรรมในการจัดการความขัดแย้ง

เอกชัย กี่สุขพันธ์ (2530) ได้สรุปแบบพฤติกรรมในการจัดการความขัดแย้ง 5 แบบ คือ

1. **Withdrawing** ลักษณะแบบ “เต่า” (ถอนตัว หดหัว) มีลักษณะหลีกเลี่ยงความขัดแย้ง ยอมละเมิดวัตถุประสงค์และความสัมพันธ์ส่วนตัว พยายามหลีกเลี่ยงจากประเด็นปัญหาที่ก่อให้เกิดความขัดแย้งโดยการหลีกเลี่ยงไม่เผชิญกับคู่กรณี และหลีกเลี่ยงจากผู้คนในแวดวงนั้น นอกจากนี้จะไม่ตัดสินใจอย่างใดอย่างหนึ่งเพื่อแก้ปัญหา ผู้มีลักษณะเช่นนี้คิดว่าไม่มีประโยชน์ในการแก้ไขความขัดแย้ง รู้สึกสิ้นหวัง และมีความเชื่อว่า การถอนตัวจากสภาพขัดแย้ง ทั้งในด้านร่างกายและจิตใจเป็นการง่ายกว่าการเผชิญหน้า มองเป้าหมายของงานและความสัมพันธ์กับผู้ร่วมงานอยู่ในระดับต่ำ

2. **Forcing** ลักษณะแบบ “ฉลาม” (บังคับ ชอบใช้กำลัง) เป็นการแก้ปัญหาความขัดแย้งโดยใช้อำนาจตามตำแหน่ง (Authority) คำนึงถึงเป้าหมายหรือความต้องการของตนเองมากกว่าความสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมงาน พยายามแสดงอำนาจเหนือฝ่ายตรงข้าม โดยการบังคับให้ยอมรับทางออกของความขัดแย้งที่ตนกำหนด การบรรลุเป้าหมายเป็นสิ่งสำคัญสูงสุด สัมพันธภาพมีความสำคัญน้อยมาก ผู้มีลักษณะเช่นนี้จะพยายามทำทุกอย่างให้บรรลุเป้าหมายโดยไม่คำนึงถึงความเสียหายใด ๆ ไม่สนใจในความต้องการของคนอื่น ไม่สนใจที่คนอื่นไม่ชอบ หรือไม่ยอมรับตน มีความเชื่อว่า ความขัดแย้งจะยุติได้เมื่อมีฝ่ายหนึ่งเป็นผู้ชนะ และอีกฝ่ายเป็นผู้แพ้ และลักษณะแบบฉลามต้องการเป็นผู้ชนะ ชัยชนะก่อให้เกิดความรู้สึกภาคภูมิใจและประสบความสำเร็จ แต่ความพ่ายแพ้ก่อให้เกิดความรู้สึกอ่อนแอ ความไม่เหมาะสม และความล้มเหลว ลักษณะฉลามจะพยายามเอาชนะด้วยการโจมตี โคนล้ม พิชิต คุกคามผู้อื่น

3. **Smoothing** ลักษณะแบบ “ตุ๊กตาหิม” (สัมพันธภาพราบรื่น) ลักษณะนี้เชื่อว่าสัมพันธภาพเป็นสิ่งสำคัญมาก เป้าหมายส่วนตัวมีความสำคัญน้อย ต้องการให้เป็นที่ยอมรับ และชอบพอ เชื่อว่าความขัดแย้งหลีกเลี่ยงได้เพื่อเห็นแก่ความกลมเกลียว การถกถึงความขัดแย้งเป็นการทำลายความสัมพันธ์และเกรงว่าหากความขัดแย้งยังดำเนินต่อไปจะสะท้อนความรู้สึกและทำลายสัมพันธภาพ ยอมยกเลิเป้าหมาย เพื่อรักษาสัมพันธภาพอันดีไว้ ใช้วิธีการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขเหมือนครอบครัวเดียวกัน

4. **Compromising** ลักษณะแบบ “สุนัขจิ้งจอก” (ประนีประนอม แก้ปัญหาเฉพาะหน้า) รูปแบบนี้ จะคำนึงถึงเป้าหมายส่วนตนและสัมพันธภาพกับบุคคลอื่นในระดับปานกลางแสวงหาการประนีประนอม ยอมละเป้าหมายส่วนตนบางส่วนและชักจูงให้ผู้อื่นยอมสละเป้าหมายบางส่วน

พยายามหาข้อสรุปต่อข้อขัดแย้งที่ได้ประโยชน์ทั้งสองฝ่าย พร้อมและเต็มใจที่จะสละวัตถุประสงค์และสัมพันธภาพบางส่วนเพื่อหาข้อตกลงร่วมที่ดี

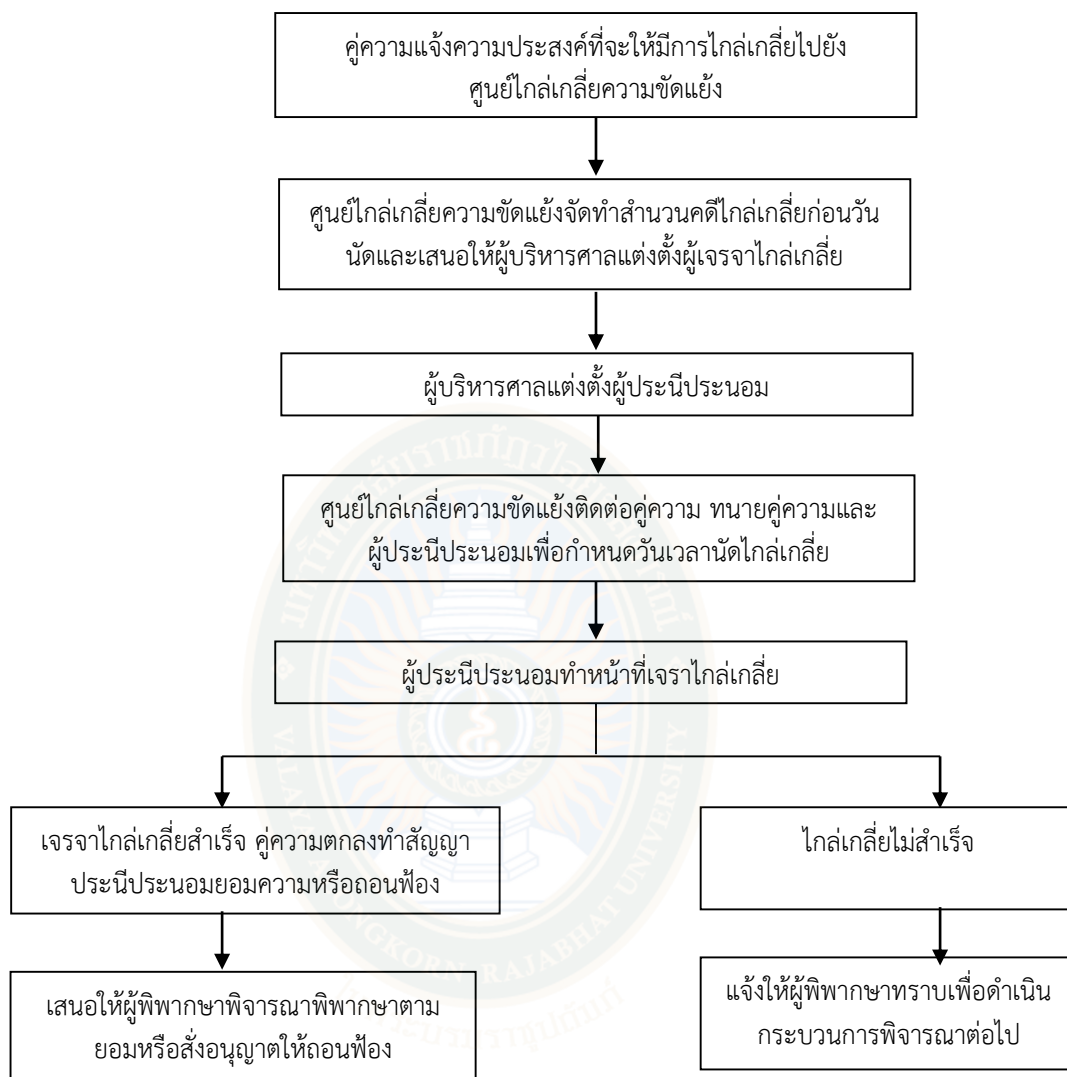
5. Confronting ลักษณะแบบ “นกฮูก” (เผชิญหน้ากัน สุขุม) รูปแบบนี้ จะมองความขัดแย้งว่าเป็นปัญหาที่จะต้องแก้ไข ให้คุณค่าแก่เป้าหมายและสัมพันธภาพ และหาทางออกที่สนองต่อเป้าหมายทั้งของตนและของผู้อื่น โดยการเผชิญกับปัญหา มีความสุขุมรอบคอบในการแก้ปัญหา ถึงแม้จะเสียเวลามากกว่าวิธีอื่น ๆ ก็ตาม การเผชิญกับปัญหานี้จะพยายามหาวิธีการที่สนองความต้องการของผู้ร่วมงานและได้ตามเป้าหมายของงานมากที่สุด ถือว่าความขัดแย้งเป็นสิ่งที่ปรับปรุงสัมพันธภาพโดยการลดความตึงเครียดระหว่างบุคคลทั้งสอง พยายามที่จะถกประเด็นเพื่อระบุถึงความขัดแย้งที่เป็นปัญหา การหาทางแก้ไขซึ่งเป็นที่พอใจของตนและผู้อื่น ทำให้สามารถคงสัมพันธภาพไว้ได้ สิ่งที่จะทำให้เกิดความพอใจคือ การบรรลุเป้าหมายของตนเองและผู้อื่น ความเครียดและความรู้สึกในทางลบได้รับการคลี่คลาย

2.3.4 การเจรจานอกศาลและการเจรจาในศาล

การเจรจาไกล่เกลี่ยสามารถแบ่งออกได้เป็น 2 ประเภท คือ

1. การเจรจาไกล่เกลี่ยนอกศาล คือ การเจรจาไกล่เกลี่ยความขัดแย้งก่อนมีการฟ้องร้องคดีต่อศาล หรือคดีที่ฟ้องร้องต่อศาลแล้วแต่คู่ความขอให้มีการไกล่เกลี่ยความขัดแย้งกันเอง โดยไม่ให้ดำเนินการในศาลได้

2. การเจรจาไกล่เกลี่ยในศาล คือ การไกล่เกลี่ยความขัดแย้งที่คดีอยู่ระหว่างการพิจารณาของศาล โดยศาลเป็นผู้ดำเนินการ ซึ่งหากคู่กรณีตกลงกันได้ก็จะมีกรถอนฟ้องหรือทำสัญญาประนีประนอมยอมความ และศาลจะมีคำพิพากษาไปตามที่คู่กรณีตกลงกัน หรือหากคู่กรณีตกลงกันได้เพียงบางส่วน ศาลจะดำเนินการสืบพยานเฉพาะในประเด็นที่คู่กรณีไม่สามารถตกลงกันได้

ภาพที่ 2.2 ขั้นตอนการดำเนินการไกล่เกลี่ยสำหรับคดีที่เข้าสู่ระบบการไกล่เกลี่ยก่อนวันนัด
ที่มา: กองสารนิเทศและประชาสัมพันธ์ สำนักงานศาลยุติธรรม (2549)

2.3.5 ขั้นตอนในการดำเนินการเจรจาไกล่เกลี่ยประนีประนอม

การดำเนินการเจรจาไกล่เกลี่ยประนีประนอม ถ้าศาลเห็นว่าคดีสามารถระงับข้อพิพาทได้โดยไม่ต้องเข้าสู่กระบวนการยุติธรรม ศาลสามารถดำเนินการได้โดยมอบหมายให้ผู้ไกล่เกลี่ยประนีประนอมและระงับข้อพิพาทประจำศาลดำเนินการเจรจาไกล่เกลี่ยประนีประนอม โดยในการดำเนินการเจรจาไกล่เกลี่ยประนีประนอมมีขั้นตอนดังนี้

1. การเตรียมความพร้อม

โดยมีการเตรียมพร้อมในตัวผู้เจรจาไกล่เกลี่ยประนีประนอม และการเตรียมความพร้อมในตัวคดี โดยศึกษาข้อเท็จจริงเกี่ยวกับข้อพิพาท รวบรวมข้อมูลเพิ่มเติมเกี่ยวกับข้อพิพาท และหาความรู้เพิ่มเติมเกี่ยวกับประเด็นที่พิพาท

2. การเปิดการเจรจาไกล่เกลี่ยประนีประนอม

ผู้ทำหน้าที่เป็นผู้เจรจาไกล่เกลี่ยประนีประนอมเริ่มแนะนำตนเอง และสร้างบรรยากาศ สัมพันธภาพ และความไว้วางใจแก่คู่พิพาท จากนั้นเริ่มชี้แจงวัตถุประสงค์และประโยชน์ของการเจรจาไกล่เกลี่ยประนีประนอม และอธิบายกระบวนการ กฎเกณฑ์ และข้อตกลงเบื้องต้นเพื่อให้คู่พิพาทได้รับทราบ และนำเข้าสู่ประเด็นโดยผู้เจรจาไกล่เกลี่ยประนีประนอมนั้นต้องไม่พูดหรือแสดงกิริยาบางอย่างที่ขัดจังหวะระหว่างที่อีกฝ่ายพูด โดยให้ทุกฝ่ายมีโอกาสนำเสนอและ/หรือแสดงความคิดเห็นอย่างเท่าเทียมกัน

3. การรวบรวมข้อมูลและค้นหาความต้องการที่แท้จริง

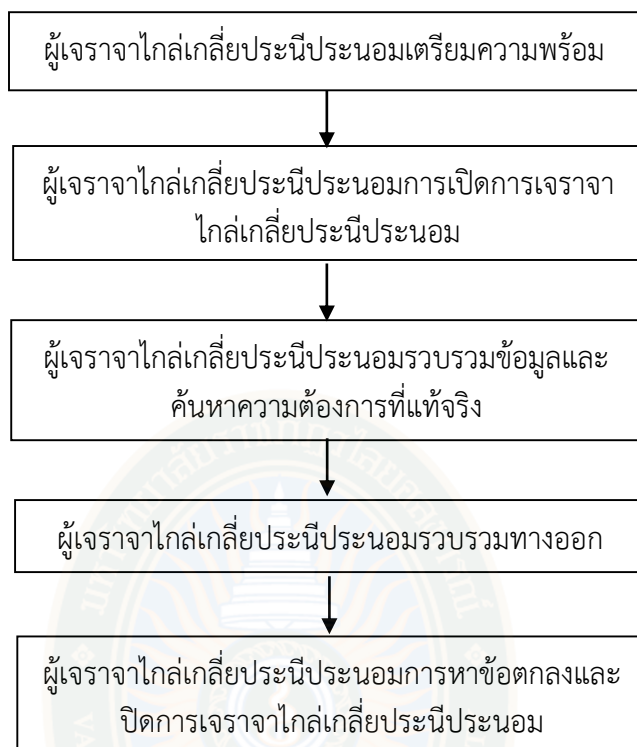
ในขั้นตอนนี้ได้ให้คู่พิพาททั้งคู่เล่าเรื่องราวที่เกิดขึ้น ขณะเดียวกันผู้ศึกษาได้รับฟังและทำความเข้าใจเรื่องราวที่เกิดขึ้นทั้งหมด จากนั้นผู้เจรจาไกล่เกลี่ยประนีประนอมได้ตั้งคำถามถึงผลที่จะกระทบกับสมาชิกในครอบครัว จากนั้นผู้เจรจาไกล่เกลี่ยประนีประนอมได้รวบรวมและสรุปข้อเท็จจริง จำแนกแยกแยะเรื่องราว สาเหตุที่พิพาท และความต้องการที่แท้จริงของคู่พิพาท

4. การรวบรวมทางออก

ในขั้นตอนนี้ผู้เจรจาไกล่เกลี่ยประนีประนอมได้ค้นหาและแสดงให้เห็นถึงความต้องการที่ตรงกันของคู่พิพาท จากนั้นผู้เจรจาไกล่เกลี่ยประนีประนอมได้แสดงความเข้าใจที่คลาดเคลื่อนและประสานให้เข้าใจความคิดของอีกฝ่าย เพื่อลดความขัดแย้งระหว่างคู่พิพาท

5. การหาข้อตกลงและปิดการเจรจาไกล่เกลี่ยประนีประนอม

ในขั้นตอนนี้ ผู้เจรจาไกล่เกลี่ยประนีประนอมได้คิดวิเคราะห์ข้อเสนอ และชี้ประเด็นให้คู่พิพาททั้งคู่ได้ลองคิดถึงผลที่จะเกิดขึ้นทั้งผลได้และผลเสีย แต่การตัดสินใจจะเป็นของคู่พิพาทที่จะเลือกทางเลือกเอง เมื่อได้ข้อตกลงแล้วผู้เจรจาไกล่เกลี่ยประนีประนอมจึงให้คู่พิพาททำสัญญาประนีประนอมยอมความ ตามขั้นตอนการเจรจาไกล่เกลี่ยประนีประนอม กระบวนการไกล่เกลี่ยประนีประนอม ไม่ใช่เป็นกระบวนการที่จะมาแทนกระบวนการพิจารณาของศาล แต่เป็นกระบวนการยุติธรรมทางเลือก ซึ่งไม่สามารถมาทดแทนการพิจารณาของศาลได้

ภาพที่ 2.3 สรุปขั้นตอนในการดำเนินการเจรจาไกล่เกลี่ยประนีประนอมของผู้ไกล่เกลี่ยประนีประนอม

ที่มา: กองสารนิเทศและประชาสัมพันธ์ สำนักงานศาลยุติธรรม (2549)

2.4 แนวคิด ทฤษฎีที่ใช้อธิบายความขัดแย้งในข้อพิพาทเฉพาะกรณี การวิเคราะห์ความขัดแย้ง และออกแบบการจัดการความขัดแย้ง และการหาผลลัพธ์การจัดการเปรียบเทียบเชิงทฤษฎีและความเป็นจริง

2.4.1 ทฤษฎีการสื่อสาร

1. ความหมายของการสื่อสาร

การสื่อสาร (ศุภรัตน์ รัฐติกุลเจริญ, 2540) คือ กระบวนการของการถ่ายทอดสาร (Message) จากบุคคลฝ่ายหนึ่งซึ่งเรียกว่า ผู้ส่งสาร (Source) ไปยังบุคคลอีกฝ่ายหนึ่ง ซึ่งเรียกว่าผู้รับสาร (Recieve) โดยผ่านสื่อ (Channel)

2. ความสำคัญของการสื่อสาร

ความสำคัญของการสื่อสารสามารถแบ่งออกได้เป็น 5 ประการคือ (ศุภรัตน์ รัฐติกุลเจริญ, 2540)

2.1 ความสำคัญต่อความเป็นสังคม การที่มนุษย์อยู่รวมตัวกันเป็นกลุ่มเป็นสังคม ตั้งแต่สังคมระดับเล็กคือ ครอบครัว ชุมชน เผ่าพันธุ์ ไปจนถึงการรวมตัวเป็นสังคมขนาดใหญ่ในระดับประเทศนั้น จำเป็นต้องอาศัยการสื่อสารเป็นพื้นฐาน เพราะการสื่อสารทำให้เกิดความเข้าใจ และทำความตกลงกันได้ มีการติดต่อสื่อสารเพื่อสร้างระเบียบของสังคมให้เป็นที่ยอมรับระหว่าง

สมาชิก ทั้งนี้เพื่อจะได้อยู่ร่วมกันอย่างสงบสุขเป็นสังคม กล่าวคือ การมีสังคมมนุษย์ต้องอาศัยการสื่อสาร สังคมมนุษย์เกิดจากการใช้การสื่อสารเป็นเครื่องมือในการจะรวมคนหลาย ๆ คนให้มาอยู่รวมกัน

2.2 ความสำคัญต่อชีวิตประจำวัน การสื่อสารมีบทบาทสำคัญต่อการดำเนินชีวิตประจำวันของคนเราเป็นอย่างมาก เรียกได้ว่าตลอดเวลาที่เราตื่น เราจะทำการสื่อสารอยู่ตลอดเวลา การสื่อสารไม่ว่าจะเป็นการสื่อสารระหว่างบุคคล การสื่อสารกลุ่มใหญ่ การสื่อสารด้วยคำพูด การสื่อสารด้วยตัวหนังสือ การสื่อสารด้วยกิริยาท่าทางและการสื่อสารมวลชนกิจกรรมต่าง ๆ ที่เราทำประจำวันนั้น มีการสื่อสารเข้ามาเกี่ยวข้องกับอยู่เสมอ ไม่เว้นแม้กระทั่งเวลาเรานอนหลับอยู่ หากเราฝันหรือละเมอเรื่องใดก็ตามนั้นก็ถือว่าเป็นการสื่อสารรูปแบบหนึ่งคือ การสื่อสารภายในตัวบุคคล (Intrapersonal Communication)

2.3 ความสำคัญต่ออุตสาหกรรมและธุรกิจ ปัจจุบันวงการอุตสาหกรรม มีการปฏิวัติทางด้านเทคโนโลยีการผลิต ตลอดจนการพัฒนาประสิทธิภาพในการทำงาน ทำให้ต้องอาศัยการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ทั้งนี้เพราะโรงงานอุตสาหกรรมซึ่งถือเป็นองค์กรหรือสถาบันที่จะต้องมีความรับผิดชอบต่อสังคมและประชาชนในทางตรงข้ามลูกจ้างของสถาบันเองก็จะมีการรวมตัวกันเป็นองค์การในรูปของสหภาพแรงงาน เพื่อให้มีพลังต่อรองแสดงความต้องการของตนและชี้ข้อบกพร่องของฝ่ายบริหาร นอกจากนี้โรงงานอุตสาหกรรมยังเกี่ยวข้องกับบุคคลภายนอกฝ่ายต่างๆ อีกมากมายไม่ว่าจะเป็นประชาชนที่อาศัยอยู่บริเวณใกล้เคียงกับที่ตั้งของโรงงาน ผู้บริโภคสินค้าเจ้าหน้าที่ของรัฐบาล ฯลฯ ฉะนั้น การดำเนินงานหรือการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ของโรงงานอุตสาหกรรมย่อมมีผลกระทบต่อบุคคลเหล่านี้ไม่โดยตรงก็โดยอ้อม นอกจากนี้สิ่งหนึ่งที่องค์กรต้องการก็คือ ความสนับสนุนและความร่วมมือจากบุคคลเหล่านั้น โดยองค์กรจะต้องสร้างความสัมพันธ์กับบุคคลเหล่านี้ ด้วยการใช้วิธีการด้านสื่อสารที่เรียกว่า “การประชาสัมพันธ์” (Public relations) ในการเผยแพร่ข่าวสารเพื่อลดปัญหาความขัดแย้งและสร้างความเข้าใจที่ถูกต้องและยังสามารถตรวจสอบประสามติหรือความคิดเห็นของประชาชนกลุ่มต่าง ๆ ที่มีต่อองค์กรด้วย

2.4 ความสำคัญต่อการปกครอง ไม่ว่าจะเป็นการปกครองในระบบใดหรือการปกครองระดับใด คือตั้งแต่ระดับท้องถิ่นไปจนถึงระดับชาติ ย่อมจะมีทั้งผู้ปกครองและผู้ถูกปกครองหรือประชาชน ซึ่งทั้ง 2 ฝ่ายจำเป็นต้องอาศัยการสื่อสารเป็นเครื่องมือหรือกลไกที่สำคัญที่จะทำให้สังคมเจริญก้าวหน้าและประชาชนอยู่ร่วมกันอย่างผาสุกและโดยเฉพาะอย่างยิ่งการดำเนินการปกครองของรัฐบาลจำเป็นที่จะต้องเผยแพร่ข่าวสารให้ประชาชนได้รับทราบและเข้าใจ จะได้เกิดความร่วมมือและปฏิบัติตามนโยบายตลอดจนกฎเกณฑ์ที่รัฐบาลกำหนดไว้ นอกจากการเผยแพร่ข่าวสารแล้ว รัฐบาลยังจำเป็นที่จะต้องรับทราบความรู้สึกนึกคิด ความต้องการหรือประสามติของประชาชนด้วย เพราะสิ่งเหล่านี้สามารถนำไปใช้เป็นแนวทางการดำเนินนโยบายของรัฐบาลให้สอดคล้องกับประสามติในกรณีของการปกครองระบอบประชาธิปไตย หรือนำไปใช้ควบคุมประสามติของประชาชนไม่ให้เบี่ยงเบนหรือต่อต้านนโยบายของรัฐบาลในกรณีของการปกครองระบอบเผด็จการ

3. วัตถุประสงค์ของการส่ง-รับสาร (ศุภรัตน์ ฐิติกุลเจริญ, 2540) สามารถสรุปได้ว่าผู้ส่งสารและผู้รับสารมีวัตถุประสงค์ในการสื่อสาร ดังต่อไปนี้

3.1 วัตถุประสงค์ของผู้ส่งสาร ในการทำการสื่อสารกันแต่ละครั้ง ผู้ส่งสารจะมีวัตถุประสงค์ ดังต่อไปนี้

1) เพื่อแจ้งให้ทราบ (Inform) ซึ่งหมายความว่า ในการทำการสื่อสารนั้นผู้ส่งสารมีความต้องการที่จะบอกกล่าวหรือชี้แจงข่าวสารเรื่องราว เหตุการณ์ ข้อมูลหรือสิ่งอื่นใดให้ผู้รับสารได้รับทราบหรือเกิดความเข้าใจ โดยอาจผ่านทางสื่อมวลชน หนังสือพิมพ์วิทยุและโทรทัศน์ ตัวอย่างเช่น หนังสือพิมพ์รายวันฉบับหนึ่งลงตีพิมพ์ข่าวสารเพื่อรายงานข่าวและเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นประจำวันไปให้ประชาชนได้รับทราบ หนังสือพิมพ์ฉบับนี้ก็จะทำหน้าที่ในฐานะผู้ส่งสาร ส่วนประชาชนผู้อ่านหนังสือพิมพ์ฉบับนั้น จะอยู่ในฐานะผู้รับสาร คือ อ่านหนังสือพิมพ์เพื่อจะได้ทราบข่าวคราวความเคลื่อนไหว หรือการเปลี่ยนแปลงของทั้งในแง่ตัวบุคคลและในแง่เหตุการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในขณะนั้น ๆ

2) เพื่อสอนหรือให้การศึกษา (Teach or Educate) ซึ่งหมายความว่าผู้ส่งสารมีความต้องการที่จะสอนวิชาความรู้หรือเรื่องราวที่มีลักษณะเป็นวิชาการ เพื่อให้ผู้รับสารได้รับความรู้เพิ่มขึ้นจากเดิม ตัวอย่างเช่น วารสารหรือจุลสารเฉพาะด้าน เช่น วารสารเพื่อสุขภาพอนามัย ก็จะมีการลงตีพิมพ์บทความต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับการรักษาสุขภาพ อนามัยให้แข็งแรงสมบูรณ์อยู่เสมอ ให้วิชาความรู้เกี่ยวกับโรคภัยต่าง ๆ ว่าจะมีการอะไรปรากฏออกมาบ้าง ให้ความรู้ในเรื่องการป้องกันโรคภัยไข้เจ็บต่าง ๆ พร้อมทั้งแนวทางการปฏิบัติเช่นการให้ความรู้ในเรื่องการรณรงค์ป้องกันโรคเอดส์ การปฏิบัติตนที่ถูกต้องที่จะไม่ทำให้ติดโรคดังกล่าว เป็นต้น

3) เพื่อสร้างความพอใจหรือให้ความบันเทิง (Please or Entertain) ซึ่งหมายความว่าในการสื่อสารนั้น ผู้ส่งสารมีความต้องการที่จะทำให้ผู้รับสารเกิดความรื่นเริงบันเทิงใจจากสารที่ตนเองส่งออกไปไม่ว่าจะอยู่ในรูปของการพูด การเขียนหรือการแสดงกิริยาท่าทาง ตัวอย่างเช่น นวนิยาย เพลง ละคร เกมโชว์ การแสดงคอนเสิร์ตนักร้องในฐานะผู้ส่งสารจะใช้คำพูดหรือคำร้อง ประกอบกิริยาท่าทางเต้น มีเสียงดนตรีประกอบ หากเป็นจังหวะที่สนุกสนาน เนื้อร้องทำนองดี ผู้ชมในฐานะผู้รับสารก็จะรู้สึกสนุกสนานและผ่อนคลายอารมณ์ ถือเป็นพักผ่อนหย่อนใจไปในตัวได้

4) เพื่อเสนอหรือชักจูงใจ (Propose or Persuade) ซึ่งหมายความว่าผู้ส่งสารได้เสนอแนะสิ่งใดสิ่งหนึ่งต่อผู้รับสาร และมีความต้องการชักจูงให้ผู้รับสารมีความคิดคล้อยตามหรือยอมรับปฏิบัติตามการเสนอแนะของตน ตัวอย่างเช่น การโฆษณาสินค้าทางหน้าหนังสือพิมพ์หรือทางวิทยุกระจายเสียง หรือทางวิทยุโทรทัศน์ นิตยสารและสื่อเฉพาะกิจอื่น ๆ ผู้โฆษณาในฐานะผู้ส่งสารมีความต้องการที่จะเสนอแนะสินค้าหรือบริการของตนและชักจูงใจหรือโน้มน้าวใจให้ประชาชนซื้อสินค้าของตน ทางด้านประชาชนในฐานะผู้รับสารเมื่อดูโฆษณาผ่านสื่อต่าง ๆ เหล่านี้แล้วจะเป็นผู้ตัดสินใจเองว่าจะซื้อหรือไม่ซื้อสินค้านั้นหรือไม่นั้นนี่ เป็นต้น

ส่วนใหญ่แล้วในกระบวนการสื่อสารมวลชน เราจะเห็นได้ว่าผู้ส่งสารหรือตัวองค์กรสื่อ ต่างก็ดำเนินการโดยมีวัตถุประสงค์ครบทั้ง 4 อย่างข้างต้น เช่น หนังสือพิมพ์ 1 ฉบับ มีทั้งการรายงานข่าว แจ้งให้ทราบ บทความคอลัมน์ต่าง ๆ ที่ให้เกร็ดความรู้การใช้คำภาษาอังกฤษ เกร็ดความรู้อื่น ๆ เป็นการให้ความรู้ นวนิยาย หนังสือบันเทิงต่าง ๆ เป็นการให้ความบันเทิง โฆษณาสินค้าและบริการต่าง ๆ เป็นการเสนอแนะหรือชักจูงนั่นเอง

3.2 วัตถุประสงค์ของผู้รับสาร ในส่วนของผู้รับสารนั้นเมื่อได้เข้าร่วมในกิจกรรมทางการสื่อสารกิจกรรมใดกิจกรรมหนึ่ง ไม่ว่าจะเป็นการสื่อสารระดับใดก็ตาม ผู้รับสารก็จะมีวัตถุประสงค์หรือความต้องการอย่างใดอย่างหนึ่งหรือหลายอย่างจากการสื่อสารนั้น ๆ ซึ่งโดยทั่วไป ผู้รับสาร จะมีวัตถุประสงค์หลัก ๆ ในการทำการสื่อสารดังนี้

1) เพื่อทราบ (Understand) ในการเข้าร่วมกิจกรรมทางการสื่อสารนั้น ผู้รับสารมีความต้องการที่จะทราบเรื่องราว ข่าวสาร ข้อมูล เหตุการณ์ หรือสิ่งอื่น ๆ ที่มีผู้แจ้งหรือรายงานหรือชี้แจงให้ทราบ หากข่าวสารที่ได้รับทราบนั้นเป็นของใหม่ก็จะทำให้ผู้รับสารได้ข่าวสารเพิ่มเติม หากข่าวสารที่ได้รับทราบเป็นสิ่งที่เคยได้รับทราบมาก่อน ก็จะเป็นการยืนยันความถูกต้องของข่าวสารที่ตนมีอยู่ให้เกิดความมั่นใจยิ่งขึ้น ตรงกันข้ามหากข่าวสารที่ได้มาใหม่ขัดแย้งกับข่าวสารที่ตนมีอยู่เดิม ผู้รับสารก็จะได้ใคร่ครวญว่าข่าวสารใดมีความน่าเชื่อถือ หรือมีความถูกต้องมากกว่ากัน

2) เพื่อเรียนรู้ (Learn) หมายถึง การแสวงหาความรู้ของผู้รับสารจากการสื่อสาร ลักษณะของสารในกรณีนี้ มักจะเป็นสารที่มีเนื้อหาสาระเกี่ยวกับวิชาความรู้และวิชาการ เป็นการหาความรู้เพิ่มเติม และเป็นการทำความเข้าใจกับเนื้อหาสาระในการสอนของผู้ส่งสาร

3) เพื่อหาความพอใจ (Enjoy) เป็นเรื่องปกติที่คนโดยทั่วไปแล้วจะทำการสื่อสารเพื่อให้ทราบข่าวคราว เหตุการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในสังคม และทำการสื่อสารเพื่อศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมให้กับตนเองแล้ว คนเรายังมีความต้องการในเรื่องของความบันเทิงด้วย เพราะความบันเทิงสามารถช่วยผ่อนคลายความตึงเครียด ช่วยสร้างความสบายใจหรือเพื่อเป็นการพักผ่อนหย่อนใจ ดังนั้นเมื่อมีโอกาสคนเราในฐานะผู้รับสารจึงมีความต้องการที่จะแสวงหาสิ่งที่สามารถมาช่วยสร้างความบันเทิงและสร้างความสบายใจให้แก่ตนเองบ้างเช่น ผู้รับสารอาจจะทำการสื่อสารด้วยการฟังเพลง ฟังละครวิทยุ อ่านหนังสือพิมพ์หน้าบันเทิง คอลัมน์บันเทิงต่าง ๆ ชมรายการโทรทัศน์บ้าง เกมโชว์บ้าง เป็นต้น

4) เพื่อใช้ในการตัดสินใจหรือเพื่อการกระทำสิ่งใดสิ่งหนึ่ง นั้นย่อมาหมายถึงว่าในการตัดสินใจของคนเรานั้น มักจะได้รับการเสนอแนะหรือชักจูงให้กระทำอย่างนั้นอย่างนี้จากบุคคลอื่นอยู่เสมอ เพราะฉะนั้นในการที่จะทำสิ่งหนึ่งสิ่งใดลงไปย่อมจะมีการศึกษาทางเลือกกว่าทางเลือกไหนจะดีกว่ากัน ซึ่งทางเลือกในการตัดสินใจของคนเรานี้จึงขึ้นอยู่กับว่าข้อเสนอแนะนั้น ๆ มีความน่าเชื่อถือและมีความเป็นไปได้มากน้อยเพียงใด แต่อย่างไรก็ตามนอกเหนือจากข้อเสนอแนะและการชักจูงจากบุคคลอื่น ๆ แล้ว การตัดสินใจของคนเรายังจะต้องคำนึงถึงการรับข่าวสาร ข้อมูล ความรู้ และความเชื่อของแต่ละบุคคลที่ได้สั่งสมกันมาด้วย

จากสิ่งที่กล่าวมาข้างต้นนั้น จะเห็นได้ว่า ทั้งผู้ส่งสารและผู้รับสารต่างก็มีวัตถุประสงค์และความต้องการของตนเอง เมื่อใดก็ตามที่วัตถุประสงค์หรือความต้องการของทั้ง 2 ฝ่าย สอดคล้องต่อกัน การสื่อสารครั้งนั้นก็จะประสบผลสำเร็จ ในทางตรงกันข้ามเมื่อใดก็ตามที่วัตถุประสงค์หรือความต้องการของทั้ง 2 ฝ่าย ไม่สอดคล้องต่อกันหรือขัดแย้งกันการสื่อสารก็จะประสบความล้มเหลว ซึ่งเป็นการพิจารณากันในด้านความหมายที่ว่า การสื่อสารเป็นการส่งสารเพื่อก่อให้เกิดผลตามเจตนาของผู้ส่งสารที่ใช้กันอยู่ทั่วไป แต่ถ้าหากมองกันในอีกความหมายหนึ่งที่ว่า เป็นการถ่ายทอดข่าวสารจากที่หนึ่งไปยังอีกที่หนึ่ง ก็ถือว่าการสื่อสารเกิดขึ้นแล้ว ยิ่งหากว่ารวมไปถึงการรับสาร ปฏิกริยาตอบกลับ (Feedback) และปฏิกริยาที่ผู้ส่งสารและผู้รับสารมีต่อกัน

(Interaction) แล้วมีลักษณะของ Two-way Communication แม้วัตถุประสงค์ไม่สอดคล้องต้องกัน ก็ไม่ถือว่าเป็นการสื่อสารที่ล้มเหลว แต่ถือว่ามี การสื่อสารเกิดขึ้นแล้วเช่นเดียวกัน

4. ทฤษฎีการสื่อสารขั้นพื้นฐาน (ศุภรัตน์ ฐิติกุลเจริญ, 2540)

4.1 การสื่อสารภายในตัวบุคคล (Intrapersonal Communication) การสื่อสารภายในตัวบุคคล (Intrapersonal Communication) หมายถึง กระบวนการสื่อสารที่เกิดขึ้นภายในระบบประสาทและความนึกคิดของบุคคล ขอบเขตของการสื่อสารประเภทนี้คลุมไปถึงโครงสร้างของความคิด (Cognitive Structure) การพัฒนาด้านสติปัญญา (Intellectual Development) การรับรู้ (Perception) การเรียนรู้ (Learning) การแปลข่าวสาร (Interpretation) การรับรอง (Recognition) และกระบวนการทางจิตวิทยาอย่างอื่น โดยทั่วไปแล้วถือว่า Intrapersonal Communication เป็นกระบวนการส่วนหนึ่งของโครงสร้างทางความนึกคิด (Cognitive Structure)

4.2 การสื่อสารระหว่างบุคคล หรือการสื่อสารตัวต่อตัว หรือการสื่อสารปัจเจกชน (Interpersonal Communication or Face-to-face Communication) หมายถึงกระบวนการของการติดต่อสื่อสาร หรือการแสดงปฏิกริยาโต้ตอบ (Reciprocal Interaction) ระหว่างบุคคลสองคน (Dyadic) หรือมากกว่านั้นขึ้นไป อาจเป็นสามคน (Triadic) หรือกลุ่มย่อย (Small-Group) แล้วแต่จำนวนคนที่เกี่ยวข้องในแต่ละสถานการณ์ จำนวนคนที่เกี่ยวข้องนี้ เป็นมาตรการสำคัญอย่างหนึ่งที่ยกย่องว่าการสื่อสารระหว่างบุคคลและการสื่อสารมวลชน การสื่อสารระหว่างบุคคล (Interpersonal Communication) นับว่าเป็นตัวอย่างที่ดีสำหรับแสดงให้เห็นถึงองค์ประกอบและกระบวนการทำงานของระบบการสื่อสารโดยทั่วไป การสื่อสารระดับระหว่างบุคคลนี้ มีองค์ประกอบต่าง ๆ ของการสื่อสารครบถ้วนซึ่งอาจจำแนกออกได้อย่างชัดเจนนับตั้งแต่ ผู้ส่งสาร (Source) สาร (Message) สื่อ (Channel) ผู้รับสาร (Receiver) ผล (Effect) และปฏิกริยาสนองตอบ (Feedback) นอกจากนี้ยังสะท้อนให้เห็นกระบวนการทำงานของการสื่อสารได้ชัดเจน รวมทั้งชี้ให้เห็นกลไกบางอย่างซึ่งยากจะประเมินได้จากการสื่อสารมวลชน และสื่อสารประเภทอื่น เช่น ผล (Effect) และปฏิกริยาสนองตอบ (Feedback) เป็นต้น

4.3 การสื่อสารกลุ่มใหญ่ (Large Group Communication or Public Communication) เป็นการสื่อสารที่ประกอบด้วยคนจำนวนมากซึ่งมารวมอยู่ในที่เดียวกันหรือใกล้เคียงกัน แต่เนื่องจากจำนวนของคนที่มาทำการสื่อสารกันนั้นมีจำนวนมากเกินไป จึงไม่เข้าลักษณะการสื่อสารระหว่างบุคคล เพราะการสื่อสารกลุ่มใหญ่โอกาสที่ผู้ส่งสารและผู้รับสารจะแลกเปลี่ยนข่าวสารกันโดยตรงนั้นมีอยู่น้อย และจะสื่อสารกันแบบตัวต่อตัวก็เป็นไปได้ยาก ตัวอย่างของการสื่อสารกลุ่มใหญ่ เช่น การอภิปรายในหอประชุม การปราศรัย หาเสียง การปาฐกถา การสอนที่มีผู้เรียนจำนวนมากจนต้องจัดผู้เรียนไปอยู่หลาย ๆ ห้องเรียน โดยอาศัยสื่อการสอนเข้ามาช่วยในการสอน เช่น การใช้โทรทัศน์วงจรปิด เป็นต้น

การสื่อสารประเภทนี้ ประกอบด้วยคนจำนวนมาก ผู้พูดหรือผู้ส่งสารกับผู้ฟังหรือผู้รับสารอยู่ห่างไกลจากกัน ดังนั้นโอกาสที่จะแลกเปลี่ยนข่าวสารกันโดยตรงจะมีน้อย และทำให้เกิดการสื่อสารแบบตัวต่อตัวยาก

ดังนั้น เหตุการณ์ใดหรือสถานการณ์ใดที่มีลักษณะตามที่กล่าวข้างต้นนี้ จะสามารถเรียกว่า การสื่อสารกลุ่มใหญ่ หรือการสื่อสารสาธารณะ หรือเป็นทฤษฎีการสื่อสารขั้นพื้นฐานทฤษฎีหนึ่ง

4.4 การสื่อสารในองค์การ (Organizational Communication) ลักษณะพิเศษของการสื่อสารในองค์การอยู่ที่ว่า เป็นการสื่อสารระหว่างผู้ที่เป็นสมาชิกขององค์การหรือหน่วยงานที่เป็นทางการ ซึ่งจัดตั้งขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์ นโยบาย มีการจัดองค์การมีการแบ่งงานกันทำ เพื่อปฏิบัติการกิจขององค์การหรือหน่วยงานให้บรรลุเป้าหมาย เนื่องจากในการจัดองค์การนั้น มีการแบ่งสายงานและลำดับชั้นของความรับผิดชอบและการบังคับบัญชา ดังนั้นลักษณะของการสื่อสารในองค์การจึงจำเป็นต้องจัดให้สอดคล้องกับโครงสร้างขององค์การด้วย โดยปกติการสื่อสารในองค์การจะประกอบไปด้วย การสื่อสารระหว่างผู้บังคับบัญชากับผู้ใต้บังคับบัญชา การสื่อสารระหว่างผู้ร่วมงานในระดับเดียวกัน และการสื่อสารระหว่างผู้ปฏิบัติที่อยู่คนละสายงานกันและต่างระดับกัน ซึ่งทั้งหลายเหล่านี้จำเป็นต้องจะมีการติดต่อสื่อสารกันอยู่เสมอเพื่อสร้างความเข้าใจความร่วมมือเพื่อความสมัคสมานสามัคคี เพื่อสร้างความสงบสุขความกลมเกลียวกันของคนในหน่วยงาน ตัวอย่างของการสื่อสารในองค์การ ได้แก่ การสื่อสารในบริษัท การสื่อสารในโรงงานอุตสาหกรรมการสื่อสารในหน่วยงานราชการ โรงเรียน วิทยาลัย มหาวิทยาลัย โรงพยาบาล เป็นต้น

4.5 การสื่อสารมวลชน (Mass Communication) กิจกรรมด้านการสื่อสารในปัจจุบันเป็นกิจกรรมที่มีความสลับซับซ้อนมากและเกี่ยวข้องกับคนจำนวนมาก เนื่องจากสังคมในปัจจุบันเป็นสังคมที่มีขนาดใหญ่และมีความสลับซับซ้อนและมีความเป็นสังคมของข้อมูลข่าวสาร (Information Society) มากขึ้น การสื่อสารในสังคมปัจจุบัน จึงต้องอาศัยระบบการสื่อสารมวลชน (Mass Communication) และเทคโนโลยีการสื่อสารใหม่ ๆ เป็นสำคัญ ทั้งนี้เพื่อให้สามารถทำการติดต่อสื่อสารกับคนจำนวนมากที่อยู่กระจัดกระจายกันตามที่ต่าง ๆ ได้ เครื่องมือเครื่องใช้ที่จะใช้ในการสื่อสารได้ถูกพัฒนาขึ้นมาเป็นลำดับตามความเจริญของเทคโนโลยีที่มีเข้ามาอยู่เรื่อย ๆ เพื่อใช้เป็นสื่อในการสื่อสารกับมวลชนได้โดยไม่ถูกจำกัดในเรื่องของเวลาและสถานที่ นอกจากนั้นผู้ชมผู้ฟังยังสามารถรับชมและรับฟังได้พร้อม ๆ กันจำนวนมากแม้จะอยู่ต่างถิ่นกัน สื่อมวลชนจึงนับวันที่จะมีความสำคัญเพิ่มมากยิ่งขึ้น ๆ ขึ้นในปัจจุบันเพราะการแสดงบทบาทของสื่อมวลชนก่อให้เกิดผลกระทบแก่สังคมโดยทั่วไป เช่นเดียวกับที่อธิบายในทฤษฎีต้น ๆ หากเหตุการณ์ใด หรือสถานการณ์ทางการสื่อสารใด ที่มีลักษณะดังกล่าวนี้ จะเรียกว่า การสื่อสารมวลชน หรือทฤษฎีการสื่อสารมวลชน

2.4.2 ทฤษฎีการพรรณนาความรู้สึก (Narrative Theory) (จุฬารัตน์ เอื้ออำนวย, 2552) สำหรับเล่าเรื่องราวความขัดแย้ง John Gehm (1998) นำทฤษฎีการพรรณนาความรู้สึกมาใช้เป็นกรอบแนวคิดในการอธิบายการเปิดโอกาสให้ผู้เสียหายเล่าเรื่องราวที่ตกเป็นผู้เสียหายซึ่งเกิดขึ้นแก่พวกเขาโดย “การเล่าเรื่อง” ซึ่งเป็นกระบวนการบำบัดเยียวยาอย่างหนึ่งและเป็นสื่อไปสู่การตระหนักถึงคุณค่าในตนเอง (Self-Awareness) ซึ่งสอดคล้องกับหลักการทฤษฎีจิตวิเคราะห์ของ Freud และ Jung ในกรณีที่ผู้เสียหายได้มีโอกาสพรรณนาเรื่องราวและระบายความรู้สึกที่เกิดขึ้น ทำให้ผู้เสียหายรู้สึกได้รับ “อำนาจ” ที่สูญเสียไปกลับคืนมาอีกครั้งเพราะการตกเป็นผู้เสียหายทำให้เขารู้สึกสูญเสียการควบคุมไปดังนั้นการพูดถึงเรื่องราวที่เกิดขึ้นอีกครั้งจึงทำให้ผู้เสียหายเรียนรู้ที่จะคิดถึงเรื่องที่เกิดขึ้นใหม่อีกครั้งในมุมที่แตกต่างออกไปจากเดิมคือในฐานะ “ผู้เล่าเรื่อง” มิใช่ในฐานะ “เหยื่อ

ผู้ถูกกระทำ” โดยเรียนรู้จากปฏิกิริยาตอบสนองของผู้ฟังที่ร่วมแบ่งปันและรับรู้ความรู้สึก นอกจากนี้ “การพรรณนาความรู้สึก” เป็นการนำเสนอข้อมูลเกี่ยวกับผู้เสียหายใน 2 ระดับคือระดับเรื่องราวพื้นผิว (Surface Story) ที่เหมือน ๆ กัน ถูกขโมยหรือถูกทำลายอัตลักษณ์ ถูกกลบหลู่พยายามเกียรติ ฯลฯ และระดับลึก (Deeper Story) ซึ่งมีลักษณะเป็น “นัยกรรม” (Discourse) คือเป็นเรื่องราวที่แต่ละคนเข้าไปรับรู้ให้ความสำคัญและตีความสิ่งนั้นตามอัตลักษณ์และความผูกพันของแต่ละคน ดังนั้น ความหมายของ “สิทธิและหน้าที่ของคู่สมรส” “ทรัพย์สิน” ของแต่ละคนจึงมีความหมายแตกต่างกัน ด้วยเหตุนี้ การพรรณนาความรู้สึกจึงทำให้การจัดการความขัดแย้งของคู่พิพาทเข้าใจถึงความสูญเสียที่เกิดขึ้นนอกเหนือไปจากความผูกพันในครอบครัว

2.4.3 แนวคิดทฤษฎีของ Thomas and Kilmann

โธมัส และคิลแมนน์ (Thomas & Kilmann, 1978 อ้างถึงใน วชิรา คิดการ, 2547) ได้ร่วมมือกันพัฒนาเครื่องมือวัดที่เรียกว่า “Thomas-Kilmann Conflict Mode Instrument” โดยแบ่งแนวคิดการจัดการกับความขัดแย้งออกเป็น 2 มิติ คือ

1. Assertiveness หรือมิติที่มุ่งตนเอง บุคคลแสดงออกโดยมุ่งเน้นที่ความพึงพอใจของตนเองเป็นหลัก พฤติกรรมที่แสดงออกมาคือพฤติกรรมการมุ่งเอาชนะ

2. Cooperativeness หรือมิติที่มุ่งเน้นความพึงพอใจของผู้อื่น บุคคลแสดงออกโดยมุ่งเน้นให้ผู้อื่นมีความพึงพอใจ พฤติกรรมที่แสดงออกมาคือพฤติกรรมความร่วมมือ

โธมัส และคิลแมนน์ (Thomas & Kilman, 1987 อ้างถึงใน เสริมศักดิ์ วิชาลาภรณ์, 2540) ได้จำแนกวิธีการจัดการความขัดแย้ง หรือพฤติกรรมการแก้ไขความขัดแย้งเป็น 5 แนวทาง คือ 1) การเอาชนะ (Competition) 2) การร่วมมือ (Collaboration) 3) การประนีประนอม (Compromising) 4) การหลีกเลี่ยง (Avoiding) และ 5) การยอมให้ (Accommodation)

การเอาชนะ (Competition หรือ Competing) คือ พฤติกรรมของผู้ที่มีอำนาจที่แสดงออกเมื่อเกิดเหตุการณ์ความขัดแย้งที่มุ่งเน้นการเอาแต่ใจตนเองและชัยชนะของตนเองเป็นประการสำคัญโดยไม่คำนึงถึงประโยชน์หรือความสูญเสียของผู้อื่น พฤติกรรมจะมุ่งเน้นที่การเอาชนะ การแก้ไขความขัดแย้งในแนวทางนี้จะทำให้เกิดผลลัพธ์ในลักษณะแบบ ชนะ - แพ้ (Win - Lose)

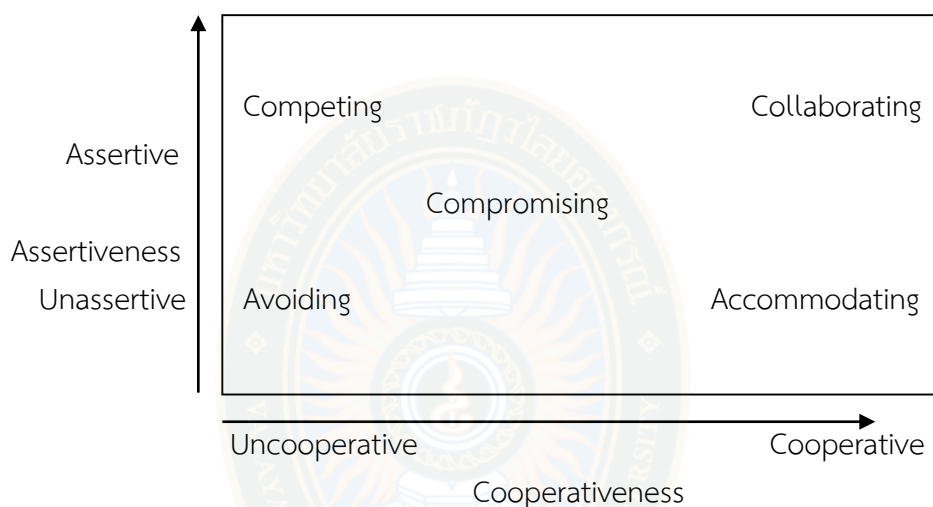
การร่วมมือ (Collaboration หรือ Collaborating) คือ พฤติกรรมของผู้ที่มีอำนาจที่แสดงออกเพื่อมุ่งเน้นที่จะเอาชนะและในขณะเดียวกันก็ให้ความร่วมมือในการแก้ปัญหาความขัดแย้ง เป็นพฤติกรรมที่มุ่งเน้นให้เกิดความพอใจทั้งสองฝ่าย การแก้ไขความขัดแย้งในแนวทางนี้จะทำให้เกิดผลลัพธ์ในลักษณะแบบ ชนะ - ชนะ (Win - Win)

การประนีประนอม (Compromising หรือ Compromising) คือ พฤติกรรมของผู้มีอำนาจที่แสดงออกเมื่อเกิดเหตุการณ์ความขัดแย้งถึงจุดยืนระหว่างมิติการเอาใจตนเองและมิติการเอาใจผู้อื่นเป็นแบบการเจรจาต่อรองที่มุ่งให้ทั้งสองฝ่ายมีความพอใจบ้าง เป็นลักษณะที่อาจจะได้บ้างเสียบ้าง หรือในลักษณะของการพบกันคนละครึ่งทาง การแก้ไขความขัดแย้งในแนวทางนี้จะทำให้เกิดผลลัพธ์ในลักษณะแบบ แพ้ - แพ้ (Lose - Lose) หรือ ชนะ - แพ้ (Win - Lose)

การหลีกเลี่ยง (Avoiding หรือ) คือ พฤติกรรมของผู้ที่มีอำนาจแสดงออกเมื่อเกิดความขัดแย้ง เป็นการไม่สู้ปัญหา หลีกหนีปัญหาที่เกิดขึ้น และไม่ร่วมมือในการแก้ไขความขัดแย้งที่เกิดขึ้น ไม่สนใจในความต้องการของตนเองและของผู้อื่น พยายามทำตัวอยู่เหนือความขัดแย้ง และ

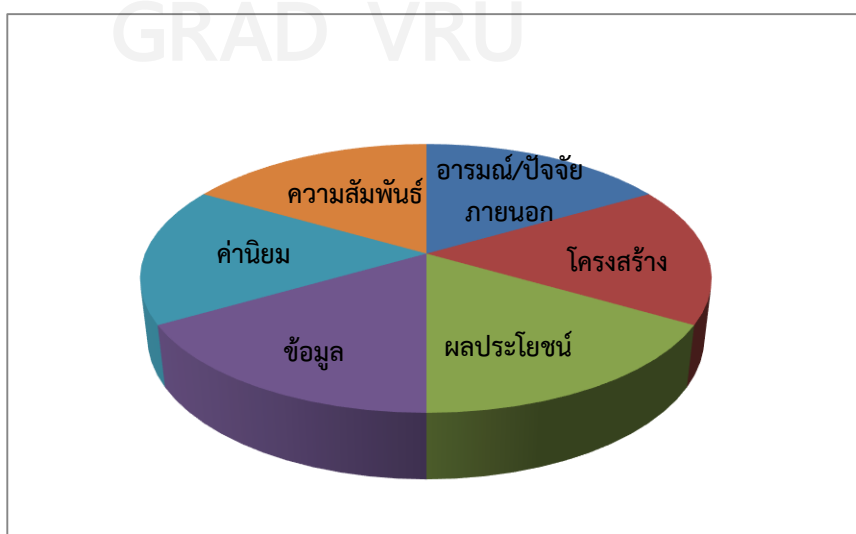
เชื่อว่าความขัดแย้งนั้นจะลดลงเมื่อเวลาผ่านไป การแก้ไขความขัดแย้งในแนวทางนี้จะทำให้เกิดผลลัพธ์ในลักษณะแบบ แพ้ - แพ้ (Lose - Lose)

การยอมให้หรือการยอมรับ (Accommodation) คือ พฤติกรรมของผู้ที่มีอำนาจ แสดงออกเมื่อเกิดสถานการณ์ความขัดแย้งที่มุ่งเน้นการเอาใจผู้อื่น เป็นผู้เสียสละ ยอมปล่อยให้ผู้อื่น ดำเนินการตามใจชอบ ถึงแม้จะไม่เห็นด้วยในพฤติกรรมแต่ก็ยินยอมให้ผู้อื่นปฏิบัติ การแก้ไขความขัดแย้งในแนวทางนี้จะทำให้เกิดผลลัพธ์ในลักษณะแบบ ชนะ - แพ้ (Win - Lose)

ภาพที่ 2.4 แบบพฤติกรรมการแก้ไขความขัดแย้งของ Thomas & Kilmann
ที่มา: Thomas & Kilmann (1987)

2.4.4 แบบจำลองวงกลมแห่งความขัดแย้ง (The Circle of Conflict Model)

ภาพที่ 2.3 แบบจำลองวงกลมความขัดแย้ง (The Circle of Conflict)
ที่มา: บรรพต ต้นธีรวงศ์ และผกาวดี สุพรรณจิตวนา (2554)

แบบจำลองนี้ใช้ในการวินิจฉัยและแยกแยะสาเหตุหรือตัวขับเคลื่อนที่ทำให้เกิดความขัดแย้ง เป็นรูปแบบที่น่าจะเป็นพื้นฐานในการนำไปสร้างแบบจำลองของทุกความขัดแย้ง ทั้งในระดับบุคคลหรือระดับองค์กรไปจนถึงระดับประเทศ เพราะเราสามารถมองเห็นภาพได้ชัดว่าความขัดแย้งอยู่ที่ส่วนใด และเราสามารถเข้าไปจัดการกับความขัดแย้งนั้นได้ด้วย

2.4.5 แบบจำลองสามเหลี่ยมแห่งความพึงพอใจ (The Triangle of Satisfaction Model)

ภาพที่ 2.4 แบบจำลองสามเหลี่ยมแห่งความพึงพอใจ (The Triangle of Satisfaction Model)

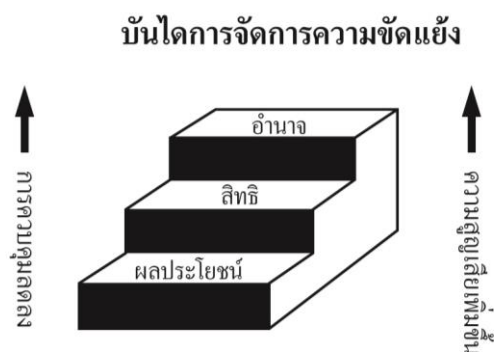
ที่มา: บรรพต ต้นธีรวงศ์ และผกาภาวดี สุพรรณฉัตรจิตรนา (2554)

แบบจำลองสามเหลี่ยมแห่งความพึงพอใจนี้ เป็นสามเหลี่ยมแห่งแนวคิดวิเคราะห์เรื่องผลประโยชน์ โดยแบ่งผลประโยชน์ออกเป็น 3 ประเภท คือ

1. ผลประโยชน์ด้านผลลัพธ์
2. ผลประโยชน์ด้านกระบวนการ
3. ผลประโยชน์ด้านความรู้สึก

ซึ่งผลประโยชน์ทั้ง 3 ด้านนี้ ถือเป็นเครื่องมือช่วยในการจัดการกับความขัดแย้ง เพราะคู่กรณีอาจถูกใจหรือพึงพอใจกับผลประโยชน์ในด้านใดด้านหนึ่ง หรือคู่กรณีอาจพึงพอใจกับผลประโยชน์ทั้ง 3 ด้าน

2.4.6 แบบจำลองผลประโยชน์/สิทธิ/และอำนาจ (Interests/Rights/Power Model)

ภาพที่ 2.5 แบบจำลองผลประโยชน์ / สิทธิ / และอำนาจ (Interests / Rights / Power Model)

ที่มา: บรรพต ต้นธีรวงศ์ และผกาภาวดี สุพรรณฉัตรจิตรนา (2554)

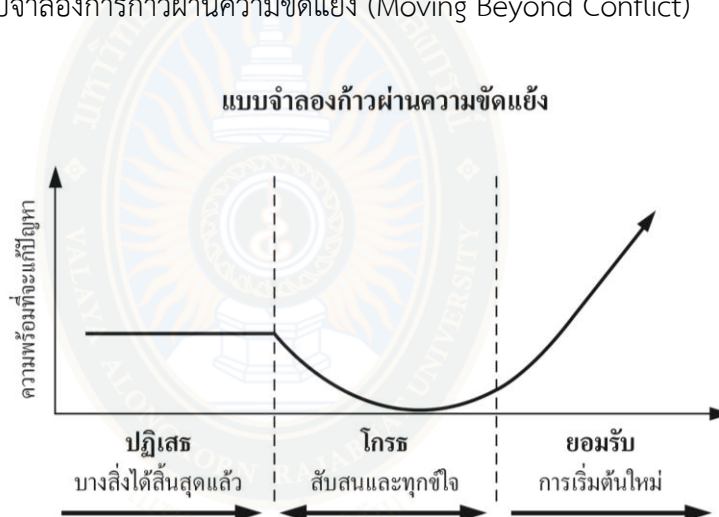
แบบจำลองนี้เน้นที่กระบวนการและวิธีการจัดการความขัดแย้งไว้ 3 ลักษณะ คือ

1. กระบวนการด้านผลประโยชน์ (Interests) คือ รูปแบบในการหาวิธีการจัดการความขัดแย้งที่ตอบสนองผลประโยชน์ของคู่กรณี ผลลัพธ์ในการบวนการนี้อาจจะ win - win คือ ชนะทั้งสองฝ่าย

2. กระบวนการบนพื้นฐานสิทธิ (Rights) เป็นกระบวนการที่เป็นธรรม มีมาตรฐานคงที่ และสามารถใช้ได้กับทุกคน แต่ก็ยังมีข้อเสียคือ สิ้นเปลือง คู่กรณีอาจไม่พอใจเมื่อแพ้ ผลลัพธ์ของกระบวนการนี้อาจเป็น win - lose คือ ข้างหนึ่งอาจชนะ และอีกข้างหนึ่งอาจแพ้

3. กระบวนการบนพื้นฐานอำนาจ (Power) เป็นกระบวนการที่รวดเร็ว ไม่ต้องปรึกษาใคร แต่อาจเกิดอาจเกิดอารมณ์ด้านขึ้นได้ เพราะคู่กรณีอีกฝ่ายหนึ่งได้ทุกอย่างที่ต้องการ แต่อีกฝ่ายหนึ่งอาจไม่ได้ตามที่ตนต้องการ ผลลัพธ์อาจเป็น win - lose หรือ lose - lose

2.4.7 แบบจำลองการก้าวผ่านความขัดแย้ง (Moving Beyond Conflict)

ภาพที่ 2.6 แบบจำลองการก้าวผ่านความขัดแย้ง (Moving Beyond Conflict)

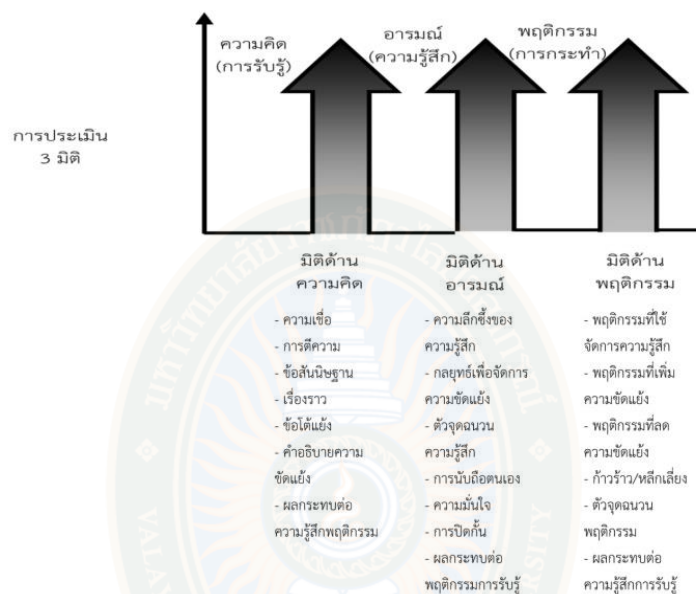
ที่มา: บรรพต ตันธีรวงศ์ และผกาหวดี สุพรรณจิตวนา (2554)

แบบจำลองการเคลื่อนผ่านความขัดแย้ง เป็นรูปแบบที่ดี เพราะจะทำให้ผู้ไกล่เกลี่ยทราบถึงช่วงเวลาและเงื่อนไขของความขัดแย้งว่าอยู่ในขั้นตอนไหนของการเจรจาที่จะทำให้คู่พิพาทนั้นผ่านกรณีพิพาทไปได้อย่างใจเย็นและอดทน แบบจำลองนี้ เป็นแบบจำลองที่ชัดเจนมากที่จะทำให้ผู้ไกล่เกลี่ยเข้าใจถึงอารมณ์และความรู้สึกของคู่พิพาทที่ได้รับความสูญเสียว่าอยู่ในขั้นตอนใดของการที่จะก้าวผ่านความขัดแย้งนี้ไปได้ และในขณะเดียวกันก็จะต้องว่าเมื่อไรที่คู่พิพาทพร้อมที่จะก้าวไปสู่อีกขั้นหนึ่ง

2.4.8 แบบจำลองมิติของความขัดแย้ง (Dimensions Model)

แบบจำลองมิติของความขัดแย้งเพื่อทำความเข้าใจว่าความขัดแย้งเกิดขึ้นได้อย่างไร และมีปฏิสัมพันธ์กันในระดับต่าง ๆ อย่างไร สามารถวิเคราะห์ได้ขอบเขตที่ลึกซึ้งและกว้างกว่าถึงความคิด ความรู้สึก ตลอดจนพฤติกรรมที่เป็นสาเหตุของความขัดแย้งในคดีเกี่ยวกับการละเมิดลิขสิทธิ์

ในการประเมินหรือวินิจฉัยความขัดแย้ง เราอาจเริ่มด้วยการพิจารณาความขัดแย้ง ทั้งสามมิติเพื่อให้เข้าใจดีขึ้นในพลวัตที่เกี่ยวข้อง เราอาจทำได้โดยเพียงทำความเข้าใจกับรูปภาพต่อไปนี้

ภาพที่ 2.7 แบบจำลองมิติของความขัดแย้ง (Dimensions Model)

ที่มา: บรรพต ตันธีรวงศ์. (2550)

แบบจำลองมิติของความขัดแย้ง Dimensions Model แบ่งออกเป็น

1. มิติด้านความคิดหรือการรับรู้ การรับรู้มีทั้งส่วนที่เป็นรูปธรรมและนามธรรม โดยเกิดจากความคิดและการตีความตามความเชื่อที่มี และได้รับรู้ในมุมมองที่ตนเองเชื่อ ข้อเสนอพื้นฐาน เรื่องราวที่เกิดขึ้น ข้อโต้แย้ง คำอธิบายความขัดแย้งที่ ผลกระทบต่อความรู้สึก พฤติกรรม วิธีการที่จะนำมาใช้เพื่อให้คู่กรณีเดินทางต่อไปได้ ควรใช้กลยุทธ์ คือ ค้นหาข้อมูลใหม่ ๆ โต้แย้งการตีความตามความคิดและความเชื่อที่มีอยู่ เปิดเผยข้อเสนอพื้นฐาน สร้างเรื่องราวขึ้นใหม่ในมุมมองที่ปรับเปลี่ยน คำอธิบายเจตนาที่ผู้ยื่นทำออกจากผลกระทบที่ได้รับ ซึ่งจะทำให้เกิดคำถามว่า “ต้องการอะไร เพื่อเปลี่ยนมุมมอง”

2. มิติด้านอารมณ์ ส่งผลต่อความรู้สึกของคู่กรณีที่ไม่ยอมรับข้อเท็จจริงและการรับรู้ที่เป็นรูปธรรม สิ่งสำคัญคือจึงประเมินความขัดแย้งจากมุมมองด้านความรู้สึกของตนเอง เพื่อให้เข้าใจว่าคู่กรณีกำลังมีความรู้สึกอย่างไรเกี่ยวกับความขัดแย้ง รับรู้และยอมรับความรู้สึกของคู่กรณี และใช้วิธีการ Reframe คำพูด ช่วยให้ระบายความรู้สึก เพื่อได้รู้ถึงตัวจุดชนวนและกำจัดตัวจุดชนวนนั้น ออกจากความคิด สร้างความมั่นใจ ให้อำนาจโดยเปิดโอกาสให้พูด และถามว่า “ต้องการอะไร เพื่อเปลี่ยนความรู้สึก”

3. มิติด้านพฤติกรรม โดยทั่วไป พฤติกรรมของคู่กรณีเป็นมิติสำคัญที่ต้องประเมินและเข้าใจตัวจุดชนวนและได้กำจัดตัวจุดชนวนแล้ว ผู้ปฏิบัติ เข้าแทรกกระบวนการและสร้างกฎเกณฑ์พื้นฐานร่วมกันระหว่างคู่กรณีจะเป็นประโยชน์อย่างมาก เป็นวิธีส่งเสริมความไว้วางใจแทนที่จะเป็นการกล่าวโทษ นำไปสู่การเปลี่ยนแปลงข้อตกลงที่นำไปปฏิบัติได้ ระบุพฤติกรรมที่มีส่วนช่วยในการแก้ปัญหา และถามว่า “ต้องการอะไรเพื่อเปลี่ยนพฤติกรรม”

ในการประเมินหรือวินิจฉัยความขัดแย้ง เราอาจเริ่มด้วยการพิจารณาความขัดแย้งทั้งสามมิติเพื่อให้เข้าใจดีขึ้นในพลวัตที่เกี่ยวข้อง

2.5 กฎหมายที่เกี่ยวข้อง

ภาคนิพนธ์เรื่องการพัฒนาการจัดการความขัดแย้ง โดยการเจรจาไกล่เกลี่ยคนกลางนอกศาล กรณีความผิดเกี่ยวกับการละเมิดลิขสิทธิ์วรรณกรรมนี้ เน้นการศึกษาเรื่องการจัดการความขัดแย้งโดยการเจรจาไกล่เกลี่ยโดยคนกลาง เพื่อช่วยลดจำนวนคดีที่จะขึ้นสู่ศาล ซึ่งจะทำให้เนื้อหาของภาคนิพนธ์ในส่วนของกฎหมายยังคงเนื้อหาที่ไม่ครบถ้วนสมบูรณ์ ซึ่งจะมีเพียงกฎหมายที่เกี่ยวข้องเฉพาะในบางส่วนเท่านั้น คือ

2.5.1 พระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537

“มาตรา 6” งานอันมีลิขสิทธิ์ตามพระราชบัญญัตินี้ ได้แก่ งานสร้างสรรค์ประเภทวรรณกรรม นาฏกรรม ศิลปกรรม ดนตรีกรรม โสตทัศนวัสดุ ภาพยนตร์ สิ่งบันทึกเสียง งานแพร่เสียงแพร่ภาพ หรืองานอื่นใดในแผนกวรรณคดี แผนกวิทยาศาสตร์ หรือแผนกศิลปะของผู้สร้างสรรค์ ไม่ว่างานดังกล่าวจะแสดงออกโดยวิธีหรือรูปแบบอย่างใดการคุ้มครองลิขสิทธิ์ไม่คลุมถึงความคิด หรือขั้นตอน กรรมวิธี หรือระบบ หรือวิธีใช้ หรือทำงาน หรือแนวความคิด หลักการ การค้นพบ หรือทฤษฎีทางวิทยาศาสตร์ หรือคณิตศาสตร์

“มาตรา 9” งานที่ผู้สร้างสรรค์ได้สร้างสรรค์ขึ้นในฐานะพนักงานหรือลูกจ้าง ถ้ามิได้ทำเป็นหนังสือตกลงกันไว้เป็นอย่างอื่น ให้ลิขสิทธิ์ในงานนั้นเป็นของผู้สร้างสรรค์ แต่นายจ้างมีสิทธินำงานนั้นออกเผยแพร่ต่อสาธารณชนได้ตามที่เป็นวัตถุประสงค์ แห่งการจ้างแรงงานนั้น

“มาตรา 10” งานที่ผู้สร้างสรรค์ได้สร้างสรรค์ขึ้นโดยการรับจ้างบุคคลอื่น ให้ผู้ว่าจ้างเป็นผู้มีลิขสิทธิ์ในงานนั้น เว้นแต่ผู้สร้างสรรค์และผู้ว่าจ้างจะได้ตกลงกันไว้เป็นอย่างอื่น

“มาตรา 14” กระทรวง ทบวง กรม หรือหน่วยงานอื่นใดของรัฐหรือของท้องถิ่นย่อมมีลิขสิทธิ์ในงานที่ได้สร้างสรรค์ขึ้นโดยการจ้าง หรือตามคำสั่ง หรือในความควบคุมของตน เว้นแต่จะได้ตกลงกันไว้เป็นอย่างอื่นเป็นลายลักษณ์อักษร

“มาตรา 15” ภายใต้บังคับมาตรา 9 มาตรา 10 และมาตรา 14 เจ้าของลิขสิทธิ์ย่อมมีสิทธิ แต่ผู้เดียวดังต่อไปนี้

1. ทำซ้ำหรือดัดแปลง
2. เผยแพร่ต่อสาธารณชน
3. ให้เช่าต้นฉบับหรือสำเนางานโปรแกรมคอมพิวเตอร์ โสตทัศนวัสดุ ภาพยนตร์ และสิ่งบันทึกเสียง
4. ให้ประโยชน์อันเกิดจากลิขสิทธิ์แก่ผู้อื่น

5. อนุญาตให้ผู้อื่นใช้สิทธิตาม (1) (2) หรือ (3) โดยจะกำหนดเงื่อนไข ใดๆ ใด หรือไม่ได้ แต่เงื่อนไขดังกล่าวจะกำหนด ในลักษณะที่เป็นการจำกัดการแข่งขันโดยไม่เป็นธรรม ไม่ได้ การพิจารณาว่าเงื่อนไขตามวรรคหนึ่ง (5) จะเป็นการจำกัดการแข่งขันโดยไม่ เป็น ธรรมหรือไม่ ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการและเงื่อนไขที่กำหนดใน กฎกระทรวง

“มาตรา 18” ผู้สร้างสรรค์งานอันมีลิขสิทธิ์ตามพระราชบัญญัตินี้ มีสิทธิที่จะแสดงว่า ตนเป็นผู้สร้างสรรค์งานดังกล่าว และมีสิทธิที่จะห้ามมิให้ ผู้รับโอนลิขสิทธิ์หรือบุคคลอื่นใดบิดเบือน ตัดทอน ดัดแปลงหรือทำโดยประการอื่นใดแก่งานนั้นจนเกิดความเสียหายต่อชื่อเสียงหรือ เกียรติคุณ ของผู้สร้างสรรค์และเมื่อผู้สร้างสรรค์ถึงแก่ความตาย ทายาทของผู้สร้างสรรค์มีสิทธิที่จะฟ้องร้อง บังคับตามสิทธิดังกล่าวได้ ตลอดอายุแห่งการคุ้มครองลิขสิทธิ์ ทั้งนี้ เว้นแต่จะได้ตกลงกันไว้เป็น อย่างอื่นเป็นลายลักษณ์อักษร

“มาตรา 27” การกระทำอย่างใดอย่างหนึ่งแก่งานอันมีลิขสิทธิ์ตามพระราชบัญญัตินี้ โดยไม่ ได้รับอนุญาตตามมาตรา 15 (5) ให้ถือว่าเป็นการละเมิดลิขสิทธิ์ ถ้าได้กระทำดังต่อไปนี้

1. ทำซ้ำหรือดัดแปลง
2. เผยแพร่ต่อสาธารณชน

“มาตรา 31” ผู้ใดรู้อยู่แล้วหรือมีเหตุอันควรรู้ว่างานใดได้ทำขึ้นโดยละเมิดลิขสิทธิ์ ของผู้อื่น กระทำอย่างใดอย่างหนึ่งแก่งานนั้นเพื่อหากำไร ให้ถือว่าผู้นั้นกระทำการละเมิดลิขสิทธิ์ ถ้า ได้กระทำดัง ต่อไปนี้

1. ขาย มีไว้เพื่อขาย เสนอขาย ให้เช่า เสนอให้เช่า ให้เช่าซื้อ หรือเสนอให้เช่าซื้อ
2. เผยแพร่ต่อสาธารณชน
3. แจกจ่ายในลักษณะที่อาจก่อให้เกิดความเสียหายแก่เจ้าของลิขสิทธิ์
4. นำหรือส่งเข้ามาในราชอาณาจักร

2.5.2 ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์

“มาตรา 425” นายจ้างต้องร่วมกันรับผิดชอบกับลูกจ้างในผลแห่งละเมิด ซึ่งลูกจ้างได้ กระทำไปในทางการที่จ้างนั้น

“มาตรา 432” ถ้าบุคคลหลายคนก่อให้เกิดเสียหายแก่บุคคลอื่นโดยร่วมกันทำ ละเมิด ท่านว่าบุคคลเหล่านั้นจะต้องร่วมกันรับผิดชอบใช้ค่าสินไหมทดแทนเพื่อความเสียหายนั้น ความข้อ นี้ท่านให้ใช้ตลอดถึงกรณีที่ไม่สามารถสืบรู้ตัวได้แน่ชัดว่าในจำพวกที่ทำละเมิดร่วมกันนั้นคนไหนเป็นผู้ ก่อให้เกิดเสียหายนั้นด้วย

อนึ่ง บุคคลผู้ยุงส่งเสริมหรือช่วยเหลือในการทำละเมิด ท่านก็ให้ถือว่าเป็นผู้กระทำ ละเมิดร่วมกันด้วยในระหว่างบุคคลทั้งหลายซึ่งต้องรับผิดชอบร่วมกันใช้ค่าสินไหมทดแทนนั้น ท่านว่าต่าง ต้องรับผิดชอบเป็นส่วนเท่า ๆ กัน เว้นแต่โดยพฤติการณ์ ศาลจะวินิจฉัยเป็นประการอื่น

2.5.3 พระราชบัญญัติให้ใช้ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง พุทธศักราช 2477

“มาตรา 20” ไม่ว่าการพิจารณาคดีจะได้ดำเนินไปแล้วเพียงใด ให้ศาลมีอำนาจที่จะ โกล่เกลี่ยให้คู่ความได้ตกลงกัน หรือประนีประนอมยอมความกันในข้อที่พิพาทนั้น

“มาตรา 20” ทวิ เพื่อประโยชน์ในการไกล่เกลี่ย เมื่อศาลเห็นสมควรหรือเมื่อคู่ความฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งร้องขอ ศาลจะสั่งให้ดำเนินการเป็นการลับเฉพาะต่อหน้าตัวความทุกฝ่ายหรือฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งโดยจะให้มีความอยู่ด้วยหรือไม่ก็ได้

เมื่อศาลเห็นสมควรหรือเมื่อคู่ความฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งร้องขอ ศาลอาจแต่งตั้งบุคคล หรือคณะบุคคลเป็นผู้ประนีประนอม เพื่อช่วยเหลือศาลในการไกล่เกลี่ยให้คู่ความได้ประนีประนอมกัน

หลักเกณฑ์และวิธีการในการไกล่เกลี่ยของศาล การแต่งตั้งผู้ประนีประนอมรวมทั้งอำนาจหน้าที่ของผู้ประนีประนอม ให้เป็นไปตามที่กำหนดไว้ในข้อกำหนดของประธานศาลฎีกา โดยความเห็นชอบของที่ประชุมใหญ่ของศาลฎีกา

ข้อกำหนดของประธานศาลฎีกาตามวรรคสาม เมื่อได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้วให้ใช้บังคับได้

2.6 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ผู้ศึกษาพยายามค้นหางานศึกษาวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการระงับความขัดแย้งการละเมิดลิขสิทธิ์นอกศาล ก็ยังไม่ปรากฏมีการศึกษาเกี่ยวกับเรื่องนี้

2.6.1 สำหรับผลการศึกษาศึกษาการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทในศาล มีงานวิจัยที่เกี่ยวข้องดังนี้

ณัฐวรรณ พุทธเจริญลาภ (2549) ศึกษาเรื่อง การไกล่เกลี่ยในศาลฎีกา: ปัญหาอุปสรรค และแนวทางแก้ไข ผลการศึกษาพบว่า ในแต่ละปีมีปริมาณคดีที่ขึ้นมาสู่ศาลฎีกาเพิ่มสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง เมื่อพิจารณาเปรียบเทียบระหว่างปริมาณคดีที่ขึ้นมาสู่ศาลฎีกาและอยู่ในระหว่างการพิจารณา กับจำนวนผู้พิพากษาในศาลฎีกา จะเห็นได้ว่าระหว่างปริมาณคดีที่มีจำนวนเพิ่มมากขึ้น กับอัตรากำลังของบุคลากรเป็นสัดส่วนที่ไม่สมดุลกันและภาวการณ์ของคดีที่เพิ่มมากขึ้น ส่งผลให้ผู้พิพากษาแต่ละท่านต้องแบกรับภาระการพิจารณาคดีมากขึ้น ซึ่งแม้จะปฏิบัติหน้าที่โดยเต็มกำลังแล้ว ก็ยังไม่อาจพิจารณาพิพากษาคดีให้ลุล่วงตามปริมาณคดีความที่เพิ่มมากขึ้นได้ ศาลยุติธรรมไม่อาจเพิ่มจำนวนผู้พิพากษาศาลฎีกาให้สอดคล้องกับปริมาณคดีที่เพิ่มขึ้นได้ รวมทั้งวิธีการดำเนินคดีในศาลรูปแบบเดิมก็ไม่อาจรองรับปัญหาในเรื่องประเภทของข้อพิพาทที่เปลี่ยนแปลงไปได้ทันที จึงส่งผลให้เกิดปัญหาคดีล้นศาลและคดีล่าช้าในปัจจุบัน การนำเอาวิธีการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทมาใช้ในศาลฎีกาจึงเป็นทางเลือกหนึ่งนอกจากการพิจารณาคดีโดยปกติซึ่งสามารถเพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารงานคดีเป็นผลให้การดำเนินคดีเสร็จสิ้นไปได้โดยความรวดเร็ว และยังให้เกิดความพอใจแก่คู่ความที่มีส่วนในการรักษาสัมพันธภาพที่ดีระหว่างกันด้วย

อัครศัภัย จิตธรรมมา (2551) ศึกษาเรื่อง การพัฒนาระบบไกล่เกลี่ยข้อพิพาทในศาลยุติธรรมของประเทศไทย ผลการศึกษาพบว่า การพัฒนาระบบไกล่เกลี่ยข้อพิพาทให้มีประสิทธิภาพนั้น จำเป็นต้องพัฒนาองค์ประกอบพื้นฐานที่สำคัญ คือ การสนับสนุนทรัพยากรจากรัฐบาลอย่างเพียงพอ การกำหนดระเบียบกฎหมายที่ชัดเจน ไม่คลุมเครือ การพัฒนาบุคลากรที่เกี่ยวข้อง อีกทั้งสร้างเสริมทัศนคติในเชิงบวกต่อระบบการไกล่เกลี่ย การฝึกอบรมและการจ่ายค่าตอบแทนที่เหมาะสม ส่วนการพัฒนาระบบการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทในกระบวนการยุติธรรมทั้งระบบนั้น ปัจจุบันยังไม่ได้ดำเนินการอย่างเป็นระบบดังเช่นในศาลยุติธรรมดำเนินการอยู่ แต่สามารถเรียนรู้ประสบการณ์

การพัฒนาการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทจากศาลยุติธรรมได้ทั้งด้านรูปแบบ องค์ความรู้ การพัฒนาในเชิงนโยบาย ระเบียบกฎหมาย และบุคลากรที่เกี่ยวข้อง ซึ่งเป็นที่ประจักษ์แล้วว่าปัญหาอุปสรรคต่าง ๆ นั้นต่างเดินมาบนเส้นทางที่คล้ายคลึงกันอย่างมาก ข้อเสนอแนะจากการศึกษาในครั้งนี้ก็จะสามารถนำไปพัฒนาปรับปรุงกระบวนการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทให้มีความเหมาะสมกับสภาพของสังคมไทยและเอื้ออำนวยให้ระบบการอำนวยความสะดวกยุติธรรมของประเทศโดยภาพรวมมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

กฤษณีย์ วงศ์ใจมา (2552) ศึกษาเรื่อง การสร้างการยอมรับระบบไกล่เกลี่ยและประนอมข้อพิพาทในศาลอุทธรณ์ภาค 5

ผลการศึกษาพบว่า

1. การดำเนินการสร้างการยอมรับระบบไกล่เกลี่ยและประนอมข้อพิพาทให้แก่คู่ความของศาลอุทธรณ์ภาค 5 พบว่า ศาลอุทธรณ์ภาค 5 มีการดำเนินการในระดับค่อนข้างน้อยในการดำเนินการสร้างความรู้ให้แก่คู่ความ บุคลากร เจ้าหน้าที่ของศาล และผู้ที่เกี่ยวข้อง การประชาสัมพันธ์ให้ความรู้ผ่านสื่อต่าง ๆ การดำเนินการปรึกษาหารือระหว่างผู้ที่เกี่ยวข้อง และการประสานระหว่างศาลกับคู่ความในการชี้แจงรายละเอียดกระบวนการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทของศาล

2. ความต้องการของคู่ความต่อการนำระบบการไกล่เกลี่ย และประนอมข้อพิพาทมาใช้ในศาลอุทธรณ์ภาค 5 พบว่า คู่ความมีความต้องการในระดับมากที่สุด โดยต้องการให้ศาลอุทธรณ์ภาค 5 จัดให้มีห้องไกล่เกลี่ยและประนอมข้อพิพาทโดยเฉพาะมีเครื่องมือ อุปกรณ์อำนวยความสะดวกต่าง ๆ พร้อมเพรียง มีทนายความ หรือผู้ทรงคุณวุฒิภายนอกปฏิบัติหน้าที่ในระบบการไกล่เกลี่ยและประนอมข้อพิพาท วางตัวเป็นกลาง ไม่มีอคติและยุติธรรม สามารถชี้แจงและอธิบายข้อเท็จจริงอย่างตรงไปตรงมา จัดให้มีเจ้าหน้าที่ศาลคอยอำนวยความสะดวกชี้แจงรายละเอียดการมาติดต่อระบบการไกล่เกลี่ยและประนอมข้อพิพาท และคู่ความมีความตั้งใจที่จะให้ความร่วมมือเพื่อนำไปสู่จุดหมายอันเป็นที่ยอมรับกัน

3. ความรู้เกี่ยวกับวิธีการ ขั้นตอน และประโยชน์ของการนำระบบการไกล่เกลี่ยและประนอมข้อพิพาทของคู่ความ พบว่า คู่ความมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับวิธีการ ขั้นตอน และประโยชน์ของการนำระบบการไกล่เกลี่ย และประนอมข้อพิพาทในระดับมาก

4. ปัญหาและอุปสรรค ในการนำระบบไกล่เกลี่ย และประนอมข้อพิพาทมาใช้ในศาลอุทธรณ์ภาค 5 พบว่า ศาลอุทธรณ์ภาค 5 ไม่มีห้องสำหรับการดำเนินการไกล่เกลี่ยและประนอมข้อพิพาทที่เป็นสัดส่วน ไม่มีบุคลากรที่ปฏิบัติหน้าที่ในด้านไกล่เกลี่ยโดยตรง ขาดการประสานงานเพื่อร่วมกันกำหนดแนวทางการดำเนินงานที่ต่อเนื่อง บุคลากรของศาลไม่ให้ความสำคัญศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับระบบไกล่เกลี่ยและประนอมข้อพิพาท อุปกรณ์เครื่องมือในการดำเนินงานยังไม่เพียงพอและไม่ได้รับการสนับสนุน ช่วยเหลืองบประมาณดำเนินงานในระบบไกล่เกลี่ยและประนอมข้อพิพาทอย่างเพียงพอ

บทที่ 3

วิธีการดำเนินการวิจัย

การศึกษาเรื่อง “การพัฒนาการจัดการความขัดแย้งโดยการเจรจาไกล่เกลี่ยคนกลางนอกศาล กรณีความผิดเกี่ยวกับการละเมิดลิขสิทธิ์วรรณกรรม” นี้ เป็นการศึกษาโดยการวิเคราะห์กรณีศึกษาจำนวน 5 กรณี โดยมีจุดประสงค์เพื่อศึกษาสาเหตุของความขัดแย้งในความสัมพันธ์กับการละเมิดลิขสิทธิ์วรรณกรรม เพื่อศึกษากระบวนการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท วิเคราะห์เงื่อนไขที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการเจรจาไกล่เกลี่ยข้อพิพาทในความผิดเกี่ยวกับคดีละเมิดลิขสิทธิ์วรรณกรรม เพื่อสังเคราะห์แนวทางการไกล่เกลี่ยในความผิดเกี่ยวกับการละเมิดลิขสิทธิ์วรรณกรรมโดยตัวแทนสมาคมผู้จัดพิมพ์และผู้จำหน่ายหนังสือแห่งประเทศไทย เพื่อพัฒนาการจัดการความขัดแย้งโดยการเจรจาไกล่เกลี่ยนอกศาล กรณีความผิดเกี่ยวกับการละเมิดลิขสิทธิ์

3.1 วิธีการศึกษา

ในการศึกษานี้ ผู้ศึกษาใช้การวิจัยเชิงคุณภาพ แบบศึกษาเรื่องราวที่เกิดขึ้นจริงและนำมาวิเคราะห์ถึงสาเหตุของการเกิดเหตุการณ์ การดำเนินการแก้ไข และผลลัพธ์ของการดำเนินการแก้ไข โดยแสดงถึงความต่อเนื่องของเหตุการณ์จนกระทั่งสามารถก้าวผ่านความขัดแย้งนั้นได้

3.2 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

การศึกษาในครั้งนี้ เป็นการศึกษาแบบกรณีศึกษา โดยผู้ศึกษาเลือกกรณีที่เหมาะสมที่สุด ทั้งในแง่ที่เป็นกรณีที่สามารถให้ข้อมูลได้หลากหลายและครอบคลุมกับการวิจัยในครั้งนี้ นอกจากนี้ ได้ทำการพูดคุยกับคู่พิพาทเพิ่มเติมเพื่อให้ได้ข้อมูลที่ถูกต้องและสามารถนำมาวิเคราะห์ในการหาสาเหตุของข้อพิพาทและหาแนวทางในการพัฒนาการจัดการความขัดแย้งโดยการเจรจาไกล่เกลี่ยคนกลางนอกศาล

3.3 เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

ผู้ศึกษานำการศึกษาหาสาเหตุของความขัดแย้งที่ทำให้เกิดการละเมิดลิขสิทธิ์วรรณกรรม โดยนำองค์ความรู้ต่าง ๆ อาทิ ทฤษฎีการสื่อสาร ทฤษฎีการพรรณนาความรู้สึก ทฤษฎีจิตวิทยา การสื่อสาร และแบบจำลองมิติของความขัดแย้ง เพื่อการวิเคราะห์หาสาเหตุของความขัดแย้ง และใช้ชุดเครื่องมือจัดการความขัดแย้ง โดยแกรี่ ที. เฟอร์ลอง (Gary T. Furlong) บรรพต ดันธีรวงศ์ และ ผกาวดี สุพรรณจิตวนา แปล ได้แก่ แบบจำลองการก้าวผ่านความขัดแย้ง แบบจำลองผลประโยชน์ สิทธิ และอำนาจ แบบจำลองสามเหลี่ยมแห่งความพึงพอใจ แบบจำลองวงกลมแห่งความขัดแย้ง และแบบจำลองมิติของความขัดแย้ง ในการออกแบบการจัดการความขัดแย้ง และได้้นำแนวคิดและทฤษฎีจากการบรรยายของผู้เชี่ยวชาญในสาขาวิชาต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องมาปรับใช้วิเคราะห์หาสาเหตุและออกแบบกระบวนการจัดการความขัดแย้งเพื่อนำไปเป็นแนวทางพัฒนาการจัดการความขัดแย้งโดยการเจรจาไกล่เกลี่ยคนกลางนอกศาล กรณีความผิดเกี่ยวกับการละเมิดลิขสิทธิ์วรรณกรรมโดยคำนึงถึงความยุติธรรมของผู้เสียหายและการฟื้นฟูสัมพันธภาพที่ดีเป็นสำคัญ

3.4 การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้ศึกษาได้คัดเลือกกรณีศึกษาที่คดีเข้าสู่กระบวนการเจรจาไกล่เกลี่ย โดยแบ่งการเก็บรวบรวมข้อมูลดังนี้

3.4.1 การเก็บรวบรวมข้อมูลโดยผู้ศึกษาสัมภาษณ์ผู้เข้าร่วมเป็นองค์คณะในการเจรจาไกล่เกลี่ย สำหรับการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยผู้ศึกษาสัมภาษณ์ผู้เข้าร่วมเป็นองค์คณะในการเจรจาไกล่เกลี่ย ผู้ศึกษาได้ใช้กับกรณีศึกษาที่ 3 และกรณีศึกษาที่ 4 โดยผู้ศึกษาได้เข้าพบผู้ร่วมเป็นองค์คณะในการเจรจาไกล่เกลี่ยทุกท่านและทำการบันทึกไว้เป็นลายลักษณ์อักษร

3.4.2 การเก็บรวบรวมข้อมูลโดยผู้ศึกษาสัมภาษณ์คู่พิพาท ในส่วนของการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยผู้ศึกษาสัมภาษณ์คู่พิพาท ผู้ศึกษาได้ติดต่อเพื่อขออนุญาตพูดคุยกับคู่พิพาทผ่านทางประธานคณะเจรจาไกล่เกลี่ยและขอกับคู่พิพาทโดยตรง และผู้ศึกษาได้ทำการจดบันทึกเป็นลายลักษณ์อักษรและส่งให้คณะเจรจาไกล่เกลี่ยทุกท่านและคู่พิพาทได้อ่านเพื่อเป็นการรับรองว่าข้อความที่ผู้ศึกษาได้จดบันทึกนั้นถูกต้องตรงตามความเป็นจริงทุกประการ

3.5 การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากกรณีศึกษาโดยการวิเคราะห์เนื้อหาของข้อมูล วิเคราะห์แยกเป็นด้านเนื้อหาเหตุการณ์ เนื้อหาด้านกระบวนการ เนื้อหาด้านผลลัพธ์ เรียบเรียงเนื้อหาการวิเคราะห์ในภาพรวมแต่ละด้านตามวัตถุประสงค์การศึกษา โดยแสดงผลออกมาเป็นข้อความ ตามประเด็นดังต่อไปนี้

3.5.1 สรุปเนื้อหาความขัดแย้งตั้งแต่เริ่มเกิดความขัดแย้งจนกระทั่งสิ้นสุดกระบวนการเจรจาไกล่เกลี่ยประนีประนอม

3.5.2 วิเคราะห์เรื่องราว (Story Telling) ที่เกิดขึ้นอย่างละเอียดจากคู่พิพาทในกรณีศึกษา เพื่อหาสาเหตุและสร้างความเข้าใจของสาเหตุที่เกิดข้อพิพาทในกรณีศึกษา

3.5.3 วิเคราะห์สัมพันธภาพของคู่พิพาทในกรณีศึกษา

3.5.4 การออกแบบกระบวนการจัดการความขัดแย้งที่เกิดขึ้น

3.5.5 นำกระบวนการจัดการความขัดแย้งที่ออกแบบมาดำเนินการจัดการเพื่อยุติความขัดแย้ง

3.5.6 ผลลัพธ์การจัดการเปรียบเทียบเชิงทฤษฎีและความเป็นจริง

3.5.7 ข้อเสนอในการแก้ไขความขัดแย้งที่เหมาะสม

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ภาคินพนธ์เรื่อง การพัฒนาการจัดการความขัดแย้ง โดยการเจรจาไกล่เกลี่ยคนกลางนอกศาล กรณีความผิดเกี่ยวกับการละเมิดลิขสิทธิ์วรรณกรรม เป็นการนำเอาประสบการณ์จริงของเจ้าของธุรกิจ ด้านสิ่งพิมพ์และจัดจำหน่ายสิ่งพิมพ์ในสมาคมผู้จัดพิมพ์จัดจำหน่ายหนังสือแห่งประเทศไทย ซึ่งผู้ศึกษาในฐานะที่เป็นผู้บริหารธุรกิจด้านสิ่งพิมพ์และจัดจำหน่ายสิ่งพิมพ์ ได้ทำหน้าที่ในการไกล่เกลี่ยในกรณีความผิดเกี่ยวกับการละเมิดลิขสิทธิ์วรรณกรรม โดยนำมาเป็นกรณีศึกษา จำนวน 5 กรณี เพื่อศึกษาสาเหตุปัจจัยของความขัดแย้งในความผิดเกี่ยวกับการละเมิดลิขสิทธิ์วรรณกรรมและวิเคราะห์เงื่อนไขที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการเจรจาไกล่เกลี่ย โดยนำกรณีศึกษาทั้ง 5 กรณี มาเปรียบเทียบกับแนวคิด ทฤษฎีการจัดการความขัดแย้งแบบบูรณาการที่ผู้ศึกษาได้ศึกษาจากในชั้นเรียนและจากการค้นคว้าเพิ่มเติมจากเอกสารทางวิชาการที่เกี่ยวข้องกับการจัดการความขัดแย้งแบบบูรณาการ เพื่อก่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดในการออกแบบการจัดการความขัดแย้งซึ่งจะนำไปสู่การพัฒนาการจัดการความขัดแย้งโดยการเจรจาไกล่เกลี่ยนอกศาลกรณีความผิดเกี่ยวกับการละเมิดลิขสิทธิ์วรรณกรรมของสมาคมผู้จัดพิมพ์จัดจำหน่ายหนังสือแห่งประเทศไทย

การวิเคราะห์ผลลัพธ์ในกรณีศึกษาทั้ง 5 กรณีนั้น ผู้ศึกษาได้แบ่งเนื้อหาออกเป็น 5 ส่วน ดังนี้

1. บทนำ เป็นส่วนของบริบทและพื้นฐานองค์ความรู้ของแต่ละกรณีศึกษา เพื่อให้เกิดความเข้าใจในเนื้อหาของเรื่องราวในกรณีศึกษาตัวอย่าง
2. เรื่องราว (Story Telling) เป็นส่วนย่อของเหตุการณ์ความขัดแย้ง ซึ่งเป็นเรื่องราวพื้นฐานที่ผู้พิพากษาสมทบได้เรียบเรียงจากประสบการณ์และถ่ายทอดออกมาเป็นเรื่องราวในแต่ละขั้นตอนของการไกล่เกลี่ยประนีประนอมที่เกิดขึ้นจริง
3. แนวคิด ทฤษฎีที่ใช้อธิบายความขัดแย้งในข้อพิพาทเฉพาะกรณี เป็นการนำเอาแนวคิด ทฤษฎีการจัดการความขัดแย้งแบบบูรณาการมาอธิบายเพื่อหาสาเหตุของความขัดแย้งในกรณีความผิดเกี่ยวกับการละเมิดลิขสิทธิ์วรรณกรรมในแต่ละกรณีศึกษา
4. การวิเคราะห์ความขัดแย้งและออกแบบการจัดการความขัดแย้ง เป็นการวิเคราะห์ผ่านแนวคิด ทฤษฎีการจัดการความขัดแย้งแบบบูรณาการ โดยผู้ศึกษาได้ทำการออกแบบการจัดการความขัดแย้งว่าผู้ไกล่เกลี่ยได้นำแนวคิด ทฤษฎีใดที่สามารถทำให้คู่พิพาทสามารถยุติความขัดแย้งได้
5. ผลลัพธ์การจัดการเปรียบเทียบเชิงทฤษฎีและความจริง แสดงให้เห็นถึงผลการวิเคราะห์ขั้นตอนการจัดการความขัดแย้งที่ผู้ไกล่เกลี่ยได้นำมาปรับใช้ในแต่ละกรณีศึกษาและเทคนิควิธีการฟื้นฟูความสัมพันธ์ในแต่ละขั้นตอน และพัฒนาการของการจัดการความขัดแย้งที่สามารถนำมาเป็นพัฒนาขั้นตอนความรู้เรื่องการไกล่เกลี่ยเพื่อเพิ่มศักยภาพของผู้ไกล่เกลี่ยในสมาคมผู้จัดพิมพ์จัดจำหน่ายหนังสือแห่งประเทศไทย

4.1 กรณีศึกษาที่ 1 คดีหยิบผลงานวิชาการของผู้อื่นมาขาย

4.1.1 บทนำ (Introduction)

การที่บุคคลหนึ่งมีความฝันที่จะเป็นนักเขียน แล้วบุคคลนั้นสามารถผลิตงานเขียนออกมาสู่สายตาผู้อ่านได้ถือว่าบุคคลนั้นทำความฝันสำเร็จไปแล้วครั้งหนึ่ง ส่วนความฝันที่เหลืออีกครึ่งหนึ่งนั้นจะสมบูรณ์หรือไม่ขึ้นอยู่กับ การตอบรับจากผู้อ่าน ถ้าผู้อ่านให้การตอบรับเป็นอย่างดีถือว่าผลงานชิ้นนั้นประสบความสำเร็จ แต่ด้วยผลงานที่ได้รับการตอบรับเป็นอย่างดีจากผู้อ่านนั้น ถ้าเนื้อหาสาระของหนังสือทั้งหมดมาจากความรู้ ความสามารถและประสบการณ์โดยตรงของผู้เขียน และผู้เขียนถ่ายทอดออกมาเป็นรูปเล่มหนังสือได้อย่างงดงาม นับได้ว่างานเขียนชิ้นนั้นสมบูรณ์มาก แต่ถ้าด้วยเหตุการณ์ที่บุคคลหนึ่ง มีผลงานเขียนและผลิตออกมาเป็นรูปเล่มเรียบร้อยแล้วแต่ไม่ประสบความสำเร็จเพราะด้วยบุคคลนั้นได้หยิบผลงานของผู้อื่นที่ได้สร้างสรรค์ไว้แล้วมาเป็นผลงานของตนเอง ถือว่านักเขียนผู้นั้นไม่ใช่ นักเขียนอย่างสมบูรณ์ ดังเช่นเรื่องราวด้านล่างนี้

4.1.2 เรื่องราว (Story Telling)

นายธวัช (นามสมมติ) เป็นนักเขียนอิสระ ได้นำผลงานที่ตนเองแต่งไว้ ซึ่งต้นฉบับมีเนื้อหาเกี่ยวกับการติดตั้งเครื่องปรับอากาศอย่างง่ายมานำเสนอขายให้กับสำนักพิมพ์หนังสือสีฟ้า (นามสมมติ) โดยผู้จัดการฝ่ายการตลาดและบรรณาธิการได้เป็นผู้รับซื้อผลงานของ นายธวัช ไว้ในราคา 100,000 บาทถ้วน ก่อนถึงวันตกลงยอมรับซื้องานเขียนของนายธวัชนั้น ผู้จัดการฝ่ายการตลาดและบรรณาธิการได้สอบถามกับนายธวัชว่าเนื้อหาทั้งหมดภายในเล่มนั้น นายธวัชเป็นผู้แต่งเองทั้งหมด โดยที่ไม่ได้คัดลอกมาจากผลงานของบุคคลอื่นใช่ไหม นายธวัชตอบว่า “ใช่” หลังจากนั้นบรรณาธิการต้องการดูสารบัญเพื่อตรวจสอบว่าหนังสือที่ นายธวัช นำมาเสนอนั้นมีเนื้อหาครบถ้วนและตรงตามหลักสูตรของกระทรวงศึกษาธิการหรือไม่ นายธวัช บอกว่าอีก 2 วันจะส่งสารบัญที่สมบูรณ์แล้วมาให้ผ่านทางจดหมายอิเล็กทรอนิกส์ (e-mail)

สองวันถัดมา ผู้จัดการฝ่ายการตลาดและบรรณาธิการ ได้รับสารบัญทางจดหมายอิเล็กทรอนิกส์จากนายธวัช ทั้งผู้จัดการฝ่ายการตลาดและบรรณาธิการได้ตรวจสอบสารบัญแล้ว มีความเห็นตรงกันว่าสารบัญนั้นครอบคลุมเนื้อหาตรงตามที่สำนักพิมพ์หนังสือสีฟ้ากำหนด จึงได้โทรศัพท์ให้นายธวัชกลับมาที่สำนักพิมพ์อีกครั้ง เพื่อลงนามในสัญญาการซื้อขายลิขสิทธิ์ของหนังสือเรื่องการติดตั้งเครื่องปรับอากาศอย่างง่าย ในวันที่ลงนามทำข้อตกลงกันนั้น ผู้จัดการฝ่ายการตลาดบอกกับนักศึกษาว่า ตนเองได้อธิบายเงื่อนไขและข้อตกลงด้านลิขสิทธิ์ทั้งหมดแก่นายธวัชแล้ว โดยมีการวางเงื่อนไขว่า นายธวัชตกลงขายขาดต้นฉบับหนังสือเรื่องการติดตั้งเครื่องปรับอากาศอย่างง่ายแก่นักพิมพ์หนังสือสีฟ้า ในราคา 100,000 บาท และหลังจากที่หนังสือผลิตออกมาเป็นรูปเล่มและวางจำหน่ายแล้ว ถ้ามีคดีฟ้องร้องเรื่องการละเมิดลิขสิทธิ์ นายธวัชจะต้องเป็นผู้รับผิดชอบความเสียหายนั้นแต่เพียงผู้เดียว และทางสำนักพิมพ์จะจ่ายค่าลิขสิทธิ์แก่นายธวัชเมื่อนายธวัชส่งต้นฉบับครบสมบูรณ์เรียบร้อยแล้ว โดยที่ระหว่างการผลิตหนังสือนั้น ถ้าสำนักพิมพ์หนังสือสีฟ้ามีปัญหาหรือต้องการตรวจสอบข้อมูลบางอย่าง นายธวัชจะต้องยินยอมที่จะเป็นผู้ตรวจสอบนั้น เมื่อนายธวัชรับทราบเงื่อนไขทั้งหมดแล้วได้ลงนามในหนังสือสัญญากับทางสำนักพิมพ์หนังสือสีฟ้า โดยนายธวัชได้เก็บหนังสือสัญญาไว้ 1 ฉบับ และสำนักพิมพ์หนังสือสีฟ้าเก็บไว้ 1 ฉบับ โดยเนื้อหาของหนังสือสัญญาทั้ง 2 ฉบับนั้น มีเนื้อความเหมือนกันทุกประการ

ผู้จัดการฝ่ายการตลาดให้ข้อมูลต่อว่า หลังจากทางสำนักพิมพ์วางจำหน่ายหนังสือ เรื่องการติดตั้งเครื่องปรับอากาศอย่างง่ายได้ประมาณ 2 เดือน ทางสำนักพิมพ์หนังสือสีฟ้า ได้รับจดหมายจากสำนักงานนายความแห่งหนึ่ง โดยมีเนื้อความว่า เนื้อหาภายในหนังสือเรื่องการติดตั้งเครื่องปรับอากาศอย่างง่ายที่ทางสำนักพิมพ์หนังสือสีฟ้าวางจำหน่ายอยู่นั้น เนื้อหาในหนังสือเรื่องการติดตั้งเครื่องปรับอากาศอย่างง่ายประมาณครึ่งหนึ่งนั้นมีความตรงกันกับหนังสือของนายสัตหีบ (นามสมมติ) ซึ่งนายสัตหีบได้เขียนหนังสือเล่มนั้นเมื่อ ปี พ.ศ. 2545 เพื่อใช้ขอตำแหน่งทางวิชาการอาจารย์ระดับ 3 และขอให้สำนักพิมพ์ชดใช้ค่าเสียหายเป็นจำนวนเงิน 300,000 บาท และขอให้ดำเนินการเก็บหนังสือคืนจากร้านหนังสือคืนทั้งหมด หลังจากทางสำนักพิมพ์หนังสือสีฟ้า ได้รับทราบถึงข้อกล่าวหา ของคดีความที่เกิดขึ้น สำนักพิมพ์หนังสือสีฟ้า ได้ปรึกษากับนายความประจำสำนักพิมพ์หนังสือสีฟ้า ซึ่งนายความประจำสำนักพิมพ์หนังสือสีฟ้า ได้ทำการติดต่อกับนายธวัชเพื่อมาชี้แจงในเรื่องที่เกิดขึ้น แต่นายธวัชตอบกลับมามีว่าเรื่องนี้ไม่เกี่ยวกับตนเอง เรื่องทั้งหมดทางสำนักพิมพ์หนังสือสีฟ้าต้องเป็นผู้รับผิดชอบและไม่ประสงค์จะมาพบกับสำนักพิมพ์หนังสือสีฟ้าอีก นายความประจำสำนักพิมพ์หนังสือสีฟ้า ได้พยายามติดต่อให้นายธวัชเข้ามาพบที่สำนักพิมพ์สีฟ้าเพื่อนำคดีเข้าสู่กระบวนการเจรจาไกล่เกลี่ยก่อนที่จะเข้าสู่กระบวนการยุติธรรมต่อไป

ต่อมาประมาณ 2 สัปดาห์ นายธวัชได้ยอมเข้ามาเจรจาไกล่เกลี่ยที่สำนักพิมพ์หนังสือสีฟ้า และคู่พิพาททั้งหมดยินดีดำเนินการคดีด้วยการเจรจาไกล่เกลี่ยนอกศาล โดยนายความของสำนักพิมพ์สีฟ้าได้เป็นตัวแทนดำเนินการติดต่อศาลทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศกลางเพื่อขอดำเนินคดีโดยการเจรจาไกล่เกลี่ยนอกศาล

ผลการเจรจาไกล่เกลี่ยระหว่างนายความของนายสัตหีบ นายธวัช และสำนักพิมพ์หนังสือสีฟ้าสรุปออกมาว่านายธวัชจะต้องชดใช้ค่าเสียหายเป็นจำนวน 100,000 บาท ให้แก่นายสัตหีบ และนายธวัชต้องการให้ทางสำนักพิมพ์หนังสือสีฟ้า เป็นผู้เรียกเก็บหนังสือที่วางจำหน่ายอยู่ตามท้องตลาดแทนตนเอง แต่ตนเองจะเป็นผู้จ่ายค่าดำเนินการทั้งหมด ซึ่งทางสำนักพิมพ์หนังสือสีฟ้า ยินดีที่จะเป็นผู้เรียกเก็บหนังสือตามที่นายธวัชร้องขอเพื่อเป็นการยุติปัญหาเบื้องต้นก่อนที่จะบานปลายและอาจต้องไปจบลงที่ศาล

4.1.3 แนวคิด ทฤษฎีที่ใช้อธิบายความขัดแย้งในข้อพิพาทเฉพาะกรณี

จากกรณีศึกษาดังกล่าวข้างต้นจะเห็นได้ว่า นายธวัช มีเจตนาที่ไม่บริสุทธิ์มาตั้งแต่ต้น และคิดว่าการกระทำที่ตนได้ละเมิดลิขสิทธิ์นั้นจะไม่มีใครรับรู้ แต่ทำให้นายสัตหีบซึ่งเป็นผู้เสียหายรู้สึกโกรธ จึงได้มีการว่าจ้างนายให้มาติดต่อกับทางสำนักพิมพ์หนังสือสีฟ้า ส่วนผู้เสียหายอีกฝ่ายหนึ่งคือสำนักพิมพ์หนังสือสีฟ้าที่ไม่ได้คาดคิดว่า นายธวัชจะทำการคัดลอกงานของผู้อื่นมาขายให้กับสำนักพิมพ์ของตน ผู้ศึกษาได้นำทฤษฎีการพรรณนาความรู้ (Narrative Theory) เพื่อเปิดโอกาสให้ผู้เสียหายได้เล่าเรื่องราวที่ตนได้รับ ซึ่งเกิดขึ้นแก่พวกเขาโดย “การเล่าเรื่อง” ซึ่งเป็นกระบวนการบำบัดเยียวยาอย่างหนึ่ง ในกรณีนี้ผู้เสียหายได้มีโอกาสพรรณนาเรื่องราวและระบายความรู้สึกที่เกิดขึ้น ทำให้ผู้เสียหายรู้สึกได้รับ “อำนาจ” ที่สูญเสียไปกลับคืนมาอีกครั้งเพราะการตกเป็นผู้เสียหายทำให้เขารู้สึกสูญเสียการควบคุมไป ดังนั้น การพูดถึงเรื่องราวที่เกิดขึ้นอีกครั้งจึงทำให้ผู้เสียหายเรียนรู้ที่จะคิดถึงเรื่องที่เกิดขึ้นใหม่อีกครั้งในมุมที่แตกต่างออกไปจากเดิมคือในฐานะ “ผู้เล่าเรื่อง” มิใช่ฐานะ “เหยื่อผู้ถูกกระทำ” โดยเรียนรู้จากปฏิกิริยาตอบสนองของผู้ฟังที่ร่วมแบ่งปันและรับรู้ความรู้สึก

นอกจากนี้ “การพรรณนาความรู้สึก” เป็นการนำเสนอข้อมูลเกี่ยวกับผู้เสียหายใน 2 ระดับ คือ ระดับเรื่องราวพื้นผิว (Surface Story) ที่เหมือน ๆ กัน ถูกขโมยหรือถูกทำลายอัตลักษณ์ และระดับลึก (Deeper Story) ซึ่งมีลักษณะเป็น “นัยกรรม” (Discourse) คือเป็นเรื่องราวที่แต่ละคนเข้าไปรับรู้ให้ความสำคัญและตีความสิ่งนั้นตามอัตลักษณ์ และความสำคัญของแต่ละคน และได้้นำแบบจำลองการก้าวข้ามความขัดแย้งและแบบจำลอง ผลประโยชน์ สิทธิและอำนาจ และแบบจำลองสามเหลี่ยมแห่งความพึงพอใจ มาอธิบายความขัดแย้งในข้อพิพาทเฉพาะกรณี

4.1.4 การวิเคราะห์ความขัดแย้งและออกแบบการจัดการความขัดแย้ง

ผู้ศึกษาได้นำแบบจำลองการก้าวผ่านความขัดแย้ง (Moving Beyond Conflict) มาวิเคราะห์เป็นทฤษฎีแรก โดยแบ่งออกเป็น

1. ระยะของการปฏิเสธ กล่าวคือ ด้านนายธวัชเมื่อได้รับการติดต่อเรื่องของการละเมิดลิขสิทธิ์หนังสือเครื่องปรับอากาศอย่างง่าย นั้นได้มีการปฏิเสธไม่รับผิด ทั้งที่ได้มีการทำสัญญากันก่อนที่จะมีการส่งพิมพ์หนังสือ ส่วนทางด้านนายสัตหีบเมื่อทราบว่ามีคนคัดลอกงานเขียนของตนไปตีพิมพ์เป็นผลงานของตนเอง ในระยะแรกก็เกิดการปฏิเสธ เพราะไม่คิดว่าจะมีใครกล้ามาละเมิดลิขสิทธิ์ผลงานของตนเอง ทางด้านสำนักพิมพ์เมื่อได้รับการแจ้งว่ามีการตีพิมพ์หนังสือที่คัดลอกมาจากผู้เขียนโดยไม่ได้รับอนุญาต ตอนแรกทางสำนักพิมพ์ได้ปฏิเสธ ไม่ยอมรับว่านายธวัชได้เอางานที่คัดลอกมาขายให้กับทางสำนักพิมพ์หนังสือสีฟ้าของตน จึงได้ทำการติดต่อไปยังนายธวัชให้มาอธิบายถึงเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น

2. ระยะของความโกรธ กล่าวคือ เมื่อนายสัตหีบได้นำมาเทียบเคียงกับหนังสือที่ตนเคยแต่งไว้เพื่อทำงานวิจัยทางวิชาการพบว่าเนื้อหาที่ตรงกันทุกอย่าง แม้แต่รูปภาพประกอบของวิธีการติดตั้งเครื่องปรับอากาศอย่างง่าย ทำให้นายสัตหีบมีความรู้สึกโกรธ จึงได้ไปปรึกษาทนายความและให้ทนายความติดต่อมายังสำนักพิมพ์หนังสือสีฟ้า เพื่อทำการดำเนินคดีในข้อหาละเมิดลิขสิทธิ์สิ่งพิมพ์ของตนเอง ทางสำนักพิมพ์เมื่อได้รับการติดต่อจากทนายความของนายสัตหีบก็มีความรู้สึกโกรธนายธวัช ที่ทำให้สำนักพิมพ์หนังสือสีฟ้าของตน ได้รับความเสียหาย และเมื่อได้มีการติดต่อไปยังนายธวัชกลับปฏิเสธว่าเรื่องดังกล่าวไม่เกี่ยวกับตนเอง ด้านนายธวัชเองก็โกรธที่มีคนจับได้ว่าตนได้คัดลอกงานเขียนของผู้อื่นมาเป็นของตนเอง แม้ว่าจะเป็นเพียงแค่ส่วนเดียวของหนังสือเล่มดังกล่าวก็ตาม

3. ระยะของการยอมรับ กล่าวคือ เมื่อนายธวัชปฏิเสธไม่ยอมรับทำให้ทางสำนักพิมพ์หนังสือสีฟ้า ได้ให้ทนายความของสำนักพิมพ์หนังสือสีฟ้าเป็นผู้ทำการติดต่อ โดยทางทนายความได้ชี้แจงถึงความผิดที่นายธวัชได้ก่อขึ้น ทำให้นายธวัชยอมรับที่จะมาพบกับนายสัตหีบและทนายความของนายสัตหีบ เมื่อคู่กรณีทั้งสามฝ่ายมาพบกัน และทนายของทั้งสองฝ่ายได้มาคุยกัน ทำให้คู่กรณีทั้งสามฝ่ายยอมรับผลของการไกล่เกลี่ย เพราะผู้ไกล่เกลี่ยได้ใช้รูปแบบจำลอง ผลประโยชน์ สิทธิ และอำนาจ มาออกแบบจัดการความขัดแย้ง

การนำรูปแบบจำลองผลประโยชน์ สิทธิ และอำนาจ (Interests/Rights/Power Model) (IRP) มาออกแบบจัดการความขัดแย้งในกรณีศึกษานี้ สามารถอธิบายวิธีการตามขั้นตอนต่าง ๆ ได้ดังนี้

ตารางที่ 4.1 แบบจำลองผลประโยชน์ สิทธิ และอำนาจ (Interests/Rights/Power Model) มาวิเคราะห์กรณีศึกษาที่ 1

	ผลประโยชน์
สำนักพิมพ์	สำนักพิมพ์หนังสือสีฟ้าได้ซื้อลิขสิทธิ์อย่างถูกต้องจากนายธวัช เป็นผลประโยชน์ด้านกระบวนการ
นายธวัช	ไม่ถูกดำเนินคดีโดยยอมชดใช้ค่าเสียหาย เป็นผลประโยชน์ด้านผลลัพธ์
นายสัตหีบ	ได้รับชดใช้ค่าเสียหาย และได้รับความรู้สึกถึงอำนาจของตนเองกลับคืนมา เป็นผลประโยชน์ด้านจิตใจ
	สิทธิ
สำนักพิมพ์	มีสัญญาคลุมการละเมิดลิขสิทธิ์ เพราะทางสำนักพิมพ์ได้ให้นายธวัชตรวจทานและยืนยันก่อนมีการลงนามในสัญญาซื้อ-ขายลิขสิทธิ์ก่อนการจัดพิมพ์
นายธวัช	มีสิทธิในหนังสือที่ตนเองขายให้กับสำนักพิมพ์หนังสือสีฟ้าเพียงส่วนเดียวเท่านั้น ที่ตนเองได้มีการแต่งเพิ่ม
นายสัตหีบ	มีสิทธิในการฟ้องร้องเพราะเป็นผลงานของตนเอง ที่ได้มีการตีพิมพ์รวมเล่มเพื่อขอตำแหน่งทางวิชาการ อาจารย์ระดับ 3 ในมหาวิทยาลัยแห่งหนึ่ง ในปี พ.ศ. 2545
	อำนาจ
สำนักพิมพ์	มีอำนาจในการยกเลิกสัญญากับนายธวัช และเรียกค่าปรับจากการจัดพิมพ์และจัดจำหน่ายหนังสือการติดตั้งเครื่องปรับอากาศอย่างง่ายจากนายธวัช
นายธวัช	คิดว่าตนเองมีอำนาจในการพิมพ์หนังสือการติดตั้งเครื่องปรับอากาศอย่างง่าย เพราะตนเป็นผู้มีส่วนในการเขียนด้วย
นายสัตหีบ	มีอำนาจในการดำเนินคดีฟ้องร้องนายธวัชขอหาละเมิดลิขสิทธิ์จากงานเขียนของตนเอง

นอกจากนี้ผู้ศึกษายังได้นำแบบจำลองสามเหลี่ยมแห่งความพึงพอใจ (The Triangle of Satisfaction Model) มาออกแบบการจัดการความขัดแย้งในกรณีศึกษา ตามขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. ผลประโยชน์ด้านผลลัพธ์ ผู้ไกล่เกลี่ยได้ใช้วิธีการแก้ปัญหาพร้อมกัน โดยการใช้วิธีการระดมสมอง โดยผู้ไกล่เกลี่ยได้ใช้ทักษะด้านการไกล่เกลี่ยคือการสื่อสารโดยใช้คำถามปลายเปิด เพื่อให้คู่กรณีสามารถมองเห็นภาพที่จะเกิดขึ้นในอนาคตว่า ถ้ามีการดำเนินคดีแล้ว จะใช้เวลานานเท่าใด ใครจะเป็นผู้เสียประโยชน์ ทำให้นายธวัชยินยอมที่จะชดใช้ค่าเสียหายที่เกิดขึ้นกับนายสัตหีบ และชดใช้ค่าเรียกเก็บหนังสือคืนให้กับทางสำนักพิมพ์หนังสือสีฟ้า

2. ผลประโยชน์ด้านกระบวนการ ผู้ไกล่เกลี่ยได้ใช้เทคนิคจิตวิทยา ในการให้ นายธวัช คิดกลับไปว่าถ้าผลงานชิ้นนี้ของนายธวัช มีผู้อื่นนำไปตีพิมพ์ โดยใช้เนื้อหาข้อความเหมือนกันกับข้อความในหนังสือเล่มนี้ นายธวัชจะมีความรู้สึกเช่นใด และจะดำเนินการกับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นอย่างไร ทำให้นายธวัชถึงกับอึ้งในคำถามดังกล่าว แล้วจึงได้ยกมือขึ้นไหว้พร้อมกับกล่าวคำว่า

“ขอโทษ ผมผิดไปแล้ว” ทำให้การเจรจาไกล่เกลี่ยในตอนแรกที่มีที่ท่าว่าจะไม่สามารถตกลงกันได้ สามารถคลี่คลายลง ด้านนายสัตหีบเมื่อยอมรับในคำขอโทษของนายธวัชแล้ว จึงได้มีการเจรจาในขั้นต่อไป

3. ผลประโยชน์ด้านจิตใจ เมื่อนายธวัชได้รู้สำนึกผิดและยอมชดใช้ค่าเสียหายเป็นจำนวนเงินหนึ่งแสนบาทแก่นายสัตหีบ ทำให้นายสัตหีบพอใจและรู้สึกถึงความเป็นผู้ได้รับอำนาจกลับคืนมา เพราะในขณะที่ยังไม่สามารถตกลงกันได้ นั้น นายสัตหีบมีความรู้สึกที่ว่าตนเป็นผู้ที่ถูกรังแกและเอาเปรียบ แต่เมื่อได้มีการขอโทษและชดใช้แล้ว ทำให้นายธวัชไม่ติดใจเอาความ พร้อมกับได้กล่าวคำ “ขอบคุณ” กับผู้ไกล่เกลี่ย

4.1.5 ผลลัพธ์การจัดการเปรียบเทียบเชิงทฤษฎีและความเป็นจริง

จากประสบการณ์การทำงานของผู้ศึกษาที่ได้ทำหน้าที่เป็นผู้ไกล่เกลี่ยประนีประนอมข้อพิพาทประจำศาลจังหวัดนนทบุรี และได้ผ่านการฝึกอบรมจากสำนักกระบวนคดีข้อพิพาทอยู่เนือง ๆ ทำให้ผู้ศึกษาสามารถนำแนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับการจัดการความขัดแย้งแบบบูรณาการมาออกแบบการจัดการความขัดแย้งได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยนำข้อมูลจากการใช้เครื่องมือต่าง ๆ เช่น ทฤษฎีการสื่อสาร ทฤษฎีพรรณนาความรู้สึก มาเป็นพื้นฐานในการออกแบบการจัดการความขัดแย้ง นอกจากผู้ศึกษาใช้ทฤษฎีพรรณนาความรู้สึก เพราะเป็นการเปิดโอกาสให้ทั้งคู่ได้รับรู้ถึงความรู้สึกที่มีและเป็นการเปิดโอกาสให้ได้ทบทวนความผิดที่ได้กระทำไว้อันจะทำให้ผู้ที่ตกเป็นผู้ถูกเอาเปรียบได้มีโอกาสอธิบายความรู้สึกและความต้องการที่ฝ่ายผู้เอาเปรียบไม่เคยได้รับรู้มาก่อน และทำให้ผู้ศึกษาสามารถวิเคราะห์กรณีศึกษาที่มีความละเอียดอ่อนทางด้านจิตใจ ที่ตนตกเป็นผู้ที่ถูกรังแก เอาเปรียบด้วยการวิเคราะห์เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นอย่างละเอียดผ่านแบบจำลองการก้าวผ่านความขัดแย้ง (Moving Beyond Conflict) และใช้แบบจำลองผลประโยชน์ สิทธิ และอำนาจ (Interests/Rights/Power Model) มาออกแบบเพื่อให้เห็นถึงสิทธิ และอำนาจที่ฝ่ายผู้ถูกเอาเปรียบสามารถดำเนินคดีความกับ ผู้เอาเปรียบได้อย่างไร และผลประโยชน์ในส่วนของ IRP นั้น เป็นผลประโยชน์ที่ทั้งสามฝ่ายมีการตกลงกันด้วยความพอใจ ส่วนรูปแบบจำลองสามเหลี่ยมแห่งความพึงพอใจ (The Triangle of Satisfaction Model) นั้น ผู้ศึกษานำมาออกแบบกระบวนการจัดการความขัดแย้งในกรณีศึกษา นี้ เพราะทำให้ทราบผลประโยชน์ในด้านต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นผลประโยชน์ด้านผลลัพธ์ที่ทำให้คู่กรณีได้เข้าใจถึงผลลัพธ์ที่จะเกิดขึ้นในอนาคต ผลประโยชน์ด้านกระบวนการ ทำให้คู่กรณีรับรู้ถึงผลลัพธ์ด้านกระบวนการว่ากระบวนการฟ้องร้องดำเนินคดีจะต้องใช้เวลา เสียค่าใช้จ่ายในการดำเนินการในศาล และการชดใช้ค่าเสียหาย ซึ่งจะรวมถึงการมีคดีความที่ไม่ก่อประโยชน์ใด ๆ กับทั้งสองฝ่าย สุดท้ายผลประโยชน์ด้านจิตใจ ผู้ไกล่เกลี่ยสามารถทำให้คู่กรณีเข้าใจความรู้สึกของการถูก เอาเปรียบ โดยการใช้ทฤษฎีจิตวิทยาการสื่อสารและทฤษฎีการสื่อสาร เข้ามาประยุกต์ในการตั้งคำถามปลายเปิด เพื่อเปิดโอกาสให้คู่กรณีได้ใช้เวลาในการทบทวนในสิ่งที่ตนได้กระทำลงไปและเกิดผลกระทบอย่างไร ทำให้สามารถยุติความขัดแย้งลงได้อย่างสันติและสามารถรักษาสัมพันธภาพของคู่กรณีไว้ได้เป็นอย่างดี

4.2 กรณีศึกษาที่ 2 คดีเข้าใจผิดคิดว่าไม่มีลิขสิทธิ์

4.2.1 บทนำ

การที่บุคคลคนหนึ่งมีความฝัน ที่จะมียานเขียนของตนเองออกมาสู่สายตาของสังคม ลึกซึ้งหนึ่งนั้นเป็นเรื่องที่ง่ายมาก เพราะความฝันคือความคิด คือจินตนาการ แต่ยังไม่ได้มีการลงมือเขียนออกมาเป็นตัวอักษรเพื่อร้อยเรียงออกมาเป็นผลงานอันล้ำค่าของตนเอง ในทางกลับกันการที่คนหนึ่งกำลังมุ่งมั่นสร้างงานเขียนนั้นเป็นเรื่องที่ยากมาก เพราะกว่าจะรังสรรค์คำพูดแต่ละคำลีแต่ละวลี ประโยคแต่ละประโยค ขึ้นมาได้นั้นต้องใช้สมาธิ ประสบการณ์และความคิดสร้างสรรค์เป็นอย่างมากที่จะได้คำหรือหรือประโยคนั้น ๆ ออกมาได้อย่างสมบูรณ์แบบ แต่ถ้าเรานั้นได้สร้างสรรค์คำหรือประโยคออกมาได้อย่างสมบูรณ์แบบแล้วนั้น ได้มีบุคคลหนึ่งนำผลงานของเราไปคัดลอก และกล่าวอ้างว่าเป็นผลงานสร้างสรรค์ของเขาเอง ผลสุดท้ายคดีความเรื่องลิขสิทธิ์ก็บังเกิดขึ้นดังกรณีศึกษาต่อไปนี้

4.2.2 เรื่องราว (Story Telling)

นายหนึ่ง (นามสมมติ) เป็นนักเขียนประจำสำนักพิมพ์กุหลาบแดง (นามสมมติ) นายหนึ่งได้รับมอบหมายงานจากผู้จัดการฝ่ายการตลาด ให้รวบรวมและเรียบเรียงหนังสือเกี่ยวกับบุคคลสำคัญในประวัติศาสตร์ท่านหนึ่ง คือ นายข้าวต้ม (นามสมมติ)

นายหนึ่งได้ให้ข้อมูลว่า หลังจากที่ตนเองได้รับมอบหมายงานจากผู้จัดการฝ่ายการตลาดสำนักพิมพ์กุหลาบแดงแล้ว ตนเองได้ศึกษาค้นคว้าประวัติของนายข้าวต้มจากหลายแหล่ง เช่น อินเทอร์เน็ต วารสาร นิตยสาร และหนังสือเก่า เมื่อตนเองไปหาซื้อหนังสือเกี่ยวกับนายข้าวต้ม ตนได้พบหนังสือเล่มหนึ่งซึ่งเมื่อได้อ่านหนังสือเล่มนั้นแล้วตนได้ยึดถือข้อมูลจากหนังสือเล่มนั้น เพราะพิจารณาแล้วเห็นว่าหนังสือเล่มนั้นให้ข้อมูลที่ครบถ้วนตามที่ตนเองต้องการ จึงได้นำข้อมูลบางส่วนจากหนังสือเล่มดังกล่าวนำมาใส่ในต้นฉบับที่ตนกำลังรวบรวมและเรียบเรียงใหม่ เมื่อนายหนึ่งเรียบเรียงต้นฉบับเกี่ยวกับนายข้าวต้มเรียบร้อยแล้ว นายหนึ่งได้ส่งเนื้อหาพร้อมรูปภาพประกอบทั้งหมดเข้าสู่กระบวนการผลิตโดยผ่านกองบรรณาธิการ และเมื่อกระบวนการผลิตเสร็จสิ้นเรียบร้อยเป็นหนังสือที่สมบูรณ์พร้อมนำออกจำหน่ายออกสู่ท้องตลาด ฝ่ายการตลาดจึงได้ดำเนินการวางหนังสือชีวประวัติของนายข้าวต้ม ที่เรียบเรียงใหม่โดยนายหนึ่ง วางจำหน่ายตามร้านขายหนังสือทั่วประเทศ

ผู้จัดการฝ่ายการตลาด สำนักพิมพ์กุหลาบแดงได้ให้ข้อมูลต่อไปว่า เวลาผ่านไปประมาณ 3 เดือน ภายหลังจากที่หนังสือชีวประวัติของนายข้าวต้มออกวางแผง สำนักพิมพ์กุหลาบแดงได้รับจดหมายปิดผนึกจากสำนักพิมพ์ความแห่งหนึ่ง มีใจความว่า “หนังสือเรื่องนายข้าวต้ม แต่งโดยนายหนึ่ง ได้นำข้อมูล ซึ่งเป็นลิขสิทธิ์ของสำนักพิมพ์ฟอร์เอเวอร์ (นามสมมติ) มากกล่าวอ้างโดยไม่ได้แจ้งให้ทางสำนักพิมพ์ทราบ ดังนั้น ทางสำนักพิมพ์ฟอร์เอเวอร์ขอเรียกร้องค่าเสียหายทั้งหมดเป็นจำนวนเงิน 500,000 บาท แต่ยังคงให้จำหน่ายหนังสือเล่มดังกล่าวได้ต่อไป แต่ถ้าทางสำนักพิมพ์กุหลาบแดงไม่ยอมจ่ายค่าเสียหายดังกล่าว ขอให้สำนักพิมพ์กุหลาบแดงเรียกเก็บหนังสือจากร้านค้าและจากที่ลูกค้าซื้อไปแล้วทั้งหมดกลับคืนมาโดยเร็วที่สุด”

ผู้จัดการฝ่ายการตลาดของสำนักพิมพ์กุหลาบแดงเพิ่มเติมข้อมูลว่า เมื่อสำนักพิมพ์กุหลาบแดงทราบเรื่องจึงได้นัดประชุมทุกฝ่ายเป็นการด่วน ทนายประจำสำนักพิมพ์ได้สอบถามเรื่องราวที่เกิดขึ้นกับนายหนึ่ง นายหนึ่งจึงเล่าให้ทนายความประจำสำนักพิมพ์กุหลาบแดงฟังว่า ตนได้

ค้นคว้าข้อมูลเกี่ยวกับนายข้าวต้ม และได้มาพบหนังสือเล่มหนึ่ง เมื่ออ่านแล้วรู้สึกว่หนังสือเล่มนี้ให้ ข้อมูลเกี่ยวกับนายข้าวต้มได้ครบถ้วนตามที่ตนเองต้องการทั้งหมด โดยที่ตนเองไม่ทันคิดว่าบางส่วน เป็นข้อมูลเกี่ยวกับนายข้าวต้ม และบางส่วนคือข้อมูลที่ทางสำนักพิมพ์ฟอร์เอเวอร์แต่งขึ้นมาใหม่ ตนจึงนำข้อมูลบางส่วนที่เป็นส่วนของทางสำนักพิมพ์ฟอร์เอเวอร์แต่งเติมขึ้นมาให้นำมาใส่ในต้นฉบับ ที่ตนเรียบเรียงใหม่ ด้วยเหตุนี้จึงทำให้เกิดการละเมิดลิขสิทธิ์ขึ้น

ผู้จัดการฝ่ายการตลาดของสำนักพิมพ์กุหลาบแดงได้ให้ข้อมูลต่อว่า นายความ ประจำสำนักพิมพ์กุหลาบแดง ได้ติดต่อกลับไปสำนักงานนายความของสำนักพิมพ์ฟอร์เอเวอร์ และได้ให้ข้อมูลของการจัดทำหนังสือนายข้าวต้มว่าทั้งหมดว่าเป็นเรื่องของการเข้าใจผิด เพราะนาย หนึ่งซึ่งเป็นนักเขียนของสำนักพิมพ์กุหลาบแดง คิดว่าเรื่องทั้งหมดที่อยู่ในหนังสือเล่มที่ทางสำนักพิมพ์ ฟอร์เอเวอร์นั้นเป็นเรื่องราวของนายข้าวต้มทั้งหมด ซึ่งนักเขียนของสำนักพิมพ์กุหลาบแดงไม่ทราบ จริง ๆ ว่ามีเรื่องราวบางส่วนที่เป็นส่วนของสำนักพิมพ์ฟอร์เอเวอร์ที่ได้แต่งเติมขึ้นมาใหม่ และ ขอต่อรองเรื่องค่าเสียหายที่เรียกร้อง คือ ขอลดค่าเสียหายจากเดิมจำนวน 500,000 บาท เป็น 100,000 บาท และขอให้สำนักพิมพ์กุหลาบแดงสามารถจำหน่ายหนังสือเล่มที่เกิดข้อพิพาทต่อไป และการดำเนินคดีนั้นขอดำเนินคดีโดยการเจรจาไกล่เกลี่ยนอกศาล โดยไม่ประสงค์ดำเนินการ ทางกระบวนการยุติธรรมปกติ

นายความของสำนักพิมพ์ฟอร์เอเวอร์ เล่าว่า เมื่อตนเองได้รับเอกสารการขอต่อรอง ค่าเสียหายจากสำนักพิมพ์กุหลาบแดง ทราบสาเหตุของการละเมิดลิขสิทธิ์ และกระบวนการดำเนิน ทางคดีแล้ว ตนและกรรมการผู้จัดการสำนักพิมพ์ฟอร์เอเวอร์ได้ปรึกษาร่วมกัน และตัดสินใจเข้าร่วม ดำเนินคดีโดยการเจรจาไกล่เกลี่ยนอกศาล โดยนายความของสำนักพิมพ์ฟอร์เอเวอร์ได้ติดต่อไป ที่สำนักพิมพ์กุหลาบแดง เพื่อให้สำนักพิมพ์กุหลาบแดงเข้าร่วมการดำเนินคดีในกระบวนการเจรจา ไกล่เกลี่ย และสำนักพิมพ์ฟอร์เอเวอร์ได้ติดต่อศาลทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศ กลางโดยขอดำเนินคดีโดยการเจรจาไกล่เกลี่ยนอกศาล ได้ข้อสรุปคือจะยอมให้สำนักพิมพ์กุหลาบแดง จำหน่ายหนังสือเล่มที่เกิดปัญหาต่อไป แต่จะไม่ลดทรัพย์ที่เป็นเงิน คือยังคงเรียกร้องค่าเสียหายเป็น จำนวนเงิน 500,000 บาท

4.2.3 แนวคิด ทฤษฎีที่ใช้อธิบายความขัดแย้งในข้อพิพาทเฉพาะกรณี

ในกรณีศึกษาที่ผู้ไกล่เกลี่ยได้นำทฤษฎีการสื่อสารมาประกอบเพื่อให้ได้ข้อมูลที่ชัดเจน และถูกต้อง และนำแบบจำลองวงกลมแห่งความขัดแย้ง (The Circle of Conflict Model) มาประกอบการ ออกแบบการจัดการความขัดแย้ง เพราะในกรณีศึกษาที่เป็นกรณีที่เกิดขึ้นกับสำนักพิมพ์ทั้งสองฝ่าย ทำให้การเจรจาไกล่เกลี่ยจำเป็นต้องใช้จิตวิทยาประกอบ เพราะต้องแสดงให้คู่กรณีเห็นความไม่เจตนา ที่จะกระทำความผิดของนายหนึ่ง และเพื่อลดความรู้สึกกดดันต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นภายในห้องไกล่เกลี่ย ผู้ไกล่เกลี่ยได้พยายามสร้างบรรยากาศในการไกล่เกลี่ยให้เป็นเสมือนการแลกเปลี่ยนข้อคิดเห็นและ ความผิดพลาดที่อาจเกิดขึ้นได้เป็นการทั่วไปในการทำงาน หลังจากที่ได้ข้อมูลของทั้งสองฝ่ายแล้ว ผู้ไกล่เกลี่ยเห็นว่าคู่กรณีไม่ยินยอมลดเงินชดใช้ค่าเสียหายอย่างแน่นอนและยังอยู่ในขั้นของความโกรธ ผู้ไกล่เกลี่ยพิจารณาแล้วเห็นว่าถ้าปล่อยให้คู่กรณีเผชิญหน้ากัน อาจทำให้การไกล่เกลี่ยไม่สามารถ ยุติลงได้ ผู้ไกล่เกลี่ยจึงขอแยกคุยที่ละฝ่าย

4.2.4 การวิเคราะห์ความขัดแย้งและออกแบบการจัดการความขัดแย้ง

ผู้ไกล่เกลี่ยได้เชิญฝ่ายผู้ได้รับความเสียหายได้พูดก่อน โดยผู้ไกล่เกลี่ยได้ยกข้อพิพาทที่เกิดขึ้นคือ ฝ่ายสำนักพิมพ์กุหลาบแดงได้นำข้อมูลบางส่วนที่เป็นลิขสิทธิ์ของสำนักพิมพ์ฟอร์เอเวอร์มาเป็นข้อมูลส่วนหนึ่งนั้น เกิดจากความรู้เท่าไม่ถึงการณ์ของนายหนึ่ง ซึ่งคิดว่าข้อมูลที่ทางสำนักพิมพ์ฟอร์เอเวอร์มาตีพิมพ์นั้นเป็นชีวิตประวัติ ซึ่งเป็นเรื่องที่สามารถนำมาเปิดเผยได้เป็นการทั่วไป มิได้เกิดจากการแต่งขึ้นมาใหม่ และตัวนายหนึ่งเองไม่ได้มีเจตนาที่จะทำให้ทางสำนักพิมพ์ฟอร์เอเวอร์เดือดร้อนจากการทำดังกล่าว และจากข้อมูลที่ผู้ไกล่เกลี่ยทราบมานั้น ถ้าต้องมีการจ่ายค่าชดเชยให้กับสำนักพิมพ์ฟอร์เอเวอร์ตามจำนวนที่ทางสำนักพิมพ์ฟอร์เอเวอร์เรียกร้องมานั้น นายหนึ่ง ซึ่งเป็นพนักงานในสำนักพิมพ์กุหลาบแดงจะต้องโดนหักเงินเดือน เป็นจำนวนเงินเดือนละ 5,000 บาท และตอนนี้ภรรยาของนายหนึ่งก็กำลังตั้งครรภ์บุตรคนที่สอง และจะคลอดอีกไม่กี่เดือนข้างหน้า ส่วนบุตรสาวคนโตเพิ่งมีอายุได้เพียง 3 ขวบ ก็กำลังจะต้องมีค่าใช้จ่ายด้านการศึกษา ทำให้นายหนึ่งเองมีความเครียดที่จะต้องโดนหักเงินเดือนเป็นระยะเวลาานาน ถ้าทางสำนักพิมพ์ฟอร์เอเวอร์สามารถที่จะลดการชดใช้ค่าเสียหายลงมาสักครึ่งหนึ่งจะเป็นกุศลต่อเจ้าของสำนักพิมพ์ฟอร์เอเวอร์ ดังนั้นผู้ไกล่เกลี่ยจึงขอให้ทางสำนักพิมพ์ฟอร์เอเวอร์ทบทวนเรื่องการเรียกร้องค่าชดใช้เป็นจำนวนเงิน 500,000 บาท จากสำนักพิมพ์กุหลาบแดง จากข้อมูลดังกล่าว ผู้ศึกษาได้นำแบบจำลองวงกลมแห่งความขัดแย้ง (The Circle of Conflict Model) ของแกรี ที. เฟอร์ลอง มาออกแบบการจัดการความขัดแย้ง โดยแบ่งออกเป็นขั้นตอนได้ดังนี้

ตารางที่ 4.2 การนำแบบจำลองวงกลมแห่งความขัดแย้ง (The Circle of Conflict Model) มาออกแบบการจัดการความขัดแย้ง

	เจ้าของสำนักพิมพ์กุหลาบแดง	เจ้าของสำนักพิมพ์ฟอร์เอเวอร์
ค่านิยม	มีค่านิยมแบบการเคารพแบบคนไทย และคิดว่าน่าจะตกลงกันได้ เพราะทำงานในวงการเดียวกัน	มีค่านิยมที่ต้องซื้อสัตย์กับอาชีพ และคิดว่าถ้าไม่เรียกร้องค่าเสียหายเป็นจำนวนเงินที่สูงจะทำให้เกิดการกระทำซ้ำ ๆ แบบนี้มาอีก
ความสัมพันธ์	เริ่มไม่ปกติเมื่อมีการเรียกค่าเสียหายเป็นเงินจำนวนสูง	เกิดความไม่ไว้วางใจว่าทางสำนักพิมพ์จะไม่ยอมชดใช้ค่าเสียหายตามที่ตนเรียกร้อง
ปัจจัยภายนอก / อารมณ์	เป็นสำนักพิมพ์ที่มีชื่อเสียงและกลัวเสียภาพพจน์ของสำนักพิมพ์	มีความรู้สึกที่สำนักพิมพ์กุหลาบแดงจะเล็งความรับผิดชอบต่อสิ่งที่ลูกน้องของตนได้กระทำ
ข้อมูล	คิดว่าสำนักพิมพ์ต้องการให้ตนเองต้องรับผิดชอบเป็นจำนวนเงินสูง เพราะคิดว่าหนังสือนายต้ม ขายดี	ไม่เข้าใจว่าทำไมนายหนึ่งไม่มีการตรวจสอบเนื้อหาข้อมูลก่อนที่จะทำการตีพิมพ์หนังสือออกมาจำหน่าย เพราะ

ตารางที่ 4.2 (ต่อ)

	เจ้าของสำนักพิมพ์กุหลาบแดง	เจ้าของสำนักพิมพ์ฟอร์เอเวอร์
	มีกำไรมากและความผิดพลาดเกิดจากความประมาทของนายหนึ่งที่ไม่ได้มีการตรวจสอบก่อนที่จะมีการตีพิมพ์	ในหนังสือเล่มดังกล่าวมีการยกเอาเนื้อหาในส่วนที่เป็นชีวประวัติที่ทางสำนักพิมพ์ฟอร์เอเวอร์ได้แต่งเติมเข้าไปใหม่ และทราบว่านายหนึ่งจะต้องโดนหักเงินเดือนเพื่อมาชดใช้ค่าเสียหายที่ต้องจ่ายแทนและภรรยาของนายหนึ่งกำลังจะคลอดบุตร ส่วนบุตรสาวคนโตอายุ 3 ขวบ กำลังจะเข้าศึกษาที่โรงเรียนอนุบาล
โครงสร้าง	เรื่องการลดเงินค่าชดใช้ค่าเสียหาย	เรื่องการได้เงินค่าชดใช้เต็มจำนวนที่เรียกร้อง
ผลประโยชน์	ยินดีจ่ายเงินเป็นจำนวน 250,000 บาท	ต้องการเงินที่เรียกร้องไปเต็มจำนวน คือ 500,000 บาท

เมื่อผู้เสียหายได้ทราบข้อมูลที่นายหนึ่งจะต้องโดนหักเงินเดือน และภรรยา กับบุตรของนายหนึ่งจะต้องใช้เงิน ทำให้ผู้เสียหายยอมลดเงินเรียกร้องลงมาเหลือเพียง 250,000 บาท ฝ่ายนายหนึ่งเมื่อได้ทราบข้อมูลเรื่องการลดค่าเสียหายแล้วนั้น ได้เดินไปยกมือไหว้ขอบคุณและกล่าวคำขอโทษ ที่ทำให้สำนักพิมพ์ฟอร์เอเวอร์ ต้องเดือดร้อน และได้เดินมาขอโทษเจ้าของสำนักพิมพ์กุหลาบแดง ทำให้การไกล่เกลี่ยยุติลงอย่างสันติ

4.2.5 ผลลัพธ์การจัดการเปรียบเทียบเชิงทฤษฎีและความจริง

จากกรณีศึกษาดังกล่าวข้างต้นจะเห็นได้ว่าผู้ไกล่เกลี่ยได้ใช้ทฤษฎีการสื่อสารเข้ามาเป็นวิธีการไกล่เกลี่ยเป็นลำดับแรก เพื่อสร้างบรรยากาศในการไกล่เกลี่ย เพราะด้วยทั้งสองฝ่ายทำธุรกิจที่คล้ายกัน และอยู่ในวงการเดียวกัน ผู้ไกล่เกลี่ยจำเป็นต้องวางตัวเป็นกลางให้มากที่สุดเพื่อไม่ให้ทั้งสองฝ่ายคิดว่าเข้าข้างฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง เพราะผู้ไกล่เกลี่ยเป็นผู้ที่ทั้งสองฝ่ายให้ความไว้วางใจและเชื่อมั่นในกระบวนการไกล่เกลี่ย เมื่อผู้ศึกษาได้นำแบบจำลองวงกลมแห่งความขัดแย้ง (The Circle of Conflict Model) มาออกแบบจัดการจะพบว่า ทั้งสองฝ่ายมีความต้องการที่แตกต่างกัน จึงได้พยายามใช้ทฤษฎีการสื่อสารเพื่อค้นหาข้อมูลเพื่อนำมาประกอบการออกแบบการจัดการความขัดแย้ง เมื่อผู้ไกล่เกลี่ยทราบถึงความจำเป็นที่สำนักพิมพ์กุหลาบแดงต้องขอลดเงินค่าชดใช้ ด้วยเหตุผลที่ทางสำนักพิมพ์จะต้องนำเงินจำนวนดังกล่าว ไปหักจากเงินเดือนของนายหนึ่ง ซึ่งในปัจจุบันนายหนึ่งมีภาระค่าใช้จ่ายเป็นเงินจำนวนสูงอยู่แล้ว ทำให้ผู้ไกล่เกลี่ยได้ให้ข้อมูลดังกล่าวกับทางเจ้าของสำนักพิมพ์ฟอร์เอเวอร์ ซึ่งเมื่อเจ้าของสำนักพิมพ์ฟอร์เอเวอร์ทราบข้อมูลแล้วจึงเกิดความเห็นใจในตัวนายหนึ่ง จึงได้ลดค่าชดใช้ลงมาครึ่งหนึ่ง เหลือเป็นจำนวนเงิน 250,000 บาท สิ่งที่สำคัญอีกสาเหตุหนึ่งที่สามารถทำให้กรณีนี้ยุติได้คือการแสดงออกของนายหนึ่งที่ยุ่สำนึกผิด โดยการเข้าไปกล่าวคำขอโทษ

ทำให้เจ้าของสำนักพิมพ์ฟอร์เอเวอร์ เกิดความสับสน แบบจำลองวงกลมแห่งความขัดแย้ง (The Circle of Conflict Model) จึงหมุนมาลงได้ที่ผลประโยชน์ที่ทั้งสองฝ่ายพอใจ

4.3 กรณีศึกษาที่ 3 คดีใช้รูปภาพมาประกอบหนังสือโดยไม่คำนึงถึงลิขสิทธิ์

4.3.1 บทนำ

หนังสือที่มีภาพประกอบเพื่อสื่อให้เห็นถึงความสำคัญ และเพื่อขยายความในเนื้อหาของหนังสือให้ชัดเจนมากยิ่งขึ้น ผู้แต่งได้คัดสรรรูปภาพเพื่อนำมาประกอบในหนังสือโดยบุคคลที่มาเป็นแบบให้นั้นเป็นบุคคลที่ผู้เขียนได้คัดเลือกมาเฉพาะเจาะจง เพราะมีองค์ประกอบที่เหมาะสมที่สุด และเหมาะสมกับเนื้อหาของหนังสือมากที่สุด แต่เมื่อหนังสือนี้ยุติการพิมพ์ซ้ำและยุติการจัดจำหน่ายแล้วนั้น ได้มีบุคคลอื่นนำรูปภาพที่ลงในหนังสือเล่มดังกล่าวไปประกอบลงหนังสือเล่มอื่น โดยไม่มีการแจ้งให้เจ้าของลิขสิทธิ์ทราบ ทำให้เกิดข้อพิพาทขึ้นมาดังกรณีศึกษา

4.3.2 เรื่องราว (Story Telling)

นายจันทร์ (นามสมมติ) เป็นนักเขียนสำนักพิมพ์อักษร (นามสมมติ) ได้รับคำสั่งจากหัวหน้ากองบรรณาธิการให้เรียบเรียงหนังสือเรื่องกฎ กติกา และวิธีการเล่นกีฬาฟุตบอล โดยทำเป็นชุดชุดละ 8 เล่ม

นายจันทร์ ให้ข้อมูลกับผู้ใกล้เคียงว่า เมื่อนายจันทร์ได้รับคำสั่งจากหัวหน้ากองบรรณาธิการให้เรียบเรียงหนังสือเกี่ยวกับกฎ กติกา และวิธีการเล่นกีฬาฟุตบอลแล้ว นายจันทร์ได้หาข้อมูลเพิ่มเติมจากที่นายจันทร์มีความรู้อยู่เดิม โดยหาข้อมูลจากอินเทอร์เน็ต นิตยสาร วารสาร การกีฬาแห่งประเทศไทยและหนังสือเก่า โดยนายจันทร์ได้ออกหาซื้อวารสาร นิตยสาร และหนังสือตามร้านหนังสือทั่วไป และร้านจำหน่ายหนังสือเก่า นายจันทร์ได้ค้นหารายชื่อหนังสือจากอินเทอร์เน็ต และได้พบหนังสือเล่มหนึ่งซึ่งมีเนื้อหาและรูปภาพประกอบที่สมบูรณ์แบบ นายจันทร์ได้ออกหาซื้อหนังสือเล่มดังกล่าวตามร้านหนังสือทั่วไป แต่ไม่พบ นายจันทร์จึงได้ออกไปหาซื้อตามร้านหนังสือเก่า นายจันทร์ได้หนังสือเล่มนั้นมา โดยนายจันทร์ได้เรียบเรียงเนื้อหาของการเล่นกีฬาฟุตบอล จากความรู้และประสบการณ์ของนายจันทร์ แต่นายจันทร์ได้นำรูปภาพจากหนังสือเก่าเล่มนั้น มาประกอบกับเนื้อหาที่นายจันทร์ ได้เรียบเรียงไว้ เมื่อนายจันทร์ เรียบเรียงหนังสือกฎ กติกา และวิธีการเล่นกีฬาฟุตบอลจนครบทั้ง 8 เล่ม แล้ว นายจันทร์ ได้ส่งต้นฉบับให้กับหัวหน้ากองบรรณาธิการซึ่งประกอบด้วยไฟล์เนื้อหาและไฟล์รูปภาพ

หัวหน้ากองบรรณาธิการ ให้ข้อมูลผู้ใกล้เคียงฟังว่า เมื่อหัวหน้ากองบรรณาธิการได้รับต้นฉบับจากนายจันทร์แล้ว หัวหน้ากองบรรณาธิการได้ตรวจดูเนื้อหาและภาพประกอบทั้งหมด และเมื่อตนตรวจดูต้นฉบับเรียบร้อยแล้วได้ส่งให้กับหัวหน้าฝ่ายผลิต หัวหน้าฝ่ายผลิตให้ข้อมูลผู้ใกล้เคียงฟังว่า เมื่อหัวหน้าฝ่ายผลิต ได้ต้นฉบับที่ผ่านการตรวจจากหัวหน้ากองบรรณาธิการแล้ว หัวหน้าฝ่ายผลิต ได้นำเข้าสู่กระบวนการผลิต และเมื่อพิมพ์หนังสือออกมาเป็นรูปเล่มแล้ว หัวหน้าฝ่ายผลิต ได้ส่งหนังสือไปให้คลังสินค้าเพื่อเก็บไว้ก่อนรอจัดจำหน่าย และแจ้งให้กับหัวหน้าฝ่ายการตลาดทราบ เพื่อนำไปจัดจำหน่าย

หัวหน้าฝ่ายการตลาด ให้ข้อมูลกับผู้ใกล้เคียงว่า หัวหน้าฝ่ายการตลาดได้จัดจำหน่ายหนังสือเรื่องกฎ กติกา และวิธีการเล่นกีฬาฟุตบอล ประมาณ 2 เดือน ทางสำนักพิมพ์อักษร ได้รับ

จดหมายจากสำนักงานนายความสองห้าห้าหก (นามสมมติ) โดยมีข้อความว่า ทางสำนักพิมพ์อังกฤษ ได้ละเมิดลิขสิทธิ์ของสำนักพิมพ์มกราในเรื่องของรูปภาพประกอบในหนังสือเรื่องกฎ กติกา และวิธีการเล่นกีฬาฟุตบอล ดังนั้น ทางสำนักพิมพ์มกราขอเรียกร้องค่าเสียหายเป็นจำนวนเงินรวมทั้งสิ้น 1,500,000 บาท เมื่อหัวหน้าฝ่ายการตลาดได้รับทราบเรื่องราวทั้งหมดแล้วจึงได้นัดผู้ที่เกี่ยวข้องทั้งหมดของสำนักพิมพ์อังกฤษ แลได้ปรึกษากับนายความประจำสำนักพิมพ์อังกฤษ

หัวหน้าฝ่ายการตลาดให้ข้อมูลกับผู้ไกล่เกลี่ยฟังว่า ต่อมาอีกประมาณ 2 สัปดาห์ ทางสำนักพิมพ์อังกฤษได้รับจดหมายจากสำนักงานนายความสองศูนย์หนึ่งสาม (นามสมมติ) ว่าทางสำนักพิมพ์อังกฤษได้ละเมิดลิขสิทธิ์เรื่องของรูปภาพที่นายกุมภา (นามสมมติ) เป็นนายแบบให้กับหนังสือเรื่องการเล่นกีฬาฟุตบอล ที่พิมพ์โดยสำนักพิมพ์มกรา โดยที่ทางสำนักพิมพ์อังกฤษไม่ได้แจ้งให้นายกุมภาทราบ ดังนั้น นายกุมภาจึงขอเรียกร้องค่าเสียหายเป็นจำนวนเงินทั้งสิ้น 1,500,000 บาท

หัวหน้ากองบรรณาธิการ ให้ข้อมูลผู้ไกล่เกลี่ยว่า หัวหน้ากองบรรณาธิการได้สอบถามไปที่นายจันทร์แล้ว ได้คำตอบมาว่า นายจันทร์ตั้งใจนำรูปภาพของสำนักพิมพ์มกรามาใช้ เพราะเห็นว่าหนังสือเก่าเล่มดังกล่าวไม่ได้ทำการพิมพ์ซ้ำแล้ว และรูปก็เป็นภาพที่สมบูรณ์มาก นายจันทร์จึงตัดสินใจนำรูปภาพมาใช้โดยที่ไม่แจ้งให้เจ้าของลิขสิทธิ์ทราบ ผู้จัดการสำนักพิมพ์มกรา ให้ข้อมูลว่าหนังสือเล่มดังกล่าวเป็นลิขสิทธิ์ของสำนักพิมพ์มกรา และไม่ได้ทำการพิมพ์ซ้ำแล้ว ซึ่งเนื้อหาของหนังสือเป็นลิขสิทธิ์ของสำนักพิมพ์มกรา เพราะเจ้าของสำนักพิมพ์เป็นผู้แต่งขึ้นมาเองทั้งหมด ส่วนเรื่องรูปภาพประกอบนั้น สำนักพิมพ์มกราได้ตกลงทำสัญญาเรื่องลิขสิทธิ์กับนายกุมภาคือ นายกุมภาจะได้ค่าลิขสิทธิ์เป็นจำนวนเงินทั้งหมด 100,000 บาท โดยทางสำนักพิมพ์มกราสามารถนำรูปภาพไปใช้ประกอบหนังสือได้ในระยะเวลา 3 ปี และถ้าทางสำนักพิมพ์มกราต้องการใช้รูปภูพานั้นอีกครั้งหลังจาก 3 ปีไปแล้ว ทางสำนักพิมพ์มกราต้องจ่ายค่าลิขสิทธิ์แก่นายกุมภาเป็นจำนวนเงิน 100,000 บาทอีกครั้งหนึ่ง นายกุมภาได้รับทราบเรื่องการละเมิดลิขสิทธิ์จากผู้จัดการสำนักพิมพ์มกรา นายกุมภาจึงได้ติดต่อสำนักงานนายความสองศูนย์หนึ่งสาม ให้ดำเนินการเรื่องการละเมิดลิขสิทธิ์ดังกล่าว ทนายความประจำสำนักพิมพ์อังกฤษได้ติดต่อไปที่ทนายความประจำสำนักพิมพ์มกราเพื่อต่อรองค่าเสียหายที่เกิดขึ้นแต่ทางสำนักพิมพ์มกราไม่ตกลง ผู้จัดการทั่วไปของสำนักพิมพ์อังกฤษจึงขอให้สำนักพิมพ์มกราดำเนินการฟ้องร้องในกระบวนการยุติธรรมปกติ

ผู้จัดการสำนักพิมพ์มกราได้ทราบเรื่องสาเหตุของการละเมิดลิขสิทธิ์ในครั้งนี้ คือ นายจันทร์ตั้งใจที่จะละเมิดลิขสิทธิ์ ดังนั้นทางสำนักพิมพ์มกราจึงไม่ขอยินยอมที่จะลดค่าเสียหายที่ทางสำนักพิมพ์อังกฤษต่อรอง

4.3.3 แนวคิด ทฤษฎีที่ใช้อธิบายความขัดแย้งในข้อพิพาทเฉพาะกรณี

ในกรณีศึกษานี้ผู้ไกล่เกลี่ยได้นำทฤษฎีการพรรณนาความรู้สึกร่วมมาประกอบเพื่อให้ได้ข้อมูลที่ชัดเจนและถูกต้อง และนำแบบจำลองผลประโยชน์ สิทธิ และอำนาจ (Interests/Rights/Power Model) มาประกอบการออกแบบการจัดการความขัดแย้ง เพราะในกรณีศึกษานี้เป็นกรณีที่เกิดขึ้นกับสำนักพิมพ์ทั้งสองฝ่าย ทำให้การเจรจาไกล่เกลี่ยจำเป็นต้องใช้จิตวิทยาการสื่อสารมาประกอบการไกล่เกลี่ยภายในห้องไกล่เกลี่ยที่ประกอบไปด้วยคู่กรณีหลายฝ่าย ทำให้ผู้ไกล่เกลี่ยจำเป็นต้องหาตัวช่วย โดยการเชิญให้ทนายความทั้งสองฝ่ายได้คุยกันถึงทางออกของปัญหาที่คิดว่าสามารถตกลงกันได้ก่อน เพื่อเป็นข้อมูลนำมาใช้ในการไกล่เกลี่ย หลังจากที่ได้อิทธิพลของทั้งสองฝ่ายแล้ว ผู้ไกล่เกลี่ยเห็น

ว่าคู่กรณีไม่ยินยอมลดเงินชดใช้ค่าเสียหายอย่างแน่นอนและยังอยู่ในชั้นของความโกรธ ผู้ไกล่เกลี่ยพิจารณาแล้วเห็นว่าถ้าปล่อยให้คู่กรณีเผชิญหน้ากัน อาจทำให้การไกล่เกลี่ยไม่สามารถยุติลงได้ ผู้ไกล่เกลี่ยจึงขอแยกคุยทีละฝ่าย

4.3.4 การวิเคราะห์ความขัดแย้งและออกแบบการจัดการความขัดแย้ง

เมื่อผู้ศึกษาได้ข้อมูลมาเพื่อนำมาออกแบบการจัดการความขัดแย้ง โดยได้เลือกการนำแบบจำลองผลประโยชน์ สิทธิ และอำนาจ (Interests/Rights/Power Model) (IRP) มาออกแบบจัดการความขัดแย้งในกรณีศึกษานี้ สามารถอธิบายวิธีการตามขั้นตอนต่าง ๆ ได้ดังนี้

ตารางที่ 4.3 แบบจำลองผลประโยชน์ สิทธิ และอำนาจ มาวิเคราะห์กรณีศึกษาที่ 3

	ผลประโยชน์
สำนักพิมพ์ อังคาร	สำนักพิมพ์มกรร่า ซื้อมูลสิทธิ์อย่างถูกต้องจากนายกุมภา เป็นผลประโยชน์ด้านกระบวนการ ถ้าสำนักพิมพ์อังคารนำรูปภาพของนายกุมภาไปใช้ ควรที่จะเสียเงินค่าลิขสิทธิ์ให้กับสำนักพิมพ์มกรร่า เพราะเท่ากับสำนักพิมพ์มกรร่าเป็นผู้ได้รับอนุญาตแต่เพียงรายเดียว
นายจันทร์	มีความพยายามที่จะต่อเรื่องการชดใช้ค่าเสียหายให้กับทางนายกุมภา แต่ทางกุมภาและทางสำนักพิมพ์มกรร่าเรียกเงินค่าชดใช้เป็นจำนวนที่สูงมาก ตนไม่มีเงินพอที่จะนำไปชำระค่าเสียหายที่เกิดขึ้นได้
นายกุมภา	นายกุมภาจะได้ค่าลิขสิทธิ์เป็นจำนวนเงินทั้งหมด 100,000 บาท โดยทางสำนักพิมพ์มกรร่าสามารถนำรูปภาพไปใช้ประกอบหนังสือได้ในระยะเวลา 3 ปี และถ้าทางสำนักพิมพ์มกรร่าต้องการใช้รูปภาพนั้นอีกครั้งหลังจาก 3 ปีไปแล้ว ทางสำนักพิมพ์มกรร่าต้องจ่ายค่าลิขสิทธิ์แก่นายกุมภาเป็นจำนวนเงิน 100,000 บาทอีกครั้งหนึ่ง จากการละเมิดลิขสิทธิ์ในครั้งนี้ที่ทางสำนักพิมพ์อังคารไม่ได้แจ้งให้นายกุมภาทราบ ดังนั้น นายกุมภาจึงขอเรียกร้องค่าเสียหายเป็นจำนวนเงินทั้งสิ้น 1,500,000 บาท
สำนักพิมพ์มกรร่า	ทางสำนักพิมพ์มกรร่าต้องการให้ทางสำนักพิมพ์อังคารชดใช้ค่าเสียหายเพียงอย่างเดียว เพราะเข้าใจว่าเป็นเจตนาที่ทางสำนักพิมพ์อังคารต้องการใช้รูปภาพดังกล่าวและไม่อยากเสียค่าใช้จ่าย
	สิทธิ
สำนักพิมพ์ อังคาร	ทางสำนักพิมพ์อังคารได้มีคำสั่งให้นายจันทร์จัดทำหนังสือฟุตบอล เพื่อใช้ประกอบการเรียนในชั้นมัธยมปลาย
นายจันทร์	ได้รับคำสั่งจากหัวหน้ากองบรรณาธิการให้เรียบเรียงหนังสือเกี่ยวกับกฎ กติกา และวิธีการเล่นกีฬาฟุตบอล นายจันทร์ได้เรียบเรียงเนื้อหาของการเล่นกีฬาฟุตบอล จากความรู้และประสบการณ์ของนายจันทร์ แต่นายจันทร์ได้นำรูปภาพจากหนังสือเก่าเล่มนั้น มาประกอบกับเนื้อหาที่นายจันทร์ได้เรียบเรียงไว้เพราะคิดว่าไม่มีการตีพิมพ์ซ้ำ

ตารางที่ 4.3 (ต่อ)

	ผลประโยชน์
นายกุมภา	นายกุมภาได้รับทราบเรื่องการละเมิดลิขสิทธิ์จากผู้จัดการสำนักพิมพ์มกรา นายกุมภาจึงได้ติดต่อสำนักงานทนายความสองศูนย์หนึ่งสาม ให้ดำเนินการเรื่องการละเมิดลิขสิทธิ์ดังกล่าว และมีสิทธิในการฟ้องร้องเพราะเป็นผลงานของตนเอง
	อำนาจ
สำนักพิมพ์ อังคาร	ได้พยายามขอต่อรองการเรียกร้องให้มีการชดใช้ค่าเสียหายเป็นเงินจำนวน 1,500,000 บาท
นายจันทร์	พยายามให้มีการไกล่เกลี่ยเพราะตนไม่อยากขึ้นศาล เสียเวลาและมีค่าใช้จ่าย
นายกุมภา	เป็นเจ้าของรูปภาพในหนังสือที่นายจันทร์ได้นำไปใช้ประโยชน์ ทำให้ตนเองเสียหาย และไม่ได้มีการขออนุญาตล่วงหน้า จึงได้ทำการฟ้องสำนักพิมพ์ อังคาร
สำนักพิมพ์มกรา	มีสัญญาควบคุมการละเมิดลิขสิทธิ์ เพราะทางสำนักพิมพ์ได้ให้นายกุมภา ตรวจสอบและยืนยันก่อนมีการลงนามในสัญญาซื้อ-ขายลิขสิทธิ์ก่อนการจัดพิมพ์

ผลจากการนำทฤษฎีผลประโยชน์ สิทธิและอำนาจมาใช้ออกแบบจัดการในกรณีศึกษานี้ ผู้ไกล่เกลี่ยไม่สามารถทำให้คู่กรณียุติความขัดแย้งลงได้ แม้ว่าผู้ไกล่เกลี่ยจะได้เชิญนายของคู่กรณีเข้ามาปรึกษาเพื่อหาทางออกร่วมกัน ก็ยังไม่ได้รับคำตอบที่เป็นทางเลือกที่น่าพอใจ จึงได้นำแบบจำลองมิติของความขัดแย้ง (Dimensions Model) มาออกแบบเพิ่มเพื่อค้นหาความต้องการที่แท้จริงของทั้งสองฝ่าย ดังนี้

GRAD VRU

ตารางที่ 4.4 การวิเคราะห์หาสาเหตุความขัดแย้งโดยใช้แบบจำลองมิติของความขัดแย้ง (Dimensions Model) ในกรณีศึกษาที่ 3

มิติด้านความคิด	มิติด้านอารมณ์	มิติด้านพฤติกรรม
<p>- สำนักพิมพ์องค์กรคิดว่า การไกล่เกลี่ยน่าเป็นทางออกที่ดี โดยไม่ต้องเป็นคดีความ</p> <p>- นายจันทร์คิดว่าทางสำนักพิมพ์มกรและนายกุมภาเรียกค่าเสียหายมากเกินไป เหตุเพราะรูปถ่ายที่นำมาใช้ประกอบในหนังสือฟุตบอล เป็นหนังสือที่ไม่ได้มีการตีพิมพ์ซ้ำ</p> <p>- นายกุมภาคิดว่าเป็นโอกาสที่ตนจะได้เงินชดเชยค่าเสียหายเต็มตามจำนวนที่เรียกร้อง เพราะมีนายคุณผลประโยชน์ให้</p> <p>- สำนักพิมพ์มกร คิดว่าถ้าขึ้นศาลทรัพย์สินทางปัญญาแล้ว ถ้าตนชนะจะสามารถเรียกร้องค่าใช้จ่ายต่าง ๆ รวมถึงเงินที่จะต้องชดเชยค่าเสียหายให้กับทางสำนักพิมพ์ด้วย</p>	<p>- สำนักพิมพ์องค์กร รับรู้ถึงการกระทำที่พนักงานในสำนักพิมพ์ได้ละเมิดลิขสิทธิ์การทำหนังสือฟุตบอล ด้วยการยินยอมชดเชยค่าเสียหาย แต่ทางนายความของนายกุมภามีท่าทีไม่ยอมพูดคุยเรื่องตัวเลขที่น่าจะเป็นไปได้ ทำให้การแสดงออกของนายสำนักพิมพ์องค์กรมีความหงุดหงิดและบางครั้งใช้คำพูดที่ไม่สุภาพและบริภาษเป็นครั้ง ๆ</p> <p>- ทางนายของนายกุมภาและนายของสำนักพิมพ์มกร ไม่ยอมที่จะให้ความร่วมมือในการให้ข้อมูลเกี่ยวกับตัวเลขที่น่าจะตกลงกันได้ ทำให้นายความของสำนักพิมพ์องค์กรเกิดความไม่พอใจ</p>	<p>- นายของสำนักพิมพ์องค์กรได้พยายามชี้แจงถึงเหตุผลของการตีพิมพ์หนังสือฟุตบอล ด้วยเหตุผลที่ว่าไม่มีการตีพิมพ์ซ้ำ และนายจันทร์เองไม่ได้มีเจตนาที่จะทำให้นายกุมภาและสำนักพิมพ์มกรเดือดร้อน จึงได้พยายามให้ยุติโดยใช้การไกล่เกลี่ยที่สมาคมผู้จัดพิมพ์จัดจำหน่าย</p> <p>- นายของสำนักพิมพ์มกรและนายของนายกุมภา เมื่อผนวกกันเป็นทีมแล้ว ทำให้ทั้งสองใช้คำปรึกษาร่วมกันเพื่อที่จะทำให้อุณหภูมิของตนได้ประโยชน์สูงสุด จึงไม่ได้ให้ความสำคัญกับการไกล่เกลี่ยในครั้งนี้เท่าใดนัก เพราะคิดว่าถ้าต้องมีการใช้กระบวนการยุติธรรมปกติ น่าจะเป็นผลดีกับอุณหภูมิของตนมากกว่า</p>

ผู้ไกล่เกลี่ยได้พยายามใช้ทฤษฎีการสื่อสารเข้ามาเป็นตัวช่วย ไม่ว่าจะเป็นการทวนคำพูด (Paraphrasing) หรือการปรับกรอบคำพูด (Reframing) เพื่อทำให้ทั้งสองฝ่ายเข้าใจตรงกันในสิ่งที่ต้องการสื่อสารระหว่างกัน แต่ด้วยการที่ทั้งสองฝ่ายยังติดอยู่ในตัวเลขของการได้รับหรือการต้องเสียไป ทำให้ผู้ไกล่เกลี่ยไม่สามารถพาให้คู่กรณีสามารถตกลงกันได้

4.3.5 ผลลัพธ์การจัดการเปรียบเทียบเชิงทฤษฎีและความจริง

จากกรณีศึกษาดังกล่าวข้างต้น ผู้ไกล่เกลี่ยได้พยายามใช้วิธีการไกล่เกลี่ยในหลายรูปแบบมาออกแบบจัดการความขัดแย้ง แต่เมื่อได้ดำเนินการไกล่เกลี่ยไปตามกระบวนการพบว่า สิ่งที่ทำให้คู่กรณีไม่สามารถตกลงกันได้ เป็นเรื่องของผลประโยชน์ที่ทั้งสองฝ่ายยังไม่สามารถหาตัวเลข

ที่เหมาะสมได้ เพราะทั้งสองฝ่ายได้ตั้งธงไว้ในใจแล้วว่าต้องการตัวเลขในจำนวนเท่าใด ผู้ใกล้ชิดจึงไม่สามารถทะเลาะถกเขาน้ำแข็งที่ซ่อนตัวอยู่ภายในได้ และสาเหตุสำคัญคือทนายของทั้งสามฝ่ายไม่ว่าจะเป็นสำนักพิมพ์อังกคาร สำนักพิมพ์มกราหรือทนายส่วนตัวของนายกุมภาพันธ์ตาม ไม่ได้ให้ความร่วมมือในการไกล่เกลี่ยเท่าที่ควร ด้วยเหตุผลที่ซ่อนอยู่ภายใน จึงไม่สามารถยุติความขัดแย้งที่เกิดขึ้นได้

4.4 กรณีศึกษาที่ 4 คดีคัดลอกเนื้อหาไปทำเอกสารเย็บเล่มขาย

4.4.1 บทนำ

ในปัจจุบัน การแข่งขันเพื่อสอบเข้าทำงานเป็นข้าราชการตามหน่วยงานของภาครัฐนั้นมีการแข่งขันที่สูงมาก หลายคนเข้าสถาบันกวดวิชา เพื่อเก็งข้อสอบก่อนสอบจริง แต่หลายคนเลือกที่จะหาซื้อหนังสือ เพื่ออ่านเอง บางคนเตรียมสอบเมื่อเห็นประกาศรับสมัครสอบ แต่หลายคนเตรียมตัวเพื่อสอบเข้าเป็นข้าราชการนานนับปีด้วยวิธีการอ่านหนังสือสะสมความรู้ เมื่อสำนักพิมพ์ต่าง ๆ ทราบเรื่องการประกาศรับสมัครสอบแข่งขันเพื่อเข้าเป็นข้าราชการในหน่วยงานของรัฐ ทางสำนักพิมพ์ต่าง ๆ ก็เร่งผลิตตำรา หรือรวบรวมข้อสอบมาวางจำหน่าย บางสำนักพิมพ์ทำออกมาจำหน่ายในรูปของหนังสือ บางสำนักพิมพ์ทำออกมาในรูปของเอกสารเย็บเล่ม แต่เมื่อสำนักพิมพ์แห่งหนึ่ง ได้ผลิตหนังสือคู่มือเตรียมสอบออกมาขาย ปรากฏว่ามีแผงขายหนังสือแห่งหนึ่งนำเนื้อหาในหนังสือมาทำเป็นเอกสารเย็บเล่มขาย ทำให้เกิดคดีเรื่องการละเมิดลิขสิทธิ์ขึ้น ดังกรณีศึกษาต่อไปนี้

4.4.2 เรื่องราว (Story Telling)

สำนักพิมพ์ริมทางรถไฟ (นามสมมติ) เป็นผู้ผลิตและจำหน่ายหนังสือคู่มือเตรียมตัวสอบเข้ารับราชการสำหรับหน่วยงานของรัฐ เมื่อทางฝ่ายการตลาด ของสำนักพิมพ์ริมทางรถไฟทราบเรื่องการประกาศรับสมัครสอบเข้ารับราชการ ผู้จัดการฝ่ายการตลาดจะทำการนัดกองบรรณาธิการ เพื่อให้จัดทำต้นฉบับคู่มือเตรียมสอบเข้ารับราชการ โดยเนื้อหาของต้นฉบับจะต้องทันสมัยและทันกับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน กองบรรณาธิการให้ข้อมูลว่า เมื่อผู้จัดการฝ่ายการตลาดสรุปหัวข้อที่น่าจะออกสอบ ให้กองบรรณาธิการเพื่อทำการจัดพิมพ์ต้นฉบับ คู่มือสอบเข้ารับราชการทางกองบรรณาธิการได้เรียกประชุมนักเขียนฝ่ายวิชาการของสำนักพิมพ์ริมทางรถไฟ เพื่อรับสรุปเนื้อหา ที่สำคัญเพื่อจัดทำต้นฉบับคู่มือสอบเข้ารับราชการให้เสร็จเร็วที่สุดภายใน 1 สัปดาห์ต่อมา กองบรรณาธิการได้รวบรวมและเรียบเรียงต้นฉบับคู่มือสอบเข้ารับราชการเสร็จเรียบร้อย และได้ดำเนินการส่งต่อให้กองบรรณาธิการเพื่อเข้าสู่กระบวนการผลิตหนังสือคู่มือสอบเข้ารับราชการ ปี พ.ศ. 2555 ถัดมาอีก 1 สัปดาห์ ทางกองบรรณาธิการได้ผลิตหนังสือคู่มือสอบเข้ารับราชการเสร็จเรียบร้อย และฝ่ายขายได้นำหนังสือคู่มือเข้ารับราชการ ปี พ.ศ. 2555 ออกวางจำหน่ายตามร้านหนังสือและแผงหนังสือทั่วไป ผู้จัดการฝ่ายการตลาดให้ข้อมูลว่า วันหนึ่งขณะที่ฝ่ายขายได้นำหนังสือที่ผลิตจากสำนักพิมพ์ริมทางรถไฟไปส่ง ณ แผงหนังสือแห่งหนึ่ง ซึ่งตั้งอยู่ด้านหน้ามหาวิทยาลัยของรัฐในเขตกรุงเทพมหานคร ปรากฏว่าฝ่ายขายได้เผชิญพบเอกสารเย็บเล่มที่สรุปคู่มือสอบเข้ารับราชการปี พ.ศ. 2555 วางขายอยู่ ซึ่งมีชื่อเหมือนกับหนังสือคู่มือสอบเข้ารับราชการของสำนักพิมพ์ริมทางรถไฟ ฝ่ายขายได้หยิบเอกสารเย็บเล่มที่มีชื่อเหมือนกันนั้นมาเปิดดูเนื้อหาภายในเอกสารเย็บเล่มนั้น ปรากฏว่าเนื้อหาของเอกสารเย็บเล่มเหมือนกับหนังสือคู่มือสอบเข้ารับราชการของสำนักพิมพ์ริมทางรถไฟอย่างแน่นอน หลังจากที่พนักงานฝ่ายขายคนนั้น กลับมาถึงสำนักพิมพ์

ริมทาง

รถไฟแล้ว ได้เล่าเรื่องที่ได้พบเอกสารเย็บเล่มนั้นให้ผู้จัดการฝ่ายการตลาดทราบ ผู้จัดการฝ่ายการตลาดได้แจ้งให้ผู้จัดการทั่วไปและกองบรรณาธิการทราบทันที ผู้จัดการทั่วไปได้ติดต่อไปที่นายความประจำสำนักพิมพ์ริมทางรถไฟและได้ให้ข้อมูลที่ได้รับทราบมาให้กับนายความประจำสำนักพิมพ์ริมทางรถไฟทราบเพื่อดำเนินการต่อไป

นายความของสำนักพิมพ์ริมทางรถไฟได้ไปที่แผงหนังสือหน้ามหาวิทยาลัยของรัฐแห่งนั้น และพบว่าเอกสารเย็บเล่มกับหนังสือคู่มือสอบเข้ารับราชการของสำนักพิมพ์ริมทางรถไฟเหมือนกันทุกประการอย่างที่คุณจัดการทั่วไปของสำนักพิมพ์ริมทางรถไฟแจ้งมา นายความของสำนักพิมพ์ริมทางรถไฟจึงได้เข้าไปสอบถามเบื้องต้นกับพนักงานขายประจำแผงนั้น แต่ปรากฏว่าพนักงานคนนั้นไม่ทราบเรื่องราว นายความของสำนักพิมพ์ริมทางรถไฟ จึงได้ขอเข้าไปพบกับเจ้าของแผงหนังสือและผู้จัดการประจำแผงหนังสือแห่งนั้น และเล่าเรื่องราวที่เกิดขึ้นทั้งหมดให้ฟัง ในตอนแรกเจ้าของแผงหนังสือไม่ยอมรับ นายความของสำนักพิมพ์ริมทางรถไฟจึงได้เดินออกไปหยิบหนังสือคู่มือสอบเข้ารับราชการของสำนักพิมพ์ริมทางรถไฟและเอกสารเย็บเล่มที่ทำลอกเลียนแบบกับคู่มือสอบเข้ารับราชการปี พ.ศ. 2555 มาให้เจ้าของแผงหนังสือและผู้จัดการแผงหนังสือเพื่อเปรียบเทียบเมื่อเจ้าของแผงหนังสือเห็นเอกสารเย็บเล่มดังกล่าวและนำมาเปรียบเทียบกับคู่มือเตรียมสอบเข้ารับราชการปี พ.ศ. 2555 ของสำนักพิมพ์ริมทางรถไฟว่าตรงกันทุกหน้า เจ้าของแผงหนังสือมีสีหน้าถอดสีและตกใจว่าเป็นแบบนี้ได้อย่างไร นายความประจำสำนักพิมพ์ริมทางรถไฟเล่าต่อว่า เจ้าของแผงหนังสือเกิดอาการเครียดและโกรธเป็นอย่างมาก และพูดกับตนเองแบบมีอารมณ์โกรธว่า “กูไม่รู้เรื่องมึงจะเอาใจว่ามา” เมื่อนายความของสำนักพิมพ์ริมทางรถไฟรู้สึกวาทางเจ้าของแผงหนังสือกำลังตกอยู่ในสถานการณ์ที่กดดัน นายความของสำนักพิมพ์ริมทางรถไฟจึงขอตัวกลับและจะขอติดต่อกลับมาอีกครั้งหนึ่ง และ 3 วันถัดมา เจ้าของแผงหนังสือหน้ามหาวิทยาลัยรัฐแห่งนั้น ได้ติดต่อกับมาทางนายความของสำนักพิมพ์ริมทางรถไฟและบอกถึงเหตุผลของการละเมิดลิขสิทธิ์ว่า ผู้จัดการแผงหนังสือเห็นว่าหนังสือคู่มือสอบเข้ารับราชการ ของสำนักพิมพ์ริมทางรถไฟขายดีมาก จึงนำมาทำเป็นเอกสารเย็บเล่มขาย เพื่อเพิ่มยอดขายให้กับทางร้าน นายความประจำสำนักพิมพ์ริมทางรถไฟเล่าต่อว่า เมื่อตนทราบเหตุผลของการละเมิดลิขสิทธิ์แล้ว และได้วิเคราะห์แล้วว่าเป็นการตั้งใจและเจตนาละเมิดลิขสิทธิ์จึงได้เรียกค่าเสียหายจำนวน 1,000,000 บาท ตามความประสงค์ของผู้จัดการทั่วไปของสำนักพิมพ์ริมทางรถไฟ แต่เจ้าของแผงหนังสือหน้ามหาวิทยาลัยรัฐบาลไม่ยอมจ่าย เพราะเห็นว่าเป็นจำนวนเงินที่สูงเกินไป และจะขอสู้คดีในชั้นศาล เวลาผ่านไปประมาณ 1 เดือน ตนได้รับการติดต่อกลับจากเจ้าของแผงหนังสือหน้ามหาวิทยาลัยรัฐทางโทรศัพท์ นายความของสำนักพิมพ์ริมทางรถไฟได้ให้ข้อมูลกับเจ้าของแผงหนังสือหน้ามหาวิทยาลัยว่ามีวิธีการเจรจาไกล่เกลี่ยนอกศาล โดยที่ไม่ต้องเข้าสู่กระบวนการยุติธรรมปกติ ซึ่งประหยัดทั้งเวลาและค่าใช้จ่าย

เจ้าของแผงหนังสือหน้ามหาวิทยาลัยของรัฐหยุดนึกคิดครุ่นหนึ่งแล้วจึงตัดสินใจยินยอมเข้าสู่กระบวนการเจรจาไกล่เกลี่ยนอกศาล นายความของสำนักพิมพ์ริมทางรถไฟจึงมาติดต่อที่ศูนย์ไกล่เกลี่ยระงับข้อพิพาท ศาลจังหวัดมโนบุรี และผู้ไกล่เกลี่ยได้พิจารณาข้อพิพาททั้งหมดแล้วจึงได้ดำเนินการเข้าสู่กระบวนการไกล่เกลี่ย

4.4.3 แนวคิด ทฤษฎีที่ใช้อธิบายความขัดแย้งในข้อพิพาทเฉพาะกรณี

จากกรณีศึกษาดังกล่าว ผู้ไกล่เกลี่ยได้นำทฤษฎีพรรณนาความรู้สึกลมาใช้เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ชัดเจนของทั้งสองฝ่ายโดยผู้ไกล่เกลี่ยได้นำจิตวิทยาการสื่อสารมาประกอบการไกล่เกลี่ย “ดังนั้น การชี้ให้เห็นถึงทฤษฎีที่เกิดขึ้น ผ่านการเล่าเรื่องในมุมมองที่แตกต่างของคู่กรณีที่มีต่อความขัดแย้งจะเป็นสิ่งที่ทำให้เกิดความเข้าใจอันดีต่อกัน และความต้องการที่แท้จริงของคู่กรณีแต่ละฝ่าย” (ปรัชญา ปิยะมโนธรรม, 2550) และใช้แบบจำลองการก้าวผ่านความขัดแย้ง (Moving Beyond Conflict) เพื่อให้เจ้าของสำนักพิมพ์ลดความโกรธ และนำแบบจำลองวงกลมแห่งความขัดแย้ง (The Circle of Conflict Model) มาออกแบบจัดการความขัดแย้งในกรณีศึกษาดังกล่าว เพื่อหาข้อมูลในแต่ละส่วนในทฤษฎีดังกล่าว เพื่อให้หมุนมาลงที่ผลประโยชน์ของรูปแบบวงกลมความขัดแย้ง

4.4.4 การวิเคราะห์ความขัดแย้งและออกแบบการจัดการความขัดแย้ง

เมื่อคู่กรณีได้ให้ข้อมูลกับผู้ไกล่เกลี่ยในเบื้องต้นแล้ว ผู้ไกล่เกลี่ยได้ใช้แบบจำลองวงกลมแห่งความขัดแย้ง (The Circle of Conflict Model) มาออกแบบการจัดการความขัดแย้งกรณีศึกษา

ตารางที่ 4.5 การนำแบบจำลองวงกลมแห่งความขัดแย้ง (The Circle of Conflict Model) มาออกแบบการจัดการความขัดแย้งกรณีศึกษาที่ 4

	เจ้าของ สำนักพิมพ์ริมทางรถไฟ	เจ้าของแผงหนังสือ
ค่านิยม	ร้านค้าต้องการเอาเปรียบเพราะเห็นว่า หนังสือคู่มือสอบเพื่อเข้ารับราชการ ของสำนักพิมพ์ริมทางรถไฟ ขายดี และเป็นที่ต้องการของคนที่จะเข้าสอบรับราชการ	อยากได้รายได้เพิ่มขึ้น โดยไม่คำนึงถึงความเสียหายของสำนักพิมพ์ริมทางรถไฟ
ความสัมพันธ์	เสื่อมถอยเมื่อพบว่าทางเจ้าของแผงหนังสือแอบเอาหนังสือคู่มือสอบเพื่อเข้ารับราชการ ของสำนักพิมพ์ริมทางรถไฟไปถ่ายสำเนาเพื่อนำมาขาย โดยไม่ได้รับอนุญาต	ดีใจเมื่อได้รับการติดต่อจากนายความ ของสำนักพิมพ์ริมทางรถไฟ
ปัจจัยภายนอก / อารมณ์	ไม่พอใจที่ทางเจ้าของแผงหนังสือ นำหนังสือคู่มือสอบเพื่อเข้ารับราชการ ของสำนักพิมพ์ริมทางรถไฟไปอัดสำเนาขาย	ไม่พอใจที่ถูกจับได้ว่าตนได้แอบเอาหนังสือคู่มือสอบเพื่อเข้ารับราชการ ของสำนักพิมพ์ริมทางรถไฟมาอัดสำเนาขายเพราะเห็นว่าเป็นที่ต้องการของคนที่จะเข้าสอบรับราชการ

ตารางที่ 4.5 (ต่อ)

	เจ้าของ สำนักพิมพ์ริมทางรถไฟ	เจ้าของแผงหนังสือ
ข้อมูล	เมื่อทราบเป็นที่แน่ชัดวางทางเจ้าของแผงหนังสือได้แอบนำหนังสือคู่มือสอบเพื่อเข้ารับราชการของสำนักพิมพ์ริมทางรถไฟ มาอัดสำเนาขาย จึงได้ติดต่อให้ทนายความประจำสำนักพิมพ์ริมทางรถไฟ และกระทำมาเป็นเวลานาน	ไม่คิดว่าทางสำนักพิมพ์ริมทางรถไฟจะทราบว่าตนแอบอัดสำเนาหนังสือคู่มือสอบเพื่อเข้ารับราชการ ของสำนักพิมพ์ริมทางรถไฟ คิดว่าถ้ายอมจ่ายค่าปรับเล็กน้อย กรณีพิพาทน่าจะจบลงอย่างรวดเร็ว
โครงสร้าง	เชื่อว่าเจ้าของแผงหนังสือได้แอบกระทำในลักษณะนี้มานาน	ร้านขายหนังสือหน้ามหาวิทยาลัยของรัฐมักนำหนังสือมาอัดสำเนาขายเป็นเรื่องปกติ
ผลประโยชน์	เรียกร้องเงินให้ชดใช้ค่าเสียหายในการแอบอัดสำเนาหนังสือคู่มือสอบเพื่อเข้ารับราชการ ของสำนักพิมพ์ริมทางรถไฟ เป็นจำนวนเงิน 1,000,000 บาท	ไม่ยินยอมจ่ายค่าชดใช้จำนวน 1,000,000 บาทตามที่สำนักพิมพ์ริมทางรถไฟเรียกร้อง ต้องการจ่ายเพียง 20,000 บาท

4.4.5 ผลลัพธ์การจัดการเปรียบเทียบเชิงทฤษฎีและความจริง

ผลสรุปของการเจรจาไกล่เกลี่ยนอกศาล คือ คู่พิพาทไม่สามารถตกลงกันได้ เนื่องจากสำนักพิมพ์ริมทางรถไฟไม่ยินยอมลดค่าเสียหายที่เรียกร้องไปคือจำนวน 1,000,000 บาท ซึ่งผู้ไกล่เกลี่ยไม่สามารถหุมนวงกลมความขัดแย้งให้มาลงที่ผลประโยชน์ได้ เพราะทางสำนักพิมพ์ริมทางรถไฟพิจารณาแล้วว่า ทางแผงหนังสือหน้าร้านมหาวิทยาลัยรัฐ มีเจตนาละเมิดลิขสิทธิ์ และทำให้ทางสำนักพิมพ์ริมทางรถไฟสูญเสียรายได้เป็นจำนวนมาก ส่วนทางเจ้าของแผงหนังสือให้เหตุผลว่าค่าเสียหายที่สำนักพิมพ์ริมทางรถไฟเรียกร้องมีมูลค่าสูงเกินไป และยินดีจ่ายเงินชดใช้ค่าเสียหายจำนวน 20,000 บาทเท่านั้น ผู้ไกล่เกลี่ยจึงจำเป็นต้องยุติกระบวนการเจรจาไกล่เกลี่ย และส่งคดีเข้าสู่ศาลทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศกลางต่อไป

4.5 กรณีศึกษาที่ 5 คดีทำหนังสือสอนภาษาไทยชาวต่างชาติโดยไม่รู้ว่าจะเมิดลิขสิทธิ์

4.5.1 บทนำ

เมื่อบุคคลหนึ่งได้ทำการค้นคว้าหาข้อมูลเพื่อทำการแต่งตำราทางวิชาการ ขึ้นมาสักเล่มหนึ่งนั้นไม่ใช่เรื่องง่ายเพราะจะต้องใช้เวลา ใช้ความสามารถ ใช้ความอดทน และใช้ความคิด และเมื่อได้ข้อมูลมาแล้วก็ต้องนำมาเปรียบเทียบกับข้อมูลอื่น ๆ ว่ามีข้อความใดที่ซ้ำกันหรือไม่ เพื่อเป็น

การไม่ละเมิดลิขสิทธิ์ทางปัญญา และเมื่อผลิตออกมาได้แล้วยอมเป็นที่ภาคภูมิใจและยังแสดงถึงความสามารถด้านวิชาการของคน ๆ นั้น และเมื่อเจ้าของผลงานนำผลงานด้านวิชาการของตนเองไปจ้างสำนักพิมพ์ผลิตหนังสือให้ออกมาเป็นรูปเล่มและวางจำหน่าย แต่เมื่อเวลาระยะเวลาหนึ่ง หนังสือของตนเองถูกพิมพ์ซ้ำโดยที่เจ้าของผลงานไม่เคยทราบเลยว่าผลงานของตนเองถูกนำมาพิมพ์ซ้ำอีกครั้ง เหตุนี้จึงเป็นคดีความเรื่องการละเมิดลิขสิทธิ์ขึ้นมา ดังกรณีศึกษา

4.5.2 เรื่องราว (Story Telling)

นายโจเซฟ (นามสมมติ) เล่าว่า ตนได้แต่งหนังสือเรื่อง “สอนภาษาไทยสำหรับชาวต่างชาติ” และได้นำไปจ้างสำนักพิมพ์ไม้บรรทัด (นามสมมติ) ผลิตและจำหน่ายหนังสือ โดยได้ทำสัญญาการว่าจ้างผลิตหนังสือในราคา 100,000 บาท โดยต้องจ่ายค่ามัดจำในการจ้างผลิตหนังสือจำนวน 30,000 บาท และส่วนที่เหลือคือจำนวน 70,000 บาท จะจ่ายเมื่อนำหนังสือผลิตออกมาเป็นเล่มแล้ว และในส่วนเรื่องการจ้างจัดจำหน่ายนั้น ตนและสำนักพิมพ์ไม้บรรทัดได้ตกลงกันที่จำนวน 300,000 บาท ซึ่งหนังสือมีทั้งหมด 3,000 เล่ม ราคาเล่มละ 250 บาท โดยทางสำนักพิมพ์จะจ่ายเงินค่าจำหน่ายหนังสือทุกวันที่ 15 ของเดือน โดยตนได้รับเงิน จำนวน 24 งวด งวดละ 31,250 บาท รวมทั้งสิ้น 750,000 บาท

ผู้จัดการฝ่ายการตลาดสำนักพิมพ์ไม้บรรทัดเล่าว่า เมื่อทางสำนักพิมพ์จำหน่ายหนังสือของโจเซฟหมดจำนวน 3,000 เล่มแล้ว ทางสำนักพิมพ์ได้ติดต่อนายโจเซฟเพื่อทำสัญญาขอผลิตหนังสือซ้ำ แต่ไม่สามารถติดต่อบนนายโจเซฟได้ และตนเห็นว่าหนังสือเรื่อง “สอนภาษาไทยสำหรับชาวต่างชาติ” เป็นที่ต้องการของลูกค้าเป็นอย่างมาก ตนจึงสั่งให้ผู้จัดการฝ่ายผลิตพิมพ์หนังสือเล่มดังกล่าวทันที และตนตั้งใจจะจ่ายค่าลิขสิทธิ์ให้นายโจเซฟทันทีที่ติดต่อบนนายโจเซฟได้ แต่ปรากฏว่าได้เกิดคดีขึ้นมาก่อน

ผู้ทำการเจรจาไกล่เกลี่ยได้วิเคราะห์แล้วว่า การละเมิดลิขสิทธิ์ของสำนักพิมพ์ไม้บรรทัด เป็นการละเมิดที่ไม่ได้เจตนา ผู้ไกล่เกลี่ยจึงได้พูดคุยกับนายโจเซฟว่า ทางสำนักพิมพ์ไม้บรรทัดไม่มีเจตนาที่จะละเมิดลิขสิทธิ์แต่ด้วยเหตุที่ไม่สามารถติดต่อบนนายโจเซฟได้ และหนังสือเป็นที่ต้องการของลูกค้าอย่างมาก และทางสำนักพิมพ์พิจารณาแล้วว่าถ้าไม่ทำการพิมพ์หนังสือซ้ำทันที อาจทำให้ทั้งสำนักพิมพ์และนายโจเซฟเสียหายได้เป็นจำนวนมาก ผู้จัดการทั่วไปของสำนักพิมพ์ไม้บรรทัดจึงสั่งให้ผู้จัดการฝ่ายผลิตพิมพ์หนังสือ “สอนภาษาไทยสำหรับชาวต่างชาติ” จำนวน 3,000 เล่มทันที

เมื่อนายโจเซฟได้ฟังเหตุผลของการพิมพ์ซ้ำหนังสือของสำนักพิมพ์ไม้บรรทัดแล้ว จึงได้บอกถึงผลประโยชน์หรือส่วนได้ส่วนเสียที่ตนต้องการคือ ต้องการเรียกเก็บค่าลิขสิทธิ์เป็นจำนวนเงิน 200,000 บาท และในครั้งต่อไปถ้าทางสำนักพิมพ์ไม้บรรทัดต้องการพิมพ์ซ้ำหนังสือเล่มนี้อีก ขอให้ทางสำนักพิมพ์ได้รับการอนุญาตจากตนก่อนที่จะทำการพิมพ์ซ้ำ ทางสำนักพิมพ์ไม้บรรทัดได้รับทราบผลประโยชน์ที่นายโจเซฟต้องการแล้ว ทางสำนักพิมพ์ สามารถรับข้อเสนออันนี้ได้ และตกลงที่จะจ่ายค่าลิขสิทธิ์ให้กับนายโจเซฟ ผู้ไกล่เกลี่ยได้สรุปข้อพิพาทและผลประโยชน์ที่ทั้งคู่พิพาทตกลงได้ และได้ให้ทั้งคู่ทำการลงนามในสัญญาการยุติข้อพิพาท

4.5.3 แนวคิด ทฤษฎีที่ใช้อธิบายความขัดแย้งในข้อพิพาทเฉพาะกรณี

การนำแนวคิด ทฤษฎีมาใช้ในกรณีศึกษานี้ ผู้ไกล่เกลี่ยได้นำแบบจำลองการก้าวผ่านความขัดแย้ง (Moving Beyond Conflict) มาออกแบบเพื่อให้คู่พิพาทได้ก้าวข้ามความขัดแย้งก่อนที่จะออกแบบในขั้นตอนต่อไป เมื่อผู้ไกล่เกลี่ยสามารถให้คู่พิพาทยอมรับในสิ่งที่ทั้งสองฝ่ายได้ให้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ในการไกล่เกลี่ย ผู้ไกล่เกลี่ยจึงได้นำแบบจำลองสามเหลี่ยมแห่งความพึงพอใจ (The Triangle of Satisfaction Model) มาออกแบบในขั้นตอนต่อไป เพราะเห็นว่าข้อมูลที่ทั้งสองฝ่ายได้รับแล้วนั้น ทางฝ่ายผู้เสียหายเริ่มเข้าใจในสาเหตุของการกระทำของสำนักพิมพ์ไม้บรรทัด ผู้ไกล่เกลี่ยจึงได้ใช้จิตวิทยาการสื่อสาร เช่นการปรับกรอบคำพูด (Reframing) และการทวนคำพูด (Paraphrasing) มาประกอบการไกล่เกลี่ย เพื่อให้คู่ความได้เข้าใจว่าสิ่งที่ตนต้องการสื่อสารไปนั้นชัดเจนและถูกต้องตรงกัน

4.5.4 การวิเคราะห์ความขัดแย้งและออกแบบการจัดการความขัดแย้ง

นอกจากนี้ผู้ศึกษายังได้นำแบบจำลองสามเหลี่ยมแห่งความพึงพอใจ (The Triangle of Satisfaction Model) มาออกแบบการจัดการความขัดแย้งในกรณีศึกษา ตามขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. ผลประโยชน์ด้านผลลัพธ์ ผู้ไกล่เกลี่ยได้ใช้วิธีการแก้ปัญหาาร่วมกัน โดยผู้ไกล่เกลี่ยได้ใช้ทักษะด้านการไกล่เกลี่ยคือการสื่อสารโดยใช้คำถามปลายเปิด เพื่อให้คู่กรณีสามารถมองเห็นภาพว่าสาเหตุที่ทางสำนักพิมพ์ไม้บรรทัดไม่ได้มีเจตนาในการที่จะละเมิดลิขสิทธิ์ ในหนังสือที่นายโจเซฟได้แต่งขึ้น เพราะตนเองเป็นเจ้าของสำนักพิมพ์ไม้บรรทัด ยอมรับว่าผลลัพธ์ที่จะเกิดขึ้นถ้ามีการละเมิดลิขสิทธิ์ บทลงโทษและค่าปรับมีจำนวนสูงมาก ทำให้นายโจเซฟเข้าใจถึงเหตุผลที่ทางสำนักพิมพ์ไม้บรรทัดได้กระทำลงไป

2. ผลประโยชน์ด้านกระบวนการ ผู้ไกล่เกลี่ยได้ใช้เทคนิคจิตวิทยาการสื่อสาร การปรับกรอบคำพูด (Reframing) และการทวนคำพูด (Paraphrasing) มาประกอบการไกล่เกลี่ย เพื่อให้คู่ความได้เข้าใจว่าสิ่งที่ตนต้องการสื่อสารไปนั้น ชัดเจนและถูกต้องตรงกัน เพราะสาเหตุที่ทางสำนักพิมพ์ไม้บรรทัดไม่สามารถติดต่อกับนายโจเซฟได้ ทางสำนักพิมพ์ไม้บรรทัด ได้นำเอกสารใบเสร็จค่าโทรศัพท์ ที่ทางสำนักพิมพ์ได้พยายามติดต่อนายโจเซฟเพื่อขออนุมัติในการพิมพ์หนังสือ “สอนภาษาไทยสำหรับชาวต่างชาติ” เพิ่มขึ้นเพราะเป็นที่ต้องการของตลาดมาก ทำให้นายโจเซฟเข้าใจและยอมรับในเหตุผลที่ทางสำนักพิมพ์ไม้บรรทัดได้นำมาแสดงให้เห็นทราบ

3. ผลประโยชน์ด้านจิตใจ เมื่อนายโจเซฟ ได้เสนอค่าลิขสิทธิ์เป็นจำนวนเงิน 200,000 บาท ทางสำนักพิมพ์ไม้บรรทัดยินดียินยอม รวมถึงข้อตกลงที่ทางสำนักพิมพ์ไม้บรรทัดต้องการพิมพ์ซ้ำหนังสือ “สอนภาษาไทยสำหรับชาวต่างชาติ” อีก ขอให้ทางสำนักพิมพ์ไม้บรรทัดขอกฎหมายนายโจเซฟ ก่อนที่จะทำการพิมพ์ซ้ำ

4.5.5 ผลลัพธ์การจัดการเปรียบเทียบเชิงทฤษฎีและความจริง

จากกรณีศึกษาดังกล่าวจะเห็นว่าผู้ไกล่เกลี่ย ได้มีการออกแบบจัดการความขัดแย้งที่สามารถทำให้คู่พิพาทเข้าใจและยอมรับในสาเหตุของความไม่ได้มีเจตนาที่จะทำให้นายโจเซฟได้รับความเสียหาย แต่เพราะไม่ได้มีการสื่อสารที่เอื้อประโยชน์ที่จะทำให้อุปการพิพาทสามารถเข้าใจในเจตนาที่ทางสำนักพิมพ์ไม้บรรทัดได้กระทำลงไป เมื่อผู้ไกล่เกลี่ยได้ใช้แนวคิด ทฤษฎี จัดการความขัดแย้ง

แบบบูรณาการมาออกแบบ ทำให้ข้อพิพาทสามารถยุติลงได้และที่สำคัญทำให้คู่พิพาทสามารถรักษา
สัมพันธภาพที่ดีต่อกัน อันเป็นความภูมิใจของผู้ไกล่เกลี่ย

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การพัฒนาการจัดการความขัดแย้งโดยการเจรจาไกล่เกลี่ยคนกลางนอกศาล กรณีความผิดเกี่ยวกับการละเมิดลิขสิทธิ์วรรณกรรม สรุปและอภิปรายผลดังนี้

5.1 สรุป

การพัฒนาการจัดการความขัดแย้งโดยการเจรจาไกล่เกลี่ยคนกลางนอกศาล กรณีความผิดเกี่ยวกับการละเมิดลิขสิทธิ์วรรณกรรม โดยสรุปตามวัตถุประสงค์ 4 ประการ คือ 1) เพื่อศึกษาสาเหตุของความขัดแย้งในความผิดเกี่ยวกับการละเมิดลิขสิทธิ์วรรณกรรม 2) เพื่อศึกษากระบวนการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท วิเคราะห์เงื่อนไขที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการเจรจาไกล่เกลี่ยข้อพิพาทในความผิดเกี่ยวกับคดีละเมิดลิขสิทธิ์วรรณกรรม 3) เพื่อสังเคราะห์แนวทางการไกล่เกลี่ยในความผิดเกี่ยวกับการละเมิดลิขสิทธิ์วรรณกรรม 4) เพื่อพัฒนาการจัดการความขัดแย้งโดยการเจรจาไกล่เกลี่ยคนกลางนอกศาล กรณีความผิดเกี่ยวกับการละเมิดลิขสิทธิ์วรรณกรรม ที่กล่าวมานี้ สามารถสรุปได้ว่า

สาเหตุของการละเมิดลิขสิทธิ์กรณีศึกษาที่ 1 คดีหยิบผลงานวิชาการของผู้อื่นมาขาย ผู้ศึกษาได้วิเคราะห์ถึงสาเหตุของการละเมิดลิขสิทธิ์ พบว่า สาเหตุของการละเมิดลิขสิทธิ์คือ การขาดจรรยาบรรณนักเขียน เพราะผู้ละเมิดมีเจตนาที่ไม่บริสุทธิ์มาตั้งแต่เริ่มต้น และคิดว่าการกระทำนั้นจะไม่มีใครรู้ ซึ่งเข้าข่ายการละเมิดลิขสิทธิ์โดยอ้อมหรือชั้นรอง (Secondary Infringement) คือ ผู้กระทำรู้หรือมีเหตุอันควรรู้อย่างนั้น ๆ ได้ทำขึ้นมาโดยการละเมิดแต่ยังกระทำเพื่อขาย

สาเหตุของการละเมิดลิขสิทธิ์กรณีศึกษาที่ 2 คดีเข้าใจผิดคิดว่าไม่มีลิขสิทธิ์นั้น ผู้ศึกษาได้วิเคราะห์ถึงสาเหตุของการละเมิดลิขสิทธิ์ พบว่า สาเหตุของการละเมิดลิขสิทธิ์มาจากการขาดความรับผิดชอบและขาดความตระหนักถึงกฎหมายลิขสิทธิ์ของนักเขียน ถือเป็น การละเมิดลิขสิทธิ์โดยตรงหรือขั้นต้น (Primary Infringement) เพราะผู้ละเมิดลิขสิทธิ์มีอาชีพเป็นนักเขียน เพราะฉะนั้นผู้มีอาชีพเป็นนักเขียนจะต้องทราบกฎหมายลิขสิทธิ์อย่างถ่องแท้ และงานที่ผู้สร้างสรรค์ได้สร้างสรรค์ขึ้นมาเป็นงานที่มีการโฆษณาแล้ว นับว่างานนั้นได้มาซึ่งลิขสิทธิ์แล้ว แต่การที่ผู้ละเมิดลิขสิทธิ์ได้สำนึกผิดที่ได้กระทำการละเมิดลิขสิทธิ์ และได้กล่าวขอโทษเจ้าของผู้สร้างสรรค์ผลงาน จึงส่งผลให้เจ้าของผู้สร้างสรรค์ผลงานเห็นใจและเข้าใจในความรู้สึกของผู้ละเมิดลิขสิทธิ์จึงส่งผลให้คดีเข้าใจผิดคิดว่าไม่มีลิขสิทธิ์ยุติลงที่การไกล่เกลี่ยเจรจานอกศาล

สาเหตุของการละเมิดลิขสิทธิ์กรณีศึกษาที่ 3 คดีใช้รูปภาพมาประกอบหนังสือโดยไม่คำนึงถึงลิขสิทธิ์ ผู้ศึกษาได้วิเคราะห์สาเหตุของการละเมิดลิขสิทธิ์ พบว่า สาเหตุของการละเมิดลิขสิทธิ์เกิดจากการขาดจรรยาบรรณนักเขียน ซึ่งถือเป็น การละเมิดลิขสิทธิ์โดยตรงหรือขั้นต้น คือ ผู้ละเมิดลิขสิทธิ์ทราบแล้วว่าผลงานสร้างสรรค์ที่ตนนำมาใช้งานชิ้นนั้น เป็นงานสร้างสรรค์ที่มีการโฆษณาแล้ว และตาม พ.ร.บ. ลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537 ถือว่างานนั้นได้รับการคุ้มครองลิขสิทธิ์แล้ว และอายุแห่งการคุ้มครองลิขสิทธิ์คือตลอดอายุของผู้สร้างสรรค์ และจะมีต่อไปอีก 50 ปี นับแต่ผู้สร้างสรรค์ถึงแก่ความตาย และในคดีนี้ ผู้ละเมิดลิขสิทธิ์ตั้งใจที่จะละเมิดลิขสิทธิ์ ดังนั้น เจ้าของผู้สร้างสรรค์ผลงานจึงประสงค์ที่จะดำเนินคดีความตามกระบวนการยุติธรรมกับผู้ละเมิดลิขสิทธิ์

สาเหตุของการละเมิดลิขสิทธิ์กรณีศึกษาที่ 4 คดีคัดลอกเนื้อหาไปทำเอกสารเย็บเล่มขาย ผู้ศึกษาได้วิเคราะห์สาเหตุของการละเมิดลิขสิทธิ์ พบว่า ผู้ละเมิดลิขสิทธิ์ขาดจรรยาบรรณของผู้ประกอบการ เพราะผู้ละเมิดลิขสิทธิ์ตั้งใจกระทำการละเมิดลิขสิทธิ์เพื่อหวังผลกำไร โดยไม่ตระหนักถึงผลเสียของผู้ประกอบธุรกิจเดียวกัน ส่งผลให้เป็นการละเมิดลิขสิทธิ์ทั้งทางตรงและทางอ้อม ในส่วนของการละเมิดลิขสิทธิ์ทางตรง คือ ผู้ละเมิดตั้งใจทำซ้ำงานอันมีลิขสิทธิ์ และผลงานนั้นยังอยู่ในช่วงของอายุแห่งการคุ้มครองลิขสิทธิ์ตาม พ.ร.บ. ลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537 และในส่วนของ การละเมิดลิขสิทธิ์ทางอ้อมด้วย คือ ผู้กระทำการละเมิดลิขสิทธิ์รู้ว่างานนั้น ๆ ได้ทำขึ้นมาโดยละเมิดลิขสิทธิ์แต่ยังได้กระทำต่อไปเพื่อการขาย โดยบดบังโทษของการละเมิดลิขสิทธิ์ ตาม พ.ร.บ. ลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537 เมื่อนำโทษของการละเมิดลิขสิทธิ์โดยตรงและการละเมิดลิขสิทธิ์ทางอ้อมรวมกันแล้ว ผู้ละเมิดลิขสิทธิ์มีโทษปรับมากกว่า 800,000 บาท หรือจำคุกมากกว่า 2 ปี ดังนั้น ผู้ละเมิดลิขสิทธิ์จึงตัดสินใจเข้าสู่กระบวนการจัดการความขัดแย้งโดยการเจรจาไกล่เกลี่ยนอกศาล

สาเหตุของการละเมิดลิขสิทธิ์กรณีศึกษาที่ 5 คดีทำหนังสือสอนภาษาไทยชาวต่างชาติ โดยไม่รู้ว่าละเมิดลิขสิทธิ์ พบว่า สาเหตุของการละเมิดลิขสิทธิ์เกิดจากการขาดความตระหนักในเรื่องกฎหมายลิขสิทธิ์ ซึ่งผู้ละเมิดลิขสิทธิ์หวังเพื่อผลกำไรทางธุรกิจโดยลืมตระหนักถึงเรื่องของกฎหมาย ซึ่งการกระทำดังกล่าวถือเป็นการละเมิดลิขสิทธิ์โดยตรง เพราะผู้ละเมิดลิขสิทธิ์เป็นสำนักพิมพ์ คือเป็นนิติบุคคล ดังนั้น นิติบุคคลต้องเข้าใจอย่างถ่องแท้ในเรื่องของกฎหมายลิขสิทธิ์และควรตระหนักถึงกฎหมายลิขสิทธิ์อยู่ตลอดเวลา แต่นิติบุคคลตั้งใจกระทำการละเมิดลิขสิทธิ์ จึงถือว่าคดีนี้เป็นการละเมิดลิขสิทธิ์โดยตรง แต่ผู้ละเมิดลิขสิทธิ์สำนึกในความผิดที่ได้กระทำลงไปได้ การจัดการความขัดแย้งจึงจบลงที่กระบวนการไกล่เกลี่ยเจรจานอกศาล

ดังนั้น การวิเคราะห์สาเหตุของความขัดแย้งที่เกิดขึ้นในแต่ละกรณีที่ส่งผลกระทบต่อถึงการละเมิดลิขสิทธิ์วรรณกรรมมาจาก 1) การขาดความรับผิดชอบทางจรรยาบรรณในวิชาชีพ และ 2) การขาดความตระหนักถึงกฎหมายลิขสิทธิ์ โดยความไม่รู้ ไม่เข้าใจ และไม่ตระหนักถึงความสำคัญของกฎหมายจึงเป็นผลให้เกิดคดีละเมิดลิขสิทธิ์ขึ้น

ด้วยสาเหตุดังที่กล่าวมานี้ ผู้ศึกษาพบว่า ในชั้นกระบวนการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทโดยนำทฤษฎีต่าง ๆ อาทิ ทฤษฎีการสื่อสาร ทฤษฎีการพรรณนาความรู้สึก และการนำชุดเครื่องมือจัดการความขัดแย้งของแกรี่ ที. เพอร์ลอง มาวิเคราะห์หาสาเหตุของความขัดแย้ง ซึ่งสามารถวิเคราะห์ได้ขอบเขตที่ลึกซึ้งถึงความคิด ความรู้สึก ตลอดจนพฤติกรรมที่เป็นสาเหตุของความขัดแย้งในคดีเกี่ยวกับการละเมิดลิขสิทธิ์วรรณกรรม สำหรับเงื่อนไขที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการเจรจาไกล่เกลี่ยข้อพิพาทในความผิดเกี่ยวกับการละเมิดลิขสิทธิ์วรรณกรรมคือ คู่พิพาททั้งสองฝ่ายต่างต้องมีความสมัครใจ มีความพร้อม และการให้ความร่วมมือในการเข้าสู่กระบวนการเจรจาไกล่เกลี่ย เพราะคู่พิพาทมีสิทธิและอำนาจที่จะยินยอมเข้าสู่กระบวนการเจรจาไกล่เกลี่ยหรือยินยอมที่จะเข้าสู่กระบวนการยุติธรรมปกติ

ในส่วนของ การสังเคราะห์แนวทางการไกล่เกลี่ยในความผิดเกี่ยวกับการละเมิดลิขสิทธิ์วรรณกรรม โดยตัวแทนสมาคมผู้จัดพิมพ์และผู้จำหน่ายหนังสือแห่งประเทศไทย ผู้ศึกษาเป็นสมาชิกของสมาคมผู้จัดพิมพ์และผู้จำหน่ายหนังสือแห่งประเทศไทยถือเป็นส่วนหนึ่งของสมาคมผู้จัดพิมพ์ฯ และเป็นตัวแทนของสมาคมผู้จัดพิมพ์ฯ ได้สังเคราะห์แนวทางการไกล่เกลี่ยในความผิดเกี่ยวกับ

การละเมิดลิขสิทธิ์ พบว่า เรื่องของวัฒนธรรมและความสำนึกผิด เป็นกลไกอย่างหนึ่งที่จะสามารถ นำพาผู้อยู่ในวงการสิ่งพิมพ์ผ่านพ้นการละเมิดลิขสิทธิ์ และในส่วนของกระบวนการดำเนินการ ไกล่เกลี่ยสำหรับคดีที่เข้าสู่ระบบการไกล่เกลี่ย คือ ก่อนถึงวันนัดหมายในขั้นตอนศูนย์ไกล่เกลี่ย ความขัดแย้งติดต่อคู่ความ ทนายคู่ความและผู้ประนีประนอมเพื่อกำหนดวันเวลานัดไกล่เกลี่ย สมาคมผู้จัดพิมพ์และผู้จำหน่ายหนังสือแห่งประเทศไทย ควรให้ความรู้และเน้นย้ำให้คู่ความ คือ ทั้งผู้ประกอบการและนักเขียนเล็งเห็นถึงความสำคัญของกฎหมายลิขสิทธิ์ และโทษที่ผู้ละเมิดลิขสิทธิ์ จะได้รับ

สำหรับการพัฒนาการจัดการความขัดแย้งโดยการเจรจาไกล่เกลี่ยคนกลางนอกศาล กรณีความผิดเกี่ยวกับการละเมิดลิขสิทธิ์วรรณกรรม ผู้ศึกษาพบว่า “การเสวนาร่วม” เป็นสิ่งที่สำคัญที่สุด ผู้ศึกษาขอใช้วลีเฉพาะว่า “เชื่อมเสวนาพาเพลิน” คือ การให้คู่ความได้เสวนาร่วมกันอย่างอิสระและ ไม่มีการจำกัดระยะเวลาแห่งการเสวนา เพราะในขั้นตอนของการดำเนินการเจรจาไกล่เกลี่ยโดยมีคน กลางหรือผู้ประนีประนอมร่วมด้วย คู่พิพาทอาจมีบางสิ่งบางอย่างอยู่ในใจและไม่ประสงค์ที่จะให้ บุคคลที่สามรับรู้ เพียงแต่ประสงค์ให้คู่ความด้วยกันรับรู้เพียงเท่านั้น แต่คนกลางหรือผู้ประนีประนอม ต้องพร้อมที่ให้ความรู้เรื่องหรือพร้อมที่จะเป็นที่ปรึกษาเกี่ยวข้องกับข้อพิพาท และสำหรับกรณี ความผิดเกี่ยวกับการละเมิดลิขสิทธิ์วรรณกรรม ผู้ประนีประนอมต้องมีความรู้ความเข้าใจอย่างถ่องแท้ ในเรื่องของกฎหมายลิขสิทธิ์ จรรยาบรรณผู้ประกอบการและจรรยาบรรณนักเขียน

5.2 อภิปรายผล

5.2.1 จากกรณีศึกษาทั้ง 5 กรณี สาเหตุของการละเมิดลิขสิทธิ์มาจากการขาดจรรยาบรรณ ของนักเขียน การขาดจรรยาบรรณของผู้ประกอบการ และการขาดความตระหนักในเรื่องกฎหมาย ลิขสิทธิ์ ดังนั้น ในการจัดการความขัดแย้งโดยการเจรจาไกล่เกลี่ยคนกลางนอกศาลจึงใช้ทฤษฎีและ เครื่องมือต่าง ๆ ในการจัดการความขัดแย้งมาใช้ประกอบการเจรจาไกล่เกลี่ย

5.2.2 กรณีศึกษาที่ 1 และกรณีศึกษาที่ 3 สาเหตุของการละเมิดลิขสิทธิ์คือ การขาด จรรยาบรรณนักเขียน โดยกรณีศึกษาที่ 1 แนวคิด ทฤษฎีที่ใช้อธิบายความขัดแย้งคือการนำทฤษฎี การพรรณความรู้สึกละมาใช้เพื่อเปิดโอกาสให้ผู้เสียหายเล่าเรื่องราวต่าง ๆ และใช้เครื่องมือแบบจำลอง การก้าวผ่านความขัดแย้ง ของ แกรี ที. เพอร์ลอง มาวิเคราะห์ความขัดแย้งและใช้รูปแบบจำลอง ผลประโยชน์ สิทธิ และอำนาจมาออกแบบการจัดการความขัดแย้ง โดยผลสรุปการจัดการความขัดแย้ง คือ ผู้ละเมิดหวังผลประโยชน์หรือผลกำไรจากงานที่มีผู้สร้างสรรค์ไว้แล้ว ซึ่งถือเป็นการละเมิดลิขสิทธิ์ โดยอ้อม และเข้าข่ายคดีอาญา เพราะผู้ถูกละเมิดลิขสิทธิ์เรียกร้องค่าเสียหาย แต่คดีอาญาสามารถยอม ความกันได้ คดีนี้จึงจบลงด้วยการเจรจาไกล่เกลี่ยนอกศาล

ส่วนกรณีศึกษาที่ 3 คดีใช้รูปภาพมาประกอบหนังสือโดยไม่คำนึงถึงลิขสิทธิ์ แนวคิด ทฤษฎีที่ใช้อธิบายความขัดแย้งในข้อพิพาทเฉพาะกรณี คือ นำทฤษฎีการพรรณนาความรู้สึกล มาประกอบเพื่อให้ได้ข้อมูลที่ถูกต้องและชัดเจน และนำแบบจำลองผลประโยชน์ สิทธิ และอำนาจ มาประกอบการออกแบบการจัดการความขัดแย้ง เพราะในกรณีศึกษานี้คู่พิพาทคือสำนักพิมพ์หรือ นิติบุคคล ซึ่งเป็นองค์กรที่ประกอบธุรกิจเพื่อผลกำไร ดังนั้น ในการในการออกแบบกระบวนการ จัดการความขัดแย้งจึงต้องใช้เครื่องมือที่มีเรื่องผลประโยชน์มาเกี่ยวข้อง แต่จากการนำแบบจำลอง

เรื่องผลประโยชน์ สิทธิ และอำนาจ มาใช้ออกแบบการจัดการความขัดแย้งปรากฏว่าไม่สามารถยุติความขัดแย้งได้ ผู้เจรจาไกล่เกลี่ยจึงได้นำแบบจำลองมิติของความขัดแย้งมาออกแบบการจัดการความขัดแย้งเพิ่มเติม ซึ่งผลลัพธ์การจัดการเปรียบเทียบเชิงทฤษฎีและความจริง พบว่า สิ่งที่ทำให้คู่กรณีไม่สามารถตกลงกันได้เป็นเรื่องของผลประโยชน์ที่ทั้งคู่ยังไม่สามารถหาตัวเลขที่เหมาะสมได้อีกทั้งนายของทั้งสามฝ่ายไม่ให้ความร่วมมือในการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทจึงไม่สามารถยุติความขัดแย้งที่เกิดขึ้นได้

5.2.3 กรณีศึกษาที่ 2 และ กรณีศึกษาที่ 5 สาเหตุของการละเมิดลิขสิทธิ์ คือ การขาดความรู้ความเข้าใจเรื่องกฎหมายลิขสิทธิ์ของนักเขียนและสำนักพิมพ์ โดยในกรณีศึกษาที่ 2 แนวคิด ทฤษฎีที่ใช้อธิบายความขัดแย้งในข้อพิพาทเฉพาะกรณีเป็นการนำทฤษฎีการสื่อสารมาประกอบและนำแบบจำลองวงกลมแห่งความขัดแย้งมาออกแบบการจัดการความขัดแย้ง โดยผลลัพธ์การจัดการเปรียบเทียบเชิงทฤษฎีและความจริง พบว่า การที่ผู้ไกล่เกลี่ยนำทฤษฎีการสื่อสารมาใช้ประกอบการการค้นคว้าหาข้อมูล ทำให้ทราบถึงความต้องการที่แท้จริงของคู่พิพาท สิ่งนั้นคือ ผลประโยชน์ด้านการเงิน แต่สิ่งหนึ่งที่สามารถยุติความขัดแย้งได้คือ เรื่องของข้อมูล ที่พบว่า ผู้กระทำการละเมิดลิขสิทธิ์ต้องเสียค่าเสียหายเอง ซึ่งเมื่อเจ้าของลิขสิทธิ์ทราบข้อมูลดังกล่าวทำให้ความต้องการผลประโยชน์ด้านการเงินลดลง เพราะเกิดความสงสาร แบบจำลองวงกลมแห่งความขัดแย้งจึงหมุนมาลงได้ที่ผลประโยชน์ที่ทั้งสองฝ่ายพอใจ

ส่วนกรณีศึกษาที่ 5 แนวคิด ทฤษฎีที่ใช้อธิบายความขัดแย้งในข้อพิพาทเฉพาะกรณีเป็นการนำแบบจำลองการก้าวผ่านความขัดแย้งมาออกแบบเพื่อให้คู่พิพาทได้ก้าวข้ามความขัดแย้งก่อนที่จะออกแบบในขั้นตอนต่อไป และนำแบบจำลองสามเหลี่ยมแห่งความพึงพอใจมาออกแบบในขั้นตอนต่อไป โดยการวิเคราะห์ความขัดแย้งและออกแบบการจัดการความขัดแย้ง ได้นำแบบจำลองสามเหลี่ยมแห่งความพึงพอใจมาออกแบบการจัดการความขัดแย้ง ซึ่งผลลัพธ์การจัดการเปรียบเทียบเชิงทฤษฎีและความจริง พบว่า ข้อพิพาทสามารถยุติลงได้และที่สำคัญทำให้คู่พิพาทสามารถรักษาสัมพันธภาพที่ดีต่อกันได้

5.2.4 กรณีศึกษาที่ 4 สาเหตุของการละเมิดลิขสิทธิ์ คือ การขาดจรรยาบรรณของผู้ประกอบการ แนวคิด ทฤษฎีที่ใช้อธิบายความขัดแย้งในข้อพิพาทเฉพาะกรณีได้นำทฤษฎีการพรรณานาความรู้สึกลมาใช้เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ชัดเจนของทั้งสองฝ่าย และใช้แบบจำลองการก้าวผ่านความขัดแย้งมาวิเคราะห์ความขัดแย้งและออกแบบการจัดการความขัดแย้ง โดยผลลัพธ์การจัดการเปรียบเทียบเชิงทฤษฎีและความจริง พบว่า คู่พิพาทไม่สามารถตกลงกันได้ เนื่องจากผู้ไกล่เกลี่ยไม่สามารถหามุมวงกลมแห่งขัดแย้งให้มาลงที่ผลประโยชน์ได้ ผู้ไกล่เกลี่ยจึงจำเป็นต้องยุติกระบวนการไกล่เกลี่ยเจรจาคนกลางนอกศาล และส่งคดีเข้าสู่ศาลทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศ

5.3 ข้อเสนอแนะ

โดยแนวทางของการเสนอแนะการพัฒนาการจัดการความขัดแย้ง โดยการเจรจาไกล่เกลี่ยคนกลางนอกศาล กรณีความผิดเกี่ยวกับการละเมิดลิขสิทธิ์วรรณกรรม ผู้ศึกษามีข้อเสนอแนะ 2 ประการ คือ

5.3.1 ควรจัดตั้งศูนย์ไกล่เกลี่ยและระงับข้อพิพาท ณ สมาคมผู้จัดพิมพ์และผู้จำหน่ายหนังสือแห่งประเทศไทย

ผู้ศึกษาในฐานะสมาชิกสมาคมผู้จัดพิมพ์และผู้จำหน่ายหนังสือแห่งประเทศไทย และได้ศึกษาเรื่องการเจรจาไกล่เกลี่ยคนกลางนอกศาล มีความเห็นว่า สมาคมผู้จัดพิมพ์และผู้จำหน่ายหนังสือแห่งประเทศไทย ควรจัดตั้งศูนย์ไกล่เกลี่ยและระงับข้อพิพาท ณ สมาคมผู้จัดพิมพ์และผู้จำหน่ายหนังสือแห่งประเทศไทย โดยมีวัตถุประสงค์ของการจัดตั้งศูนย์ไกล่เกลี่ยและระงับข้อพิพาท ณ สมาคมผู้จัดพิมพ์และผู้จำหน่ายหนังสือแห่งประเทศไทยเพื่อเป็นศูนย์กลางระหว่างสำนักพิมพ์กับผู้ถูกละเมิดลิขสิทธิ์วรรณกรรมในการปรึกษา หรือหาแนวทางการจัดการความขัดแย้งเกี่ยวกับคดีละเมิดลิขสิทธิ์ โดยผู้ศึกษาตระหนักถึงความสำคัญของการเจรจาไกล่เกลี่ยข้อพิพาทนอกศาล โดยให้ผู้ที่สามารถทำหน้าที่ไกล่เกลี่ยได้รับความรู้ โดยการผ่านการอบรมการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทจากสำนักกระวังข้อพิพาท กระทรวงยุติธรรม ทั้งนี้เพื่อประโยชน์สูงสุดของคู่พิพาทโดยสามารถทำงานเชื่อมโยงกับสำนักลิขสิทธิ์ กรมทรัพย์สินทางปัญญา กระทรวงพาณิชย์ เป็นต้น

5.3.2 ควรสร้างจิตสำนึกให้ทุกสำนักพิมพ์ตระหนักถึงจรรยาบรรณของนักเขียน จรรยาบรรณผู้ประกอบการ และเข้าใจอย่างถ่องแท้ในเรื่องของกฎหมายลิขสิทธิ์ ถ้าผู้บริหารและนักเขียนไม่ตระหนักถึง 2 สิ่งดังที่กล่าวนี้ การประกอบธุรกิจด้านสิ่งพิมพ์ของผู้บริหารสำนักพิมพ์ และการสร้างสรรค์งานเขียนของนักเขียนจะสร้างความเสียหายแก่วงการสิ่งพิมพ์ในอนาคต

บรรณานุกรม

GRAD VRU

บรรณานุกรม

- กรมทรัพย์สินทางปัญญา. (2555). **สรุปผลงานสำคัญของกรมทรัพย์สินทางปัญญา**. กรุงเทพฯ: กรมทรัพย์สินทางปัญญา.
- กรมทรัพย์สินทางปัญญา. (2556). **ระเบียบกรมทรัพย์สินทางปัญญาว่าด้วยอาสาพิทักษ์ทรัพย์สินทางปัญญา พ.ศ. 2556**. กรุงเทพฯ: กรมทรัพย์สินทางปัญญา.
- กฤษณัย วงศ์ใจมา. (2552). **การสร้างการยอมรับระบบไกล่เกลี่ยและประนอมข้อพิพาทในศาลอุทธรณ์ภาค 5**. การค้นคว้าแบบอิสระรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- กวิณ นิติมานตรี. (2548). สนธิสัญญาว่าด้วยลิขสิทธิ์ขององค์การทรัพย์สินทางปัญญาโลก. **วารสารทรัพย์สินทางปัญญา**. 1(42), 5.
- กองสารนิเทศและประชาสัมพันธ์ สำนักงานศาลยุติธรรม. (2549). **รอบรู้ศาลยุติธรรม (ฉบับการ์ตูน) ตอนการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท**. กรุงเทพฯ: ธนาเพรส.
- จุฑารัตน์ เอื้ออำนวย. (2552). การจัดการความขัดแย้งเชิงสมานฉันท์ในสถานศึกษา: กรอบแนวคิด ความสำคัญ และความท้าทาย. **วารสารร่มพญักษ์**, 27(3), 31-60.
- ณัฐวรรณ พุทธรเจริญลาภ. (2549). **การไกล่เกลี่ยในศาลฎีกา: ปัญหา อุปสรรค และแนวทางแก้ไข**. วิทยานิพนธ์นิติศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชานิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต.
- ทรัพย์สินทางปัญญา. (2548). ความรู้เรื่องทรัพย์สินทางปัญญา. **วารสารทรัพย์สินทางปัญญา**. 1(01), 4.
- นิวัฒน์ มีลาภ. (2548). **กฎหมายทรัพย์สินทางปัญญา: กฎหมายลิขสิทธิ์ พร้อมด้วย พ.ร.บ. ลิขสิทธิ์ พ.ร.บ. สิทธิบัตร และ พ.ร.บ. เครื่องหมายการค้า**. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- บรรพต ดันธีรวงศ์ และผกาวิดี สุพรรณจิตวนา. (2554). **ชุดเครื่องมือจัดการความขัดแย้ง**. กรุงเทพฯ: คบไฟ.
- บรรพต ดันธีรวงศ์. (2550). **กระบวนการเจรจาไกล่เกลี่ย เอกสารประกอบการอบรมหลักสูตร การพัฒนาศักยภาพนักเจรจาไกล่เกลี่ยทางการแพทย์และสาธารณสุข**. กรุงเทพฯ: คบไฟ.
- บรรพต ดันธีรวงศ์. (2552). **เจรจาแนวใหม่**. กรุงเทพฯ: คบไฟ.
- บรรพต ดันธีรวงศ์. (2553). **พลวัตการจัดการความขัดแย้ง**. กรุงเทพฯ: คบไฟ.
- ปรัชญา ปิยะมโนธรรม. (2550). **เทคนิค จิตวิทยาและการสื่อสาร สำหรับการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท**. กรุงเทพฯ: ธนาเพรส.
- พรนพ พุกกะพันธ์. (2542). **การบริหารความขัดแย้ง**. กรุงเทพฯ: ว.สกุลเพชร.
- ไพเราะ เบญจกุล. (2552). **หยุด! การขโมยคัดลอกผลงานของผู้อื่น**. **วารสารวิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนีสรรพสิทธิประสงค์**. 7(2), 24-25.
- มติชนออนไลน์. (2555). **คดีตัวอย่าง! ชายหนังสือในอีเบย์เจอคดีเรียก 18 ล้าน นศ. ไทยโดนฟ้องละเมิดลิขสิทธิ์**. สืบค้นจาก http://www.matichon.co.th/news_detail.php?

- มนตรี ศิลป์มหาบัณฑิต. (2555). ระบบงานไกล่เกลี่ยข้อพิพาทของศาลยุติธรรม. สืบค้นจาก <http://www.coj.go.th/adro/userfiles/file/CM-CojMediationSystem.pdf>
- มุกดา ศรีรงค์. (2550). จิตวิทยาเพื่อการติดต่อสื่อสารและเข้าใจผู้อื่น. วารสารวิชาการศึกษาศาสตร์. 8(2), 11-17.
- เยาวลักษณ์ เคลือบมาศ. (2556). การจัดการด้านทรัพย์สินทางปัญญา. สืบค้นจาก www.finearts.cmu.ac.th
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2550). จรรยาบรรณ. สืบค้นจาก <http://rirs3.royin.go.th/dictionary.asp>.
- วชิรา คิดการ. (2547). ความสัมพันธ์ระหว่างชาวอารมณและรูปแบบการแก้ไขความขัดแย้งตามแนวคิดโรมัส-คิลแมนน์: กรณีศึกษาพยาบาลปฏิบัติการโรงพยาบาลรัฐแห่งหนึ่ง. ปรินญาณินพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ศาลทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศกลาง. (2554). สรุปสถิติคดีที่มาสู่ศาล (ความอาญา) ตั้งแต่ พ.ศ. 2552-2554 คดีการละเมิดลิขสิทธิ์ ตาม พ.ร.บ. ลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537 (เฉพาะงานวรรณกรรมและโปรแกรมคอมพิวเตอร์). กรุงเทพฯ: ศาลทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศกลาง.
- ศุภรศม์ จิตกุลเจริญ. (2540). ทฤษฎีการสื่อสาร. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์รามคำแหง.
- ศุภวรรณ นิลรัตน์. (2552). การสื่อสารสร้างสรรค์. สืบค้นจาก <http://www.oknation.net/blog/konrangnews/2009/04/09/entry-5>.
- สำนักหอสมุดแห่งชาติ. (2555). รายงานประจำปี 2555 สำนักหอสมุดแห่งชาติ. กรุงเทพฯ: สำนักหอสมุดแห่งชาติ.
- สิทธิพงศ์ สิทธิขจร. (2553). การบริหารความขัดแย้ง. กรุงเทพฯ: จงเจริญการพิมพ์.
- เสริมศักดิ์ วิศาลาภรณ์. (2540). ความขัดแย้ง: การบริหารเพื่อสร้างสรรค์. กรุงเทพฯ: ต้นอ้อแกรมมี.
- อัศวศักดิ์ จิตธรรมมา. (2551). การพัฒนาระบบไกล่เกลี่ยข้อพิพาทในศาลยุติธรรมของประเทศไทย. วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- เอกชัย กี่สุขพันธ์. (2530). การบริหาร. กรุงเทพฯ: ม.ป.ท.
- เอลลิซ่า. (2554). จรรยาบรรณ. สืบค้นจาก <http://dogger01.blogspot.com/2011/01/blog-post.html>.
- Beer, J. E. & Stief, E. (1998). *The Mediator's Handbook*. 3rded. BC. Canada: New Society Publishes.
- Gehm, J. R. (1998). Victim-Offender Mediation Programs: An Exploration of Practice and Theoretical Frameworks. *Western Criminology Review*. 1(1), 9.
- Rahim, M. A. (1992). *Managing Conflict in Organizations*. 2nd ed. New York: Praeger.
- Robbins, N. L. (1983). The effects of signed text on the reading comprehension of hearing-impaired children. *American Annals of the Deaf*. 128(1), 40-44.
- Thomas, K. W. & Kilmann, R. H. (1987). *Thomas-Kilmann Conflict Mode Interest*. New York: X/COM Incorporated.

ภาคผนวก

GRAD VRU

ภาคผนวก ก
พระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537

GRAD VRU

พระราชบัญญัติ
ลิขสิทธิ์
พ.ศ. 2537
ภูมิพลอดุลยเดช ป.ร.
ให้ไว้ ณ วันที่ 9 ธันวาคม พ.ศ. 2537
เป็นปีที่ 49 ในรัชกาลปัจจุบัน

พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช มีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ ให้ประกาศว่า

โดยที่เป็นการสมควรปรับปรุงกฎหมายว่าด้วยลิขสิทธิ์

จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ตราพระราชบัญญัติขึ้นไว้โดยคำแนะนำและยินยอมของรัฐสภา ดังต่อไปนี้

มาตรา 1 พระราชบัญญัตินี้เรียกว่า “พระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537”

มาตรา 2 พระราชบัญญัตินี้ให้ใช้บังคับเมื่อพ้นกำหนดเก้าสิบวันนับแต่วันประกาศในราชกิจจานุเบกษา เป็นต้นไป

มาตรา 3 ให้ยกเลิกพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2521

มาตรา 4 ในพระราชบัญญัตินี้

“ผู้สร้างสรรค์” หมายความว่า ผู้ทำหรือผู้ก่อให้เกิดงานสร้างสรรค์อย่างใดอย่างหนึ่งที่เป็นงานอันมีลิขสิทธิ์ตามพระราชบัญญัตินี้

“ลิขสิทธิ์” หมายความว่า สิทธิแต่ผู้เดียวที่จะทำการใด ๆ ตามพระราชบัญญัตินี้เกี่ยวกับงานที่ผู้สร้างสรรค์ได้ทำขึ้น

“วรรณกรรม” หมายความว่า งานนิพนธ์ที่สร้างขึ้นทุกชนิด เช่น หนังสือ จุลสาร สิ่งเขียน สิ่งพิมพ์ ปาฐกถา เทศนา คำปราศรัย สุนทรพจน์ และให้หมายความรวมถึงโปรแกรมคอมพิวเตอร์ด้วย “โปรแกรมคอมพิวเตอร์” หมายความว่า คำสั่ง ชุดคำสั่ง หรือสิ่งอื่นใดที่นำไปใช้กับเครื่องคอมพิวเตอร์ เพื่อให้เครื่องคอมพิวเตอร์ทำงานหรือเพื่อให้ได้รับผลอย่างหนึ่งอย่างใด ทั้งนี้ ไม่ว่าจะ เป็น ภาษาโปรแกรมคอมพิวเตอร์ในลักษณะใด

“นาฏกรรม” หมายความว่า งานเกี่ยวกับการรำ การเต้น การทำท่า หรือการแสดงที่ประกอบขึ้นเป็นเรื่องราว และให้หมายความรวมถึงการแสดงโดยวิธีใด ๆ

“ศิลปกรรม” หมายความว่า งานอันมีลักษณะอย่างหนึ่งอย่างใดหรือหลายอย่างดังต่อไปนี้

(1) งานจิตรกรรม ได้แก่ งานสร้างสรรค์รูปทรงที่ประกอบด้วยเส้น แสง สี หรือสิ่งอื่น อย่างใดอย่างหนึ่งหรือหลายอย่างรวมกัน ลงบนวัสดุอย่างเดียวหรือหลายอย่าง

(2) งานประติมากรรม ได้แก่ งานสร้างสรรค์รูปทรงที่เกี่ยวกับปริมาตรที่สัมผัสและจับต้องได้

(3) งานภาพพิมพ์ ได้แก่ งานสร้างสรรค์ภาพด้วยกรรมวิธีทางการพิมพ์ และให้หมายความรวมถึงแม่พิมพ์หรือแบบพิมพ์ที่ใช้ในการพิมพ์ด้วย

(4) งานสถาปัตยกรรม ได้แก่ งานออกแบบอาคารหรือสิ่งปลูกสร้าง งานออกแบบตกแต่งภายในหรือภายนอก ตลอดจนบริเวณของอาคารหรือสิ่งปลูกสร้าง หรือการสร้างสรรค์หุ่นจำลองของอาคารหรือสิ่งปลูกสร้าง

(5) งานภาพถ่าย ได้แก่ งานสร้างสรรค์ภาพที่เกิดจากการใช้เครื่องมือบันทึกภาพโดยให้แสงผ่านเลนส์ไปยังฟิล์มหรือกระจก และล้างด้วยน้ำยาซึ่งมีสูตรเฉพาะ หรือด้วยกรรมวิธีใด ๆ อันทำให้เกิดภาพขึ้น หรือการบันทึกภาพโดยเครื่องมือหรือวิธีการอย่างอื่น

(6) งานภาพประกอบ แผนที่ โครงสร้าง ภาพร่าง หรืองานสร้างสรรค์รูปทรงสามมิติอันเกี่ยวกับภูมิศาสตร์ ภูมิประเทศ หรือวิทยาศาสตร์

(7) งานศิลปะประยุกต์ ได้แก่ งานที่นำเอางานตาม (1) ถึง (6) อย่างใดอย่างหนึ่งหรือหลายอย่างรวมกันไปใช้ประโยชน์อย่างอื่น นอกเหนือจากการชื่นชมในคุณค่าของตัวงานดังกล่าวนั้น เช่น นำไปใช้สอย นำไปตกแต่งวัสดุหรือสิ่งของอันเป็นเครื่องใช้หรือนำไปใช้เพื่อประโยชน์ทางการค้า

ทั้งนี้ ไม่ว่างานตาม (1) ถึง (7) จะมีคุณค่าทางศิลปะหรือไม่ และให้หมายความรวมถึงภาพถ่ายและแผนผังของงานดังกล่าวด้วย

“ดนตรีกรรม” หมายความว่า งานเกี่ยวกับเพลงที่แต่งขึ้นเพื่อบรรเลงหรือขับร้องไม่ว่าจะมีทำนองและคำร้องหรือมีทำนองอย่างเดียว และให้หมายความรวมถึงโน้ตเพลงหรือแผนภูมิเพลงที่ได้แยกและเรียบเรียงเสียงประสานแล้ว

“โสตทัศนวัสดุ” หมายความว่า งานอันประกอบด้วยลำดับของภาพโดยบันทึกลงในวัสดุไม่ว่าจะมีลักษณะอย่างไร อันสามารถที่จะนำมาเล่นซ้ำได้อีก โดยใช้เครื่องมือที่จำเป็นสำหรับการใช้วัสดุนั้น และให้หมายความรวมถึงเสียงประกอบงานนั้นด้วย ถ้ามี

“ภาพยนตร์” หมายความว่า โสตทัศนวัสดุนั้นประกอบด้วยลำดับของภาพ ซึ่งสามารถนำออกฉายต่อเนื่องได้อย่างภาพยนตร์หรือสามารถบันทึกลงบนวัสดุอื่น เพื่อนำออกฉายต่อเนื่องได้อย่างภาพยนตร์ และให้หมายความรวมถึงเสียงประกอบภาพยนตร์นั้นด้วย ถ้ามี

“สิ่งบันทึกเสียง” หมายความว่า งานอันประกอบด้วยลำดับของเสียงดนตรี เสียงการแสดงหรือเสียงอื่นใด โดยบันทึกลงในวัสดุไม่ว่าจะมีลักษณะใด ๆ อันสามารถที่จะนำมาเล่นซ้ำได้อีกโดยใช้เครื่องมือที่จำเป็นสำหรับการใช้วัสดุนั้น แต่ทั้งนี้มิให้หมายความรวมถึงเสียงประกอบภาพยนตร์หรือเสียงประกอบโสตทัศนวัสดุอย่างอื่น

“นักแสดง” หมายความว่า ผู้แสดง นักดนตรี นักร้อง นักเต้น นักรำ และผู้ซึ่งแสดงท่าทางร้อง กล่าว พากย์ แสดงตามบทหรือในลักษณะอื่นใด

“งานแพร่เสียงแพร่ภาพ” หมายความว่า งานที่นำออกสู่สาธารณชนโดยการแพร่เสียงทางวิทยุกระจายเสียง การแพร่เสียงและหรือภาพทางวิทยุโทรทัศน์ หรือโดยวิธีอย่างอื่นอันคล้ายคลึงกัน

“ทำซ้ำ” หมายความว่า รวมถึง คัดลอกไม่ว่าโดยวิธีใด ๆ เลียนแบบ ทำสำเนา ทำแม่พิมพ์ บันทึกเสียง บันทึกภาพ หรือบันทึกเสียงและภาพ จากต้นฉบับ จากสำเนา หรือจากการโฆษณา ในส่วนอันเป็นสาระสำคัญ ทั้งนี้ ไม่ว่าทั้งหมดหรือบางส่วน สำหรับในส่วนที่เกี่ยวกับโปรแกรมคอมพิวเตอร์ให้หมายความถึง คัดลอกหรือทำสำเนาโปรแกรมคอมพิวเตอร์จากสื่อบันทึกใด ไม่ว่าด้วยวิธีใด ๆ ในส่วนอันเป็นสาระสำคัญ โดยไม่มีลักษณะเป็นการจัดทำขึ้นใหม่ ทั้งนี้ ไม่ว่าทั้งหมดหรือบางส่วน

“ดัดแปลง” หมายความว่า ทำซ้ำโดยเปลี่ยนรูปแบบ ปรับปรุงแก้ไขเพิ่มเติม หรือจำลองงานต้นฉบับในส่วนอันเป็นสาระสำคัญโดยไม่มีลักษณะเป็นการจัดทำงานชิ้นใหม่ ทั้งนี้ ไม่ว่าทั้งหมดหรือบางส่วน

(1) ในส่วนที่เกี่ยวกับวรรณกรรม ให้ความหมายรวมถึง แปลวรรณกรรม เปลี่ยนรูปวรรณกรรมหรือรวบรวมวรรณกรรมโดยคัดเลือกและจัดลำดับใหม่

(2) ในส่วนที่เกี่ยวกับโปรแกรมคอมพิวเตอร์ ให้ความหมายรวมถึง ทำซ้ำโดยเปลี่ยนรูปแบบ ปรับปรุง แก้ไขเพิ่มเติมโปรแกรมคอมพิวเตอร์ในส่วนอันเป็นสาระสำคัญ โดยไม่มีลักษณะเป็นการจัดทำชิ้นใหม่

(3) ในส่วนที่เกี่ยวกับนาฏกรรม ให้ความหมายรวมถึง เปลี่ยนงานที่มีใช้นาฏกรรมให้เป็นนาฏกรรม หรือเปลี่ยนนาฏกรรมให้เป็นงานที่มีใช้นาฏกรรม ทั้งนี้ ไม่ว่าในภาษาเดิมหรือต่างภาษา

(4) ในส่วนที่เกี่ยวกับศิลปกรรม ให้ความหมายรวมถึง เปลี่ยนงานที่เป็นรูปสองมิติหรือสามมิติ ให้เป็นรูปสามมิติหรือสองมิติ หรือทำหุ่นจำลองจากงานต้นฉบับ

(5) ในส่วนที่เกี่ยวกับดนตรีกรรม ให้ความหมายรวมถึง จัดลำดับเรียบเรียงเสียงประสาน หรือเปลี่ยนคำร้องหรือทำนองใหม่

“เผยแพร่ต่อสาธารณชน” หมายความว่า ทำให้ปรากฏต่อสาธารณชน โดยการแสดง การบรรยาย การสวด การบรรเลง การทำให้ปรากฏด้วยเสียงและหรือภาพ การก่อสร้าง การจำหน่าย หรือโดยวิธีอื่นใดซึ่งงานที่ได้จัดทำขึ้น

“การโฆษณา” หมายความว่า การนำเสนอจำลองของงานไม่ว่าในรูปหรือลักษณะอย่างใด ที่ทำขึ้นโดยความยินยอมของผู้สร้างสรรค์ออกจำหน่าย โดยสำเนาจำลองนั้นมีปรากฏต่อสาธารณชนเป็นจำนวนมากพอสมควรตามสภาพของงานนั้น แต่ทั้งนี้ไม่หมายความรวมถึง การแสดงหรือการทำ ให้ปรากฏซึ่งนาฏกรรม ดนตรีกรรม หรือภาพยนตร์ การบรรยายหรือการปาฐกถา ซึ่งวรรณกรรม การแพร่เสียงแพร่ภาพเกี่ยวกับงานใด การนำศิลปกรรมออกแสดงและการก่อสร้างงานสถาปัตยกรรม

“พนักงานเจ้าหน้าที่” หมายความว่า ผู้ซึ่งรัฐมนตรีแต่งตั้งให้ปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้

“อธิบดี” หมายความว่า อธิบดีกรมทรัพย์สินทางปัญญา และให้หมายความรวมถึง ผู้ซึ่งอธิบดีกรมทรัพย์สินทางปัญญามอบหมายด้วย

“คณะกรรมการ” หมายความว่า คณะกรรมการลิขสิทธิ์

“รัฐมนตรี” หมายความว่า รัฐมนตรีผู้รักษาการตามพระราชบัญญัตินี้

มาตรา 5 ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงพาณิชย์รักษาการตามพระราชบัญญัตินี้ และให้มีอำนาจแต่งตั้งพนักงานเจ้าหน้าที่ กับออกกฎกระทรวงเพื่อปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้

กฎกระทรวงนั้น เมื่อได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้วให้ใช้บังคับได้

หมวด 1 ลิขสิทธิ์

ส่วนที่ 1

งานอันมีลิขสิทธิ์

มาตรา 1 งานอันมีลิขสิทธิ์ตามพระราชบัญญัตินี้ ได้แก่งานสร้างสรรค์ประเภทวรรณกรรม นาฏกรรม ศิลปกรรม ดนตรีกรรม โสตทัศนวัสดุ ภาพยนตร์ สิ่งบันทึกเสียง งานแพร่เสียงแพร่ภาพ หรืองานอื่นใดในแผนกวรรณคดี แผนกวิทยาศาสตร์ หรือแผนกศิลปะ ของผู้สร้างสรรค์ไม่ว่างานดังกล่าวจะแสดงออกโดยวิธีหรือรูปแบบอย่างไร

การคุ้มครองลิขสิทธิ์ไม่คลุมถึงความคิด หรือขั้นตอน กรรมวิธีหรือระบบ หรือวิธีใช้หรือทำงาน หรือแนวความคิด หลักการ การค้นพบ หรือทฤษฎีทางวิทยาศาสตร์ หรือคณิตศาสตร์

มาตรา 7 สิ่งต่อไปนี้ไม่ถือว่าเป็นงานอันมีลิขสิทธิ์ตามพระราชบัญญัตินี้

(1) ข่าวประจำวัน และข้อเท็จจริงต่าง ๆ ที่มีลักษณะเป็นเพียงข่าวสารอันมิใช่งานในแผนกวรรณคดี แผนกวิทยาศาสตร์ หรือแผนกศิลปะ

(2) รัฐธรรมนูญ และกฎหมาย

(3) ระเบียบ ข้อบังคับ ประกาศ คำสั่ง คำชี้แจง และหนังสือโต้ตอบของกระทรวง ทบวง กรม หรือหน่วยงานอื่นใดของรัฐหรือของท้องถิ่น

(4) คำพิพากษา คำสั่ง คำวินิจฉัย และรายงานของทางราชการ

(5) คำแปลและการรวบรวมสิ่งต่าง ๆ ตาม (1) ถึง (4) ที่กระทรวง ทบวง กรม หรือหน่วยงานอื่นใดของรัฐหรือของท้องถิ่นจัดทำขึ้น

ส่วนที่ 2

การได้มาซึ่งลิขสิทธิ์

มาตรา 8 ให้ผู้สร้างสรรค์เป็นผู้มีลิขสิทธิ์ในงานที่ตนได้สร้างสรรค์ขึ้นภายใต้เงื่อนไขดังต่อไปนี้

(1) ในกรณีที่ยังไม่ได้มีการโฆษณางาน ผู้สร้างสรรค์ต้องเป็นผู้มีสัญชาติไทยหรืออยู่ในราชอาณาจักรหรือเป็นผู้มีสัญชาติหรืออยู่ในประเทศที่เป็นภาคีแห่งอนุสัญญาว่าด้วยการคุ้มครองลิขสิทธิ์ซึ่งประเทศไทยเป็นภาคีอยู่ด้วย ตลอดระยะเวลาหรือเป็นส่วนใหญ่ในการสร้างสรรค์งานนั้น

(2) ในกรณีที่ได้มีการโฆษณาแล้ว การโฆษณานั้นในครั้งแรกได้กระทำขึ้นในราชอาณาจักรหรือในประเทศที่เป็นภาคีแห่งอนุสัญญาว่าด้วยการคุ้มครองลิขสิทธิ์ซึ่งประเทศไทยเป็นภาคีอยู่ด้วย หรือในกรณีที่การโฆษณาครั้งแรกได้กระทำนอกราชอาณาจักรหรือในประเทศอื่นที่ไม่เป็นภาคีแห่งอนุสัญญาว่าด้วยการคุ้มครองลิขสิทธิ์ซึ่งประเทศไทยเป็นภาคีอยู่ด้วย หากได้มีการโฆษณางานดังกล่าวในราชอาณาจักรหรือในประเทศที่เป็นภาคีแห่งอนุสัญญาว่าด้วยการคุ้มครองลิขสิทธิ์ซึ่งประเทศไทยเป็นภาคีอยู่ด้วยภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ได้มีการโฆษณาครั้งแรก หรือผู้สร้างสรรค์เป็นผู้มีลักษณะตามที่กำหนดไว้ใน (1) ในขณะที่มีการโฆษณางานครั้งแรก

ในกรณีที่ผู้สร้างสรรค์ต้องเป็นผู้มีสัญชาติไทย ถ้าผู้สร้างสรรค์เป็นนิติบุคคล นิติบุคคลนั้นต้องเป็นนิติบุคคลที่จัดตั้งขึ้นตามกฎหมายไทย

มาตรา 9 งานที่ผู้สร้างสรรค์ได้สร้างสรรค์ขึ้นในฐานะพนักงานหรือลูกจ้าง ถ้ามิได้ทำเป็นหนังสือตกลงกันไว้เป็นอย่างอื่น ให้ลิขสิทธิ์ในงานนั้นเป็นของผู้สร้างสรรค์ แต่นายจ้างมีสิทธิในงานนั้นออกเผยแพร่ต่อสาธารณชนได้ตามที่เป็นวัตถุประสงค์แห่งการจ้างแรงงานนั้น

มาตรา 10 งานที่ผู้สร้างสรรค์ได้สร้างสรรค์ขึ้นโดยการรับจ้างบุคคลอื่น ให้ผู้ว่าจ้างเป็นผู้มีลิขสิทธิ์ในงานนั้น เว้นแต่ผู้สร้างสรรค์และผู้ว่าจ้างจะได้ตกลงกันไว้เป็นอย่างอื่น

มาตรา 11 งานใดมีลักษณะเป็นการดัดแปลงงานอันมีลิขสิทธิ์ตามพระราชบัญญัตินี้โดยได้รับอนุญาตจากเจ้าของลิขสิทธิ์ ให้ผู้ที่ได้ดัดแปลงนั้นมีลิขสิทธิ์ในงานที่ได้ดัดแปลงตามพระราชบัญญัตินี้ แต่ทั้งนี้ไม่กระทบกระเทือนสิทธิของเจ้าของลิขสิทธิ์ที่มีอยู่ในงานของผู้สร้างสรรค์เดิมที่ถูกดัดแปลง

มาตรา 12 งานใดมีลักษณะเป็นการนำเอางานอันมีลิขสิทธิ์ตามพระราชบัญญัตินี้มารวบรวมหรือประกอบเข้ากันโดยได้รับอนุญาตจากเจ้าของลิขสิทธิ์ หรือเป็นการนำเอาข้อมูลหรือสิ่งอื่นใดซึ่งสามารถอ่านหรือถ่ายทอดได้โดยอาศัยเครื่องกลหรืออุปกรณ์อื่นใดมารวบรวมหรือประกอบเข้ากัน หากผู้ที่ได้รวบรวมหรือประกอบเข้ากันได้รวบรวมหรือประกอบเข้ากันซึ่งงานดังกล่าวขึ้นโดยการคัดเลือกหรือจัดลำดับในลักษณะซึ่งมิได้ลอกเลียนงานของบุคคลอื่น ให้ผู้ที่ได้รวบรวมหรือประกอบเข้ากันนั้นมีลิขสิทธิ์ในงานที่ได้รวบรวมหรือประกอบเข้ากันตามพระราชบัญญัตินี้ แต่ทั้งนี้ไม่กระทบกระเทือนสิทธิของเจ้าของลิขสิทธิ์ที่มีอยู่ในงาน หรือข้อมูลหรือสิ่งอื่นใดของผู้สร้างสรรค์เดิมที่ถูกนำมารวบรวมหรือประกอบเข้ากัน

มาตรา 13 ให้นำมาตรา 8 มาตรา 9 และมาตรา 10 มาใช้บังคับแก่การมีลิขสิทธิ์ตามมาตรา 11 หรือมาตรา 12 โดยอนุโลม

มาตรา 14 กระทรวง ทบวง กรม หรือหน่วยงานอื่นใดของรัฐหรือของท้องถิ่นย่อมมีลิขสิทธิ์ในงานที่ได้สร้างสรรค์ขึ้นโดยการจ้างหรือตามคำสั่งหรือในความควบคุมของตน เว้นแต่จะได้ตกลงกันไว้เป็นอย่างอื่นเป็นลายลักษณ์อักษร

ส่วนที่ 3

การคุ้มครองลิขสิทธิ์

มาตรา 15 ภายใต้บังคับมาตรา 9 มาตรา 10 และมาตรา 14 เจ้าของลิขสิทธิ์ย่อมมีสิทธิแต่ผู้เดียวดังต่อไปนี้

- (1) ทำซ้ำหรือดัดแปลง
- (2) เผยแพร่ต่อสาธารณชน
- (3) ให้เช่าต้นฉบับหรือสำเนางานโปรแกรมคอมพิวเตอร์ โสตทัศนวัสดุ ภาพยนตร์ และสิ่งบันทึกเสียง
- (4) ให้ประโยชน์อันเกิดจากลิขสิทธิ์แก่ผู้อื่น
- (5) อนุญาตให้ผู้อื่นใช้สิทธิตาม (1) (2) หรือ (3) โดยจะกำหนดเงื่อนไขอย่างใดหรือไม่ก็ได้ แต่เงื่อนไขดังกล่าวจะกำหนดในลักษณะที่เป็นการจำกัดการแข่งขันโดยไม่เป็นธรรมไม่ได้

การพิจารณาว่าเงื่อนไขตามวรรคหนึ่ง (5) จะเป็นการจำกัดการแข่งขันโดยไม่เป็นธรรมหรือไม่ ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการและเงื่อนไขที่กำหนดในกฎกระทรวง

มาตรา 16 ในกรณีที่เจ้าของลิขสิทธิ์ตามพระราชบัญญัตินี้ได้อนุญาตให้ผู้ใดใช้สิทธิตามมาตรา 15 (5) ย่อมไม่ตัดสิทธิของเจ้าของลิขสิทธิ์ที่จะอนุญาตให้ผู้อื่นใช้สิทธินั้นได้ด้วย เว้นแต่ในหนังสืออนุญาตได้ระบุเป็นข้อห้ามไว้

มาตรา 17 ลิขสิทธิ์นั้นย่อมโอนให้แก่กันได้

เจ้าของลิขสิทธิ์อาจโอนลิขสิทธิ์ของตนทั้งหมดหรือแต่บางส่วนให้แก่บุคคลอื่นได้ และจะโอนให้โดยมีกำหนดเวลาหรือตลอดอายุแห่งการคุ้มครองลิขสิทธิ์ก็ได้

การโอนลิขสิทธิ์ตามวรรคสองซึ่งมีช่องทางมรดกต้องทำเป็นหนังสือลงลายมือชื่อผู้โอนและผู้รับโอน ถ้าไม่ได้กำหนดระยะเวลาไว้ในสัญญาโอน ให้ถือว่าเป็นการโอนมีกำหนดระยะเวลาสิบปี

มาตรา 18 ผู้สร้างสรรค์งานอันมีลิขสิทธิ์ตามพระราชบัญญัตินี้มีสิทธิที่จะแสดงว่าตนเป็นผู้สร้างสรรค์งานดังกล่าว และมีสิทธิที่จะห้ามมิให้ผู้รับโอนลิขสิทธิ์หรือบุคคลอื่นใดบิดเบือน ตัดทอน ดัดแปลงหรือทำโดยประการอื่นใดแก่งานนั้นจนเกิดความเสียหายต่อชื่อเสียง หรือเกียรติคุณของผู้สร้างสรรค์ และเมื่อผู้สร้างสรรค์ถึงแก่ความตายทายาทของผู้สร้างสรรค์มีสิทธิที่จะฟ้องร้องบังคับตามสิทธิดังกล่าวได้ตลอดอายุแห่งการคุ้มครองลิขสิทธิ์ ทั้งนี้ เว้นแต่จะได้ตกลงกันไว้เป็นอย่างอื่นเป็นลายลักษณ์อักษร

ส่วนที่ 4

อายุแห่งการคุ้มครองลิขสิทธิ์

มาตรา 19 ภายใต้บังคับมาตรา 21 และมาตรา 22 ลิขสิทธิ์ตามพระราชบัญญัตินี้ให้มีอยู่ตลอดอายุของผู้สร้างสรรค์ และมีอยู่ต่อไปอีกเป็นเวลาห้าสิบปี นับแต่ผู้สร้างสรรค์ถึงแก่ความตาย

ในกรณีที่ผู้สร้างสรรค์ร่วม ลิขสิทธิ์ในงานดังกล่าวให้มีอยู่ตลอดอายุของผู้สร้างสรรค์ร่วม และมีอยู่ต่อไปอีกเป็นเวลาห้าสิบปีนับแต่ผู้สร้างสรรค์ร่วมคนสุดท้ายถึงแก่ความตาย

ถ้าผู้สร้างสรรค์หรือผู้สร้างสรรค์ร่วมทุกคนถึงแก่ความตายก่อนที่ได้มีการโฆษณางานนั้น ให้ลิขสิทธิ์ดังกล่าวมีอายุห้าสิบปีนับแต่ได้มีการโฆษณาเป็นครั้งแรก

ในกรณีที่ผู้สร้างสรรค์เป็นนิติบุคคล ให้ลิขสิทธิ์มีอายุห้าสิบปีนับแต่ผู้สร้างสรรค์ได้สร้างสรรค์ขึ้น แต่ถ้าได้มีการโฆษณางานนั้นในระหว่างระยะเวลาดังกล่าว ให้ลิขสิทธิ์มีอายุห้าสิบปีนับแต่ได้มีการโฆษณาเป็นครั้งแรก

มาตรา 20 งานอันมีลิขสิทธิ์ตามพระราชบัญญัตินี้ที่ได้สร้างสรรค์ขึ้นโดยผู้สร้างสรรค์ใช้นามแฝงหรือไม่ปรากฏชื่อผู้สร้างสรรค์ ให้ลิขสิทธิ์มีอายุห้าสิบปีนับแต่ได้สร้างสรรค์งานนั้นขึ้น แต่ถ้าได้มีการโฆษณางานนั้นในระหว่างระยะเวลาดังกล่าว ให้ลิขสิทธิ์มีอายุห้าสิบปีนับแต่ได้มีการโฆษณาเป็นครั้งแรก

ในกรณีที่รู้ตัวผู้สร้างสรรค์ให้นำมาตรา 19 มาใช้บังคับโดยอนุโลม

มาตรา 21 ลิขสิทธิ์ในงานภาพถ่าย โสตทัศนวัสดุ ภาพยนตร์ สิ่งบันทึกเสียงหรืองานแพร่เสียงแพร่ภาพให้มีอายุห้าสิบปีนับแต่ได้สร้างสรรค์งานนั้นขึ้น แต่ถ้าได้มีการโฆษณางานนั้นในระหว่างระยะเวลาดังกล่าว ให้ลิขสิทธิ์มีอายุห้าสิบปีนับแต่ได้มีการโฆษณาเป็นครั้งแรก

มาตรา 22 ลิขสิทธิ์ในงานศิลปะยุคทำให้มีอายุยี่สิบห้าปีนับแต่ได้สร้างสรรค์งานนั้นขึ้น แต่ ถ้าได้มีการโฆษณางานนั้นในระหว่างระยะเวลาดังกล่าว ให้ลิขสิทธิ์มีอายุยี่สิบห้าปีนับแต่ได้มีการ โฆษณาเป็นครั้งแรก

มาตรา 23 ลิขสิทธิ์ในงานที่ได้สร้างสรรค์ขึ้นโดยการจ้างหรือตามคำสั่งหรือในความควบคุม ตามมาตรา 14 ให้มีอายุห้าสิบปีนับแต่ได้สร้างสรรค์งานนั้นขึ้น แต่ถ้าได้มีการโฆษณางานนั้นใน ระหว่างระยะเวลาดังกล่าว ให้ลิขสิทธิ์มีอายุห้าสิบปีนับแต่ได้มีการโฆษณาเป็นครั้งแรก

มาตรา 24 การโฆษณางานตามมาตรา 19 มาตรา 20 มาตรา 21 มาตรา 22 หรือมาตรา 23 อันเป็นการเริ่มนับอายุแห่งการคุ้มครองลิขสิทธิ์ หมายความว่า การนำงานออกทำการโฆษณา โดยความยินยอมของเจ้าของลิขสิทธิ์

มาตรา 25 เมื่ออายุแห่งการคุ้มครองลิขสิทธิ์ครบกำหนดในปีใด ถ้าวันครบกำหนดอายุแห่ง การคุ้มครองลิขสิทธิ์ไม่ตรงกับวันสิ้นปีปฏิทิน หรือในกรณีที่ไม้อาจทราบวันครบกำหนดอายุแห่งการ คุ้มครองลิขสิทธิ์ที่แน่นอน ให้ลิขสิทธิ์ยังคงมีอยู่ต่อไปจนถึงวันสิ้นปีปฏิทินของปีนั้น

มาตรา 26 การนำงานอันมีลิขสิทธิ์ออกทำการโฆษณาภายหลังจากที่อายุแห่งการคุ้มครอง ลิขสิทธิ์สิ้นสุดลงไม่ก่อให้เกิดลิขสิทธิ์ในงานนั้น ๆ ขึ้นใหม่

ส่วนที่ 5

การละเมิดลิขสิทธิ์

มาตรา 27 การกระทำอย่างใดอย่างหนึ่งแก่งานอันมีลิขสิทธิ์ตามพระราชบัญญัตินี้ โดยไม่ได้รับอนุญาตตามมาตรา 15 (5) ให้ถือว่าเป็นการละเมิดลิขสิทธิ์ ถ้าได้กระทำดังต่อไปนี้

- (1) ทำซ้ำหรือดัดแปลง
- (2) เผยแพร่ต่อสาธารณชน

มาตรา 28 การกระทำอย่างใดอย่างหนึ่งแก่โสตทัศนวัสดุ ภาพยนตร์ หรือสิ่งบันทึกเสียง อันมีลิขสิทธิ์ตามพระราชบัญญัตินี้โดยไม่ได้รับอนุญาตตามมาตรา 15 (5) ทั้งนี้ ไม่ว่าในส่วที่เป็นเสียง และหรือภาพ ให้ถือว่าเป็นการละเมิดลิขสิทธิ์ ถ้าได้กระทำดังต่อไปนี้

- (1) ทำซ้ำหรือดัดแปลง
- (2) เผยแพร่ต่อสาธารณชน
- (3) ให้เช่าต้นฉบับหรือสำเนางานดังกล่าว

มาตรา 29 การกระทำอย่างใดอย่างหนึ่งแก่งานแพร่เสียงแพร่ภาพอันมีลิขสิทธิ์ตาม พระราชบัญญัตินี้โดยไม่ได้รับอนุญาตตามมาตรา 15 (5) ให้ถือว่าเป็นการละเมิดลิขสิทธิ์ ถ้าได้กระทำ ดังต่อไปนี้

- (1) จัดทำโสตทัศนวัสดุ ภาพยนตร์ สิ่งบันทึกเสียง หรืองานแพร่เสียงแพร่ภาพ ทั้งนี้ ไม่ว่า ทั้งหมดหรือบางส่วน
- (2) แพร่เสียงแพร่ภาพซ้ำ ทั้งนี้ ไม่ว่าทั้งหมดหรือบางส่วน
- (3) จัดให้ประชาชนฟังและหรือชมงานแพร่เสียงแพร่ภาพ โดยเรียกเก็บเงินหรือผลประโยชน์ อย่างอื่นในทางการค้า

มาตรา 30 การกระทำอย่างใดอย่างหนึ่งแก่โปรแกรมคอมพิวเตอร์อันมีลิขสิทธิ์ตามพระราชบัญญัตินี้โดยไม่ได้รับอนุญาตตามมาตรา 15 (5) ให้ถือว่าเป็นการละเมิดลิขสิทธิ์ ถ้าได้กระทำดังต่อไปนี้

- (1) ทำซ้ำหรือดัดแปลง
- (2) เผยแพร่ต่อสาธารณชน
- (3) ให้เช่าต้นฉบับหรือสำเนางานดังกล่าว

มาตรา 31 ผู้ใดรู้อยู่แล้วหรือมีเหตุอันควรรู้อย่างใดได้ทำขึ้นโดยละเมิดลิขสิทธิ์ของผู้อื่นกระทำอย่างใดอย่างหนึ่งแก่งานนั้นเพื่อหากำไร ให้ถือว่าเป็นการละเมิดลิขสิทธิ์ ถ้าได้กระทำดังต่อไปนี้

- (1) ขาย มีไว้เพื่อขาย เสนอขาย ให้เช่า เสนอให้เช่า ให้เช่าซื้อ หรือเสนอให้เช่าซื้อ
- (2) เผยแพร่ต่อสาธารณชน
- (3) แจกจ่ายในลักษณะที่อาจก่อให้เกิดความเสียหายแก่เจ้าของลิขสิทธิ์
- (4) นำหรือส่งเข้ามาในราชอาณาจักร

ส่วนที่ 6

ข้อยกเว้นการละเมิดลิขสิทธิ์

มาตรา 32 การกระทำแก่งานอันมีลิขสิทธิ์ของบุคคลอื่นตามพระราชบัญญัตินี้ หากไม่ขัดต่อการแสวงหาประโยชน์จากงานอันมีลิขสิทธิ์ตามปกติของเจ้าของลิขสิทธิ์และไม่กระทบกระเทือนถึงสิทธิอันชอบด้วยกฎหมายของเจ้าของลิขสิทธิ์เกินสมควร มิให้ถือว่าเป็นการละเมิดลิขสิทธิ์

ภายใต้บังคับบทบัญญัติในวรรคหนึ่ง การกระทำอย่างใดอย่างหนึ่งแก่งานอันมีลิขสิทธิ์ตามวรรคหนึ่ง มิให้ถือว่าเป็นการละเมิดลิขสิทธิ์ ถ้าได้กระทำดังต่อไปนี้

- (1) วิจัยหรือศึกษางานนั้น อันมิใช่การกระทำเพื่อหากำไร
- (2) ใช้เพื่อประโยชน์ของตนเอง หรือเพื่อประโยชน์ของตนเองและบุคคลอื่นในครอบครัว

หรือญาติสนิท

- (3) ตีพิมพ์ วิจัย หรือแนะนำผลงานโดยมีการรับรู้ถึงความเป็นเจ้าของลิขสิทธิ์ในงานนั้น
- (4) เสนอรายงานข่าวทางสื่อสารมวลชนโดยมีการรับรู้ถึงความเป็นเจ้าของลิขสิทธิ์ในงานนั้น
- (5) ทำซ้ำ ดัดแปลง นำออกแสดง หรือทำให้ปรากฏ เพื่อประโยชน์ในการพิจารณาของศาล

หรือเจ้าพนักงานซึ่งมีอำนาจตามกฎหมาย หรือในการรายงานผลการพิจารณาดังกล่าว

(6) ทำซ้ำ ดัดแปลง นำออกแสดง หรือทำให้ปรากฏโดยผู้สอน เพื่อประโยชน์ในการสอนของตน อันมิใช่การกระทำเพื่อหากำไร

(7) ทำซ้ำ ดัดแปลงบางส่วนของงาน หรือตัดทอนหรือทำบทสรุปโดยผู้สอนหรือสถาบันศึกษา เพื่อแจกจ่ายหรือจำหน่ายแก่ผู้เรียนในชั้นเรียนหรือในสถาบันศึกษา ทั้งนี้ ต้องไม่เป็นการกระทำเพื่อหากำไร

- (8) นำงานนั้นมาใช้เป็นส่วนหนึ่งในการถามและตอบในการสอบ

มาตรา 33 การกล่าว คัด ลอก เลียน หรืออ้างอิงงานบางตอนตามสมควรจากงานอันมีลิขสิทธิ์ตามพระราชบัญญัตินี้ โดยมีการรับรู้ถึงความเป็นเจ้าของลิขสิทธิ์ในงานนั้น มิให้ถือว่าเป็นการละเมิดลิขสิทธิ์ ถ้าได้ปฏิบัติตามมาตรา 32 วรรคหนึ่ง

มาตรา 34 การทำซ้ำโดยบรรณารักษ์ของห้องสมุดซึ่งงานอันมีลิขสิทธิ์ตามพระราชบัญญัตินี้ มิให้ถือว่าเป็นการละเมิดลิขสิทธิ์หากการทำซ้ำนั้นมิได้มีวัตถุประสงค์เพื่อหากำไร และได้ปฏิบัติตามมาตรา 32 วรรคหนึ่ง ในกรณีดังต่อไปนี้

- (1) การทำซ้ำเพื่อใช้ในห้องสมุดหรือให้แก่ห้องสมุดอื่น
- (2) การทำซ้ำงานบางตอนตามสมควรให้แก่บุคคลอื่นเพื่อประโยชน์ในการวิจัยหรือการศึกษา

มาตรา 35 การกระทำแก่โปรแกรมคอมพิวเตอร์อันมีลิขสิทธิ์ตามพระราชบัญญัตินี้ มิให้ถือว่าเป็นการละเมิดลิขสิทธิ์ หากไม่มีวัตถุประสงค์เพื่อหากำไร และได้ปฏิบัติตามมาตรา 32 วรรคหนึ่งในกรณีดังต่อไปนี้

- (1) วิจัยหรือศึกษาโปรแกรมคอมพิวเตอร์นั้น
- (2) ใช้เพื่อประโยชน์ของเจ้าของสำเนาโปรแกรมคอมพิวเตอร์นั้น
- (3) ตีพิมพ์ วิจัย หรือแนะนำผลงานโดยมีการรับรู้ถึงความเป็นเจ้าของลิขสิทธิ์ในโปรแกรมคอมพิวเตอร์นั้น
- (4) เสนอรายงานข่าวทางสื่อสารมวลชนโดยมีการรับรู้ถึงความเป็นเจ้าของลิขสิทธิ์ในโปรแกรมคอมพิวเตอร์นั้น
- (5) ทำสำเนาโปรแกรมคอมพิวเตอร์ในจำนวนที่สมควรโดยบุคคลผู้ซึ่งได้ซื้อหรือได้รับโปรแกรมนั้นมาจากบุคคลอื่นโดยถูกต้อง เพื่อเก็บไว้ใช้ประโยชน์ในการบำรุงรักษาหรือป้องกันการสูญหาย
- (6) ทำซ้ำ ดัดแปลง นำออกแสดง หรือทำให้ปรากฏเพื่อประโยชน์ในการพิจารณาของศาลหรือเจ้าพนักงานซึ่งมีอำนาจตามกฎหมาย หรือในการรายงานผลการพิจารณาดังกล่าว
- (7) นำโปรแกรมคอมพิวเตอร์นั้นมาใช้เป็นส่วนหนึ่งในการถามและตอบในการสอบ
- (8) ดัดแปลงโปรแกรมคอมพิวเตอร์ในกรณีที่จำเป็นแก่การใช้
- (9) จัดทำสำเนาโปรแกรมคอมพิวเตอร์เพื่อเก็บรักษาไว้สำหรับการอ้างอิง หรือค้นคว้าเพื่อประโยชน์ของสาธารณชน

มาตรา 36 การนำงานนาฏกรรม หรือดนตรีกรรมออกแสดงเพื่อเผยแพร่ต่อสาธารณชนตามความเหมาะสมโดยมิได้จัดทำขึ้น หรือดำเนินการเพื่อหากำไรเนื่องจากการจัดให้มีการเผยแพร่ต่อสาธารณชนนั้น และมีได้จัดเก็บค่าเข้าชมไม่ว่าโดยทางตรง หรือโดยทางอ้อมและนักแสดงไม่ได้รับค่าตอบแทนในการแสดงนั้น มิให้ถือว่าเป็นการละเมิดลิขสิทธิ์ หากเป็นการดำเนินการโดยสมาคมมูลนิธิ หรือองค์การอื่นที่มีวัตถุประสงค์เพื่อการสาธารณกุศล การศึกษา การศาสนา หรือการสังคมสงเคราะห์ และได้ปฏิบัติตามมาตรา 32 วรรคหนึ่ง

มาตรา 37 การวาดเขียน การเขียนระบายสี การก่อสร้าง การแกะลายเส้น การปั้น การแกะสลัก การพิมพ์ภาพ การถ่ายภาพ การถ่ายภาพยนตร์ การแพร่ภาพ หรือการกระทำใด ๆ

ทำนองเดียวกันนี้ซึ่งศิลปกรรมได้อันตั้งเปิดเผยประจำอยู่ในที่สาธารณะ นอกจากงานสถาปัตยกรรม มิให้ถือว่าเป็นการละเมิดลิขสิทธิ์ในศิลปกรรมนั้น

มาตรา 38 การวาดเขียน การเขียนระบายสี การแกะลายเส้น การปั้น การแกะสลัก การพิมพ์ภาพ การถ่ายภาพ การถ่ายภาพยนตร์หรือการแพร่ภาพซึ่งงานสถาปัตยกรรมใด มิให้ถือว่าเป็นการละเมิดลิขสิทธิ์ในงานสถาปัตยกรรมนั้น

มาตรา 39 การถ่ายภาพหรือการถ่ายภาพยนตร์หรือการแพร่ภาพซึ่งงานใดๆ อันมีศิลปกรรมใดรวมอยู่เป็นส่วนประกอบด้วย มิให้ถือว่าเป็นการละเมิดลิขสิทธิ์ในศิลปกรรมนั้น

มาตรา 40 ในกรณีที่ลิขสิทธิ์ในศิลปกรรมใดมีบุคคลอื่นนอกจากผู้สร้างสรรค์เป็นเจ้าของอยู่ ด้วยการที่ผู้สร้างสรรค์คนเดียวกันได้ทำศิลปกรรมนั้นอีกในภายหลังในลักษณะที่เป็นการทำซ้ำ บางส่วนกับศิลปกรรมเดิม หรือใช้แบบพิมพ์ ภาพร่าง แผนผัง แบบจำลอง หรือข้อมูลที่ได้จากการศึกษาที่ใช้ในการทำศิลปกรรมเดิม ถ้าปรากฏว่าผู้สร้างสรรค์มิได้ทำซ้ำหรือลอกแบบในส่วนอันเป็นสาระสำคัญของศิลปกรรมเดิม มิให้ถือว่าเป็นการละเมิดลิขสิทธิ์ในศิลปกรรมนั้น

มาตรา 41 อาคารใดเป็นงานสถาปัตยกรรมอันมีลิขสิทธิ์ตามพระราชบัญญัตินี้ การบูรณะอาคารนั้นในรูปแบบเดิม มิให้ถือว่าเป็นการละเมิดลิขสิทธิ์

มาตรา 42 ในกรณีที่อายุแห่งการคุ้มครองลิขสิทธิ์ในภาพยนตร์ได้สิ้นสุดลงแล้ว มิให้ถือว่าการนำภาพยนตร์นั้นเผยแพร่ต่อสาธารณชนเป็นการละเมิดลิขสิทธิ์ในวรรณกรรม นาฏกรรม ศิลปกรรม ดนตรีกรรม โสตทัศนวัสดุ สิ่งบันทึกเสียงหรืองานที่ใช้จัดทำภาพยนตร์นั้น

มาตรา 43 การทำซ้ำ เพื่อประโยชน์ในการปฏิบัติราชการโดยเจ้าพนักงาน ซึ่งมีอำนาจตามกฎหมายหรือตามคำสั่งของเจ้าพนักงานดังกล่าวซึ่งงานอันมีลิขสิทธิ์ตามพระราชบัญญัตินี้และที่อยู่ในความครอบครองของทางราชการ มิให้ถือว่าเป็นการละเมิดลิขสิทธิ์ ถ้าได้ปฏิบัติตามมาตรา 32 วรรคหนึ่ง

หมวด 2 สิทธิของนักแสดง

มาตรา 44 นักแสดงย่อมมีสิทธิแต่ผู้เดียวในการกระทำอันเกี่ยวกับการแสดงของตนดังต่อไปนี้

- (1) แพร่เสียงแพร่ภาพ หรือเผยแพร่ต่อสาธารณชนซึ่งการแสดง เว้นแต่จะเป็นการแพร่เสียงแพร่ภาพหรือเผยแพร่ต่อสาธารณชนจากสิ่งบันทึกการแสดงที่มีการบันทึกไว้แล้ว
- (2) บันทึกการแสดงที่ยังไม่มีการบันทึกไว้แล้ว
- (3) ทำซ้ำซึ่งสิ่งบันทึกการแสดงที่มีผู้บันทึกไว้โดยไม่ได้รับอนุญาตจากนักแสดงหรือสิ่งบันทึกการแสดงที่ได้รับอนุญาตเพื่อวัตถุประสงค์อื่น หรือสิ่งบันทึกการแสดงที่เข้าข่ายกเว้นการละเมิดสิทธิของนักแสดงตามมาตรา 53

มาตรา 45 ผู้ใดนำสิ่งบันทึกเสียงการแสดงซึ่งได้นำออกเผยแพร่เพื่อวัตถุประสงค์ทางการค้าแล้ว หรือนำสำเนาของงานนั้นไปแพร่เสียงหรือเผยแพร่ต่อสาธารณชนโดยตรง ให้ผู้นั้นจ่ายค่าตอบแทนที่เป็นธรรมแก่นักแสดง ในกรณีที่เกิดค่าตอบแทนไม่ได้ ให้อธิบดีเป็นผู้มีคำสั่งกำหนดค่าตอบแทน ทั้งนี้ โดยให้คำนึงถึงอัตราค่าตอบแทนปกติในธุรกิจประเภทนั้น

คำสั่งของอธิบดีตามวรรคหนึ่ง คู่กรณีอาจอุทธรณ์ต่อคณะกรรมการได้ภายในเก้าสิบวันนับแต่วันที่ได้รับหนังสือแจ้งคำสั่งของอธิบดี คำวินิจฉัยของคณะกรรมการให้เป็นที่สุด

มาตรา 46 ในกรณีที่การแสดงหรือการบันทึกเสียงการแสดงใดมีนักแสดงมากกว่าหนึ่งคนขึ้นไป นักแสดงเหล่านั้นอาจแต่งตั้งตัวแทนร่วมเพื่อดูแลหรือบริหารเกี่ยวกับสิทธิของตนได้

มาตรา 47 ให้นักแสดงมีสิทธิในการแสดงตามมาตรา 44 หากเป็นไปตามเงื่อนไขดังต่อไปนี้

- (1) นักแสดงนั้นมีสัญชาติไทยหรือมีถิ่นที่อยู่ในราชอาณาจักร หรือ
- (2) การแสดงหรือส่วนใหญ่ของการแสดงนั้นเกิดขึ้นในราชอาณาจักร หรือในประเทศที่เป็นภาคีแห่งอนุสัญญาว่าด้วยการคุ้มครองสิทธิของนักแสดงซึ่งประเทศไทยเป็นภาคีอยู่ด้วย

มาตรา 48 ให้นักแสดงมีสิทธิได้รับค่าตอบแทนตามมาตรา 45 หากเป็นไปตามเงื่อนไขดังต่อไปนี้

- (1) นักแสดงมีสัญชาติไทยหรือมีถิ่นที่อยู่ในราชอาณาจักร ในขณะที่มีการบันทึกเสียงการแสดงนั้น หรือในขณะที่เรียกร้องสิทธิ หรือ
- (2) การบันทึกเสียงการแสดงหรือส่วนใหญ่ของการบันทึกเสียงการแสดงนั้นเกิดขึ้นในราชอาณาจักร หรือในประเทศที่เป็นภาคีแห่งอนุสัญญาว่าด้วยการคุ้มครองสิทธิของนักแสดงซึ่งประเทศไทยเป็นภาคีอยู่ด้วย

มาตรา 49 สิทธิของนักแสดงตามมาตรา 44 ให้มีอายุห้าสิบปีนับแต่วันสิ้นปีปฏิทินของปีที่มีการแสดง ในกรณีที่มีการบันทึกการแสดงให้ มีอายุห้าสิบปีนับแต่วันสิ้นปีปฏิทินของปีที่มีการบันทึกการแสดง

มาตรา 50 สิทธิของนักแสดงตามมาตรา 45 ให้มีอายุห้าสิบปีนับแต่วันสิ้นปีปฏิทินของปีที่ได้มีการบันทึกเสียงการแสดง

มาตรา 51 สิทธิของนักแสดงตามมาตรา 44 และมาตรา 45 ย่อมโอนให้แก่กันได้ ไม่ว่าทั้งหมดหรือบางส่วน และจะโอนให้โดยมีกำหนดเวลาหรือตลอดอายุแห่งการคุ้มครองก็ได้ ในกรณีที่นักแสดงมากกว่าหนึ่งคนขึ้นไป นักแสดงมีสิทธิโอนเฉพาะสิทธิส่วนที่เป็นของตนเองเท่านั้น การโอนโดยทางอื่นนอกจากทางมรดกต้องทำเป็นหนังสือลงลายมือชื่อผู้โอนและผู้รับโอน ถ้าไม่ได้กำหนดระยะเวลาไว้ในสัญญาโอน ให้ถือว่าเป็นการโอนมีกำหนดระยะเวลาสามปี

มาตรา 52 ผู้ใดกระทำอย่างใดอย่างหนึ่งตามมาตรา 44 โดยไม่ได้รับอนุญาตจากนักแสดง หรือไม่จ่ายค่าตอบแทนตามมาตรา 45 ให้ถือว่าผู้นั้นละเมิดสิทธิของนักแสดง

มาตรา 53 ให้นำมาตรา 32 มาตรา 33 มาตรา 34 มาตรา 36 มาตรา 42 และมาตรา 43 มาใช้บังคับแก่สิทธิของนักแสดงโดยอนุโลม

หมวด 3 การใช้ลิขสิทธิ์ในพฤติการณ์พิเศษ

มาตรา 54 ผู้มีสัญชาติไทยซึ่งประสงค์จะขออนุญาตใช้ลิขสิทธิ์ในงานที่มีการเผยแพร่ต่อสาธารณชนในรูปของสิ่งพิมพ์หรืออย่างอื่นที่คล้ายคลึงกันตามพระราชบัญญัตินี้ เพื่อประโยชน์ในการเรียนการสอน หรือค้นคว้า ที่มีได้มีวัตถุประสงค์เพื่อหาทำไรอาเจียนคำขอต่ออธิบดี โดยแสดงหลักฐานว่าผู้ขอได้ขออนุญาตใช้ลิขสิทธิ์ในการจัดทำคำแปลเป็นภาษาไทย หรือทำซ้ำสำเนาในงานที่ได้เคยจัดพิมพ์งานแปลเป็นภาษาไทยดังกล่าวจากเจ้าของลิขสิทธิ์ แต่ได้รับการปฏิเสธหรือเมื่อได้ใช้เวลาอันสมควรแล้วแต่ตกลงกันไม่ได้ ถ้าปรากฏว่าในขณะที่ยื่นคำขอดังกล่าว

(1) เจ้าของลิขสิทธิ์มิได้จัดทำหรืออนุญาตให้ผู้ใดจัดทำคำแปลเป็นภาษาไทยของงานดังกล่าวออกทำการโฆษณาภายในสามปีหลังจากที่ได้มีการโฆษณางานเป็นครั้งแรก หรือ

(2) เจ้าของลิขสิทธิ์ได้จัดพิมพ์คำแปลงานของตนเป็นภาษาไทยออกทำการโฆษณา ซึ่งเมื่อพ้นกำหนดสามปีหลังจากที่ได้จัดพิมพ์คำแปลงานดังกล่าวครั้งสุดท้ายไม่มีการจัดพิมพ์คำแปลงานนั้นอีกและไม่มีสำเนาคำแปลงานดังกล่าวในท้องตลาด

การขออนุญาตตามวรรคหนึ่ง ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการและเงื่อนไขดังต่อไปนี้

(1) การขออนุญาตตามวรรคหนึ่ง ห้ามมิให้อธิบดีมีคำสั่งอนุญาต หากระยะเวลาตามวรรคหนึ่ง (1) หรือ (2) สิ้นสุดลงไม่เกินหกเดือน

(2) ในกรณีที่อธิบดีมีคำสั่งอนุญาต ให้ผู้ได้รับอนุญาตมีสิทธิแต่เพียงผู้เดียวในการจัดทำคำแปลหรือจัดพิมพ์คำแปลงานที่ได้รับอนุญาตดังกล่าว และในกรณีที่ระยะเวลาในหนังสืออนุญาตยังไม่สิ้นสุดลงหรือสิ้นสุดยังไม่เกินหกเดือน ห้ามมิให้อธิบดีอนุญาตให้บุคคลอื่นจัดทำคำแปลเป็นภาษาไทยในงานลิขสิทธิ์เดียวกันนั้นอีก

(3) ห้ามมิให้ผู้ได้รับอนุญาตโอนสิทธิที่ได้รับอนุญาตให้แก่บุคคลอื่น

(4) ถ้าเจ้าของลิขสิทธิ์หรือผู้ได้รับอนุญาตให้ใช้สิทธิของเจ้าของลิขสิทธิ์แสดงต่ออธิบดีว่าตนได้จัดทำคำแปลเป็นภาษาไทย หรือจัดพิมพ์คำแปลงานดังกล่าวเป็นภาษาไทย โดยมีเนื้อหาเหมือนกันกับสิ่งพิมพ์ที่ได้รับอนุญาตตามมาตรา 55 และจำหน่ายสิ่งพิมพ์นั้นในราคาที่เหมาะสมโดยเปรียบเทียบกับงานอื่นในลักษณะเดียวกันที่จำหน่ายในประเทศไทย ให้อธิบดีมีคำสั่งว่าหนังสืออนุญาตที่ออกให้แก่ผู้ได้รับอนุญาตเป็นอันสิ้นสุดลง และแจ้งให้ผู้ได้รับอนุญาตทราบถึงคำสั่งดังกล่าวโดยไม่ชักช้า

สำเนาสิ่งพิมพ์ที่จัดทำหรือจัดพิมพ์ขึ้นก่อนที่อธิบดีมีคำสั่งให้หนังสืออนุญาตสิ้นสุดลง ผู้ได้รับอนุญาตมีสิทธิที่จะจำหน่ายสำเนาดังกล่าวจนกว่าจะหมดสิ้นไป

(5) ห้ามมิให้ผู้ได้รับอนุญาตส่งออกไปนอกราชอาณาจักรซึ่งสำเนาสิ่งพิมพ์ที่ได้รับอนุญาตให้จัดแปลหรือจัดทำเป็นภาษาไทยดังกล่าว เว้นแต่จะเข้าเงื่อนไขดังต่อไปนี้

(ก) ผู้รับที่อยู่ต่างประเทศเป็นบุคคลสัญชาติไทย

(ข) สิ่งพิมพ์ดังกล่าวใช้เพื่อวัตถุประสงค์ในการเรียน การสอน หรือค้นคว้า

(ค) การส่งสิ่งพิมพ์ดังกล่าวจะต้องไม่เป็นไปเพื่อการค้า และ

(ง) ประเทศที่สิ่งพิมพ์ถูกส่งไปดังกล่าวจะต้องอนุญาตให้ประเทศไทยส่งหรือแจกจ่ายสิ่งพิมพ์ดังกล่าวในประเทศนั้น

มาตรา 55 เมื่อได้รับคำขอตามมาตรา 54 ให้อธิบดีดำเนินการให้มีการตกลงกันระหว่าง คู่กรณีในเรื่องค่าตอบแทนและเงื่อนไขการใช้ลิขสิทธิ์ ในกรณีที่ตกลงกันไม่ได้ ให้อธิบดีเป็นผู้พิจารณา มีคำสั่งกำหนดค่าตอบแทนที่เป็นธรรม โดยให้คำนึงถึงอัตราค่าตอบแทนปกติในธุรกิจประเภทนั้น และ อาจกำหนดเงื่อนไขการใช้ลิขสิทธิ์ตามที่เห็นสมควร

เมื่อได้มีการกำหนดค่าตอบแทนและเงื่อนไขการใช้ลิขสิทธิ์แล้ว ให้อธิบดีออกหนังสือ อนุญาตให้แก่ผู้ขอใช้ลิขสิทธิ์

คำสั่งของอธิบดีตามวรรคหนึ่ง คู่กรณีอาจอุทธรณ์ต่อคณะกรรมการได้ภายในเก้าสิบวัน นับแต่วันที่ได้รับหนังสือแจ้งคำสั่งของอธิบดี คำวินิจฉัยของคณะกรรมการให้เป็นที่สุด

หมวด 4 คณะกรรมการลิขสิทธิ์

มาตรา 56 ให้มีคณะกรรมการคณะหนึ่งเรียกว่า “คณะกรรมการลิขสิทธิ์” ประกอบด้วย ปลัดกระทรวงพาณิชย์เป็นประธานกรรมการ และกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งคณะรัฐมนตรีแต่งตั้งอีกไม่เกินสิบสองคน ในจำนวนนี้จะต้องแต่งตั้งจากผู้แทนของสมาคมเจ้าของลิขสิทธิ์หรือสิทธิของนักแสดงและผู้แทนของสมาคมผู้ใช้งานลิขสิทธิ์หรือสิทธิของนักแสดงเป็นจำนวนไม่น้อยกว่าหกคนเป็นกรรมการ

คณะกรรมการจะแต่งตั้งบุคคลใดเป็นเลขานุการและผู้ช่วยเลขานุการก็ได้

มาตรา 57 กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิมีวาระอยู่ในตำแหน่งคราวละสองปี กรรมการซึ่งพ้นจากตำแหน่งอาจได้รับแต่งตั้งอีกได้

ในกรณีที่กรรมการพ้นจากตำแหน่งก่อนวาระ หรือในกรณีที่คณะรัฐมนตรีแต่งตั้งกรรมการเพิ่มขึ้นในระหว่างที่กรรมการซึ่งแต่งตั้งไว้แล้วยังมีวาระอยู่ในตำแหน่งให้ผู้ได้รับแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งแทนหรือเป็นกรรมการเพิ่มขึ้นอยู่ในตำแหน่งเท่ากับวาระที่เหลืออยู่ของกรรมการซึ่งได้แต่งตั้งไว้แล้ว

มาตรา 58 กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิพ้นจากตำแหน่งก่อนวาระเมื่อ

- (1) ตาย
- (2) ลาออก
- (3) คณะรัฐมนตรีให้ออก
- (4) เป็นบุคคลล้มละลาย
- (5) เป็นคนไร้ความสามารถหรือเสมือนไร้ความสามารถ หรือ
- (6) ได้รับโทษจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก เว้นแต่โทษสำหรับความผิดที่ได้กระทำโดยประมาทหรือความผิดลหุโทษ

โดยประมาทหรือความผิดลหุโทษ

มาตรา 59 การประชุมของคณะกรรมการต้องมีกรรมการมาประชุมไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนกรรมการทั้งหมดจึงเป็นองค์ประชุม ถ้าประธานกรรมการไม่มาประชุมหรือไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้ให้กรรมการที่มาประชุมเลือกกรรมการคนหนึ่งเป็นประธานในที่ประชุม การวินิจฉัยชี้ขาดของที่ประชุมให้ถือเสียงข้างมาก

กรรมการคนหนึ่งให้มีเสียงหนึ่งในการลงคะแนน ถ้าคะแนนเสียงเท่ากันให้ประธานในที่ประชุมออกเสียงเพิ่มขึ้นได้อีกเสียงหนึ่งเป็นเสียงชี้ขาด

มาตรา 60 คณะกรรมการมีอำนาจหน้าที่ดังนี้

- (1) ให้คำแนะนำหรือคำปรึกษาแก่รัฐมนตรีในการออกกฎกระทรวงตามพระราชบัญญัตินี้
- (2) วินิจฉัยอุทธรณ์คำสั่งของอธิบดีตามมาตรา 45 และมาตรา 55
- (3) ส่งเสริมหรือสนับสนุนสมาคม หรือองค์กรของผู้สร้างสรรค์หรือนักแสดงเกี่ยวกับการดำเนินการเพื่อจัดเก็บค่าตอบแทนจากบุคคลอื่นที่ใช้งานอันมีลิขสิทธิ์หรือสิทธิของนักแสดง และการคุ้มครองหรือปกป้องสิทธิหรือประโยชน์อื่นใดตามพระราชบัญญัตินี้

การดำเนินการเพื่อจัดเก็บค่าตอบแทนจากบุคคลอื่นที่ใช้งานอันมีลิขสิทธิ์หรือสิทธิของนักแสดง และการคุ้มครองหรือปกป้องสิทธิหรือประโยชน์อื่นใดตามพระราชบัญญัตินี้

(4) พิจารณาเรื่องอื่น ๆ ตามที่รัฐมนตรีมอบหมาย

ให้คณะกรรมการมีอำนาจแต่งตั้งคณะกรรมการเพื่อพิจารณาหรือปฏิบัติการอย่างหนึ่งอย่างใดตามที่คณะกรรมการมอบหมายก็ได้ และให้นำมาตรา 59 มาใช้บังคับแก่การประชุมของคณะกรรมการโดยอนุโลม

ในการปฏิบัติหน้าที่ ให้คณะกรรมการหรือคณะกรรมการมีอำนาจออกคำสั่งเป็นหนังสือเรียกบุคคลใดมาให้ถ้อยคำหรือให้ส่งเอกสารหรือวัตถุใดๆ มาเพื่อประกอบการพิจารณาได้ตามความจำเป็น

หมวด 5

ลิขสิทธิ์และสิทธิของนักแสดงระหว่างประเทศ

มาตรา 61 งานอันมีลิขสิทธิ์ของผู้สร้างสรรค์และสิทธิของนักแสดงของประเทศที่เป็นภาคีแห่งอนุสัญญาว่าด้วยการคุ้มครองลิขสิทธิ์หรืออนุสัญญาว่าด้วยการคุ้มครองสิทธิของนักแสดงซึ่งประเทศไทยเป็นภาคีอยู่ด้วย หรืองานอันมีลิขสิทธิ์ขององค์การระหว่างประเทศ ซึ่งประเทศไทยร่วมเป็นสมาชิกอยู่ด้วยย่อมได้รับความคุ้มครองตามพระราชบัญญัตินี้

ให้รัฐมนตรีมีอำนาจประกาศรายชื่อประเทศภาคีแห่งอนุสัญญาว่าด้วยการคุ้มครองลิขสิทธิ์หรืออนุสัญญาว่าด้วยการคุ้มครองสิทธิของนักแสดงในราชกิจจานุเบกษา

GRAD VRU

หมวด 6 คดีเกี่ยวกับลิขสิทธิ์และสิทธิของนักแสดง

มาตรา 62 คดีเกี่ยวกับลิขสิทธิ์หรือสิทธิของนักแสดงตามพระราชบัญญัตินี้ ไม่ว่าจะเป็คดีแพ่งหรือคดีอาญา ให้สันนิษฐานไว้ก่อนว่างานที่มีการฟ้องร้องในคดีนั้น เป็นงานอันมีลิขสิทธิ์หรือสิทธิของนักแสดงตามพระราชบัญญัตินี้ และโจทก์เป็นเจ้าของลิขสิทธิ์ หรือสิทธิของนักแสดงในงานดังกล่าว เว้นแต่จำเลยจะโต้แย้งว่าไม่มีผู้ใดเป็นเจ้าของลิขสิทธิ์ หรือสิทธิของนักแสดง หรือโต้แย้งสิทธิของโจทก์

งานใดมีชื่อหรือสิ่งที่ใช้แทนชื่อของบุคคลใดที่อ้างว่าตนเป็นเจ้าของลิขสิทธิ์หรือสิทธิของนักแสดงแสดงไว้ ให้สันนิษฐานไว้ก่อนว่าบุคคลซึ่งเป็นเจ้าของชื่อหรือสิ่งที่ใช้แทนชื่อนั้นเป็นผู้สร้างสรรค์หรือนักแสดง

งานใดไม่มีชื่อหรือสิ่งที่ใช้แทนชื่อแสดงไว้ หรือมีชื่อหรือสิ่งที่ใช้แทนชื่อแสดงไว้ แต่มิได้อ้างว่าเป็นเจ้าของลิขสิทธิ์หรือสิทธิของนักแสดง และมีชื่อหรือสิ่งใดที่ใช้แทนชื่อของบุคคลอื่นซึ่งอ้างว่าเป็นผู้พิมพ์ ผู้โฆษณา หรือผู้พิมพ์และผู้โฆษณาแสดงไว้ ให้สันนิษฐานไว้ก่อนว่าบุคคลซึ่งเป็นผู้พิมพ์ ผู้โฆษณา หรือผู้พิมพ์และผู้โฆษณานั้นเป็นเจ้าของลิขสิทธิ์หรือสิทธิของนักแสดงในงานนั้น

มาตรา 63 ห้ามมิให้ฟ้องคดีละเมิดลิขสิทธิ์หรือสิทธิของนักแสดงเมื่อพ้นกำหนดสามปีนับแต่วันที่เจ้าของลิขสิทธิ์หรือสิทธิของนักแสดงรู้ถึงการละเมิดและรู้ตัวผู้กระทำความผิด แต่ทั้งนี้ต้องไม่เกินสิบปีนับแต่วันที่มีการละเมิดลิขสิทธิ์หรือสิทธิของนักแสดง

มาตรา 64 ในกรณีที่มีการละเมิดลิขสิทธิ์หรือสิทธิของนักแสดง ศาลมีอำนาจสั่งให้ผู้ละเมิดชดใช้ค่าเสียหายแก่เจ้าของลิขสิทธิ์หรือสิทธิของนักแสดงตามจำนวนที่ศาลเห็นสมควร โดยคำนึงถึงความร้ายแรงของความเสียหาย รวมทั้งการสูญเสียประโยชน์และค่าใช้จ่ายอันจำเป็นในการบังคับตามสิทธิของเจ้าของลิขสิทธิ์หรือสิทธิของนักแสดงด้วย

มาตรา 65 ในกรณีที่มีหลักฐานโดยชัดแจ้งว่าบุคคลใดกระทำการหรือกำลังจะกระทำการอย่างใดอย่างหนึ่งอันเป็นการละเมิดลิขสิทธิ์หรือสิทธิของนักแสดง เจ้าของลิขสิทธิ์หรือสิทธิของนักแสดงอาจขอให้ศาลมีคำสั่งให้บุคคลดังกล่าวระงับหรือละเว้นการกระทำดังกล่าวนั้นได้

คำสั่งของศาลตามวรรคหนึ่งไม่ตัดสิทธิของเจ้าของลิขสิทธิ์หรือสิทธิของนักแสดงในการเรียกร้องค่าเสียหายตามมาตรา 64

มาตรา 66 ความผิดตามพระราชบัญญัตินี้เป็นความผิดอันยอมความได้

หมวด 7 พนักงานเจ้าหน้าที่

มาตรา 67 เพื่อประโยชน์ในการปฏิบัติการให้เป็นไปตามพระราชบัญญัตินี้ ให้พนักงานเจ้าหน้าที่เป็นเจ้าพนักงานตามประมวลกฎหมายอาญา และให้พนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจและหน้าที่ดังต่อไปนี้

(1) เข้าไปในอาคาร สถานที่ทำการ สถานที่ผลิต หรือสถานที่เก็บสินค้าของบุคคลใดในเวลาระหว่างพระอาทิตย์ขึ้นถึงพระอาทิตย์ตก หรือในเวลาทำการของสถานที่นั้น หรือเข้าไปในยานพาหนะเพื่อตรวจค้นสินค้า หรือตรวจสอบเมื่อมีเหตุอันควรสงสัยว่ามีการกระทำความผิดตามพระราชบัญญัตินี้

(2) ยึดหรืออายัดเอกสารหรือสิ่งของที่เกี่ยวข้องกับกระทำความผิด เพื่อประโยชน์ในการดำเนินคดีในกรณีมีเหตุอันควรสงสัยว่ามีการกระทำความผิดตามพระราชบัญญัตินี้

(3) สั่งให้บุคคลใด ๆ มาให้ถ้อยคำหรือให้ส่งบัญชี เอกสาร หรือหลักฐานอื่นในกรณีมีเหตุอันควรเชื่อว่าถ้อยคำ สมุดบัญชี เอกสาร หรือหลักฐานดังกล่าวมีประโยชน์แก่การค้นพบหรือใช้เป็นพยานหลักฐานในการพิสูจน์การกระทำความผิดตามพระราชบัญญัตินี้

ในการปฏิบัติหน้าที่ของพนักงานเจ้าหน้าที่ ให้ผู้ซึ่งเกี่ยวข้องอำนวยความสะดวกตามสมควร
มาตรา 68 ในการปฏิบัติหน้าที่ พนักงานเจ้าหน้าที่ต้องแสดงบัตรประจำตัวแก่บุคคลซึ่งเกี่ยวข้อง

บัตรประจำตัวพนักงานเจ้าหน้าที่ให้เป็นไปตามแบบที่รัฐมนตรีกำหนด

GRAD VRU

หมวด 8 บทกำหนดโทษ

มาตรา 69 ผู้ใดกระทำการละเมิดลิขสิทธิ์หรือสิทธิของนักแสดงตามมาตรา 27 มาตรา 28 มาตรา 29 มาตรา 30 หรือมาตรา 52 ต้องระวางโทษปรับตั้งแต่สองหมื่นบาทถึงสองแสนบาท

ถ้าการกระทำความผิดตามวรรคหนึ่งเป็นการกระทำเพื่อการค้า ผู้กระทำความผิดต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หกเดือนถึงสี่ปี หรือปรับตั้งแต่หนึ่งแสนบาทถึงแปดแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา 70 ผู้ใดกระทำการละเมิดลิขสิทธิ์ตามมาตรา 31 ต้องระวางโทษปรับตั้งแต่หนึ่งหมื่นบาทถึงหนึ่งแสนบาท

ถ้าการกระทำความผิดตามวรรคหนึ่งเป็นการกระทำเพื่อการค้า ผู้กระทำความผิดต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่สามเดือนถึงสองปี หรือปรับตั้งแต่ห้าหมื่นบาทถึงสี่แสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา 71 ผู้ใดไม่มาให้ถ้อยคำหรือไม่ส่งเอกสารหรือวัตถุใดๆ ตามที่คณะกรรมการหรือคณะอนุกรรมการสั่งตามมาตรา 60 วรรคสาม ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามเดือน หรือปรับไม่เกินห้าหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา 72 ผู้ใดขัดขวางหรือไม่อำนวยความสะดวกแก่พนักงานเจ้าหน้าที่ซึ่งปฏิบัติหน้าที่ตามมาตรา 67 หรือฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามคำสั่งของพนักงานเจ้าหน้าที่ซึ่งสั่งตามมาตรา 67 ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามเดือน หรือปรับไม่เกินห้าหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา 73 ผู้ใดกระทำความผิดต้องระวางโทษตามพระราชบัญญัตินี้ เมื่อพ้นโทษแล้วยังไม่ครบกำหนดห้าปี กระทำความผิดต่อพระราชบัญญัตินี้อีก ต้องระวางโทษเป็นสองเท่าของโทษที่กำหนดไว้สำหรับความผิดนั้น

มาตรา 74 ในกรณีที่นิติบุคคลกระทำความผิดตามพระราชบัญญัตินี้ ให้ถือว่ากรรมการหรือผู้จัดการทุกคนของนิติบุคคลนั้นเป็นผู้ร่วมกระทำผิดกับนิติบุคคลนั้น เว้นแต่จะพิสูจน์ได้ว่าการกระทำของนิติบุคคลนั้นได้กระทำโดยตนมิได้รู้เห็นหรือยินยอมด้วย

มาตรา 75 บรรดาสิ่งที่ได้ทำขึ้นหรือนำเข้ามาในราชอาณาจักรอันเป็นการละเมิดลิขสิทธิ์หรือสิทธิของนักแสดงตามพระราชบัญญัตินี้ และยังเป็นกรรมสิทธิ์ของผู้กระทำความผิดตามมาตรา 69 หรือมาตรา 70 ให้ตกเป็นของเจ้าของลิขสิทธิ์หรือสิทธิของนักแสดง ส่วนสิ่งที่ได้ใช้ในการกระทำความผิดให้ริบเสียทั้งสิ้น

มาตรา 76 ค่าปรับที่ได้ชำระตามคำพิพากษา ให้จ่ายแก่เจ้าของลิขสิทธิ์หรือสิทธิของนักแสดงเป็นจำนวนกึ่งหนึ่ง แต่ทั้งนี้ไม่เป็นการกระทบกระทั่งจนถึงสิทธิของเจ้าของลิขสิทธิ์หรือสิทธิของนักแสดงที่จะฟ้องเรียกค่าเสียหายในทางแพ่งสำหรับส่วนที่เกินจำนวนเงินค่าปรับที่เจ้าของลิขสิทธิ์หรือสิทธิของนักแสดงได้รับแล้วนั้น

มาตรา 77 ความผิดตามมาตรา 69 วรรคหนึ่ง และมาตรา 70 วรรคหนึ่ง ให้อธิบดีมีอำนาจเปรียบเทียบปรับได้

บทเฉพาะกาล

มาตรา 78 งานอันมีลิขสิทธิ์อยู่แล้วตามพระราชบัญญัติคุ้มครองวรรณกรรมและศิลปกรรม พุทธศักราช 2474 หรือพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2521 ในวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับให้ได้รับความคุ้มครองลิขสิทธิ์ตามพระราชบัญญัตินี้

งานที่ได้จัดทำขึ้นก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ และไม่มีลิขสิทธิ์ตามพระราชบัญญัติคุ้มครองวรรณกรรมและศิลปกรรม พุทธศักราช 2474 หรือพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2521 แต่เป็นงานที่ได้รับความคุ้มครองลิขสิทธิ์ตามพระราชบัญญัตินี้ ให้ได้รับความคุ้มครองลิขสิทธิ์ตามพระราชบัญญัตินี้

ผู้รับสนองพระบรมราชโองการ
ชวน หลีกภัย
นายกรัฐมนตรี

หมายเหตุ :- เหตุผลในการประกาศใช้พระราชบัญญัติฉบับนี้ คือ โดยที่พระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2521 ได้ใช้บังคับมาเป็นเวลานานแล้ว บทบัญญัติต่าง ๆ จึงไม่สอดคล้องกับสถานการณ์ทั้งภายในและภายนอกประเทศที่ได้เปลี่ยนแปลงไป โดยเฉพาะการพัฒนาและการขยายตัวทางเศรษฐกิจ การค้าและอุตสาหกรรมของประเทศและระหว่างประเทศ สมควรที่จะได้มีการปรับปรุงมาตรการคุ้มครองด้านลิขสิทธิ์ให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวและเพื่อส่งเสริมให้มีการสร้างสรรค์งานในด้านวรรณกรรม ศิลปกรรม และงานด้านอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องมากยิ่งขึ้น จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้

GRAD VRU

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ -นามสกุล	รุ่งโรจน์ อาษาเทวัญ
วัน เดือน ปี ที่เกิด	23 พฤศจิกายน 2507
สถานที่เกิด	กรุงเทพมหานคร
ที่อยู่ปัจจุบัน	599/253 ถนนรัชดาภิเษก อำเภอจตุจักร กรุงเทพมหานคร
ประวัติการศึกษา	
พ.ศ. 2531	ศึกษาศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาศิลปกรรม วิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล วิทยาเขตเพาะช่างพระนคร
ประวัติการทำงาน	
พ.ศ. 2542 - 2547	กรรมการผู้จัดการ บริษัท พริตตี้กรีนติ้ง จำกัด
พ.ศ. 2551- ปัจจุบัน	กรรมการผู้จัดการ บริษัท สกายบุ๊กส์ จำกัด
ตำแหน่งหน้าที่การงานปัจจุบัน	กรรมการผู้จัดการ บริษัท สกายบุ๊กส์ จำกัด
ที่ทำงานปัจจุบัน	บริษัท สกายบุ๊กส์ จำกัด
รางวัลหรือทุนการศึกษาที่ได้รับ	
พ.ศ. 2554	รางวัลพ่อดีเด่นโยธินบูรณะ เนื่องในโอกาสวันพ่อแห่งชาติ ประจำปีการศึกษา จากศูนย์วัฒนธรรมโรงเรียนโยธินบูรณะ
พ.ศ. 2553	รางวัลผู้ทำคุณประโยชน์แก่ราชการศาลยุติธรรม ในการสนับสนุนกิจกรรมของศาลจังหวัดนนทบุรี

GRAD VRU